

การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย
DEVELOPMENT OF THE POLICY MAKING MECHANISM
OF THAI POLITICAL PARTIES

นายภูริวัจน์ บุญยวุฒิปริตตา

ดุขฎฐินิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาดุขฎฐินิบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๔

การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

นายภูริวัจน์ ภูณยุตปิรีดา

ดุชะฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๖๔

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Development of the Policy Making Mechanism
of Thai Political Parties

Mr. Phuriwat Punyawutpreeda

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Doctor of Philosophy
(Political Science)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2021

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์

.....
(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบดุษฎีนิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รศ.ดร.ชลวิทย์ เจียรจิตต์)

.....กรรมการ
(ศ.ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์)

.....กรรมการ
(รศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์)

.....กรรมการ
(รศ.ดร.สุรพล สุษะพรหม)

.....กรรมการ
(รศ.ดร.รัชชนันท์ อิศรเดช)

คณะกรรมการควบคุมดุษฎีนิพนธ์

รศ.ดร.สุรพล สุษะพรหม ประธานกรรมการ
รศ.ดร.รัชชนันท์ อิศรเดช กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

.....
(นายภูริวัจน์ ปุณยวุฒิปรีดา)

ชื่อคุณิพนธ์ : การพัฒนาการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

ผู้วิจัย : นายภูริวัจน์ ภูณวุฒิปรีดา

ปริญญา : ปรัชญาคุณิพนธ์ (รัฐศาสตร์)

คณะกรรมการควบคุมคุณิพนธ์

: รศ. ดร. สุรพล สุยะพรหม, พธ.บ. (สังคมวิทยา), M.A. (Politics), Ph.D. (Political Science), ปร.ด. (สื่อสารการเมือง)

: รศ. ดร. ธัชชนันท์ อิศรเดช, พธ.บ. (การบริหารรัฐกิจ), น.บ. (นิติศาสตร์บัณฑิต), M.A. (Political Science), Ph.D. (Political Science)

วันสำเร็จการศึกษา : ๑๑ กันยายน ๒๕๖๔

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์คือ ๑) เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย ๒) เพื่อศึกษากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย ๓) เพื่อนำเสนอการพัฒนาการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๒๕ รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน ๑๑ รูปหรือคน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

๑) สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยพบว่า การกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยมีเหตุปัจจัยที่มีความซับซ้อน และหลากหลายกระจายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะต่อเหตุผลที่อิงอยู่กับขบวนการทางสังคม การเมืองภายนอก มากกว่าอิงอยู่กับผู้นำและแกนนำภายในพรรค ขณะเดียวกันการวัดผลสำเร็จก็จะถ่ายเทน้ำหนักไปที่การสร้างอิทธิพลต่อสังคม การเมือง และเป้าหมายคือการได้รับเลือกตั้งเพียงด้านเดียว ที่ผ่านมาการศึกษาเรื่อง การกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองมุ่งเป้าหมายให้ได้ชนะการเลือกตั้ง มากกว่า การกำหนดนโยบายที่สามารถแก้ไขปัญหาให้กับพื้นที่หรือสังคมได้จริง ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย คือ นโยบายที่ออกมาก่อให้เกิดปัญหาหรือภาระหนี้สินแก่ประชาชนในระยะยาว และนโยบายที่ออกมาส่วนใหญ่อีกกำหนดมาเพื่อเรียกคะแนนเสียง บางนโยบายก็ไม่สามารถทำได้จริงเพราะไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง

๒) กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยพบว่า การวิเคราะห์นโยบายของพรรคการเมืองไทย จะช่วยให้เห็นวิเคราะห์นโยบายสามารถกำหนดประเด็นของการวิเคราะห์ได้ถูกต้อง และสอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาของสังคม กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยนั้น

พรรคการเมืองต้องมีความจริงจังต่อการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังมีใช้กำหนดนโยบายเพื่อมาทำให้ตน พรรคชนะในการเลือกตั้งอย่างเดียว แนวคิดการวิเคราะห์กำหนดนโยบายคือการวิเคราะห์อย่างเป็น ระบบซึ่งประกอบด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างระบบการเมืองและสิ่งแวดล้อม(environment) ปัจจัย นำเข้า (input) ระบบการเมืองเปรียบเสมือนกล่องดำ (black box) ประเพณีและกฎระเบียบต่าง ๆ (conversion process) ปัจจัยนำออก (output)

๓) การพัฒนาหลักการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย พบว่า การพัฒนาหลักการ กำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยใช้หลักอิทธิบาท ๔ เป็นแนวทางการกำหนดนโยบาย จากความตั้งใจในการแก้ปัญหาตามความต้องการของประชาชนให้เกิดความชัดเจน (ฉันทะ) มีความ มุ่งมั่น และทุ่มเทที่จะนำเสนอแนวทางของนโยบายสู่ภาคปฏิบัติ (วิริยะ) เอาใจใส่ต่อนโยบายและ รับผิดชอบในวิธีการปฏิบัตินโยบายตามที่ได้กำหนดไว้ (จิตตะ) และคอยติดตามวัดผลความสำเร็จหรือ ความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติเพื่อหาทางปรับปรุงและพัฒนานโยบายให้เกิดประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น (วิมังสา)

Dissertation Title : Development of the Policy Making Mechanism of Thai Political Parties

Researcher : Mr. Phuriwat Punyawutpreeda

Degree : Doctor of Philosophy (Political Science)

Dissertation Supervisory Committee

: Assoc. Prof. Dr. Surapon Suyaprom, B.A. (Sociology), M.A. (Politics),
Ph.D. (Political Science), Ph.D. (Political Communication)

: Assoc. Prof. Dr. Thatchanan Issaradet, B.A. (Public Administration),
LLB. (Laws), M.A. (Political Science), Ph.D. (Political Science)

Date of Graduation : September 11, 2021

Abstract

Objectives of this research were 1. To analytically study the general condition, problems and obstacles related to policy formulation of Thai political parties, 2. To study policy-setting mechanisms of Thai political parties and 3. To propose the development of policy-making mechanisms of Thai political parties. Methodology was the qualitative research, data were collected from document and 25 key informants by in-depth-interviewing and 11 participants in focus group discussion. Data were analyzed by descriptive interpretation.

Findings were as follows:

1) General conditions, problems and obstacles related to policy formulation of Thai political parties was found that there were complex factors in determining the policy of Thai political parties. and more diversified especially for reasons based on social movements. outside politics rather than relying on the leaders and cores within the party. At the same time, the measurement of success shifted its weight to social, political influence, and the goal was only to be elected. In the past, it could be said that the study of political party policy making aimed to win elections rather than formulating policies that could actually solve problems for the area or society. Problems and obstacles related to policy formulation of Thai political parties were policies that cause problems or debt burdens for the people in the long run. Most of the policies that came out to set the policies to call for votes. Some policies could not be implemented because they were not based on reality.

2) The policy setting mechanism of Thai political parties was found that the policy analysis of Thai political parties would help policy analysts to determine the issues of analysis correctly and in accordance with the solutions of society problems. The policy-making mechanism of Thai political parties required political parties to be sincere in solving problems seriously, not formulating policies in order to find their own party to win the elections alone. The concept of policy making is a systematic analysis which consists of the relationship between the political system and the environment and inputs Political systems was like Black boxes Traditions and regulations were conversion process, the outputs.

3) The development of policy-making mechanisms of Thai political parties was found that the development of policy-setting mechanisms of Thai political parties by using Itthipada 4 as a clear policy-making guideline from the intention of solving problems according to the needs of the people, Chanda. Being determined and dedicated to presenting the policy guidelines into practice. Pay attention to the policy and be responsible for the implementation of the policy as set out, Viriya, and to monitor the success or failure of the policy implementation in order to find ways to improve and develop the policy to be more effective Vimamsa.

กิตติกรรมประกาศ

ดุชฎินิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย” สำเร็จเสร็จสมบูรณ์ได้เพราะได้รับความเมตตาจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยและผู้อำนวยการหลักสูตร รศ. ดร. สุรพล สุยะพรหม ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอและอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม ประธานกรรมการควบคุมดุชฎินิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลา ช่วยเหลือให้คำปรึกษาแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้เนื้อหาของการวิจัยมีความถูกต้องชัดเจน และสมบูรณ์ยิ่งขึ้นนับตั้งแต่ผู้ศึกษาได้เริ่มทำงานวิจัยด้วยความตั้งใจเต็มใจปรารถนาดีตลอดมา

ขอขอบคุณคณะกรรมการควบคุมดุชฎินิพนธ์ รศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช กรรมการ ที่ให้คำแนะนำให้งานวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอขอบคุณกรรมการสอบดุชฎินิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะ เพื่อให้เนื้อหาของการวิจัยมีความถูกต้อง ชัดเจน และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย รศ.ดร.ธวัช หอมทวนลม, ผศ.ดร.ยุทธนา ปรานีต, ผศ.ดร.อุบล วุฒิพรโสภณ, ผศ.ดร.โยตะ ชัยวรมันกุล ที่ช่วยตรวจสอบความถูกต้องทั้งด้านภาษา เนื้อหา และตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสัมภาษณ์ซึ่งเป็นเครื่องมือในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้และขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกท่านที่ให้สัมภาษณ์เชิงลึกในการศึกษาทำวิจัยครั้งนี้ ให้ลุล่วงสำเร็จไปด้วยดี ขอขอบคุณ ผศ.ดร.ยุทธนา ปรานีต เลขาหลักสูตรที่ให้ความช่วยเหลือในการทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จไปโดยด้วยความเรียบร้อย

คุณค่าและประโยชน์ที่เกิดจากดุชฎินิพนธ์นี้ ขอยกคุณความดีนี้บูชาพระคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตลอดถึง บิดา มารดา ครู อุปัชฌาย์ อาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้อบรม สั่งสอน แนะนำ เป็นที่ปรึกษาให้ความรู้จนถึงปัจจุบันนี้

นายภูริวัจน์ บุญยุทธิปริดา

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฅ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ญ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามการวิจัย	๕
๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๕
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๗
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘
๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา	๘
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับกลไกการกำหนดนโยบาย	๑๓
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับพรรคการเมือง	๒๘
๒.๔ แนวคิดการสร้างกระบวนการในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย	๔๓
๒.๕ กลไกที่จะใช้ในการวิเคราะห์นโยบายของพรรคการเมือง	๔๙
๒.๖ แนวคิดที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ SWOT	๕๘
๒.๗ หลักอิทธิบาท ๔	๖๒
๒.๘ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย	๖๙
๒.๙ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗๑
๒.๑๐ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๘๕
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๘๗
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๘๗
๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๘๘
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๙๐

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๙๒
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๙๓
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๙๔
๔.๑ สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของ พรรคการเมืองไทย	๙๔
๔.๒ กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย	๑๑๘
๔.๓ การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยการบูรณาการ ตามหลักพุทธธรรม	๑๔๒
๔.๔ ผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ	๑๖๒
๔.๕ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๑๖๕
๔.๕.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๖๖
๔.๕.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย	๑๖๘
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๑๗๑
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๗๑
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๗๓
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๘๑
บรรณานุกรม	๑๘๓
ภาคผนวก	๑๙๑
ประวัติผู้วิจัย	๒๑๑

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
๒.๑	แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนา	๑๐
๒.๒	ทฤษฎีของการพัฒนา	๑๓
๒.๓	ความหมายของนโยบาย	๑๕
๒.๔	ความสำคัญของนโยบาย	๑๗
๒.๕	ลักษณะและประเภทของนโยบาย	๒๐
๒.๖	กระบวนการกำหนดนโยบาย	๒๗
๒.๗	ความหมายของพรรคการเมือง	๓๐
๒.๘	หน้าที่ของพรรคการเมือง	๓๙
๒.๙	ปัจจัยที่กำหนดโครงสร้างของพรรคการเมือง	๔๓
๒.๑๐	ลักษณะและประเภทของนโยบาย	๔๘
๒.๑๑	การวิเคราะห์นโยบาย	๕๔
๒.๑๒	กระบวนการวิเคราะห์นโยบาย	๕๗
๒.๑๓	แนวคิดที่เกี่ยวกับความหมาย SWOT	๕๙
๒.๑๔	ประโยชน์ของการวิเคราะห์ SWOT	๖๑
๒.๑๕	ความหมายและความสำคัญของหลักอิทธิบาท ๔	๖๔
๒.๑๖	องค์ประกอบของหลักอิทธิบาท ๔	๖๘
๒.๑๗	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลไกการกำหนดนโยบาย	๗๕
๒.๑๘	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง	๘๐
๒.๑๙	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักอิทธิบาท ๔	๘๔
๔.๑	ผลสรุปการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญของสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรค เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย	๑๑๖
๔.๒	ผลสรุปการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญของการวิเคราะห์กลไกการกำหนด นโยบายของพรรคการเมืองไทย	๑๔๐
๔.๓	ผลสรุปการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญของการวิเคราะห์การพัฒนา กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย	๑๖๓

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า	
๒.๑	แสดงกระบวนการของนโยบาย	๒๓
๒.๒	แกนต์ชาร์ต	๔๗
๒.๓	วัฏจักรของกระบวนการวิเคราะห์นโยบาย	๕๕
๒.๔	ขั้นตอนการวิเคราะห์นโยบายในทัศนะของ Brian W. Hog wood และ Lewis A. Gunn	๕๖
๒.๕	กระบวนการกำหนดนโยบายตามหลักอิทธิบาท ๔	๖๖
๒.๖	กรอบแนวคิดในการวิจัย	๘๖
๔.๑	จุดแข็งการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย	๑๐๑
๔.๒	จุดอ่อนการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย	๑๐๕
๔.๓	โอกาสการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย	๑๐๙
๔.๔	อุปสรรคการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย	๑๑๔
๔.๕	สรุปสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย	๑๑๕
๔.๖	ปัจจัยนำเข้า	๑๒๒
๔.๗	กระบวนการตัดสินใจ	๑๒๙
๔.๘	ปัจจัยนำออก	๑๓๔
๔.๙	ผลที่เกิดขึ้น	๑๓๘
๔.๑๐	กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย	๑๓๙
๔.๑๑	การบูรณาการตามหลักอิทธิบาท ๔ ฉันทะ	๑๔๖
๔.๑๒	การบูรณาการตามหลักอิทธิบาท ๔ วิริยะ	๑๕๑
๔.๑๓	การบูรณาการตามหลักอิทธิบาท ๔ จิตตะ	๑๕๕
๔.๑๔	การบูรณาการตามหลักอิทธิบาท ๔ วิมังสา	๑๖๐
๔.๑๕	นำเสนอการพัฒนาการกลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย	๑๖๐
๔.๑๖	องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๖๖
๔.๑๗	การพัฒนาการกลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย	๑๖๘

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

อักษรย่อในคู่มือฉบับนี้ใช้อ้างอิงจาก พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ ส่วนคัมภีร์อรรถกถาบาลี/ภาษาไทย ใช้ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย/มหาหมกุฎราชวิทยาลัย

การอ้างอิงพระไตรปิฎก จะระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังอักษรย่อชื่อคัมภีร์ เช่น ที.สี. (บาลี) ๙/๒๗๖/๙๗, ที.สี. (ไทย) ๙/๒๗๖/๙๗, หมายถึง ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค ภาษาบาลี เล่ม ๙ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๙๗ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๐ ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค ภาษาไทย เล่ม ๙ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๙๗ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙

ส่วนคัมภีร์อรรถกถา จะระบุชื่อคัมภีร์ ลำดับเล่ม (ถ้ามี)/หน้า เช่น ที.สี.อ. (บาลี) ๑/๒๗๖/๒๔๐ หมายถึง ทีฆนิกาย สุมงคลวิลาสินี สีลขันธวรรคคอฎฐกถา ภาษาบาลี เล่ม ๑ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๒๔๐ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามลำดับดังนี้

๑. คำอธิบายคำย่อในภาษาไทย

ก. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

พระสุตตันตปิฎก/พระอภิธรรมปิฎก/อรรถกถาพระอภิธรรมปิฎก

คำย่อ	ชื่อคัมภีร์	ภาษา
ส.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย มหาวารวรรค	(ภาษาไทย)
อภิ.วิ. (ไทย)	= อภิธรรมปิฎก วิภังค์	(ภาษาไทย)
อภิ.วิ.อ. (ไทย)	= อภิธรรมปิฎกวิภังค์ สัมโมหวิโนทนีอรรถกถา	(ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

๑.๑.๑ ความเป็นมา

พรรคการเมืองมีความสำคัญต่อระบอบการปกครองเป็นอย่างมาก แม้แต่ในการปกครองระบอบที่ไม่เป็นประชาธิปไตย ก็ยังสามารถมีพรรคการเมืองได้ อาทิ พรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศที่มีการปกครองระบอบสังคมนิยม แต่พรรคการเมืองเหล่านั้นไม่สามารถทำหน้าที่พรรคการเมืองได้ เพราะมิได้เป็นตัวกลางเสนอความต้องการของประชาชนให้แก่รัฐบาล ตลอดจนมิได้เปิดโอกาสให้ประชาชนที่สนใจเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองแต่อย่างใด ในส่วนการใช้อำนาจรัฐ พรรคการเมืองเหล่านั้นมิได้ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐให้แก่ประชาชนดังเช่นที่พรรคการเมืองควรทำ พรรคการเมืองนั้นถือได้ว่ามีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากว่าพรรคการเมืองคือสถาบันหลักที่ทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมโยงระหว่าง “ภาครัฐ” กับ “ภาคประชาชน” โดยที่พรรคการเมืองจะนำเอาปัญหาหรือความต้องการของประชาชนมาแปลงเป็นนโยบายของพรรค เพื่อนำนโยบายเหล่านั้นไปปฏิบัติเมื่อได้รับเลือกตั้งเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหาร^๑

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐ นับว่าเป็นกฎหมายรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๒๐ ของประเทศไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ถือว่าเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศประกอบไปด้วย ๑๖ หมวด ในหมวดที่ ๑๖ เป็นเรื่องการปฏิรูปประเทศ ตั้งแต่มาตรา ๒๕๗ ถึง ๒๖๑ มีบทบัญญัติ ๕ มาตรา มาตรา ๒๕๘ บัญญัติ ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่างๆ ให้เกิดผลดังต่อไปนี้^๒

^๑ เข็มทอง ต้นสกุลรุ่งเรือง, พรรคการเมือง, [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล : <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title> [๒ เมษายน ๒๕๖๓].

^๒ พิธีวรรณ กิติคุณ, การปฏิรูปประเทศตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐, (กรุงเทพมหานคร : กลุ่มงานบริการวิชาการ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๐), หน้า ๑-๒.

- ก. ด้านการเมือง
- ข. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
- ค. ด้านกฎหมาย
- ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม
- จ. ด้านการศึกษา
- ฉ. ด้านเศรษฐกิจ

จากบทบัญญัติในหมวดที่ ๑๖ เรื่องการปฏิรูปประเทศ แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ต้องการที่จะปฏิรูปประเทศ ทั้งด้านการเมือง การบริหารราชการแผ่นดิน ด้านกฎหมาย ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านการศึกษา และด้านเศรษฐกิจ

ผู้ศึกษาวิจัยได้พิจารณาเห็นว่าประเด็นที่น่าสนใจในการปฏิรูปด้านการเมือง คือนโยบายของพรรคการเมืองที่ใช้ประกาศโฆษณาหาเสียง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๓) บัญญัติให้มีกลไกที่กำหนดความรับผิดชอบของพรรคการเมืองในการประกาศโฆษณานโยบายที่ได้วิเคราะห์ผลกระทบ ความคุ้มค่า และความเสียหายอย่างรอบด้าน จากตัวบทกฎหมายดังกล่าวสามารถแบ่งเนื้อหาสาระที่น่าสนใจได้ดังนี้

- ๑) มีกลไกที่กำหนดความรับผิดชอบของพรรคการเมือง และในการปฏิรูปด้านการเมืองนั้น
- ๒) นโยบายของพรรคการเมืองที่มีการประกาศโฆษณา ไม่ได้วิเคราะห์ผลกระทบ ความคุ้มค่าและความเสียหายรอบด้าน

ทั้งนี้หมายความว่า การประกาศโฆษณา นโยบายของพรรคการเมืองออกไป โดยไม่ได้ทำการวิเคราะห์ผลกระทบ ความคุ้มค่า และความเสียหายรอบด้าน พรรคการเมืองนั้น ๆ ต้องรับผิดชอบตามมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๓) แต่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ไม่ได้บัญญัติถึงความรับผิดชอบของพรรคการเมืองที่มีการประกาศโฆษณานโยบายที่ได้มีการวิเคราะห์ถึงผลกระทบ ความคุ้มค่า และความเสียหายรอบด้าน ว่าพรรคการเมืองนั้นต้องมีความรับผิดชอบต่ออย่างไรบ้าง แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ บัญญัติให้การโฆษณานโยบายของพรรคการเมืองที่ต้องใช้จ่ายเงิน อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้^๓

- ๑) วงเงินที่ต้องใช้และที่มาของเงินที่จะใช้ในการดำเนินการ
- ๒) ความคุ้มค่าและประโยชน์ในการดำเนินนโยบาย
- ๓) ผลกระทบและความเสี่ยงในการดำเนินนโยบาย

^๓“พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวด ๓ การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง”, ราชกิจจานุเบกษา, (๒๕๖๐).

ในกรณีพรรคการเมืองไม่ได้จัดทำรายการดังกล่าวให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) สั่งให้ดำเนินการให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ วรรคสอง หากพรรคการเมืองยังไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของกกต. ตามมาตรา ๕๗ วรรคสอง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๑ ต้องระวางโทษพรรคการเมืองนั้น ปรับไม่เกินห้าแสนบาท และปรับอีกวันละหนึ่งหมื่นบาท ตลอดระยะเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

๑.๑.๒ ความสำคัญของปัญหา

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒ บัญญัติว่า “ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ประกอบกับประเทศไทยมีประชากรประมาณ ๖๗,๐๐๐,๐๐๐ คน ประชาชนมีเป็นจำนวนมาก ระบอบประชาธิปไตยแบบทางตรงของกรีก จึงไม่เหมาะสมกับสังคมสมัยใหม่รวมทั้งประเทศไทย ทำให้ประเทศไทยต้องใช้ระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน ซึ่งหน้าที่ของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๐ (๗) บัญญัติให้ปวงชนชาวไทยต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้งตัวแทน ซึ่งเรียกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่สังกัดพรรคการเมือง และพรรคการเมือง มีวิธีการหาเสียงก็โดยใช้นโยบายของพรรคการเมืองเป็นเครื่องมือในการหาเสียง เพื่อให้ประชาชนได้ทราบว่าหากพรรคการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้ง จนกระทั่งมีเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร จนกระทั่งได้เป็นพรรคร่วมรัฐบาลในการบริหารประเทศแล้ว พรรคการเมืองนั้น ๆ จะได้นำนโยบายที่พรรคตนได้หาเสียงมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน ดังนั้น นโยบายของพรรคการเมืองจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ในการกำหนดทิศทางในการบริหารราชการแผ่นดิน หากนโยบายของพรรคการเมืองเป็นเรื่องประชานิยมหรือประชารัฐหลาย ๆ นโยบาย ทำให้เสียหายต่อระบบการเงินการคลังของรัฐ ต้องไปกู้ยืมเงินต่างประเทศมา ทำให้ประชาชนต้องแบกภาระหนี้สาธารณะมากขึ้นเกินความจำเป็น และนโยบายของพรรคการเมืองที่เป็นเรื่องประชานิยมอาจเป็นต้นเหตุให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐก็เป็นได้ จะทำอย่างไรถึงจะมีมาตรการป้องกันนโยบายของพรรคการเมืองที่เป็นเรื่องประชานิยมที่กระทบต่อวินัยการเงินการคลังของรัฐ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นกับประเทศไทย เป็นเหตุผลผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยถึงการสร้างกลไกในการวิเคราะห์นโยบายของพรรคการเมือง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐^๔

การกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองที่มีปัญหา มาก เช่น โครงการจำนำข้าว โครงการรถยนต์คันแรก เนื่องจากไม่มีการวิเคราะห์ถึงผลกระทบและความเสี่ยงในการดำเนินนโยบายอย่างรอบด้านเมื่อนำนโยบายมาใช้ก็จะเกิดปัญหาตามมาภายหลัง เช่นงบประมาณที่นำมาใช้ในนโยบาย

^๔“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐”, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก, (๖ เมษายน ๒๕๖๐).

ดังกล่าวมาจากไหน อย่างไร สามารถจะจัดการให้เพียงพอหรือไม่ จนอาจทำให้เกิดภาวะความเสี่ยงต่อปัญหาการเงินการคลังของประเทศ ซึ่งในปัจจุบันมีการใช้นโยบายประชานิยมกันเป็นจำนวนมากในการหาเสียงเลือกตั้ง โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น จนเกิดเป็นปัญหาเมื่อนำมาปฏิบัติ เป็นหนทางหนึ่งของการเกิดการทุจริตคอร์รัปชั่นเชิงนโยบาย ซึ่งเกิดมาทุกยุคทุกสมัย แต่ไม่สามารถแก้ปัญหาได้^๕

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของปัญหาการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ คือ การสร้างกลไกวิเคราะห์นโยบายของพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๓) เป็นการศึกษาหารูปแบบ และวิธีการอย่างไรที่จะทำเป็นเครื่องมือเชิงนโยบายที่สามารถสร้างให้เป็นระบบและกลไกที่ใช้ในการวิเคราะห์นโยบายของพรรคการเมืองที่ถูกต้อง นำส่งให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง มาตรา ๕๗ โดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) เป็นเพียงปฏิบัติ ตามมาตรา ๕๗ แต่ไม่มีอำนาจในการตรวจสอบ หรือนำนโยบายของพรรคการเมืองมาวิเคราะห์ถึงความเป็นจริงตามที่พรรคการเมืองนำเสนอตามขั้นตอนของกฎหมายที่กำหนดไว้ ถึงข้อมูลความเสี่ยง ความคุ้มค่า และผลกระทบจะเป็นอย่างไร มีหรือไม่ จนไม่มีการนำไปปฏิบัติจริง นโยบายของพรรคการเมืองต่างๆ ที่ใช้ในการหาเสียงเพื่อจูงใจผู้มีสิทธิในการเลือกตั้ง เพื่อให้เลือกตนและพรรคการเมืองของตนให้มีโอกาสเข้ามาบริหารประเทศ โดยมีได้คำนึงถึงหลักของนโยบายของพรรคการเมือง การวิเคราะห์ถึงความคุ้มค่า ความเสี่ยง และความเป็นไปได้ ตลอดจนที่มาของเงินงบประมาณที่จะนำมาใช้ทำให้ประชาชนเสื่อมศรัทธาต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษาการพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย เนื่องจากการพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายจะส่งต่อการตัดสินใจในการเลือกผู้แทนของประชาชน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการเมือง เพราะประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยรูปแบบรัฐสภา ในระบบตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่แทนในสภา ดังนั้นการพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองจึงมีความสำคัญต่อการเมืองดังนั้นหากพรรคการเมืองมีกลไกในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองที่ดี ก็จะส่งผลที่ดีต่อการพัฒนาประเทศ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาข้อมูลวิเคราะห์ถึงกระบวนการกำหนดปัญหาในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันตลอดจนแนวคิดที่สำคัญที่ส่งผลการกำหนดนโยบายต่างๆ และนำข้อมูลเหล่านั้น มาวิเคราะห์ เพื่อพัฒนากลไกในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาประเทศ

^๕ชงค์ชาญ สุวรรณมณี, พรรคการเมืองกับกฎหมายพรรคการเมืองของประเทศไทย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.parliament.go.th/library>, [๒๑ มกราคม ๒๕๖๓].

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย เป็นอย่างไร

๑.๒.๒ กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย มีลักษณะอย่างไร

๑.๒.๓ การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยในการบูรณาการตามหลักพุทธธรรม ควรเป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

๑.๓.๒ เพื่อศึกษากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

๑.๓.๓ เพื่อนำเสนอการพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยการบูรณาการตามหลักพุทธธรรม

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย เป็นการศึกษาหารูปแบบและวิธีการอย่างไรที่จะกำหนดเป็นเครื่องมือเชิงนโยบายที่จะสามารถวางระบบ และกลไกที่จะใช้ในการวิเคราะห์นโยบายของพรรคการเมือง และหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

๒. กระบวนการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

๓. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๒๕ รูป หรือคนโดยแบ่งออกเป็น ๗ กลุ่ม ประกอบด้วย

๑) นักวิชาการที่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย

๒) องค์กรอิสระ

- ๓) สื่อมวลชน
- ๔) อดีตข้าราชการระดับสูง
- ๕) นักกฎหมาย
- ๖) ตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาล
- ๗) นักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

พรรคการเมืองที่มีสถานที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและมีสมาชิกได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อย่างน้อย ๕๐ คน จำนวน ๕ พรรคการเมืองเป็นตัวแทนพรรคการเมืองทั่วประเทศ

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านเวลา

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ตั้งแต่ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ถึงเดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ รวมระยะเวลา ๑๔ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนาโลก หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของพรรคการเมืองที่มีการกระทำให้เกิดขึ้นหรือทำให้ระบบมีการขับเคลื่อนหรือดำเนินอยู่ได้ โดยมีการจัดสรรทรัพยากร มีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้าและการเปลี่ยนแปลงนี้จะมีสองส่วนที่เกี่ยวข้อง คือ การเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งจะต้องมีทิศทางที่ดีขึ้น

กลไกการกำหนดนโยบาย หมายถึง การวิเคราะห์ ปัญหาที่ต่างๆ ที่สำคัญเพื่อ กำหนดเป็นนโยบายในการนำเสนอต่อประชาชนในการเลือกตั้งเพื่อให้ได้เสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร และจัดตั้งรัฐบาลเข้ามาบริหารประเทศตามแนวความคิดหรือนโยบายของพรรคการเมืองที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ของพรรค

พรรคการเมืองไทย หมายถึง พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒ และเป็นพรรคที่ได้รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่ ๕๐ คนขึ้นไป ได้แก่ ๑) เพื่อไทย ๒) พลังประชารัฐ ๓) ก้าวไกล ๔) ประชาธิปัตย์ และ ๕) ภูมิใจไทย

หลักพุทธธรรม คือ อิทธิบาท ๔ หมายถึง หลักธรรมที่ใช้ในการกำหนดนโยบายให้สำเร็จตามเป้าหมาย มี ๔ อย่าง คือ ฉันทะ ความพอใจในการกำหนดนโยบายให้เกิดประโยชน์สูงสุด วิริยะ ความเพียรพยายามในการค้นหาปัญหาที่สำคัญเพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบายในการแก้ไขปัญหา จิตตะ ความใส่ใจ จริงใจต่อการกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหา วิมังสา การประเมินผลในการกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหา

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๖.๑ ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

๑.๖.๒ ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

๑.๖.๓ ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

๑.๖.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาการกำหนดนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

- ๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา
- ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับกลไกการกำหนดนโยบาย
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับพรรคการเมือง
- ๒.๔ แนวคิดการสร้างกระบวนการในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย
- ๒.๕ กลไกที่จะใช้ในการวิเคราะห์นโยบายของพรรคการเมือง
- ๒.๖ ทฤษฎีเกี่ยวกับกับการ SWOT
- ๒.๗ หลักอิทธิบาท ๔
- ๒.๘ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย
- ๒.๙ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๑๐ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา

๒.๑.๑ แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนา ได้เกิดขึ้นหรือมีมานานแล้ว อาทิเช่น แนวคิดของนักปราชญ์ชาวกรีก คือเพลโต (Plato) ที่ปรากฏในหนังสืออูตมรัฐ (The republic) แนวคิดของอริสโตเติล (Aristotle) ในหนังสือการเมือง (Politics) และแนวคิดนักปรัชญาตะวันออก เช่น แนวคิดของพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า (Buddha) ที่ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก (Tripitaka) เป็นต้น แต่แนวคิดในเชิงวิชาการนั้น คำว่า “การพัฒนา” หรือ “Development” เกิดขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ โดยนักเศรษฐศาสตร์ได้บัญญัติคำนี้ขึ้นเพื่อนำมาใช้เรียกการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมในทวีปยุโรป^๑

^๑ณัฐวุฒิ ทรัพย์อุบลัมภ์, ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน, เอกสารประกอบการสอน สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, (จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, ๒๕๕๘), หน้า ๑.

การกำหนดกรอบแนวคิดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาจะมีพื้นฐานมาจากความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัยตามแนวคิดของตะวันตก คือการมีเศรษฐกิจที่ดีมีความเจริญก้าวหน้า จึงทำให้ต้องมีการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมและการผลิตขนาดใหญ่ ดังนั้นความหมายของการพัฒนาตามกรอบแนวคิดของการพัฒนาจึงมุ่งเน้นการก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงเพื่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาความยากจนและความล้าหลังทางเศรษฐกิจของประเทศ จากแนวคิดดังกล่าวนี้เองจึงนำไปสู่การกำหนดแนวคิดการพัฒนาประเทศออกเป็น ๒ กระแส คือ^๒

๑) แนวคิดการพัฒนากระแสหลัก ได้แก่ แนวคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีรากฐานมาจากระบบเศรษฐกิจและทุนนิยมโดยไม่คำนึงถึงการพัฒนาสังคม เช่น ทฤษฎีความทันสมัยทฤษฎีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ทฤษฎีการพึ่งพา ทฤษฎีโลกาภิวัตน์ ฯลฯ

๒) แนวคิดการพัฒนากระแสรอง หรือกระแสการพัฒนาทางเลือก ได้แก่ แนวคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่มีรากฐานมาจากระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม เช่น แนวคิดบทบาทชาย-หญิง แนวคิดสตรีนิยม แนวคิดการให้อำนาจ แนวคิดการพัฒนาแบบยั่งยืน แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ทฤษฎีใหม่ ฯลฯ

ปัจจุบันการพัฒนาจึงถูกนำไปใช้แพร่หลายทั่วทุกประเทศในโลก ซึ่งการพัฒนานับว่าเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้น ทั้งในด้านคุณภาพ ปริมาณ และสิ่งแวดล้อม ด้วยการวางแผนโครงการและการดำเนินงานโดยมนุษย์ ให้ประโยชน์แก่มนุษย์ไม่ใช่เป็นการเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ การพัฒนามีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับคำอื่นๆ อยู่หลายคำ คือ การเปลี่ยนแปลง วิวัฒนาการ การปฏิรูป การปฏิวัติ กลไก ความเจริญเติบโต ความก้าวหน้า การค้นพบ การประดิษฐ์ นวัตกรรม และความทันสมัย เป็นต้น^๓

สรุปได้ว่า แนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาได้เกิดขึ้นหรือมีมานานแล้ว แต่แนวคิดในเชิงวิชาการนั้นเกิดขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ โดยนักเศรษฐศาสตร์ได้บัญญัติคำนี้ขึ้นเพื่อนำมาใช้เรียกการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมในทวีปยุโรป การกำหนดแนวคิดในการพัฒนาที่ผ่านมานั้น เหตุผลหลักของการกำหนดแนวคิดในการพัฒนาประเทศ คือการมีความเชื่อที่ว่า “ถ้าประเทศมีการพัฒนาเศรษฐกิจจะทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น” ด้วยการวางแผนโครงการและการดำเนินงานโดยมนุษย์ ให้ประโยชน์แก่มนุษย์ไม่ใช่เป็นการเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ

^๒ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์, “การศึกษาและพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างองค์กรชุมชนเข้มแข็งกรณีศึกษาตำบลวังชมพู อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์”, รายงานการวิจัย, (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๓), หน้า ๑๒๔.

^๓สนธยา พลศรี, **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.images.patternfly.multiply.multiplycontent.com> [๑๓ มีนาคม ๒๕๖๔]

ดังนั้น แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนา จากการศึกษาความหมายของการพัฒนาของ นักวิชาการต่างๆ ผู้วิจัยได้นำมาสร้างตารางแนวคิดหลัก สามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๑ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑ แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ณัฐรุฑฒิ ทรัพยอุปถัมภ	แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนา ได้เกิดขึ้นหรือมีมานานแล้ว แต่แนวคิดในเชิงวิชาการนั้นเกิดขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ โดยนักเศรษฐศาสตร์ได้บัญญัติคำนี้ขึ้นเพื่อนำมาใช้เรียกการ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมในทวีปยุโรป
ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์	การกำหนดแนวคิดการพัฒนาประเทศออกเป็น ๒ กระแส คือ ๑) แนวคิดการพัฒนากระแสหลัก ๒) แนวคิดการพัฒนากระแสรอง หรือกระแสการพัฒนา ทางเลือก
สนธยา พลศรี	การพัฒนาเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้น ทั้งด้านคุณภาพ ปริมาณ และสิ่งแวดล้อม ด้วยการวางแผน โครงการและการดำเนินงานโดยมนุษย์ ให้ประโยชน์แก่มนุษย์ ไม่ใช่เป็นการเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ

๒.๑.๒ ทฤษฎีของการพัฒนา

การพัฒนาประเทศนั้นจะต้องมีกรอบแนวคิดทฤษฎีเป็นแนวทางในการพัฒนา ทฤษฎีการพัฒนาที่สำคัญมี ๓ ทฤษฎี^๔ คือ ทฤษฎีภาวะทันสมัย (Modernization Theory) ทฤษฎีพึ่งพา (Dependency Theory) ทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน (Basic Needs Theory)

๑) ทฤษฎีภาวะทันสมัย (Modernization Theory)

ทฤษฎีนี้อาศัยทฤษฎีเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิก (Neo-Classical Theory) และทฤษฎี สังคมศาสตร์ของอเมริกันมาประยุกต์เป็นกรอบการวิเคราะห์ปัญหา ซึ่งจุดเน้นของแนวคิดทฤษฎีนี้ คือ การที่จะพัฒนาประเทศให้ทันสมัยนั้นต้องมีการดำเนินไปในทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม การเมือง ความรู้สึกนึกคิด และความรู้ของคนในสังคมจะขาดด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้ เพราะแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันตลอดจนส่งผลซึ่งกันและกัน

^๔ปกรณ์ ปริญญากร, *ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา*, (กรุงเทพมหานคร : สามเจริญพานิช, ๒๕๓๘), หน้า ๒๕-๕๐.

เป้าหมายของทฤษฎีนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อ ๓ ประการ คือ^๕

(๑) ลัทธิพัฒนานิยม เน้นการพึ่งพาดตลาดต่างประเทศ การพึ่งพาความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ทั้งด้านเทคโนโลยีและเงินทุน การส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ การพัฒนาตามแรงผลักดันขององค์กรต่างประเทศ ให้สิทธิพิเศษและส่งเสริมการลงทุนขนาดใหญ่ และเน้นการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย

(๒) ลัทธิบริโภคนิยม เน้นการโฆษณา การใช้สินค้าจากต่างประเทศ การมีวิถีการดำเนินชีวิตเหมือนต่างประเทศของชนชั้นสูงและชนชั้นกลาง

(๓) ลัทธิความมั่นคง เน้นการควบคุมของรัฐ การกดขี่และการบังคับชนชั้นต่ำให้ปฏิบัติตามโดยการใช้กฎหมายขัดขวางการรวมกลุ่มหรือจำกัดบทบาทของมวลชน มีการสร้างศัตรูภายในชาติ เช่น การกล่าวหาผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลหรือชนชั้นปกครองว่าเป็นคอมมิวนิสต์หรือผู้ประสกร้าย

๒) ทฤษฎีพึ่งพา (Dependency Theory).

ทฤษฎีนี้เกิดจากสภาพด้อยพัฒนาในประเทศโลกที่ ๓ ปัญหาความด้อยพัฒนาในกลุ่มประเทศละตินอเมริกา โดย เป็นการศึกษาถึงปัญหารากเหง้าของความด้อยพัฒนาในประเทศโลกที่สาม โดยมีข้อบ่งชี้ที่ ครอบคลุมถึงการพัฒนาแบบพึ่งพา (Self-dependency) ชาตินิยม (Nationalism) โครงสร้างนิยม (Structuralism) และพัฒนานิยม (Developmentalism) แนวคิดนี้เป็นแนวคิดที่ต่อต้าน ลัทธิจักรวรรดินิยม (Imperialism) ซึ่งนักพัฒนาของประเทศด้อยพัฒนาและประเทศที่มีความเจริญ แล้วต่างก็พยายามหาความหลุดพ้นจากสภาพความด้อยพัฒนา โดยการปรับปรุงโครงสร้าง ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การเมืองระหว่างประเทศที่พัฒนาและประเทศที่ด้อยพัฒนา การปรับปรุง ความสัมพันธ์ทางการผลิตเพื่อเตรียมรับการเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพของเศรษฐกิจและสังคมใหม่ Frank, Cardoso, Doossantos ได้เสนอแนวคิดทฤษฎีพึ่งพาเอาไว้ดังนี้ คือ^๖

(๑) ถ้าพัฒนาตามทฤษฎีภาวะทันสมัย ประเทศตะวันตกที่เจริญจะเป็นศูนย์กลางทุกอย่าง ในขณะที่ประเทศด้อยพัฒนาจะเป็นบริวาร หรือต้องพึ่งพาทายนอกอยู่ตลอดเวลา

(๒) ควรมีการปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และสังคมเสียใหม่ เพื่อที่จะนำไปสู่การกระจายผลของการพัฒนาอย่างเป็นธรรม

(๓) กระบวนการที่สามารถกระทำได้คือ การลดการพึ่งพาจากภายนอก และการที่ประเทศพยายามเพิ่มขีดความสามารถในการพึ่งตนเองให้มากขึ้นทฤษฎีพึ่งพานี้ นักวิชาการมิได้เสนอแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน

^๕ดำรงศ ฐานดี, รัฐกับการพัฒนาประเทศ, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๖.

^๖Gunder Frank, อังโน เกื้อ วงศ์บุญสิน, ประชากรกับการพัฒนา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕).

๓. ทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน (Basic Needs Theory)

เกิดจากแนวคิดของนักวิชาการกลุ่ม องค์การกรรมระหว่างประเทศ (ILO = International Labour Organization) และนักเศรษฐศาสตร์ เช่น ดัดเลย์ ซีเยร์, (Duley Seer) พอล สตรีทเทิน (Paul Streeten), กุนนาร์ ไมด์ดัล (Gunnar Myrdal) ซึ่งเรียกร้องให้มีการดำเนินการวิเคราะห์เพื่อกำหนดเงื่อนไขทางสังคมและการจัดเตรียมสถาบันต่างๆก่อนการพัฒนา ตามทฤษฎีนี้แนวทางการพัฒนามาจากกรอบความคิดในการวางแผนจากส่วนกลาง ไปสู่การวางแผนจากระดับล่าง (bottom – up planning) ตามความต้องการความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประเทศจุดเน้นสำคัญของทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน คือ

- ๑) เน้นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการที่จำเป็นพื้นฐานของประชาชน
- ๒) เน้นการกระจายอำนาจ (Decentralization) และความเจริญไปยังพื้นที่เป้าหมายอย่างทั่วถึง
- ๓) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาคเกษตรกรรม และพื้นที่ชนบทมาก
- ๔) สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม (Appropriate Technology)
- ๕) เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Quality of Life) ของประเทศ
- ๖) เน้นการพัฒนาทุกๆ ด้านไปพร้อมๆ กันแบบบูรณาการ (Integration) ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหาร ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๗) สนับสนุนการใช้แรงงาน และทุนภายในประเทศ (Labour & Capital)
- ๘) เน้นการมีส่วนร่วม (Participation) ของประชาชนในชุมชน

สรุปได้ว่า ทฤษฎีการพัฒนาที่เน้นความจำเป็นขั้นพื้นฐานเชื่อว่าความเติบโตด้านเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียวไม่สามารถแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนได้แนวทางการพัฒนาจำเป็นต้องเน้นการพัฒนาไปทั่วทุกคนโดยเฉพาะกลุ่มคนยากจนเป็นหลัก โดยคำนึงถึงหลักการในเรื่องของการสนองต่อความจำเป็นพื้นฐานในชีวิต

ดังนั้น ลักษณะของทฤษฎีของการพัฒนาจากการศึกษาทฤษฎีของการพัฒนาของนักวิชาการต่างๆ ผู้วิจัยได้นำมาสร้างตารางแนวคิดหลัก สามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๒ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๒ ทฤษฎีของการพัฒนา

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ปกรณัม ปรียากร	ทฤษฎีการพัฒนาที่สำคัญมี ๓ ทฤษฎี ๑) ทฤษฎีภาวะทันสมัย ๒) ทฤษฎีพึ่งพา ๓). ทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน
ดำรงค์ ฐานดี	เป้าหมายของทฤษฎีนี้มี ๓ ประการ คือ ๑) ลัทธิพัฒนานิยม ๒) ลัทธิบริโภคนิยม ๓) ลัทธิความมั่นคง
เกื้อ วงศ์บุญสุนิต	แนวคิดทฤษฎีพึ่งพาเอาไว้ดังนี้ คือ ๑) ถ้าพัฒนาตามทฤษฎี ภาวะทันสมัย ประเทศตะวันตกที่เจริญจะเป็นศูนย์กลางทุก อย่าง ๒) ควรมีการปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และสังคม ๓) กระบวนการที่สามารถกระทำได้

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับกลไกการกำหนดนโยบาย

๒.๒.๑. ความหมายของนโยบาย

นโยบายหมายถึงการจัดสรรคุณค่าแก่สังคมเมื่อมีสถานการณ์ของรัฐบาลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรัฐบาล^๗ ซึ่งมีกำหนดความหมายของนโยบายสาธารณะต่างๆ กันรวมถึงกิจกรรมที่รัฐดำเนินการหรือไม่ดำเนินการเพื่อตอบสนองต่อปัญหาสังคมเช่นสภาพแวดล้อมปัญหาความปลอดภัยในที่ทำงานเป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับทรัพยากรสาธารณะให้เป็นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งนโยบายเป็นผลจากการแข่งขันระหว่างความคิดผลประโยชน์และอุดมการณ์ในระบบการเมือง^๘ โดยนโยบายเป็นการนำความรู้ความคิดที่มีเหตุผลและตั้งใจเพื่อนำไปแก้ไขปัญหาเป็นการกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อการปฏิบัติของรัฐบาลเป็นการกำหนดแนวทางในอนาคตเน้นเป้าหมายวัตถุประสงค์เงื่อนไขผลลัพธ์และเป็นความพยายามที่จะกระทำเพื่อให้บรรลุผลประโยชน์สาธารณะ^๙ ตลอดจนนักวิชาการจากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ให้ความหมายของนักวิชาการชาวต่างประเทศและชาวไทยและสรุปเป็นกรอบแนวคิดในลักษณะองค์ประกอบร่วมกันของนโยบายว่าประกอบด้วยประเด็นหลักๆ คือนโยบายประกอบด้วย การตัดสินใจโดยรัฐในการเลือกแนวทางที่พึงประสงค์แนวทางที่พึงประสงค์ที่เกิดจากการ

^๗ศุภชัย ยาวะประภาส และ ปยากร หวังมหาพร, **นโยบายสาธารณะไทย : กำเนิดพัฒนาการและสถานภาพของศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์, ๒๕๕๒), หน้า ๔๓-๔๗.

^๘Kraft, Michael E, & Furlong Scott, **Public Policy : Politics Analysis and Alternatives**, (Washington D.C. : CQ Press, 2004), p. 112.

^๙เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, **นโยบายสาธารณะ**, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๕๐), หน้า ๕๕.

ตัดสินใจจะต้องถูกนำมาเป็นกรอบในการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาลและการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาลจะประกอบด้วยกิจกรรมด้านต่างๆ ที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงและมีเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม^{๑๐}และนโยบายว่าหมายถึงกิจกรรมต่างๆที่รัฐจัดขึ้นหรือแผนงานหรือโครงการหรือแนวทางปฏิบัติที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐได้กำหนดขึ้นเพื่อเจตนาในการแก้ไขปัญหาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว^{๑๑}

สรุปได้ว่า จากที่นักวิชาการต่างๆ ให้ความหมายของนโยบายสรุปความได้ว่านโยบายต้องมีลักษณะองค์ประกอบดังนี้

- ๑) เป็นกิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำ
- ๒) เป็นการใช้อำนาจของรัฐบาลในการจัดสรรกิจกรรมเพื่อตอบสนองค่านิยมของสังคม
- ๓) กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำต่อเป็นชุดของการกระทำที่มีแบบแผนระบบและกระบวนการอย่างชัดเจนเป็นการกระทำที่มีการสานต่ออย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
- ๔) กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำต้องมีเป้าหมายวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนจำนวนมาก
- ๕) เป็นกิจกรรมที่ต้องกระทำให้ปรากฏเป็นจริงมิใช่เป็นเพียงการแสดงเจตนารมณ์หรือความตั้งใจที่จะกระทำด้วยคำพูดเท่านั้น
- ๖) กิจกรรมที่เลือกกระทำต้องมีผลลัพธ์ในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญของสังคมทั้งปัญหาความขัดแย้งหรือความร่วมมือของประชาชน
- ๗) เป็นการเลือกทางเลือกที่กระทำโดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดทั้งทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคม

ดังนั้น ความหมายของนโยบาย จากการศึกษาความหมายของนโยบายของนักวิชาการต่างๆ ผู้วิจัยได้นำมาสร้างตารางแนวคิดหลัก สามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๓ ดังนี้

^{๑๐}สุรสิทธิ์ วชิรขจร, **นโยบายสาธารณะเบื้องต้น**, (กรุงเทพมหานคร : ธเนศวร, ๒๕๔๙), หน้า ๙.

^{๑๑}วรเดช จันทรศร, “การนำนโยบายไปปฏิบัติ”, **วารสารรามคำแหง**, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๔๗) : ๔๗-๖๒.

ตารางที่ ๒.๓ ความหมายของนโยบาย

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ศุภชัย ยาวะประภาส และ ปยากร หวังมหาพร เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ	การจัดสรรคุณค่าแก่สังคมเมื่อมีสถานการณ์ของรัฐบาล เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรัฐบาล การนำความรู้ความคิดที่มีเหตุผลและตั้งใจเพื่อนำไปแก้ไขปัญหาเป็นการกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อการปฏิบัติของรัฐบาล เป็นการกำหนดแนวทางในอนาคตเน้นเป้าหมายวัตถุประสงค์ เจื่อนไขผลลัพธ์และเป็นความพยายามที่จะกระทำเพื่อให้บรรลุผลประโยชน์สาธารณะ
สุรสิทธิ์ วชิรขจร	การตัดสินใจโดยรัฐในการเลือกแนวทางที่พึงประสงค์ แนวทางที่พึงประสงค์ที่เกิดจากการตัดสินใจจะต้องถูกนำมาเป็นกรอบในการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาลและการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาลจะประกอบด้วยกิจกรรมด้านต่างๆ ที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงและมีเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม
วรเดช จันทรรศ	กิจกรรมต่างๆ ที่รัฐจัดขึ้นหรือแผนงานหรือโครงการหรือแนวทางปฏิบัติที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐได้กำหนดขึ้นเพื่อเจตนาในการแก้ไขปัญหาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
Kraft , Michael E. & Furlong Scott R	กิจกรรมที่รัฐดำเนินการหรือไม่ดำเนินการเพื่อตอบสนองต่อปัญหาสังคม

๒.๒.๒ ความสำคัญของนโยบาย

นโยบายมีความสำคัญทั้งต่อผู้กำหนดนโยบายและประชาชนกล่าวคือ^{๑๒} ประการแรก ความสำคัญต่อผู้กำหนดนโยบายส่วนใหญ่ที่ต้องรับผิดชอบต่อการกำหนดนโยบายบริหารประเทศคือ รัฐบาล หากรัฐบาลกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนทั้งในด้านค่านิยมของสังคมและการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพของประชาชนจะทำให้รัฐบาลได้รับความศรัทธาเชื่อถือจากประชาชนโดยอย่างยิ่งถ้ารัฐบาลสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ (Effectiveness) และประสิทธิภาพ (Efficiency) จะทำให้รัฐบาลได้รับการยอมรับและความนิยมจากประชาชนอย่างกว้างขวางผลดังกล่าวจะส่งเสริมให้รัฐบาลมีโอกาสดำรงอำนาจในการบริหารประเทศ

^{๑๒}สมบัติ อารังธัญวงศ์, การเมือง : แนวความคิดและการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๔๕.

ยาวนานขึ้นโดยอาจได้รับความไว้วางใจจากการเลือกตั้งให้ทำหน้าที่รัฐบาลบริหารประเทศต่อไปอีก ในทางตรงกันข้ามหากรัฐบาลกำหนดนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับค่านิยมหรือความต้องการของประชาชนประชาชนอาจรวมตัวกันคัดค้านเพื่อกดดันในรัฐบาลเปลี่ยนแปลงนโยบายหรืออาจมีผลรุนแรงถึงขั้นทำให้รัฐบาลหมดอำนาจไปหรือในบางกรณีถึงแม้ว่ารัฐบาลจะกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับค่านิยมและความต้องการของประชาชนแต่รัฐบาลไม่สามารถนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายปรากฏการณ์เช่นนี้จะทำให้ประชาชนเสื่อมศรัทธาต่อการบริหารงานของรัฐบาลและอาจส่งผลให้รัฐบาลหมดโอกาสที่จะบริหารประเทศต่อไปดังนั้นจึงกล่าวได้ว่านโยบายมีผลต่อการดำรงอยู่ของรัฐบาลอย่างสำคัญ

ประการที่สอง ความสำคัญต่อประชาชนเนื่องจากนโยบายสาธารณะเป็นผลผลิตทางการเมืองเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนดังนั้นประชาชนสามารถแสดงออกซึ่งความต้องการของตนผ่านกลไกต่างๆ ทางการเมือง อาทิเช่น ผ่านพรรคการเมืองผ่านกลุ่มอิทธิพลและผลประโยชน์ผ่านระบบราชการผ่านนักการเมืองผ่านฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติเป็นต้นความต้องการ (Demands) และการสนับสนุน (Supports) ของประชาชนจะถูกนำเข้าระบบการเมือง (Political System) เมื่อนโยบายสาธารณะถูกนำไปปฏิบัติและปรากฏผลลัพธ์ตามเป้าประสงค์ที่พึงปรารถนาจะทำให้ได้รับความพอใจและส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน (Feed Back) จะทำให้ประชาชนเชื่อมั่นและศรัทธาต่อการบริหารงานของรัฐบาลมากขึ้นในทางตรงข้ามหากผลลัพธ์และคุณภาพของการนำนโยบายไปปฏิบัติไม่เป็นไปตามเป้าประสงค์ที่พึงปรารถนาของประชาชนจะส่งให้วิถีชีวิตของประชาชนตกต่ำปรากฏการณ์เช่นนี้จะทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อรัฐบาลรัฐบาลจะต้องทำการปรับเปลี่ยนนโยบายหรือปรับปรุงการนำนโยบายไปปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพื่อเรียกศรัทธาคืนจากประชาชนมิฉะนั้นประชาชนอาจไม่ให้การสนับสนุนรัฐบาลอีกต่อไปความสัมพันธ์ระหว่างระบบการเมืองกับประชาชนจึงเป็นความสัมพันธ์แบบพลวัต (Dynamic System) ดังนั้นนโยบายสาธารณะในฐานะที่เป็นผลผลิตของระบบการเมืองจึงส่งผลอย่างสำคัญต่อวิถีและคุณภาพชีวิตของประชาชน ^{๑๓}

นโยบายเป็นเครื่องชี้แนะและเป็นกรอบในการวางแผนการบริหารขององค์การ โดยเป็นเครื่องมือที่ทำให้ผู้บริหารทราบว่าทำอะไร และใช้ปัจจัยชนิดใดบ้าง ทั้งยังเป็นเสมือนเข็มทิศและหางเสือที่ช่วยให้การบริหารงานดำเนินไปถูกทิศทาง ซึ่งจะช่วยสนับสนุนความชอบธรรมในการใช้อำนาจของผู้บริหารช่วยให้เกิดการพัฒนาทางการบริหาร ในแง่ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือในการประสานงาน เนื่องจากนโยบายจะช่วยให้หน่วยปฏิบัติงานเข้าใจถึง

^{๑๓}Easton, David, *The Political System : An Inquiry into the State of Political Science*, 2nd ed, (New York: Alfred A. Knopf, 1971), p. 154.

เป้าหมายแนวปฏิบัติ และทิศทางการดำเนินงานร่วมกัน ทำให้เกิดความเข้าใจ ความร่วมมือ และการประสานงานกันได้สะดวกมากขึ้น และยังเป็นเครื่องมือในการควบคุม กำกับ และติดตามงานของผู้บริหาร^{๑๔}

สรุปได้ว่า นโยบายมีความสำคัญทั้งต่อผู้กำหนดนโยบาย เพราะ นโยบายเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายของผู้กำหนดนโยบายให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้กำหนดนโยบายและผู้ที่ได้รับประโยชน์จากนโยบาย

ดังนั้น ความสำคัญของนโยบาย จากการศึกษาความสำคัญของนโยบายผู้วิจัยได้สามารถนำมาสังเคราะห์แนวคิดหลัก สรุปได้ตามตารางที่ ๒.๔ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๔ ความสำคัญของนโยบาย

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สมบัติ อารังธัญวงศ์	๑) ความสำคัญต่อผู้กำหนดนโยบายส่วนใหญ่ที่ต้องรับผิดชอบต่อการกำหนดนโยบายบริหารประเทศ ๒) ความสำคัญต่อประชาชนเนื่องจากนโยบายสาธารณะเป็นผลผลิตทางการเมืองเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนดังนั้นประชาชนสามารถแสดงออกซึ่งความต้องการของตนผ่านกลไกต่างๆ ทางการเมือง
Easton, David	นโยบายสาธารณะในฐานะที่เป็นผลผลิตของระบบการเมืองจึงส่งผลอย่างสำคัญต่อวิถีและคุณภาพชีวิตของประชาชน
เอกรินทร์ ปันยานะ	นโยบายเป็นเครื่องชี้แนะและเป็นกรอบในการวางแผนการบริหารขององค์การ เป็นเครื่องมือในการประสานงาน การควบคุม กำกับ และติดตามงาน

๒.๒.๓ ลักษณะและประเภทของนโยบาย

ลักษณะของนโยบาย การพิจารณาลักษณะของนโยบายโดยทั่วไปอาจพิจารณาตามกระบวนการตามรูปแบบและตามผลกระทบได้ในกรณีของการพิจารณาตามกระบวนการนโยบายกำหนดขึ้นมาเพื่อให้มีการกระทำต่างๆ ขณะเดียวกันเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่สำคัญๆ ซึ่งการกระทำ

^{๑๔} เอกรินทร์ ปันยานะ, “มาตรการรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ : ศึกษากรณีสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ”, รายงานการวิจัย, (คณะกรรมการวิจัยและพัฒนาของวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๔๗), หน้า ๗.

ดังกล่าวเป็นการกระทำในอนาคตโดยหน่วยงานต่างๆของรัฐไม่ว่าจะในระดับใดก็ตามโดยมีเครื่องมือกลไกต่างๆ ช่วยดำเนินการโดยมีจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้บรรลุผลคือผลประโยชน์ของชาติสำหรับลักษณะของนโยบายที่พิจารณาตามรูปแบบโดยทั่วไปนโยบายจะมีลักษณะเป็นหลักเกณฑ์ และแนวทางเกี่ยวกับการปฏิบัติโดยข้อความในนโยบายจะมีลักษณะที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามอารมณ์ความรู้สึกของผู้ที่นำเอานโยบายไปปฏิบัติส่วนลักษณะของนโยบายที่พิจารณาในแง่ของผลกระทบ นโยบายเป็นสิ่งก่อให้เกิดความขัดแย้งอย่างใดอย่างหนึ่งในสังคม หมายถึง นโยบายสาธารณะที่กำหนดขึ้นมาอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อบุคคลหรือต่อกลุ่มบุคคลที่นำไปสู่ความพอใจ หรือความไม่พอใจขึ้นอยู่กับว่าบุคคลกลุ่มบุคคลนั้นได้รับผลกระทบในลักษณะใด

ลักษณะของนโยบายที่ดี นโยบายต้องมีความชัดเจน สอดรับกับการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมและครอบคลุมสถานการณ์ในอนาคต และความต้องการ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กร มีการดำเนินงานโดยการกำหนดวิธีและจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมแก่การดำเนินงาน^{๑๕}

สรุปลักษณะนโยบายพิจารณาตามกระบวนการรูปแบบ และผลกระทบมีลักษณะเป็นเกณฑ์และแนวทางเกี่ยวกับการปฏิบัติและพิจารณาผลกระทบที่เกิดจากนโยบายเพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจให้บรรลุจุดมุ่งหมาย คือ ผลประโยชน์ของชาติประเภทของนโยบายจำแนกเป็นนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดระเบียบกฎเกณฑ์เพื่อควบคุมพฤติกรรมบุคคลกลุ่มบุคคลเพื่อประโยชน์ส่วนรวมนโยบายที่เกี่ยวกับการกระจายทรัพยากรให้แก่ประชาชนกลุ่มต่างๆ เพื่อสนองความต้องการนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรใหม่เพื่อให้เกิดการกระจายเพิ่มขึ้นให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมนโยบายต้นแบบที่มีผลกระทบต่อประชาชนในทางการเมือง

ประเภทของนโยบาย การดำเนินศึกษาใดๆที่เป็นระเบียบย่อมมีระบบความคิดหรือระบบการจำแนกประเภทไว้เป็นแนวทางในการแบ่งจัดสรร หรือกำหนดขอบข่าย ข้อมูล หรือหน่วยวิเคราะห์ที่จะทำการศึกษาเป็นธรรมดาอยู่เองที่ระบบการจำแนกประเภทของสังคมศาสตร์ไม่ว่าจะมีลักษณะคงที่ตายตัว หรือครอบคลุมทั่วถึงได้เหมือนระบบวิทยาศาสตร์ธรรมชาติในกรณีของนโยบายก็เช่นเดียวกันเมื่อพิจารณาโดยสังเขปแล้วจะเห็นได้ว่าการจำแนกประเภทของนโยบายได้กระทำกันไว้หลายทาง^{๑๖} เพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ กันตามขอบข่ายของผลกระทบของนโยบายหรือแม้กระทั่งตามลักษณะของ

^{๑๕} จูไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์, นโยบายสาธารณะ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://www.lms.cmru.ac.th/e_book/data/1/unit1.pdf [๑๓ เมษายน ๒๕๖๔].

^{๑๖} จุมพล หนีมพานิช, การวิเคราะห์นโยบาย : ขอบข่าย แนวคิด ทฤษฎีและกรณีตัวอย่าง, (นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๗), หน้า ๑๕-๑๖.

ข้อมูลที่มีอยู่ อย่างไรก็ตาม ในที่นี้จะขอกล่าวถึงการจำแนกประเภทของนโยบาย ที่นักวิชาการส่วนใหญ่มักจะให้ความสนใจซึ่งในทัศนะของเขาได้จำแนกนโยบายออกเป็น ๔ ประเภทดังนี้คือ^{๑๗}

(๑) นโยบายที่เกี่ยวกับการจัดระเบียบกฎเกณฑ์ (Regulatory Policy) เป็นนโยบายที่กำหนดขึ้นมาเพื่อควบคุมพฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของสังคมโดยส่วนรวมที่มาของนโยบายดังกล่าวเกิดขึ้นเพราะบุคคล และกลุ่มบุคคลโดยทั่วไปมีผลประโยชน์และความต้องการที่แตกต่างกันความต้องการเหล่านี้โดยทั่วไปมักไม่เหมือนกันและขัดแย้งกันอยู่เสมอดังนั้นการกำหนดนโยบายที่ออกมาในลักษณะดังกล่าวย่อมช่วยให้ความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นมีข้อยุติลงได้

(๒) นโยบายที่เกี่ยวกับการกระจายทรัพยากร (Distribution Policy) เป็นนโยบายที่เกี่ยวกับการกระจายแจกจ่ายสินค้าและบริการให้กับประชาชนกลุ่มต่างๆเช่นการให้บริการทางการศึกษาสาธารณสุขโรคการจัดสวัสดิการต่างๆ เป็นต้น การแจกจ่ายสินค้าและบริการดังกล่าวของรัฐบาลนอกจากจะเป็นการแจกจ่ายในภาวะปกติแล้วบางครั้งอาจเป็นการจัดสรรหรือแจกจ่ายในภาวะฉุกเฉินด้วย

(๓) นโยบายที่เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรใหม่ (Redistribution Policy) เป็นนโยบายที่กำหนดขึ้นมาเพื่อจัดสรรทรัพยากรใหม่ในสังคมเพื่อให้เกิดการกระจายเพิ่มขึ้นคำว่าทรัพยากรในที่นี้ไม่ได้หมายถึงเฉพาะทรัพยากรทางเศรษฐกิจเท่านั้นหากหมายรวมถึงทรัพยากรทางการเมืองและทางสังคมด้วยตัวอย่างของนโยบายนี้ที่เห็นได้ชัดเจนก็คือนโยบายภาษีก้าวหน้า (Progressive Tax Policy) ซึ่งเป็นภาษีที่มีอัตราสูงเมื่อฐานภาษีมีขนาดใหญ่ขึ้นวัตถุประสงค์ของการเก็บภาษีประเภทนี้นอกจากรัฐบาลจะนำมาใช้จ่ายในกิจการของรัฐเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนโดยทั่วไปแล้ว เช่น (การศึกษาการป้องกันประเทศ ฯลฯ) ยังสามารถนำเงินที่ได้จากนโยบายภาษีดังกล่าวมาอุดหนุนช่วยเหลือเพื่อผู้มีรายได้น้อยหรือผู้ที่ยากจนได้อีกด้วยดังนั้นนโยบายภาษีดังกล่าวจึงเป็นตัวอย่างอันหนึ่งของนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรใหม่นอกจากนี้ก็มีนโยบายภาษีประเภทอื่นๆ อีกที่สามารถนำมาเป็นตัวอย่างของนโยบายประเภทนี้เช่นนโยบายภาษีทรัพย์สินนโยบายภาษีมรดกนโยบายภาษีที่ดิน เป็นต้น

(๔) นโยบายต้นแบบ (Constituent Policy) เป็นนโยบายที่มีผลกระทบต่อประชาชนในฐานะเป็นตัวแสดงทางการเมือง (Political Actors) โดยตรงเพราะนโยบายนี้โดยทั่วไปจะกำหนดลักษณะระบบการเมืองสถาบันทางการเมืองเป็นต้นตัวอย่างนโยบายนี้ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง

^{๑๗}Theodore Lowi, *Public policy Case Studies and Political Theories*, (New York: Norton, 1964), p. 135.

สรุปได้ว่า ลักษณะและประเภทของนโยบาย ที่นักวิชาการส่วนใหญ่มักจะให้ความสนใจ ซึ่งในทัศนะของเขาได้จำแนกนโยบายออกเป็น ๔ ประเภทดังนี้คือ

- (๑) นโยบายที่เกี่ยวกับการจัดระเบียบกฎเกณฑ์ (Regulatory Policy)
- (๒) นโยบายที่เกี่ยวกับการกระจายทรัพยากร (Distribution Policy)
- (๓) นโยบายที่เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรใหม่ (Redistribution Policy)
- (๔) นโยบายต้นแบบ (Constituent Policy)

ดังนั้น ลักษณะและประเภทของนโยบายจากการศึกษาลักษณะและประเภทของนโยบาย ผู้วิจัยได้สามารถนำมาสังเคราะห์แนวคิดหลัก สรุปได้ตามตารางที่ ๒.๕ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๕ ลักษณะและประเภทของนโยบาย

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
จุมพล หนีมพานิช	การจำแนกประเภทของสังคมศาสตร์ไม่อาจมีลักษณะคงที่ตายตัว หรือครอบคลุมทั่วถึงได้เหมือนระบบวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ
จุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์	ลักษณะของนโยบายที่ดี นโยบายต้องมีความชัดเจน สอดรับกับการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมและครอบคลุมสถานการณ์ในอนาคต และความต้องการ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กร มีการดำเนินงานโดยการกำหนดวิธีและจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมแก่การดำเนินงาน
Theodore Lowi	ประเภทของนโยบายของ Theodore Lowi ได้แก่ (๑) นโยบายที่เกี่ยวกับการจัดระเบียบกฎเกณฑ์ (Regulatory Policy) (๒) นโยบายที่เกี่ยวกับการกระจายทรัพยากร (Distribution Policy) (๓) นโยบายที่เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรใหม่ (Redistribution Policy) (๔) นโยบายต้นแบบ (Constituent Policy)

๒.๒.๔ กลไกการกำหนดนโยบาย

กลไกการนโยบายนักวิชาการต่างประเทศและนักวิชาการไทย^{๑๘} ที่กล่าวถึงเรื่องวงจรนโยบายไว้ ได้แบ่งกระบวนการกำหนดนโยบายออกเป็น ๕ ขั้นตอน^{๑๙} ได้แก่ขั้นการระบุปัญหาขั้นการ

^{๑๘}ศุภชัย ยาวะประภาษ และ ปยากร หวังมหาพร, นโยบายสาธารณะไทย : กำเนิดพัฒนาการและสถานภาพของศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : จุฑาทอง, ๒๕๕๒), หน้า ๑๖.

^{๑๙}Cochran. C.L, & Malone. E.F, **Public Policy : Perspectives and Choices**, (London: Lynne Rienner, 2005), pp. 44-60.

กำหนดนโยบายประกอบด้วยชั้นการเลือกทางเลือกและชั้นการตัดสินใจชั้นนำนโยบายไปปฏิบัติและชั้นการประเมินผลนโยบาย แบ่งออกเป็น ๖ ขั้นตอนได้แก่^{๒๐}

- ๑) การระบุปัญหาการ
- ๒) กำหนดวาระนโยบาย
- ๓) การกำหนดนโยบาย
- ๔) การตัดสินใจการ
- ๕) นำนโยบายไปปฏิบัติ
- ๖) การประเมินผลนโยบาย

กล่าวว่ายโยบายในความเป็นจริงอาจไม่ได้ดำเนินไปที่ละชั้นเป็นลำดับไปแต่มักจะเกิดคาบเกี่ยวกันนอกจากนั้นในแต่ละขั้นตอนจะมีผู้เกี่ยวข้องแตกต่างกันออกไปหรือมีผู้เกี่ยวข้องในเวลาเดียวกันแต่เป็นคนละขั้นตอนการแบ่งการศึกษานโยบายออกเป็นขั้นตอนจะช่วยให้เข้าใจนโยบายได้ดีขึ้น แบ่งขั้นตอนของนโยบายออกเป็นการแสวงหาปัญหาการกรองปัญหาการนิยามปัญหาการพยากรณ์การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาการวิเคราะห์ทางเลือกการนำนโยบายไปปฏิบัติการประเมินนโยบายและการยกเลิกนโยบาย^{๒๑} ซึ่ง กล่าวถึงวงจรรนโยบายของประเทศออสเตรเลียว่าแบ่งออกเป็น ๘ ขั้นตอนได้แก่ขั้นระบุปัญหาขั้นวิเคราะห์นโยบายขั้นกำหนดเครื่องมือขั้นหาหรือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาขั้นประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาขั้นตัดสินใจชั้นนำนโยบายไปปฏิบัติและชั้นประเมินผลนโยบาย^{๒๒} และการแบ่งกระบวนการนโยบายโดยเรียกว่าขั้นตอนของกำหนดนโยบายออกเป็น ๙ ขั้นตอนตามแนวคิด ได้แก่การก่อตัวของประเด็นปัญหาการกลั่นกรองประเด็นปัญหาการนิยามประเด็นปัญหาการพยากรณ์การกำหนดวัตถุประสงค์การวิเคราะห์ทางเลือกการนำนโยบายไปปฏิบัติการประเมินผลนโยบายและการสืบต่อ

และยุตินโยบายและกล่าวถึงกระบวนการ ๙ ขั้นตอนยังไม่มีเส้นแบ่งที่ชัดเจนการแบ่งนโยบายออกเป็นขั้นตอนดังกล่าวเพื่อช่วยให้เข้าใจนโยบายหนึ่งๆ ได้และวิเคราะห์นโยบายได้ละเอียดมากขึ้น^{๒๓} และซึ่งได้มีการแบ่งกระบวนการนโยบายออกเป็น ๔ ขั้นตอนโดยประยุกต์แนวคิด

^{๒๐}Thomas R, Dye, **Understanding Public Policy**, 3rd ed., (Engle wood Cliffs.N.J.: Prentice Hall, 2002), pp. 32-33.

^{๒๑}Hogwood. B.W, & Gunn, L, **Policy Analysis for the Real World**, (Oxford: Oxford University Press, 1984), pp.67-280.

^{๒๒}Bridgman. Peter & Davis. Glyn, **The Australian Policy Hand book**, 2nd ed., (Victoria: McPherson, 2007), pp. 27-29.

^{๒๓}มยุรี อนุมานราชชน, **นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด กระบวนการ และการวิเคราะห์**, (เชียงใหม่ : คณินิจการพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๔๔-๔๕.

กระบวนการนโยบายของสมบัติได้แก่การก่อรูปของนโยบายการกำหนดทางเลือกและการตัดสินใจการนำนโยบายไปปฏิบัติและการประเมินผลนโยบาย^{๒๔} ต่อมาได้มีการแบ่งวงจรมติโดยใช้นโยบายของต้นหรือที่ศุภชัยเรียกว่าขั้นตอนนโยบายออกเป็น ๓ ขั้นตอนด้วยกัน ได้แก่ การกำหนดนโยบายการนำนโยบายไปปฏิบัติ และการประเมินผลนโยบาย ทั้งนี้ ในแต่ละขั้นตอนศุภชัยยังแบ่งขั้นตอนดังกล่าวออกเป็นขั้นตอนย่อย ได้แก่ ขั้นตอนการกำหนดนโยบายแบ่งออกเป็นการระบุปัญหาการพัฒนาทางเลือก การเสนอทางเลือกขั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติแบ่งออกเป็นการแปลความนโยบายการรวบรวมทรัพยากรการวางแผนการจตุตถการการดำเนินงาน และขั้นประเมินผลนโยบายแบ่งออกเป็นการยกเลิกและการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง^{๒๕} ซึ่งทศพร ศิริ สมพันธ์^{๒๖} กล่าวถึงวงจรชีวิตของนโยบายโดยแบ่งออกเป็น ๕ ขั้นตอนโดยประยุกต์แนวคิดของ Hogwood & Gunn ได้แก่การก่อตัวของนโยบาย การกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติการประเมินผลนโยบาย และการต่อเนื่องการทดแทนและการสิ้นสุดนโยบาย นอกจากนี้ สร้อยตระกูล (ติวยานนท) อรรถมานะ^{๒๗} แบ่งกระบวนการนโยบายออกเป็น ๖ ขั้นตอน โดยประยุกต์แนวคิดของ Hogwood & Gunn เช่นเดียวกันกับนักวิชาการอีกหลายราย กระบวนการนโยบายของสร้อยตระกูล ได้แก่ การก่อตัวของนโยบายการเตรียมนโยบายและเสนอร่างนโยบายการอนุมัติ/ ประกาศเป็นนโยบายการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติการประเมินผลนโยบายการปรับปรุงแก้ไขหรือการสิ้นสุดทั้งนี้สร้อยตระกูลกล่าวว่าหากนำ ๓ ขั้นตอนแรกหากรวมเข้าด้วยกันจะเรียกว่าการกำหนดนโยบายจากนั้นก็ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติและการประเมินผลนโยบายต่อมาสร้อยตระกูล (ติวยานนท) อรรถมานะ ^{๒๘}ได้กำหนดให้กระบวนการกำหนดนโยบายออกเป็น ๖ ขั้นตอน ดังนี้

- ๑) การก่อตัวของนโยบาย (Policy Formation)
- ๒) การเตรียมการนโยบายและเสนอร่างนโยบาย (Policy Formulation)
- ๓) การอนุมัติ / ประกาศเป็นนโยบาย (Policy Adoption)
- ๔) การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ (Policy Implementation)

^{๒๔}สมบัติ อารังธัญวงศ์, **นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ**, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๓๑๕-๓๑๖.

^{๒๕}ศุภชัย ยาวะประภาส และ ปยากร หวังมหาพร, **นโยบายสาธารณะไทย : กำเนิดพัฒนาการและสถานภาพของศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร : จุดทอง, ๒๕๕๒), หน้า ๓๔-๓๕.

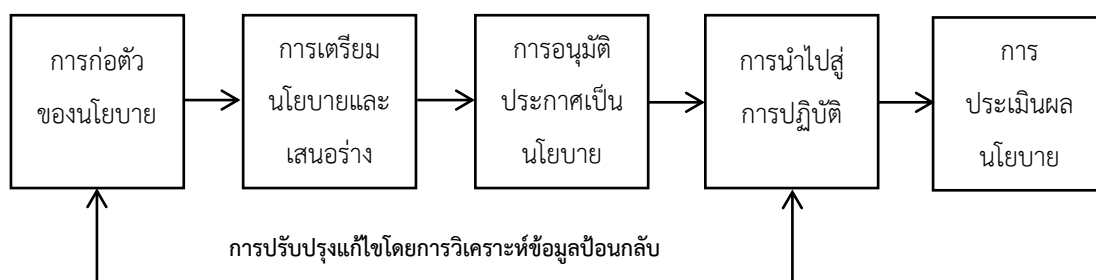
^{๒๖}ทศพร ศิริสมพันธ์, **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๑๒๒-๑๒๔.

^{๒๗}สร้อยตระกูล (ติวยานนท) อรรถมานะ, **พฤติกรรมองค์การ : ทฤษฎีและการประยุกต์**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๓), หน้า ๑๔๙-๑๕๑.

^{๒๘}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๘๔-๑๘๕.

๕) การประเมินผลนโยบาย (Policy Evaluation)

๖) การปรับปรุงแก้ไขหรือการสิ้นสุด (Policy Revision or Termination)

แผนภาพที่ ๒.๑ แสดงกระบวนการของนโยบาย^{๒๙}

ขั้นตอนกระบวนการนโยบายเป็นขั้นตอน (Stages) หรือหมายถึง ชุดของขั้นตอนการแบ่งแยกและจัดลำดับ จากจุดเริ่มต้นของการก่อตัวและการตัดสินใจนโยบาย ไปถึงการประเมินผลและบทสรุปของนโยบาย^{๓๐} กำหนดขั้นตอนของกระบวนการนโยบายไว้เป็น ๕ ขั้นตอนกล่าวคือ การก่อตัวของปัญหา (Problem Formulation) วาระนโยบาย (Policy Agenda) การกำหนดนโยบาย (Policy Formulation and Adoption) การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation) และการประเมินผลนโยบาย (Policy Evaluation) แต่ขั้นตอนนโยบายสาธารณะของ Bullock, Anderson จะมีการรวมขั้นตอน การก่อตัวของปัญหา (Problem Formulation) และวาระนโยบาย (Policy Agenda) เข้าด้วยกันโดยเรียกว่าการก่อรูปนโยบาย (Policy Formation) ส่วนขั้นตอน การกำหนดนโยบาย (Policy Formulation) การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation) และการประเมินผลนโยบาย (Policy Evaluation) จะยังคงอยู่เช่นเดิมประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน

ขั้นที่หนึ่ง การก่อรูปนโยบาย (Policy Formation) การก่อรูปนโยบายเป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการนโยบาย โดยจะประกอบด้วยการวิเคราะห์ลักษณะและสภาพของปัญหาสาธารณะให้มีความชัดเจนในมิติต่างๆ เช่น ปัญหาดังกล่าวคือปัญหาอะไร เกี่ยวข้องกับใคร เกิดผลอย่างไรบ้าง และหากจะมีการแก้ไข จะต้องใช้ทรัพยากรอะไรบ้าง น่าจะเกิดผลอย่างไร ใครเป็นคนได้ประโยชน์ใครเป็นคนเสียประโยชน์ และจะส่งผลกระทบต่ออย่างไร กับใครบ้างเป็นไปตามเป้าหมายแรกเริ่มหรือไม่ เพราะในสังคม ย่อมต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ ของระบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหา แต่การที่จะกำหนดว่าปัญหาใดเป็นปัญหาสาธารณะ ที่ควรจะได้รับแก้ไข จำเป็นต้องมีกระบวนการคัดกรองปัญหาที่หลากหลายในระบบเสียก่อน เพราะทุกประเด็น

^{๒๙}สร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ, พฤติกรรมองค์การ : ทฤษฎีและการประยุกต์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๓), หน้า ๑๘๔.

^{๓๐}Bullock, Charles S., Anderson James E, & Brady David W, **Public Policy in the Eighties**, (Monterey CA,: Brooks Cole Pub. Co, 1983), pp. 4-9.

ปัญหาที่ได้ก่อตัวขึ้น มิใช่ว่าทุกปัญหาจะได้เข้าสู่กระบวนการคัดเลือกออกมาเป็น วาระนโยบาย (Policy Agenda) ดังที่ กล่าวไว้ว่า^{๓๑}โอกาสที่ประเด็นปัญหาจะกลายมาเป็น วาระนโยบาย ได้นั้น ขึ้นอยู่กับการรับรู้และเข้าใจภายในระบบการเมือง นั้นหมายถึง ปัญหาดังกล่าวจะเป็นปัญหา สาธารณะจนสามารถเข้าไปสู่กระบวนการจัดระเบียบวาระนโยบายได้ ต้องขึ้นอยู่กับการรับรู้และการ เข้าใจของผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ และต้องมีเงื่อนไขของปัญหาบางประการ เช่นเป็นประเด็นที่เป็นความ ชัดแย้งหรือวิกฤตเป็นประเด็นที่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มผลประโยชน์ที่มองเห็นได้ หรือได้รับการ สนับสนุนจากระบบราชการ

ขั้นที่สอง การกำหนดนโยบาย (Policy Formulation) การกำหนดนโยบายเป็นขั้นตอนที่ สำคัญ ที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นอย่างมาก ดังที่ Soren C. Winter กล่าวใน HandBook of Public Policy^{๓๒} ว่าชุดของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลของการนำไปปฏิบัติขั้นแรกคือ การกำหนด นโยบายและการออกแบบนโยบาย Bardach เองก็กล่าวว่าความขัดแย้งในกระบวนการกำหนด นโยบาย มีผลต่อเนื่องถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติในภายหลัง และไม่เฉพาะความขัดแย้งเท่านั้น แต่ การขาดความสนใจของผู้มีส่วนร่วมในการออกกฎหมาย ก็จะไปสู่ความล้มเหลวและ Winter กล่าว ว่าปัญหาการนำนโยบายไปปฏิบัติ มักจะพบในช่วงแรกของกระบวนการกำหนดนโยบาย ซึ่งทำให้เกิด ความคลุมเครือในเป้าหมาย

ในขั้นตอนนี้นักวิเคราะห์ที่เป็นผู้นำเสนอทางเลือกนโยบายต่อผู้ตัดสินใจนโยบายต้องทำ การวิเคราะห์ทางเลือกนโยบายต่างๆ ที่มี โดยต้องแสวงหาทางเลือกที่เหมาะสม และต้องตระหนักว่า การกำหนดทางเลือกนโยบายจะต้องสอดคล้องกับเป้าหมายที่ประสงค์ ของผู้ตัดสินใจนโยบาย เพราะ การกำหนดนโยบายเป็นงานที่มีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับปัจจัยสิ่งแวดล้อมจำนวนมากหลังจาก การแสวงหาทางเลือกนโยบาย จะเกิดกระบวนการกลั่นกรองทางเลือกนโยบาย เพื่อให้เหลือเฉพาะ ทางเลือกที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เหมาะสมกับทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ สอดคล้องกับค่านิยม ของสังคมและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องสอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้เป็นกระบวนการที่ จะต้องทำซ้ำเพื่อให้มั่นใจว่าทางเลือกนโยบายเลือก มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการมากที่สุด ซึ่งนั่น ก็คือ การประเมินผลทางเลือกนโยบายว่าทางเลือกที่พิจารณาอยู่นั้น ดีกว่าหรือด้อยกว่าทางเลือก นโยบายอื่นอย่างไร เพื่อนักวิเคราะห์นโยบายจะได้มีโอกาสในการดัดแปลงทางเลือกที่มีอยู่ให้มีความ เหมาะสม

^{๓๑}Theodoulou. S. Z., & Matthew. A. C., **Public Policy : The Essential Readings**, (New Jersey: Prentice-Hall, 1995), p. 88.

^{๓๒}Soren C, Winter, **Hand Book of Public Policy**, (New York: SAGE Publications Ltd, 2006), p. 155.

ต่อมาเป็นการตัดสินใจนโยบาย(Policy Decision – Making) การให้ความเห็นชอบจะกระทำได้จาก ๒ ส่วน ได้แก่ Primary Policy Maker คือ ฝ่ายรัฐสภา ซึ่งทำหน้าที่นิติบัญญัติ โดยนโยบายที่ออกมาจะอยู่ในรูปของการประกาศใช้เป็นกฎหมาย ทั้งนี้อาจกระทำได้โดยฝ่ายบริหารในรูปของมติ Secondary / Supportive Policy Maker คือ ฝ่ายข้าราชการ ซึ่งปรกติข้าราชการจะทำหน้าที่นำนโยบายหรือกฎหมายที่ออกโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารดังกล่าวไปปฏิบัติ แต่เนื่องจากข้าราชการมักจะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่าฝ่ายการเมือง ดังนั้นฝ่ายการเมืองจึงมักจะขอความเห็นหรือมูลปรึกษาจากฝ่ายข้าราชการในการกำหนดนโยบาย จึงถือได้ว่าฝ่ายข้าราชการเป็นผู้กำหนดนโยบายในทางอ้อม

ขั้นที่สาม การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation) การนำนโยบาย ไปปฏิบัติความสนใจถึงการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติมาจากความล้มเหลวที่^{๓๓}เรียกความพยายามแต่ไม่สำเร็จนี้ว่า “ช่องว่างของการนำนโยบายไปปฏิบัติ” (Implementation Gap) ซึ่งเกิดขึ้นใน ๒ ลักษณะคือ

๑) การไม่เกิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ(Non-Implementation) และ

๒) การไม่ประสบความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Unsuccessful Implementation)^{๓๔}

จากความพยายามหาสาเหตุของความล้มเหลวของนโยบายสาธารณะ ทำให้นักวิชาการได้ตระหนักถึง The Missing Link ที่เป็นตัวกลางระหว่าง การกำหนดนโยบาย และการประเมินผลนโยบาย ที่เป็นส่วนทำให้กระบวนการนโยบายดำเนินไปอย่างสมบูรณ์ครบวงจร ไม่หยุดชะงัก นักวิชาการทางด้านนโยบายจึงเห็นร่วมกันเห็นถึงความสำคัญของ Implementation เพราะแม้ว่าจะมีนโยบายที่ดี และผ่านกระบวนการขั้นตอนมาอย่างถูกต้อง แต่หากไม่สามารถนำมาปฏิบัติได้ นโยบายนั้นก็คงไม่มีประโยชน์ แต่ถ้าเป็นนโยบายที่ดี หากปฏิบัติไม่ดีก็อาจจะไม่สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้เช่นกัน

ขั้นที่สี่ การประเมินผลนโยบาย (Policy Evaluation) การประเมินผลนโยบายเป็นขั้นตอนที่ทำให้เราทราบถึงระดับความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้ บอกถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ในด้านต่างๆ ของกระบวนการนโยบาย รวมทั้งทำให้เราทราบถึงผลที่ตามมาเมื่อมีการนำนโยบายไปปฏิบัติแล้ว การประเมินผลนโยบายมักจะถูกจัดให้อยู่ในขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการนโยบาย

^{๓๓}เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, การนำนโยบายไปปฏิบัติ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๕๑), หน้า ๑.

^{๓๔}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘.

แต่ในความเป็นจริง การประเมินผลนโยบายเป็นขั้นตอนที่สามารถทำได้ทุกขั้นตอนของ กระบวนการนโยบาย โดยไม่จำเป็นต้องรอให้มีการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติก่อนแล้วจึงจะมีการ ประเมินผล ในฐานะที่เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ (Functional Activity) การประเมินผลเกิดขึ้น ตลอดกระบวนการของนโยบาย มิใช่เรื่องที่เรียบง่ายในฐานะที่เป็นขั้นสุดท้ายของกระบวนการ นโยบายเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าขั้นตอนอื่นของกระบวนการ Charles Jones (๑๙๗๐ : ๑๗๔) พูดถึงกระบวนการประเมินผลนโยบายจากขั้นตอนต่างๆที่จะต้อง ปฏิบัติ ซึ่งได้กำหนดไว้ ๓ ขั้นตอน คือการกำหนดรายละเอียด (Specification) ว่าจะประเมินอะไร เพราะนโยบายอาจมีเป้าหมายทั้งที่ชัดเจนและไม่ชัดเจน ดังนั้น การกำหนดรายละเอียดของนโยบายที่ จะทำการประเมินจะช่วยให้ทราบถึงเป้าหมายในการประเมินโดยแน่ชัด และทราบประเด็นปัญหาที่ เกี่ยวข้อง จากนั้นจะเป็นการวัดผล (Measurement) ซึ่งการวัดผลต้องอาศัยการเก็บผลเกี่ยวกับสิ่งที่จะ ทำการประเมิน การเก็บผลนี้ อาจเป็นได้ทั้งผลที่มีระบบและผลที่เก็บจากความรู้สึกที่จะแตกต่างกัน ออกไปในแต่ละบุคคล แล้วนำมาผลที่ได้มาทำการวัดผล และทำการวิเคราะห์การวิเคราะห์ (Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ผลที่เก็บมาหรือที่ได้วัดผลออกมาแล้ว ซึ่งสามารถทำได้ทั้งการวิเคราะห์เชิง คุณภาพและการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

สรุปได้ว่า กลไกการกำหนดนโยบายนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็นขั้นการระบุปัญหา ขั้นการ กำหนดนโยบายขั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติ และขั้นการประเมินผลนโยบายโดยในขั้นตอนของการ ระบุปัญหาจะมีรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไป เช่น งานของ Hogwood & Gunn ที่กล่าวถึงการ แสวงหาปัญหาการกรองปัญหาการนิยามปัญหาการพยากรณ์การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาการ วิเคราะห์ทางเลือกโดยรวมเรียกว่าการกำหนดนโยบาย สำหรับงานของ Bridgman & Davis ระบุว่า วงจรนโยบายในขั้นการกำหนดนโยบาย จะประกอบไปด้วยขั้นระบุปัญหา ขั้นวิเคราะห์นโยบาย ขั้น กำหนดเครื่องมือนโยบาย ขึ้นหรือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ขึ้นประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับปัญหาและขั้นตัดสินใจยูริแบ่งวงจรนโยบายตามกรอบของ Hogwood & Gunn การแบ่งวงจร นโยบายของสมบัติและทศพรจะเหมือนกันแต่ของทศพรจะมีขั้นตอนอีกขั้นหนึ่งคือขั้นการต่อเนื่อง ทดแทนและสิ้นสุดนโยบาย

ดังนั้น กลไกการนโยบายจากการศึกษากระบวนการนโยบาย ผู้วิจัยได้สามารถนำมา สังเคราะห์แนวคิดหลัก สรุปได้ตามตารางที่ ๒.๖ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๖ กระบวนการกำหนดนโยบาย

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สมบัติ ชำรงธัญวงศ์	แบ่งกระบวนการนโยบายออกเป็น ๔ ขั้นตอนโดยประยุกต์แนวคิด Hogwood & Gunn กระบวนการนโยบายของสมบัติได้แก่การก่อรูปของนโยบายการกำหนดทางเลือกและการตัดสินใจการนำนโยบายไปปฏิบัติและการประเมินผลนโยบาย
ศุภชัย ยาวะประภาส	แบ่งวงจรนโยบายโดยใช้แนวคิดของตันนหรือที่ศุภชัยเรียกว่า ขั้นตอนนโยบายออกเป็น ๓ ขั้นตอนด้วยกัน ได้แก่การกำหนดนโยบายการนำนโยบายไปปฏิบัติ และการประเมินผลนโยบาย
ทศพร ศิริสัมพันธ์	วงจรชีวิตของนโยบายโดยแบ่งออกเป็น ๕ ขั้นตอนโดยประยุกต์แนวคิดของ Hogwood & Gunn
สร้อยตระกูล (ติวยานนท) อรรถมานะ	กำหนดให้กระบวนการกำหนดนโยบายออกเป็น ๖ ขั้นตอน ดังนี้ ๑) การก่อตัวของนโยบาย ๒) การเตรียมการนโยบายและเสนอร่างนโยบาย ๓) การอนุมัติ / ประกาศเป็นนโยบาย ๔) การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ๕) การประเมินผลนโยบาย ๖) การปรับปรุงแก้ไขหรือการสิ้นสุด
Cochran, C.L. & Malone, E.F.	การระบุปัญหาขั้น การกำหนดนโยบายประกอบด้วยขั้นการเลือกทางเลือกขั้นการตัดสินใจขั้นนำนโยบายไปปฏิบัติขั้นการประเมินผลนโยบาย
Thomas R. Dye	๑) การระบุปัญหาการ ๒) กำหนดวาระนโยบาย ๓) การกำหนดนโยบาย ๔) การตัดสินใจการ ๕) นำนโยบายไปปฏิบัติ ๖) การประเมินผลนโยบายและ
Bullock, Charles S., Anderson James E. & Brady David W.	กระบวนการนโยบายเป็นขั้นตอน (Stages) หรือหมายถึง ชุดของขั้นตอนการแบ่งแยกและจัดลำดับ จากจุดเริ่มต้นของการก่อตัวและการตัดสินใจนโยบาย ไปถึงการประเมินผลและบทสรุปของนโยบาย

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับพรรคการเมือง

คำว่า “พรรคการเมือง” นั้นมีรากศัพท์มาจากคำในภาษาละตินว่า “pars” ซึ่งมีความหมายตรงกับคำว่า “ส่วน” (part) ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “political party” และตรงกับคำว่า “partie politique” ในภาษาฝรั่งเศส ส่วนในภาษาเยอรมันตรงกับคำว่า “politischepartei” ซึ่งทั้งหมดนี้มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินทั้งสิ้น เหตุนี้ พรรคการเมืองจึงมีความหมายว่า “ส่วน ของ ราษฎรและ/หรือส่วนของประชาชน” หรือการที่ราษฎรแบ่งออกเป็นส่วนหรือเป็นกลุ่มตาม ความคิด และผลประโยชน์ร่วมกันในทางการเมือง ซึ่งพรรคการเมืองในความหมายที่ว่า “ส่วน ของ ประชาชน” นั้น ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของรัฐ ทั้งนี้ หมายความว่า พรรคการเมือง คือ การที่ ประชาชนมีความเป็นอิสระที่จะได้รับการแบ่งออกเป็น “ส่วน” (Part) ตามความคิดเห็นกัน อิสระของ เขาในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องใดก็ตามเช่น ความคิดทางการเมือง^{๓๔} การบริหาร การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ ทั้งนี้ เพื่อจุดมุ่งหมายที่จะยังประโยชน์ให้กับตนเองอย่างมากที่สุด

๑) เป้าหมายหลักคือความปรารถนาที่จะเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองหรือเป็นผู้ใช้อำนาจ รัฐโดยจะต้องดำเนินกิจกรรมทางการเมืองต่างๆตามระบบสังคมการเมืองเพื่อให้สามารถเป็นแกนนำ หรือร่วมจัดตั้งรัฐบาลในฐานะตัวแทนผู้ใช้อำนาจรัฐโดยชอบธรรม ทั้งนี้เพื่อจะได้มีอำนาจในการ บริหารประเทศให้เป็นไปตามนโยบายหรือแนวคิดของกลุ่มและ/หรือพรรคตน แต่หากยังไม่มีโอกาส จัดตั้งรัฐบาลเนื่องจากมีจำนวนเสียงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่เพียงพอหรือไม่ได้รับเชิญเข้าร่วมใน การจัดตั้งรัฐบาลผสม (Coalition Government) ก็ทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้านเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการ ปฏิบัติงานของรัฐบาลและชี้แนะให้รัฐบาลเห็นข้อผิดพลาดบกพร่องในการทำงานเพื่อให้รัฐบาลไป ดำเนินการแก้ไขต่อไป

๒) พรรคการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Democracy) จำเป็นที่จะต้องมีการคัดสรรบุคคลเพื่อทำหน้าที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นตัวแทนประชาชนเพราะลำพังเพียง การมีกลุ่มและ/หรือคณะบุคคลที่มีแนวคิดทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคมร่วมกันเท่านั้นไม่เพียงพอที่จะ ทำให้การดำรงอยู่ในฐานะพรรคการเมืองนั้นสมบูรณ์เพราะการเลือกตั้งเป็นวิถีทางที่จะทำให้พรรค การเมืองสามารถที่จะนำแนวคิดที่พรรคตนมีไปปฏิบัติในฐานะรัฐบาลหรือทำหน้าที่อีกด้านหนึ่งในการ ตรวจสอบและ/หรือควบคุมการบริหารงานของรัฐบาลการคัดเลือกบุคคลเข้าสมัครรับเลือกตั้งนั้นถือได้ว่าเป็นลักษณะเฉพาะของพรรคการเมืองที่แตกต่างจากการรวมกลุ่ม

^{๓๔}วิทยา นภาศิริกุลกิจ และ สุรพล ราชภัณฑารักษ์, พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔), หน้า ๓.

๒.๓.๑ ความหมายของพรรคการเมือง

พรรคการเมือง (political party) มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน จากคำว่า “Pars” ที่แปลว่า “ส่วน” จึงหมายถึง การที่ประชาชนแบ่งออกเป็นส่วนๆ จึงนิยามได้ว่า “พรรค” ในความหมายทางการเมืองนั้นหมายถึงกลุ่มองค์กรของประชาชนที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่ออำนาจทางการเมือง

นักรัฐศาสตร์ได้อธิบายความหมายของพรรคการเมืองไว้ดังนี้ นักรัฐศาสตร์ ชาวฝรั่งเศสให้ความหมายว่าพรรคการเมืองเกิดจากการรวมตัวของกลุ่มต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มทางเศรษฐกิจกลุ่มกรรมกรหรือกลุ่มอื่นๆเช่น กลุ่มบุคคลในสังคมชั้นสูงกลุ่มขุนนางกลุ่มนักธุรกิจนายทุนกลุ่มเจ้าของที่ดินกลุ่มข้าราชการกลุ่มสหภาพแรงงานหรือกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆกลุ่มเหล่านี้เป็นที่มาของพรรคการเมืองได้ทั้งสิ้นและพรรคการเมืองเป็นองค์กรที่มุ่งต่อสู่ทางการเมืองเพื่อให้ได้ชัยชนะในการเลือกตั้งเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจหรือมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจรัฐเพื่อที่จะเข้าไปควบคุม หรือกำหนดนโยบายรัฐบาล^{๓๖} ซึ่งรอย ซี. แมคริดิส ให้คำนิยามว่าพรรคการเมือง คือ สมาคมที่ดำเนินกิจกรรมและรวบรวมประชาชนเข้ามาผืนกำลังรวมกันโดยประสานผลประโยชน์ของสมาชิกสมาคมเพื่อนำไปสู่การจัดตั้งรัฐบาลพรรคการเมืองนั้นนับเป็นส่วนควบของระบบการเมืองกล่าวคือระบบการเมืองของรัฐจะเกิดขึ้นโดยปราศจากพรรคการเมืองไม่ได้โดยเด็ดขาด เพราะอย่างน้อยกลุ่มหรือคณะบุคคลที่ก่อตั้งขึ้นมาเป็นรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลรูปแบบใดก็ตามต่างมีลักษณะเป็นพรรคการเมืองในตัวของมันอยู่แล้วนั่นเอง^{๓๗} และพรรคการเมืองหมายถึง คณะบุคคลหรือสมาคมของบุคคลที่ได้ตกลงกันถึงหลักการจัดการปกครองของรัฐ โดยมีการตกลงใจร่วมกันระหว่างสมาชิกของคณะบุคคลหรือสมาคมนั้น เพื่อนำเอาหลักการดังกล่าวไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างจริงจัง พรรคการเมือง หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมคล้ายคลึงกันหรือเหมือนกัน มารวมกันด้วยความสมัครใจ และต้องการนำความคิดเห็นเหล่านั้น ไปเป็นหลักในการบริหารประเทศ พรรคการเมืองหมายความว่า คณะบุคคลที่รวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง โดยได้รับการจัดแจ้งการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมุ่งที่จะส่งสมาชิกเข้าสมัครรับ

^{๓๖}Duverger, Maurice, *Political Parties : Their Organization And Activity In The Modern State/Maurice Duverger*, Translated by Barbara and Robert North with foreward by D.W. Brogan, (London: Methuew, 1972), pp. 24-31.

^{๓๗}Macridis, Roy C, *Introduction : The History, Function and Typology of Parties In Political Parties : Contemporary Trends and Ideas*, edited by Roy C, Macridis, (New York: Harper & Row, 1967), p. 9.

เลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมีการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอื่นอย่างต่อเนื่อง^{๓๘} ทำให้พรรคการเมือง เรียกว่า พรรค คือองค์กรทางการเมืองที่รวมบุคคลที่มีอุดมการณ์เดียวกัน นั่นคือ มีแนวความคิดทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ แบบเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน เพื่อส่งบุคคลเข้ารับเลือกตั้ง เพื่อให้ได้เสียงข้างมากในรัฐสภาและจัดตั้งรัฐบาลเข้ามาบริหารประเทศตามแนวความคิดหรือนโยบายที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ของกลุ่ม

สรุปได้ว่า พรรคการเมือง คือองค์กรทางการเมืองที่รวมบุคคลที่มีอุดมการณ์เดียวกัน นั่นคือมีแนวความคิดทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ แบบเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน เพื่อส่งบุคคลเข้ารับเลือกตั้ง เพื่อให้ได้เสียงข้างมากในรัฐสภาและจัดตั้งรัฐบาลเข้ามาบริหารประเทศตามแนวความคิดหรือนโยบายที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ของกลุ่ม

ดังนั้น ความหมายของพรรคการเมืองจากการศึกษาความหมายของพรรคการเมือง ผู้วิจัยได้สามารถนำมาสังเคราะห์แนวคิดหลัก สรุปได้ตามตารางที่ ๒.๗ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๗ ความหมายของพรรคการเมือง

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
Duverger, Maurice.	พรรคการเมืองเกิดจากการรวมตัวของกลุ่มต่างๆ เป็นที่มาของพรรคการเมืองได้ทั้งสิ้นและพรรคการเมืองเป็นองค์กรที่มุ่งต่อสู้ทางการเมืองเพื่อให้ได้ชัยชนะในการเลือกตั้งเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจหรือมีส่วนในการใช้อำนาจรัฐเพื่อที่จะเข้าไปควบคุม หรือกำหนดนโยบายรัฐบาล
Macridis, Roy C.	พรรคการเมือง คือ สมาคมที่ดำเนินกิจกรรมและรวบรวมประชาชนเข้ามามีกำลังร่วมกันโดยประสานผลประโยชน์ของสมาชิกสมาคมเพื่อนำไปสู่การจัดตั้งรัฐบาลพรรคการเมืองนั้นนับเป็นส่วนควบของระบบการเมืองกล่าวคือระบบการเมืองของรัฐจะเกิดขึ้นโดยปราศจากพรรคการเมืองไม่ได้โดยเด็ดขาด เพราะอย่างน้อยกลุ่มหรือคณะบุคคลที่ก่อตั้งขึ้นมาเป็นรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลรูปแบบใดก็ตาม
Herman Finer	พรรคการเมืองหมายถึง คณะบุคคลหรือสมาคมของบุคคลที่ได้ตกลงกันถึงหลักการจัดการปกครองของรัฐ โดยมีการตกลงใจร่วมกันระหว่างสมาชิกของคณะบุคคลหรือสมาคมนั้น เพื่อนำเอาหลักการดังกล่าวไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างจริงจัง

^{๓๘}“มาตรา ๔ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐”, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๑๐๕ ก, (๗ ตุลาคม ๒๕๖๐).

ตารางที่ ๒.๗ ความหมายของพรรคการเมือง (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
มาตรา ๔ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐	พรรคการเมือง หมายความว่า คณะบุคคลที่รวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง โดยได้รับการจัดแจ้งการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมุ่งที่จะส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมีการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอื่นอย่างต่อเนื่อง

๒.๓.๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นกฎหมายไทย ประเภทพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้ตราขึ้น โดยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร พระมหากษัตริย์ ทรงลงพระปรมาภิไธยเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๐ และประกาศลงในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๐ และมีผลใช้บังคับในวันถัดมา การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นการเลือกตั้งเป็นการทั่วไปครั้งแรกตามพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อให้การจัดตั้ง การบริหารงาน และการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองเป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง รวมทั้งมีมาตรการกำกับให้พรรคการเมืองสามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกรอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิใช่สมาชิกของพรรคการเมือง ซึ่งการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

พระราชบัญญัตินี้มีใจความสำคัญปรับเปลี่ยนกฎหมายที่ควบคุมพรรคการเมืองหลายอย่าง ซึ่งโดยรวมแล้วทำให้พรรคการเมืองอ่อนแอลง ต้งยากขึ้น ยุบง่ายขึ้น โดยมีความมุ่งหมายตามอ้างเพื่อพิทักษ์การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ป้องกันพรรคคอมมิวนิสต์ และทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับพรรคการเมืองมากขึ้น

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ กำหนดให้สมาชิกผู้ร่วมก่อตั้งพรรคร่วมจ่ายทุน ประเดิม และให้สมาชิกพรรคการเมืองจ่ายค่าบำรุงพรรคการเมืองรายปีเพื่อให้ประชาชนร่วมเป็นเจ้าของพรรคการเมือง และห้ามบุคคลที่ไม่ใช่สมาชิกพรรคเข้ามาควบคุม ครอบงำหรือชี้นำการดำเนิน กิจการของพรรคการเมือง เพื่อป้องกันการเกิด "พรรคคนอมินิ" ซึ่งเป็นเหตุของคดียุบพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๙ และคดียุบพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ พรรคการเมืองที่ไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง 2 ครั้ง ติดต่อกันจะถูกยุบพรรค และพรรคการเมืองใดที่นำมวลชนไปชุมนุมข้างถนนอาจเข้าข่ายล้มล้างการ ปกครองซึ่งมีโทษยุบพรรค

นโยบายหาเสียงของพรรคการเมืองต้องแจ้งวงเงินที่จะใช้ แหล่งทุน ความคุ้มค่า และ ความเสี่ยงในการดำเนินนโยบายต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ซึ่งพรรคเพื่อไทยตั้งคำถามว่า "จะทำให้กกต. กลายเป็นผู้เห็นชอบนโยบายของพรรคการเมืองหรือไม่" นอกจากนี้ ยังเพิ่มบทบาทของ กกต. ให้สามารถขอความร่วมมือจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินและสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ให้ดูเส้นทางการเงินของผู้ที่ซื้อสิทธิ์ขายเสียงได้ และนำหลักฐานนั้นไป ดำเนินคดีกับทั้ง ๒ ฝ่ายได้ รวมถึงสามารถขอความคุ้มครองพยานจากคดีการเลือกตั้งได้

อย่างไรก็ตาม ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ไม่มีการบังคับให้พรรคการเมือง ที่มีอยู่เดิม ๗๒ พรรคไปจดทะเบียนตั้งพรรคการเมืองใหม่

นักการเมืองคัดค้านร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ดังกล่าวเพราะมองว่าเป็น "แผนทำลายพรรค" คือ ทำให้พรรคการเมืองอ่อนแอ

มาตรา ๙๒ หาก กกต. มีหลักฐานควรเชื่อได้ว่า พรรคการเมืองล้มล้างการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้อำนาจมานอกวิธีการตามรัฐธรรมนูญ หรือให้ บุคคลอื่นที่ไม่ใช่สมาชิกพรรคเข้าควบคุม ครอบงำ หรือชี้นำกิจกรรมของพรรคในลักษณะที่ทำให้พรรค หรือสมาชิกของพรรคขาดความอิสระ สามารถยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญให้สั่งยุบพรรคการเมืองและเพิก ถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองได้^{๓๙}

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ยังกำหนดให้มีระบบคัดเลือกผู้สมัครขั้นต้น คือ ให้ สมาชิกพรรคการเมืองในจังหวัดต่าง ๆ ลงคะแนนเลือกตัวแทนที่พรรคการเมืองสรรหาสำหรับแต่ละ จังหวัดแล้วให้ผู้สมัครคนนั้นลงสมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรคการเมือง โดยมีบทลงโทษจำคุกและ ปรับสำหรับผู้ที่จะกระทำผิดในเรื่องการจงใจให้หรือไม่ให้ลงคะแนนแก่ผู้สมัคร รับสินบน หรือให้คนนอก เข้ามาแสดงความคิดเห็นหรือลงคะแนน^{๔๐}

^{๓๙} พ.ร.บ.พรรคการเมืองฯ "ตั้งพรรคยาก ยุบพรรคง่าย ห้ามประชานิยม"

^{๔๐} รู้ ระบบการคัดเลือกผู้สมัครขั้นต้น หรือ ไพรมารีโหวต (Primary Vote) ใน พ.ร.บ.พรรคการเมืองฯ

โทษตัดสิทธิทางการเมืองของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ถูกยุบนั้นไม่มีกำหนด
ชัดเจน จึงเข้าใจได้ว่า อาจตัดสิทธิทางการเมืองได้ถึงตลอดชีวิต

กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. ๒๕๖๐

ลำดับ	ชื่อร่างกฎหมาย	สถานะ	ร่างแรก	กรธ.	สนช.	ราชกิจจา ฯ
๑	พ.ร.ป.ว่าด้วย คณะกรรมการการ เลือกตั้ง	บังคับใช้	กกต. (๗๓.ค.๕๕)	๗เม.ย.๖๐	เห็นชอบ (๑๓ก.ค.๖๐)	๑๓ ก.ย. ๖๐
๒	พ.ร.ป.ว่าด้วยการได้มาซึ่ง ส.ว.	บังคับใช้	กกต. (๓๓.ค.๕๕)	๒๘พ.ย. ๖๐	เห็นชอบ (๘มี.ค.๖๑)	๑๓ก.ย.๖๑
๓	พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	บังคับใช้	กกต. (๒๒ก.ย.๕๕)	๒๘พ.ย. ๖๐	เห็นชอบ (๘มี.ค.๖๑)	๑๓ก.ย.๖๑
๔	พ.ร.ป.ว่าด้วยพรรค การเมือง	บังคับใช้	กกต. (๒๒ก.ย.๕๕)	๓เม.ย.๖๐	เห็นชอบ (๓ส.ค.๖๐)	๗ต.ค.๖๐
๕	พ.ร.ป.ว่าด้วย คณะกรรมการสิทธิ มนุษยชนแห่งชาติ	บังคับใช้	กสม. (๘ก.ย.๕๕)	๒๗ก.พ. ๖๐	เห็นชอบ (๑๔ก.ย.๖๐)	๑๒ธ.ค.๖๐
๖	พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณา ของศาลรัฐธรรมนูญ	บังคับใช้	ศาลรธน.	๒๙ก.ย. ๖๐	เห็นชอบ (๒๓พ.ย.๖๐)	๒มี.ค.๖๑
๗	พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณา คดีอาญาของผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมือง	บังคับใช้	๒๑พ.ย.๕๕	๑๗พ.ค. ๖๐	เห็นชอบ (๑๓ก.ค.๖๐)	๒๘ก.ย.๖๐
๘	พ.ร.ป.ว่าด้วยผู้ตรวจการ แผ่นดิน	บังคับใช้	๓๑ม.ค.๖๐	๒๔เม.ย. ๖๐	เห็นชอบ (๒๗ก.ค.๖๐)	๒๗ธ.ค.๖๐
๙	พ.ร.ป.ว่าด้วยการ ปราบปรามการทุจริต	บังคับใช้	ป.ป.ช.	๓๑ต.ค. ๖๐	เห็นชอบ (๒๕ธ.ค.๖๐)	๒๐ก.ค.๖๑
๑๐	พ.ร.ป.ว่าด้วยการตรวจเงิน แผ่นดิน	บังคับใช้	สตง. (๒มี.ค.๖๐)	๒๙ส.ค. ๖๐	เห็นชอบ (๑๙ต.ค.๖๐)	๒๑ก.พ. ๖๑

๒.๓.๓ หน้าที่ของพรรคการเมือง

พรรคการเมืองโดยทั่วไปจะมีหน้าที่ (Function) ที่สำคัญ ๖ ประการ^{๔๑} คือ

๑) หน้าที่ในการให้ทิศทางทางการเมือง (Orientation Function)

พรรคการเมืองเป็นการรวมกลุ่มของผู้มีอุดมการณ์หรือแนวคิดในทางการเมืองร่วมกัน จึงเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการชี้แนะทิศทางทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยผ่านอุดมการณ์หรือแนวนโยบายของพรรค และเมื่อพรรคเป็นรัฐบาล อุดมการณ์และแนวนโยบาย ดังกล่าวก็จะกลายเป็นทิศทางของประเทศในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม พรรคการเมืองจึงมีบทบาทในการกำหนดทางเลือก (Alternative) ให้กับสังคมการเมือง

๒) หน้าที่ในการรวมตัวของผู้มีแนวคิดร่วมกัน (Aggregation Function)

พรรคการเมืองจะมีบทบาทสำคัญในการรวบรวมบุคคลที่มีแนวคิดและอุดมการณ์ที่คล้ายคลึงกันหรือร่วมกัน บทบาทดังกล่าวนี้จะมีความสัมพันธ์กับบทบาทในการให้ทิศทางทางการเมือง (Orientation Function) กล่าวคือ เมื่อมีการรวบรวมบุคลากรที่มีแนวคิดทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมร่วมกันแล้วพรรคการเมืองเหล่านี้ก็จะพยายามชี้แนะทิศทางดังกล่าวให้กับประชาชน

๓) หน้าที่ในการกระจายค่านิยม (Socialization Function)

พรรคการเมืองมีหน้าที่ในการสื่อสารอุดมการณ์หรือแนวคิดดังกล่าวให้กับประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงของการเลือกตั้งหน้าที่ดังกล่าวของพรรคการเมืองจึงมีลักษณะเป็นการกระจายค่านิยมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ให้อยู่ในวงกว้างและหากพรรคใดได้รับชัยชนะสามารถจัดตั้งรัฐบาลก็เท่ากับว่านำเอาค่านิยมดังกล่าวมาดำเนินการในทางปฏิบัติ ซึ่งเป็นค่านิยมที่ได้รับการยอมรับจากประชาชนโดยมีผลการเลือกตั้งเป็นประจักษ์พยาน

๔) หน้าที่ในการเป็นตัวแทนของประชาชน (Representation Function)

พรรคการเมืองจะทำหน้าที่ในการจัดสรรบุคลากรที่จะกลายมาเป็นตัวแทนของประชาชนในการดำเนินการทางการเมือง พรรคการเมืองจึงทำหน้าที่ในการเป็นตัวแทนของอำนาจอธิปไตยของชนส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะการเริ่มต้นกระบวนการทางการเมืองที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดอย่างการเลือกตั้งพรรคจะต้องพิจารณาเลือกบุคคลที่จะนำเสนอให้แก่ประชาชนเพื่อเป็นตัวแทนอย่างรอบคอบ

๕) หน้าที่ในการคัดสรรบุคลากรทางการเมือง (Recruitment Function)

^{๔๑}สมชาย ภคภาสนวิวัฒน์, พรรคการเมืองไทยในพรรคการเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : ศึกษาเฉพาะประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย และมาเลเซีย, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖), หน้า ๖.

พรรคการเมืองมีหน้าที่สรรหาและคัดสรรบุคคลเข้าสู่ระบบการเมือง โดยการจัดส่งบุคคลที่มีความเหมาะสมเพื่อเสนอให้ประชาชนพิจารณาเลือกตั้ง และเมื่อบุคคลดังกล่าวได้รับการเลือกตั้งก็จะเข้ามาทำงานในฝ่ายบริหารและ/หรือฝ่ายนิติบัญญัติ ในลักษณะดังกล่าว พรรคการเมืองจึงทำหน้าที่เปรียบเสมือนผู้คัดสรรบุคลากรเข้าสู่ระบบการเมือง กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ พรรคการเมืองจะทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อม (Bridge) ระหว่างโครงสร้างเบื้องล่าง (Infrastructure) อันหมายถึง สังคมกับโครงสร้างเบื้องบน (Superstructure) อันหมายถึง ระบบการเมือง นั่นเอง

๖) หน้าที่ในการสร้างความชอบธรรม (Legitimacy Function)

บทบาทของพรรคการเมืองที่สำคัญประการหนึ่ง คือ เป็นกลไกในการสร้างความชอบธรรมของการขึ้นสู่อำนาจและการรักษาอำนาจทางการเมืองของกลุ่มบุคคล โดยเฉพาะในประเทศที่กำลังพัฒนา พรรคการเมืองมักจะมีบทบาทในลักษณะนี้ให้เห็นได้ชัด

นโยบายพรรคการเมืองของสหราชอาณาจักรกับสหภาพยุโรป ที่มีหลักการทางทฤษฎีหรือมติเห็นชอบร่วมกันเช่นการลงประชามติ BREXIT หรือสนธิสัญญามากำหนดในการทำงาน ซึ่งต่างกับประเทศไทยที่ร่างออกมาเป็นรูปแบบของกฎหมายแล้วมาแก้ไขตามช่องโหว่ของกฎหมายในปัญหาที่จะตามมาในอนาคต จึงไม่เป็นที่ยอมรับของนักการเมือง

บทบาทหน้าที่ของสาขาพรรคการเมือง ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองสาขาพรรคการเมืองมีหน้าที่ต้องดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมืองในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ ซึ่งต้องดำเนินการทั้งหน้าที่ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และหน้าที่ที่ควรปฏิบัติดังนี้ บทบาทหน้าที่ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ^{๔๒}

๑) หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองต้องจัดให้มีบัญชีรับและจ่ายเงินของสาขาพรรคการเมืองตามแบบ ที่กำหนด โดยจะต้องบันทึกบัญชีให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ รายการนั้นเกิดขึ้น และสรุปรายงาน บัญชีรับและจ่ายให้พรรคการเมืองทราบเป็นประจำทุกสิ้นเดือนและปิดประกาศไว้ ณ สำนักงานสาขาพรรคการเมือง

๒) จัดทำบัญชีรายชื่อพร้อมที่อยู่ของสมาชิกที่มีภูมิลำเนาในเขตจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของสาขา พรรคการเมือง และปิดประกาศไว้ ณ สำนักงานสาขาพรรคการเมือง

๓) เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับที่ตั้งสาขา กรรมการสาขาหรือการเปลี่ยนแปลงใดๆ เกี่ยวกับสาขา พรรคการเมือง หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองต้องแจ้งเป็นหนังสือให้หัวหน้าพรรคการเมืองทราบ และปิด ประกาศไว้ ณ สำนักงานสาขาพรรคการเมือง (หากมีการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองขึ้นในภาคใดแล้วให้หัวหน้า พรรคการเมืองมีหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาต่อนายทะเบียน

^{๔๒}สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, บทบาทหน้าที่ของสาขาพรรคการเมือง, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.parliament.go.th/library> [๔ เมษายน ๒๕๖๓].

พรรคการเมืองภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่จัดตั้ง สาขานั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ นายทะเบียน พรรคการเมืองกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ การเลือกตั้ง และประกาศให้ประชาชน ทราบเป็นการทั่วไปด้วย)

๔) จัดการประชุมเพื่อให้สมาชิกลงคะแนนเลือกผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและเลือก บุคคลตามบัญชี รายชื่อที่ คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งส่งมาพร้อมการรายงานผลการ ลงคะแนน

๕) ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข

๖) ทำบันทึกการรับบริจาค เมื่อได้รับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด โดยผู้ บริจาคประสงค์ จะบริจาคให้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองตามแบบที่ กำหนด ภายใน ๓ วัน นับแต่ วันที่ได้รับบริจาคและต้องแจ้งให้พรรคการเมืองทราบภายใน ๗ วัน

๗) จัดให้มีการประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

๘) จัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมือง ตามบัญชีรายชื่อของสมาชิกพรรค การเมือง และตามที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

๙) หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองสามารถเสนอรายชื่อบุคคลเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง

โดยทั่วไปพรรคการเมืองจะมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญๆ หลายประการเช่น เป็นตัวแทน ประสานประโยชน์ของกลุ่มผลประโยชน์ ให้ความรู้ทางด้านการเมืองการปกครองและรายงานเรื่องราว ต่างๆ ให้ประชาชนได้ทราบ สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในประเทศสะท้อนความคิดเห็น ของประชาชนให้รัฐบาลได้ทราบ สรรหาผู้นำทางการเมืองที่มีความรู้ความสามารถเพื่อจัดตั้งรัฐบาล และมีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นพรรครัฐบาลหรือพรรคฝ่ายค้านพรรคการเมืองที่พัฒนาแล้ว จะมี บทบาทหน้าที่หลักๆ เช่น ให้การศึกษาทางการเมืองกระตุ้นเร้าให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวทาง การเมือง เพื่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ กำหนดนโยบาย หลักที่สำคัญเพื่อมุ่งนำไปใช้ในการปกครองและบริหารประเทศ และเป็นตัวกลางเชื่อมประสานกลุ่ม ประชาชน ให้เกิดความรู้ความเข้าใจและประสานความร่วมมือในการทำงานในสังคมร่วมกัน กล่าวโดย สรุปลแล้ว พรรคการเมืองมีอำนาจและหน้าที่สำคัญ ดังนี้^{๔๓}

๑) การส่งตัวแทนเข้ารับสมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมืองช่วยคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง จากจำนวนผู้สนใจการเมืองหลายๆ คน พรรคการเมืองที่มีชื่อเสียง และมีแนวโน้มในการชนะการ

^{๔๓}อนุฤทธิ์ เกิดสินธุ์ชัย, **หลักนิติธรรมกับพรรคการเมือง**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=1297 [๕ มีนาคม ๒๕๖๓].

เลือกตั้งมักมีผู้สนใจสมัครเข้าเป็นตัวแทนของพรรคกันมาก จนพรรคจะต้องทำการคัดเลือกกว่าควรจะส่งบุคคลใดเข้าสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งบุคคลนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่มีความเหมาะสมในความเห็นของพรรคการเมือง

๒) ให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้มองเห็นความสำคัญของตนเองในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศและเจ้าของอำนาจอธิปไตยและมีส่วนร่วมในทางการเมืองการให้การศึกษาทางการเมืองอาจกระทำได้หลายรูปแบบ เช่น การแถลงนโยบายของพรรคในด้านต่างๆ ผ่านทางสื่อมวลชน อาทิเช่น การอภิปราย การบรรยายตามที่ต่างๆ การอภิปรายหาเสียงเลือกตั้ง นอกจากนี้พรรคการเมืองจะต้องให้ความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้องสอนให้ประชาชนรู้สึกความรับผิดชอบทางการเมือง และช่วยกระตุ้นให้ประชาชนผู้มีสิทธิ์ออกเสียงเอาใจใส่ออกเสียงในเวลาเลือกตั้ง

๓) สรรหาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในการเป็นผู้แทนราษฎรในระบอบประชาธิปไตย คุณสมบัติของผู้ที่สมควรเป็นผู้แทนราษฎรมีความสำคัญมาก เพราะเข้าต้องทำหน้าที่เข้าไปปรึกษาผลประโยชน์ของประชาชน และกลุ่มผลประโยชน์ การสรรหาบุคคลที่มีคุณภาพมีคุณสมบัติที่เหมาะสมนั้นเป็นหน้าที่โดยตรงของพรรคการเมือง เมื่อถึงวันเลือกตั้งประชาชนจึงสามารถเลือกพรรคโดยคำนึงถึงนโยบายพรรคมากกว่าตัวผู้สมัคร

๔) ประสานประโยชน์ของกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ กลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ จะมีบทบาทในการสร้างอิทธิพลต่อรัฐบาลในนโยบายสาธารณะเช่น การนัดหยุดงานของสหภาพแรงงาน การเดินขบวนประท้วงของกลุ่มเกษตรกรและนักศึกษาเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลทำตามข้อเรียกร้อง แต่กลุ่มผู้สูญเสียผลประโยชน์ เช่น กลุ่มนายจ้างไม่ยินยอมเพราะต้องการรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตน ในกรณีนี้รัฐบาลจะรักษาผลประโยชน์ให้กับกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ด้วยการเสนอให้มีกฎหมายแรงงานที่ดีแล้วให้ดีขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์และความพอใจกับกลุ่มต่างๆ และเป็น การลดความตึงเครียดทางการเมืองอีกทางหนึ่ง

๕) การระดมสรรพกำลังทางการเมือง พรรคการเมืองทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางทางการเมือง เพราะเป็นที่รวมของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ และประชาชนที่มีความคิดสร้างสรรค์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ในแนวทางกว้างๆ ที่คล้ายคลึงกันเข้าด้วยกันเพื่อหาโอกาสเป็นรัฐบาล พรรคการเมืองจึงเป็นที่รวมในการระดมสรรพกำลังต่างๆ เพื่อให้เกิดอำนาจต่อรองเรียกร้องและรวบรวมความคิดเห็นจากประชาชน เพื่อนำมาบริหารประเทศในกรณีที่เป็นรัฐบาล

๖) หน้าที่ในฐานะฝ่ายค้าน ในระบอบประชาธิปไตย พรรคการเมืองที่สมาชิกได้รับเลือกตั้งน้อย และไม่สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ก็จะทำหน้าที่ฝ่ายค้านซึ่งถือว่ามีความสำคัญอย่างมากในระบอบประชาธิปไตย เพราะจะทำหน้าที่เป็นเสมือนกระจกเงาของรัฐบาล คอยท้วงติงคัดค้านหรือยับยั้งมิให้

รัฐบาลกระทำการเกินขอบเขต หรือกระทำการที่เป็นผลร้ายต่อประเทศชาติคอยควบคุมให้รัฐบาลทำตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐบาล

๗) เป็นศูนย์กลางของกลุ่มผลประโยชน์และสมาชิกพรรคการเมืองเนื่องจากพรรคการเมืองเป็นที่รวบรวมของบุคคลหลายกลุ่มหลายอาชีพมากมาย ฉะนั้นโอกาสที่จะทำให้เกิดความขัดแย้ง จึงมีอยู่เสมอ พรรคการเมืองจึงทำหน้าที่เสมือนเวทีของสมาชิกต่างๆ ของพรรคที่จะระบายความอัดอั้นตันใจของตนหรือของกลุ่มเพื่อนำไปสู่การตกลงกันด้วยสันติวิธีก่อนที่จะนำไปสู่ปัญหาต่างๆ ไปอภิปรายในสภา สมาชิกของพรรค รวมทั้งระหว่างพรรคต่อประชาชน

๘) รัฐบาลพรรคการเมือง หมายถึง การผสมผสานหรือการสร้างชาติพรรคการเมืองทำหน้าที่ในการผสมผสานความแตกต่างในเรื่องเผ่าพันธุ์ ศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม โดยมีอุดมการณ์ทางการเมืองเป็นฐาน ดังนั้น พรรคการเมืองจึงทำหน้าที่ประสานความแตกต่างของสมาชิกในประชาคมทางการเมือง

๙) พรรคการเมืองทำหน้าที่เป็นสถาบันสำคัญที่ฝึกความชำนาญในทางการเมืองการต่อรองความอดทนอดกลั้น การพยายามใช้เหตุผลและวิทยาการเพื่อแจกแจงทรัพยากรให้เป็นประโยชน์ ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนร่วมจึงมีโอกาสในการฝึกฝนทักษะ ในขณะที่เดียวกันจากกระบวนการมีส่วนร่วมนี้ จะนำไปสู่การเลือกสรรผู้นำทางการเมืองไปในตัว เพราะผู้เป็นผู้นำทางการเมืองจะปรากฏตัวขึ้นจากกระบวนการต่างๆ ดังกล่าวแล้วข้างต้น

สรุปได้ว่า พรรคการเมืองจะมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญๆ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองสาขาพรรคการเมืองมีหน้าที่ต้องดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมืองในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ ซึ่งต้องดำเนินการทั้งหน้าที่ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และหน้าที่ที่ควรปฏิบัติดังนี้ บทบาทหน้าที่ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เช่น เป็นตัวแทนประสานประโยชน์ของกลุ่มผลประโยชน์ ให้ความรู้ทางด้านการเมืองการปกครองและรายงานเรื่องราวต่างๆ ให้ประชาชนได้ทราบ สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในประเทศสะท้อนความคิดเห็นของประชาชนให้รัฐบาลได้ทราบ สรรหาผู้นำทางการเมืองที่มีความรู้ความสามารถเพื่อจัดตั้งรัฐบาล และมีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นพรรครัฐบาลหรือพรรคฝ่ายค้านพรรคการเมืองที่พัฒนาแล้ว

ดังนั้น หน้าที่ของพรรคการเมืองจากการศึกษาหน้าที่ของพรรคการเมือง ผู้วิจัยได้สามารถนำมาสังเคราะห์แนวคิดหลัก สรุปได้ตามตารางที่ ๒.๘ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๘ หน้าที่ของพรรคการเมือง

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สมชาย ภาคาสนวิวัฒน์	พรรคการเมืองโดยทั่วไปจะมีหน้าที่ (Function) ที่สำคัญ ๖ ประการ ๑) หน้าที่ในการให้ทิศทางทางการเมือง ๒) หน้าที่ในการรวมตัวของ ผู้มีแนวคิดร่วมกัน ๓) หน้าที่ในการกระจายค่านิยม ๔) หน้าที่ในการ เป็นตัวแทนของประชาชน ๕) หน้าที่ในการคัดสรรบุคคลากรทาง การเมือง ๖) หน้าที่ในการสร้างความชอบธรรม
สำนักวิชาการสำนักงาน เลขาธิการสภา ผู้แทนราษฎร	บทบาทหน้าที่ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ดังนี้ ๑) หัวหน้าสาขา พรรคการเมืองต้องจัดให้มีบัญชีรับและจ่ายเงินของสาขาพรรค การเมืองตามแบบ ที่กำหนด ๒) จัดทำบัญชีรายชื่อพร้อมที่อยู่ของ สมาชิก ๓) เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับที่ตั้งสาขาหน้าสาขาพรรค การเมืองต้องแจ้งเป็นหนังสือให้หัวหน้าพรรคการเมืองทราบ และปิด ประกาศไว้ ณ สำนักงานสาขาพรรคการเมือง ๔) จัดการประชุม เพื่อให้สมาชิกลงคะแนนเลือกผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเลือกบุคคล บัญชี ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข ๖) ทำบันทึก การรับบริจาค ๗) จัดให้มีการประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามที่กำหนดใน ข้อบังคับพรรคการเมือง ๘) จัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรค การเมือง ๙) หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองสามารถเสนอรายชื่อบุคคล เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อ คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง
อนุฤทธิ์ เกิดสินธ์ชัย	พรรคการเมืองมีอำนาจและหน้าที่สำคัญ ดังนี้ ๑) การส่งตัวแทนเข้า รับสมัครรับเลือกตั้ง ๒) ให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน ๓) สรรหาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในการเป็นผู้แทนราษฎรใน ระบอบประชาธิปไตย ๓) สรรหาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในการ เป็นผู้แทนราษฎรในระบอบประชาธิปไตย

๒.๓.๔ ปัจจัยที่กำหนดโครงสร้างของพรรคการเมือง

อุดมการณ์ของพรรคการเมือง อุดมการณ์ของพรรคการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการ กำหนดโครงสร้างของพรรคการเมืองเนื่องจากอุดมการณ์ของพรรคการเมืองเปรียบเสมือน เป้าหมายใน การดำเนินงานของพรรค โครงสร้างของพรรคการเมือง จำเป็นที่ต้องสอดคล้องกับ

ระบบการเมืองของประเทศ นั้นๆ หากเป้าหมายของตนอยู่ตรงข้ามกับโครงสร้างของระบบการเมืองในขณะนั้น แสดงว่าพรรคการเมือง นั้นจะสะท้อนถึงความเป็นปรปักษ์กับระบบการเมือง ของประเทศที่มีในขณะนั้นด้วย เช่น ในประเทศที่มี การปกครองแบบประธานาธิบดี มักยังผลให้เกิด พรรคการเมือง ที่มีลักษณะกระจายอำนาจ กล่าวคือ ในระบอบประธานาธิบดีจะมีการเลือกตั้งแยกกัน ระหว่างการเลือกตั้งประธานาธิบดีซึ่งเป็นผู้นำของ ประเทศกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อุดมการณ์ของพรรคการเมืองจึงจำเป็นต้องสอดคล้อง กับระบบดังกล่าวคือ จะต้องกำหนดเป้าหมายแบ่งแยกกัน ในการเลือกตั้งทั้งสองแบบ เช่นในการเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรในระบบดังกล่าว มักมีแนวโน้มที่จะ มีการให้ความสำคัญกับผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรน้อยกว่า ประธานาธิบดี เพราะฉะนั้น พรรคการเมืองจึงต้องมีอุดมการณ์ที่แตกต่างกันในการชูนโยบายเพื่อการเลือกตั้งประธานาธิบดีมากกว่า เป็นต้น^{๔๔}

การจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองถือเป็นเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งที่พรรคการเมืองต้องดำเนินการ โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๓ ได้กำหนดว่าภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียน พรรคการเมืองต้องดำเนินการจัดให้มีสาขาพรรคการเมืองในแต่ละภาค ตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่คณะกรรมการกำหนดอย่างน้อยภาคละสาขา สาขาพรรคการเมืองแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ^{๔๕}

๑) สาขาเพื่อดำเนินกิจการทางการเมืองตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยพรรคการเมืองเป็นผู้กำหนดพื้นที่ที่รับผิดชอบของสาขาตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง การจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง การเปลี่ยนแปลงที่ตั้งสาขาพรรคการเมืองหรือคณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง และการแต่งตั้งหรือเปลี่ยนแปลงตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดพ.ศ. ๒๕๖๐ ทั้งนี้ต้องมีจำนวนสมาชิกตั้งแต่ ๕๐๐ คน ขึ้นไป และต้องมีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

๒) สาขาเพื่อส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมีพื้นที่รับผิดชอบเป็นไปตามเขตเลือกตั้ง ทั้งนี้ต้องมีจำนวนสมาชิกตั้งแต่ ๕๐๐ คนขึ้นไป และต้องมีภูมิลำเนาในเขตเลือกตั้ง

ทั้งนี้สาขาพรรคการเมืองเพื่อส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งตามบทเฉพาะกาล มาตรา ๑๔๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ สำหรับการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกภายหลังจากวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวใช้บังคับ หากพรรคการเมืองใดได้

^{๔๔} พุฒจักร สิทธิ, “พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์”, วารสารช่อพะยอม ๑๕, ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๑ (พฤศจิกายน ๒๕๕๐) : ๓๔.

^{๔๕} สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สาขาพรรคการเมือง, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.parliament.go.th/library> [๔ เมษายน ๒๕๖๓].

จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดไว้แล้วในจังหวัดใด ให้พรรคการเมืองนั้นสามารถส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ทุกเขตเลือกตั้งในจังหวัดนั้น

พรรคการเมืองแต่ละพรรคนั้นจะมีส่วนประกอบหลายอย่าง และส่วนประกอบเหล่านี้ล้วนแต่เป็นสิ่งจำเป็นที่ทำให้พรรคการเมืองอยู่รอด และพัฒนาเติบโตได้ ส่วนประกอบเหล่านี้จึงเรียกว่า “โครงสร้างของพรรคการเมือง” แบ่งได้เป็น ๓ ส่วนหลักๆ ดังนี้^{๔๖}

๑. แบ่งตามความมุ่งหวังหรือแบ่งตามวัตถุประสงค์ของพรรค บางครั้งเรียกว่าพรรคแนวอุดมการณ์ ซึ่งจะมีความจริงจังในการรณรงค์ทางการเมือง เพื่อให้คนเชื่อมีความเห็นคล้อยตาม และจะแบ่งออกเป็น ๒ พวก ได้แก่ พวกฝ่ายขวา และพวกฝ่ายซ้าย ฝ่ายขวา ได้แก่ พวกแนวคิดอนุรักษนิยม พวกชาตินิยมแนวดั้งเดิม เช่น พวกนิยมกษัตริย์ พวกชน ชั้นสูง พวกขุนนาง พวกข้าราชการ เป็นต้น เรียกวพวกขวาจัด ฝ่ายซ้ายได้แก่ พรรคการเมืองที่มีแนวความคิดก้าวหน้าต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมรวมทั้งพรรคปฏิบัติชาตินิยมต่อต้านจักรวรรดินิยมหรือพวกไม่นิยมอำนาจรัฐที่เรียกว่า “อนาธิปไตย” อาจเรียกว่าพวกซ้ายจัด ในขณะที่พวกมีแนวคิดกลางๆ มุ่งชนะเลือกตั้งเป็นหลัก มักมีการปรับเปลี่ยนนโยบายของพรรคอยู่เสมอ เช่น พรรคในแนวเสรีนิยม

๒. การแบ่งตามโครงสร้างการจัดองค์กรของพรรค โครงสร้างการจัดองค์กรก็คือโครงสร้างทางการบริหารซึ่งต้องประกอบไปด้วยผู้นำ และสมาชิก จะมีการควบคุมอำนาจการเพื่อให้พรรคการเมืองนั้นๆ บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ นั่นคือ คนและวิธีการในทางการเมืองของพรรคนั่นเอง หากพิจารณาผู้ที่คนในส่วนต่างๆ ของพรรคนั้น คือ พรรคการเมืองยุคแรกๆ มักจะรวมกลุ่มเฉพาะชนชั้นเฉพาะพรรคพวกและจะให้อำนาจเป็นผู้นำพรรค เรียกว่า “พรรคแบบเน้นสมาชิก” ส่วนพรรคการเมืองในสมัยต่อมาจะเน้นการหาสมาชิกอย่างกว้างขวางและผู้นำพรรคก็จะมีลักษณะหลากหลาย อันเรียกว่า “พรรคเน้นคะแนนเสียง” หรือ “พรรคเน้นผู้เลือกตั้ง” เป็นต้น

๓. แบ่งตามการแสดงบทบาทและหน้าที่ของพรรค พรรคการเมืองในสมัยใหม่มีความหลากหลายมี การปรับเปลี่ยนตลอดเวลา แม้พรรคขนาดใหญ่ก็ต้องปรับตัวทั้งในด้านอุดมการณ์ นโยบาย วิธีการดำเนินงานหรือการบริหารพรรค บทบาทหน้าที่ พฤติกรรมการแสดงออก เนื่องจากความสนใจของมนุษย์เปลี่ยนแปลงปัญหาของโลกมีประเด็นต่างๆ มากขึ้น การขยายตัวของการมีส่วนร่วมทางการเมืองประชาชนมีทางเลือกมากขึ้น มีสิทธิ์เสรีมากขึ้น พรรคการเมืองจึงวิวัฒนาการเป็นรูปแบบต่างๆ เช่น

๓.๑ เป็นพรรคแบบชนชั้น หรือ พรรคแบบตัวแทนหรือพรรคแบบประสานผลประโยชน์ ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่เกิดขึ้นในสมัยแรกๆ เช่น พรรคการเมืองในอังกฤษและ

^{๔๖} สุรพล ราชภัณฑารักษ์, พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๑), หน้า ๔๐.

สหรัฐอเมริกาและยัง รวมถึงพรรคการเมืองที่ยึดแนวอุดมการณ์เฉพาะกลุ่มด้วย เช่น กลุ่มต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพ (Human Rights Party) และกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Green Party) เป็นต้น

๓.๒ พรรคในฐานะที่เป็นกลไกของรัฐบาลหรือพรรครัฐบาล คือ พรรคการเมืองที่มีเสียง ชำรงมาก จัดตั้งรัฐบาลทั้งในประเทศประชาธิปไตย และประเทศคอมมิวนิสต์ หรือประเทศเผด็จการต่างๆ ที่ใช้พรรคการเมืองมารองรับอำนาจสร้างความชอบธรรมในทางการเมือง พรรคเหล่านี้มีแนวคิดในการรวม ศูนย์อำนาจ จะเน้นลัทธิ อุดมการณ์ ชาตินิยม เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ

๓.๓ พรรคเพื่อการเลือกตั้งหรือรณรงค์เพื่อวัตถุประสงค์บางอย่างทางการเมืองพรรคการเมืองเหล่านี้จะเน้นวิธีการปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายเป็นหลัก ซึ่งพรรคการเมืองในสังคมสมัยใหม่จะมี พรรคแบบนี้จำนวนมากจนกระทั่งพรรคการเมืองรุ่นเก่าๆ ต้องปรับตัวลดทางอุดมการณ์ลง เช่น พรรคแรงงานในอังกฤษตั้งแต่ยุค นายโทนี แบลร์ เป็นหัวหน้าพรรคจะไม่เน้นระบบรัฐสวัสดิการที่เข้มข้นเหมือนยุคก่อนๆ และก็ทำให้ชนะการเลือกตั้งเป็นประวัติศาสตร์ถึง ๒ ครั้งติดต่อกันในปี พ.ศ. ๒๕๔๑, ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นต้นมา ต่อมาทำให้พรรคการเมืองสมัยใหม่ทั่วโลก เน้นการเอาชนะเลือกตั้งมากกว่าจะขายอุดมการณ์จะใช้ความพยายามหาจุดต่างๆ หรือวางตัวให้โดดเด่นทุกหนทางเพื่อขยายฐานสมาชิกในทุกกลุ่มองค์กรทางสังคม

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่กำหนดโครงสร้างของพรรคการเมืองคืออุดมการณ์ของพรรคการเมือง จำเป็นที่จะต้องสอดคล้องกับระบบการเมืองของประเทศ ตลอดจน สาขาพรรคการเมืองถือเป็นเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งที่พรรคการเมืองต้องดำเนินการโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๓แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๑) สาขาเพื่อดำเนินกิจการทางการเมืองตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐

๒) สาขาเพื่อส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐

ดังนั้น ปัจจัยที่กำหนดโครงสร้างของพรรคการเมืองจากการศึกษาการปัจจัยที่กำหนดโครงสร้างของพรรคการเมืองผู้วิจัยได้สามารถนำมาสังเคราะห์แนวคิดหลัก สรุปได้ตามตารางที่ ๒.๙ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๙ ปัจจัยที่กำหนดโครงสร้างของพรรคการเมือง

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พุทธฉัจจกร สิทธิ	อุดมการณ์ของพรรคการเมืองจึงจำเป็นต้องสอดคล้องกับระบบการเมืองของประเทศ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	สาขาพรรคการเมืองแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ๑) สาขาเพื่อดำเนินกิจการทางการเมืองตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๖๐ ๒) สาขาเพื่อส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐
สุรพล ราชภัณฑารักษ์	โครงสร้างของพรรคการเมือง แบ่งได้เป็น ๓ ส่วนหลักๆ ๑. แบ่งตามความมุ่งหวังหรือแบ่งตามวัตถุประสงค์ของพรรค ๒. การแบ่งตามโครงสร้างการจัดองค์การของพรรค ๓. แบ่งตามการแสดงบทบาทและหน้าที่ของพรรค

๒.๔ แนวคิดการสร้างกระบวนการในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายเป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินกิจกรรมของ ภาครัฐบาล การตัดสินใจดำเนินการของรัฐบาล การจัดสรรทรัพยากรทั้งหมดในเกิดประโยชน์ต่อประชาชน นักวิชาการหลายท่านกำหนดขั้นตอนในการกำหนดนโยบายไว้มากมายอย่างน่าศึกษา ดังนี้^{๔๗}

Harold D. Lasswell and Abraham Kaplan ได้จำแนกกระบวนการในการกำหนดนโยบายออกเป็น ๗ ขั้นตอน ได้แก่ (๑) ขั้นการค้นหาและรวบรวมข้อมูล (๒) ขั้นการรับรองและสนับสนุน การกำหนดนโยบาย (๓) ขั้นการดำเนินงานและการกำหนดนโยบาย (๔) ขั้นการกำหนดนโยบายให้ สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม (๕) ขั้นการนำนโยบายไปประยุกต์ปฏิบัติ (๖) ขั้นการประเมินผลนโยบาย (๗) ขั้นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงขั้นการแสวงหาทางเลือกเพื่อโยบาย^{๔๘} กระบวนการ

^{๔๗} สี่ัญญา เคนาภูมิ, “การกำหนดนโยบายสาธารณะ : ทฤษฎี และกระบวนการ”, **วารสารมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์**, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๕๔) : ๑๐๑-๑๒๖.

^{๔๘} Harold D. Lasswell & Abraham Kaplan, **Power and Society**, (New Haven: Yale University Press, 1970), p. 10.

กำหนดนโยบาย สาธารณะมี ๓ ขั้นตอนใหญ่ ๆ ได้แก่ (๑) การก่อตัวของนโยบายสาธารณะ การก่อตัวของนโยบายหรือการ ก่อรูปนโยบายเป็นการระบุสภาพปัญหาสาธารณะให้ชัดเจนเสียก่อนว่าปัญหานี้ เป็นปัญหาของใคร ใคร ได้รับความเดือดร้อนบ้าง ถ้ารัฐบาลไม่เข้าไปแก้ไขจะเกิดผลกระทบอะไร ตามมาถ้ารัฐบาลเข้าไปแก้ไข ใคร จะได้ประโยชน์ ใครเสียประโยชน์ และใครควรจะเป็นผู้รับผิดชอบ ในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุผล สำเร็จการก่อตัวของนโยบายจึงมิใช่เพียงแต่ระบุปัญหา สาธารณะเท่านั้นแต่จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการนำ นโยบายไปปฏิบัติอีกด้วย (๒) การเตรียมเสนอร่าง นโยบายขั้นตอนนี้ประกอบด้วย การวางข้อกำหนด เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของนโยบาย การเสนอ ทางเลือกของนโยบายและการจัดทำร่างนโยบายและ (๓) การ อนุมัติและประกาศเป็นนโยบายขั้นตอน นี้ประกอบด้วย การคัดเลือกข้อเสนอ นโยบายการสร้างเสียง สนับสนุนทางการเมือง และการ ประกาศใช้นโยบายสาธารณะ^{๔๔}

เราอาจแบ่งการคิดวิเคราะห์ได้เป็น ๒ ลักษณะได้แก่

๑) ชุดของทักษะการรับรู้ (Cognitive Skill) และ

๒) ความสามารถในการใช้ทักษะนั้นๆ เพื่อเป็นแนวทางแห่งพฤติกรรม

การคิดวิเคราะห์ไม่เป็นเพียงการหาและการเก็บรวบรวม หรือการเป็นเพียงผู้มีทักษะ แต่ไม่ได้ใช้อย่างสม่ำเสมอ การคิดวิเคราะห์จึงไม่ใช่เป็นเพียงการฝึกฝนทักษะเพื่อการไม่ยอมรับรองผล เพียงอย่างเดียว

กรรมวิธีของการคิดวิเคราะห์

การคิดวิเคราะห์มีขั้นตอนการคิดที่มีประโยชน์ ดังนี้

๑) การจำแนกความเห็นในประเด็นปัญหาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและการจัดเก็บมูลโตแย้ง ที่มีตรรกะที่สนับสนุนในแต่ละฝ่าย ของการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองโดย SWOT Analysis

Swot Analysis คือ หลักทฤษฎีการวิเคราะห์ชนิดหนึ่งที่ใช้วิเคราะห์สถานะขององค์กร หรือธุรกิจ โดยการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทำ SWOT จะนำเอาจุดแข็งและจุดอ่อนของพรรคการเมือง รวมถึงโอกาสและอุปสรรค เข้ามาใช้พิจารณา และวิเคราะห์สภาพทั่วไปของพรรคการเมือง เพื่อ ประโยชน์ในการใช้วางแผนงาน ตลอดจนการสร้างกลยุทธ์ต่างๆการทำ SWOT เพื่อนๆ จะต้องสามารถ พิจารณาองค์ประกอบต่างๆ ที่แวดล้อมธุรกิจที่กำลังวิเคราะห์อยู่ ซึ่งประกอบไปด้วย ๔ ปัจจัยสำคัญ โดย ทฤษฎี SWOT แบ่งออกเป็น ปัจจัยภายในองค์กร (Internal factors) และปัจจัยภายนอกองค์กร (External factors) ดังนี้

^{๔๔} สมพิศ สุขแสน, นโยบายสาธารณะและการวางแผน, (อุตรดิตถ์ : คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์, ๒๕๕๑), หน้า ๑๑๑.

(๑). ปัจจัยภายใน หมายถึง สภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่มีผลกระทบต่อ การดำเนินกิจการ แบ่งออกเป็น

จุดแข็ง คือ ข้อได้เปรียบของกิจการ หมายถึงลักษณะพิเศษหรือลักษณะเด่นขององค์กรที่เอื้อต่อการประสบความสำเร็จ สามารถนำมาใช้ประโยชน์และใช้ในการกำหนดนโยบายเพื่อบรรลุเป้าหมายของพรรคการเมือง

จุดอ่อน คือ ข้อด้อย ข้อเสีย หรือปัญหาภายในองค์กร ที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินกิจการหรือกิจกรรมของพรรคการเมือง ที่สามารถนำไปสู่ความล้มเหลวของการบรรลุเป้าหมายของพรรคได้

ปัจจัยภายนอก คือ สภาพภายนอกองค์กร ที่อาจมีผลกระทบต่อ การดำเนินกิจการ ได้แก่ โอกาส เกิดจากปัจจัยภายนอก ที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบในแง่ของการเอื้อประโยชน์ ให้กับการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง โอกาสต่างจากจุดแข็งตรงที่ เป็นปัจจัยที่เกิดจากภายนอกของพรรคการเมืองแต่ส่งผลในทางที่ดีกับพรรค เป็นความได้เปรียบที่เอื้อต่อความสำเร็จของการดำเนินกิจกรรม

อุปสรรค หมายถึง ความเสียเปรียบ หรือผลเสียจากปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อ กิจกรรม อาจนำมาซึ่งปัญหา และความล้มเหลวของพรรคการเมืองได้

๒) แตกมูลโตแย้งออกเป็นส่วนๆ ตามเนื้อหาของคำแถลงและดึงเอาเนื้อหาส่วนเพิ่มเติมที่มีความหมายตรงนัยของคำแถลง

๓) ตรวจสอบคำแถลงและความหมายตามนัยเหล่านี้เพื่อหาความขัดแย้งในตัวเอง

๔) มุลบ่งชี้เนื้อหาการอ้างที่ขัดแย้งกันในบรรดามูลถกเถียงต่างๆ ที่มีแล้วจึงใส่น้ำหนักหรือคะแนนให้มูลอ้างนั้นๆ

๔.๑) เพิ่มน้ำหนักเมื่อมูลอ้างมีหลักฐานสนับสนุนที่เด่นชัด โดยเฉพาะการมีเหตุมีผลที่สอดคล้องกัน หรือมีหลักฐานจากแหล่งใหม่ๆ หลายแหล่ง ลดน้ำหนักเมื่อมูลอ้างมีความขัดแย้งกัน

๔.๒) ปรับน้ำหนักขึ้นลงตามความสอดคล้องของมุลกับประเด็นกลาง

๔.๓) จะต้องมุลหลักฐานสนับสนุนที่เพียงพอสำหรับใช้ในการตัดสินมุลอ้างที่ไม่น่าเชื่อถือหรือมิฉะนั้น จะต้องไม่นำประเด็นการกล่าวอ้างดังกล่าวมาประกอบการตัดสิน

๔.๔) ประเมินน้ำหนักด้านต่างๆ ของมุลอ้าง

ผังมโนภาพ (Mind Maps) เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสำหรับการจัดรูปและการประเมินค่ามุลต่างๆ ที่เกี่ยวลงในขั้นสุดท้ายเราอาจกำหนดน้ำหนักเป็นตัวเลขสำหรับแต่ละแขนงของแผนที่อยู่ในใจ

การคิดวิเคราะห์ไม่ใช่สิ่งที่ใช้ประกันว่าได้บรรลุถึงความจริง หรือมุลสรุปที่ถูกต้องแล้วประการแรก เราอาจไม่สามารถหามุลที่ถูกต้องได้ ซึ่งโดยมุลเท็จจริงแล้ว มุลที่มีความสำคัญอาจยังไม่มี

การค้นพบ หรือยังเป็นมลที่ยังไม่มีใครรู้ว่าเป็นอะไร ประการที่สอง ความลำเอียงของคนการปิดบัง หรือถ่วงประสิทธิภาพในการเก็บประเมินผลที่มีอยู่แล้ว

การวิเคราะห์

การวิเคราะห์ระบบในวงจรการพัฒนาาระบบนั้นเริ่มต้นจากการศึกษาระบบเดิมแล้วนำมาผลที่ได้จากการศึกษามาหาความต้องการ หรือสิ่งที่ต้องปรับปรุงในระบบหรืออีกอย่างหนึ่ง คือ วิธีแก้ปัญหาของระบบการวิเคราะห์จะเริ่มหลังจากที่ทราบปัญหาและผ่านขั้นตอนการศึกษาความเป็นไปได้แล้ว

รวบรวมข้อมูลการศึกษาระบบเดิมนั้นนักวิเคราะห์ระบบเริ่มต้นจากการศึกษาเอกสารต่างๆเช่นคู่มือต่างๆหลังจากนั้นเป็นการรวบรวมแบบฟอร์มและรายงานต่างๆ เช่นในระบบบัญชีเจ้าหน้าที่จะมีแบบฟอร์มใบบรรจุผลิตภัณฑ์ใบทางหนี้ และรายงานเพื่อเตรียมเงินสดเป็นต้น นอกจากนี้จะต้องคอยสังเกตดูการทำงานของผู้ที่เกี่ยวข้องในระบบที่ศึกษาทำที่สุดอาจจะต้องมีการสัมภาษณ์ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้องในระบบหรือบางกรณีอาจจะต้องใช้แบบสอบถามมาช่วยเก็บข้อมูลด้วยก็ได้วิธีการทั้งหมดเรียกว่าเทคนิคการเก็บรวบรวมมูล

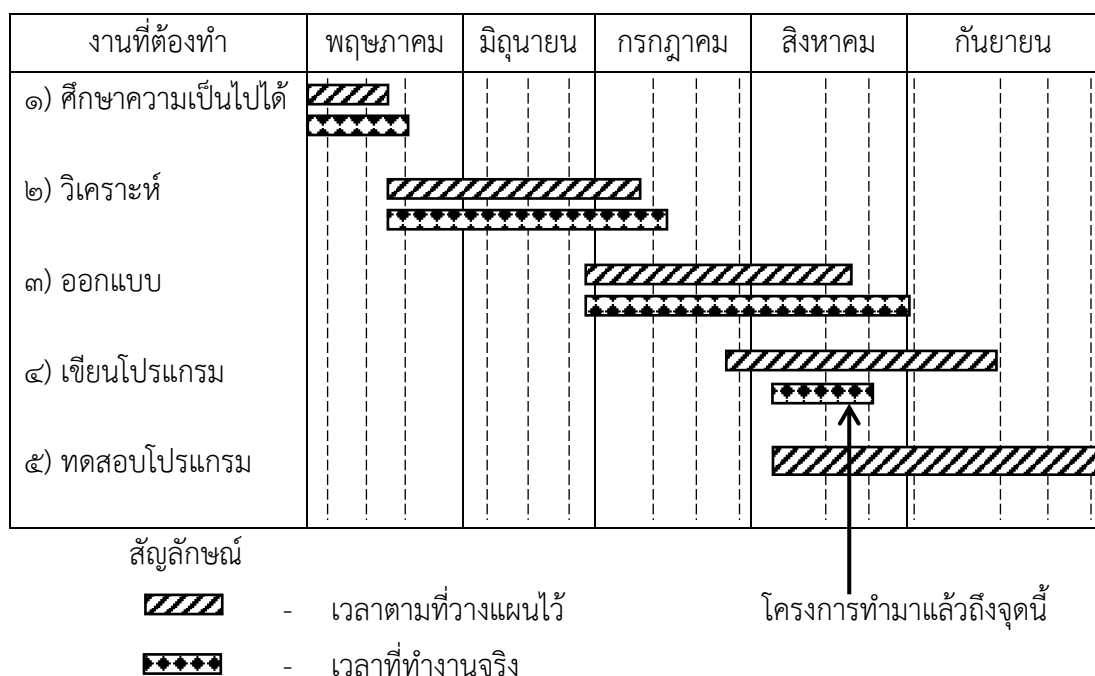
คำอธิบายข้อมูล เมื่อนักวิเคราะห์ระบบศึกษาระบบมากเข้าจะพบว่ามิมลมากมายที่ต้องจัดให้เป็นหมวดหมู่เช่นมลของลูกคำคนหนึ่งจะรวมมลรายละเอียดอื่นๆเช่นเลขที่ลูกคำชื่อที่อยู่เบอร์โทรศัพท์การจ่ายเงินการซื้อสินค้าเป็นต้น ทั้งหมดเป็นเพียงไฟล์เดียวเท่านั้นในกรณีหลายๆไฟล์จะต้องมีวิธีเก็บเพื่อความเป็นระเบียบในการติดตามนิยามของมลเครื่องมือที่ช่วยเก็บคำอธิบายมลก็คือ พจนานุกรม คำอธิบายวิธีการ กรรมวิธีที่ติดตามการเปลี่ยนแปลงของมลจะต้องรู้ว่ามลผ่านการประมวลผลอย่างไรบ้าง คือ ทราบว่า"ทำอะไร" บ้างในระบบและมีวิธีการอย่างไรเช่นการจ่ายเงินเจ้าหน้าที่เรามีกฎเกณฑ์หรือวิธีการอย่างไรบ้างในการตัดสินใจว่าจะจ่ายให้ใครก่อนหลังซึ่งวิธีการบางอย่างมีรายละเอียดไม่มากนัก เช่น ถ้าลูกคำสั่งซื้อของเราเพียงแต่เช็คว่ามีของในสต็อกเพียงพอกับจำนวนที่ลูกคำสั่งซื้อหรือไม่ซึ่งเราจำได้ทันทีว่าจะต้องทำอะไรแต่กรณีที่มีวิธีการตัดสินใจมีรายละเอียดเพิ่มมากขึ้นตัวอย่างเช่นการจ่ายเงินเจ้าหน้าที่จะมีหลายขั้นตอน ได้แก่จำนวนเงินมากน้อยแค่ไหนถ้ามากเกินไปต้องรออนุมัติจากผู้บริหารถ้าไม่เกินจำนวนกำหนดก็มาเช็คว่ามีส่วนลดหรือไม่หรือจำนวนวันที่ค้างจ่ายว่านานแค่ไหนเป็นต้น ซึ่งการตัดสินใจมีหลายขั้นตอนและรายละเอียดมากเกินกว่าที่จะจำได้

การสร้างแบบมล คือการออกแบบฐานมลนั่นเองนักวิเคราะห์ระบบต้องออกแบบว่าจะเก็บมลอย่างไรและการดึงมลมาใช้จะใช้วิธีอะไรการจะออกแบบฐานมลได้นักวิเคราะห์ระบบต้องรู้แน่ชัดแล้วว่ามลที่ใช้ทั้งหมดมีอะไรบ้างตัวอย่างฐานมลอาจจะเป็นแบบตารางธรรมดา และการดึงมลมาใช้โดยมีคีย์เป็นตัวใช้ค้นหาเป็นแบบอินเด็กซ์ไฟล์ เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่ของฐานมลในปัจจุบันนี้ใช้แบบตารางเพราะว่าง่ายที่จะทำความเข้าใจ

การสร้างแบบจำลองระบบ คือนำทุกสิ่งทุกอย่างที่ได้จากพจนานุกรมมลแผนภาพแสดงกระแสผลฐานมลมารวมกันเป็นระบบใหม่และที่สำคัญก็คือความต้องการใหม่ของระบบจะถูกเพิ่มเติม

เข้ามาในระบบใหม่ซึ่งระบบใหม่นี้จะเป็นระบบที่เราต้องการนอกจากนั้นต้องประมาณว่าจะต้องใช้บุคลากรอุปกรณ์และวัสดุอะไรบ้างและใช้เป็นจำนวนเท่าไรมลเฉพาะของปัญหา ในท้ายที่สุดนักวิเคราะห์ระบบจะรวบรวมสิ่งที่ทำมาทั้งหมดเขียนเป็นรายงานฉบับหนึ่ง เรียกว่ามลเฉพาะของปัญหาซึ่งประกอบด้วยพจนานุกรมมลแผนภาพแสดงกระแสลม มลเฉพาะการประมวลผล ฐานมล และแบบระบบใหม่ รายงานนี้จะถูกใช้อ้างอิงตลอดโครงการพัฒนาระบบ ถ้าเอกสารนี้ถูกต้องและละเอียดเพียงพอ การออกแบบในขั้นต่อไปจะง่ายมาก แต่ถ้าตรงกันข้ามเอกสารนี้มีรายละเอียดไม่เพียงพอเชื่อได้เลยว่าระบบที่เสร็จออกมาจะต้องมีปัญหาแน่นอน

การจัดการโครงการ เนื่องจากการทำหน้าที่เป็นนักวิเคราะห์ระบบจะเห็นว่ามงานที่จะต้องทำมากพอสมควรดังนั้นการควบคุมการทำงานเพื่อไม่ให้เกินเวลาที่วางแผนเอาไว้ตลอดโครงการเป็นเรื่องที่จำเป็นมากเพราะว่าถ้าใช้เวลาเกินกว่าที่วางแผนไว้ก็หมายความว่าค่าใช้จ่ายจะต้องบานปลายแน่นอนการวางแผนและควบคุมโครงการได้ดีก็โดยการวางแผนตารางเวลาสำหรับงานย่อยๆซึ่งเราทราบอยู่แล้วว่ามีอะไรบ้างเครื่องมือที่ช่วยในการวางแผนและติดตามควบคุมโครงการได้แก่ แกนต์ชาร์ต แผนภาพแกนต์ชาร์ตจะมีรายละเอียดของงานที่จะทำและเวลา เช่น

แผนภาพที่ ๒.๒ แกนต์ชาร์ต^{๕๐}

^{๕๐}tassanee kumnurdsing, ความรู้เกี่ยวกับแผนภูมิแกนต์, [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : <http://www.gotoknow.org/posts/453882> [๔ กรกฎาคม ๒๕๖๔].

ผังงานระบบ (System Flowchart)เป็นการใช้แผนภาพที่ใช้แสดง Input/ Output และการประมวลผล (Process) ของระบบในบางกรณีเราใช้ผังงานระบบแทนแผนภาพแสดงกระแสลมในบางกรณีก็ใช้ด้วยกันตัวอย่างผังงานระบบสำหรับแก้มลในจานแม่เหล็ก

โมเดลทางกายภาพและทางตรรก (Physical and Logical Model) เมื่อเราพูดถึงตรรกจะหมายถึง การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่เราพูดถึงโดยที่ไม่สนใจว่าจะทำอะไรเช่นเราพูดว่า เรียงลำดับมลเราจะไม่สนใจว่าจะทำการเรียงลำดับมลทำได้อย่างไรเราเรียกการกระทำแบบนี้หนึ่งก็คือ "ทำอะไร" ในขณะที่ทางกายภาพจะมีความหมายตรงกันข้ามคือจะต้องทราบว่าทำอะไรจะทำอะไรนั้นจะต้องทำอะไรเช่นการเรียงลำดับมลต้องทราบว่าต้องใช้อุปกรณ์ Utility ช่วยในการเรียงลำดับสรูปก็คือ ตรรกไม่สนใจว่า"จะอย่างไร" แต่ทางกายภาพต้องคำนึงถึงว่า"จะต้องทำอะไร

สรุปได้ว่า การกำหนดนโยบายเป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินกิจกรรม การตัดสินใจดำเนินการ และการจัดสรรทรัพยากรทั้งหมดในเกิดประโยชน์ต่อประชาชนของภาครัฐบาล การสร้างกระบวนการในการกำหนดนโยบาย แบ่งออกเป็น ๓ ขั้นตอนใหญ่ ๗ ขั้นตอนย่อย

ดังนั้น ลักษณะและประเภทของนโยบายจากการศึกษาลักษณะและประเภทของนโยบาย ผู้วิจัยได้สามารถนำมาสังเคราะห์แนวคิดหลัก สรุปได้ตามตารางที่ ๒.๑๐ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑๐ ลักษณะและประเภทของนโยบาย

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สัญญา เคนาภูมิ	การกำหนดนโยบายเป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินกิจกรรม การตัดสินใจดำเนินการ และการจัดสรรทรัพยากรทั้งหมดในเกิดประโยชน์ต่อประชาชนของภาครัฐบาล
สมพิศ สุขแสน	กระบวนการกำหนดนโยบาย มี ๓ ขั้นตอนใหญ่ ๆ ได้แก่ (๑) การก่อตัวของนโยบายสาธารณะ (๒) การเตรียมเสนอร่างนโยบาย (๓) การอนุมัติและประกาศเป็นนโยบาย
Harold D.	กระบวนการในการกำหนดนโยบาย แบ่งออกเป็น ๗ ขั้นตอน ได้แก่ (๑) ขั้นการค้นหาและรวบรวมข้อมูล (๒) ขั้นการรับรองและสนับสนุนการกำหนดนโยบาย (๓) ขั้นการดำเนินงานและการกำหนดนโยบาย (๔) ขั้นการกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม (๕) ขั้นการนำนโยบายไปประยุกต์ปฏิบัติ (๖) ขั้นการประเมินผลนโยบาย (๗) ขั้นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงขั้นการแสวงหาทางเลือกเพื่อนโยบาย

๒.๕ กลไกที่จะใช้ในการวิเคราะห์นโยบายของพรรคการเมือง

พรรคการเมืองกับนโยบายสาธารณะที่ควรดำเนินการพรรคการเมืองเป็นลักษณะของการรวมกลุ่มบุคคลที่มีแนวความคิดทางการเมืองสังคม และเศรษฐกิจที่คล้ายคลึงกัน โดยมีจุดประสงค์ในการที่จะส่งบุคคลเข้ารับการเลือกตั้งเพื่อให้ได้เสียงข้างมากในสภาและมีโอกาสจัดตั้งรัฐบาลเข้ามาบริหารประเทศตามนโยบายที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ของกลุ่ม และจะได้มีโอกาส นำนโยบายของพรรคไปปฏิบัติให้เป็นจริงดังนั้น พรรคการเมืองจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่นำความคิดเห็น อุดมการณ์และนโยบายต่างๆ เข้าสู่ระบบการเมืองและการบริหารเพื่อจัดสรรทรัพยากรให้แก่ประชาชน โดยนโยบายที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศนำมาจากปัญหาซึ่งอาจเกิดขึ้นจากบุคคล กลุ่มบุคคล รวมถึงเหตุการณ์ที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์และธรรมชาติ เช่นเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เหตุการณ์ภัยแล้ง เป็นต้น อีกทั้งยังอาจเกิดจากความต้องการของบุคคล สังคม ที่มีการนำเสนอต่อรัฐถึงความต้องการ เช่นการเรียกร้องให้รัฐแก้ไขปัญหาการขาดแคลนสินค้าด้วยการจัดหาตลาดเพื่อกระจายผลผลิตการแก้ไขปัญหาการจัดการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคในระยะยาว เป็นต้น ส่งผลให้พรรคการเมืองที่จะจัดทำนโยบายต้องมีการพิจารณาให้รอบคอบครอบคลุมในทุกๆ ด้านเพราะเมื่อพรรคการเมืองใดได้รับคะแนนเสียงข้างมากและมีการจัดตั้งเป็นรัฐบาล จะเป็นองค์กรดำเนินงานที่มีอำนาจสูงสุดภายในรัฐ ฉะนั้น การกำหนดนโยบายสาธารณะในแต่ละด้านจึงเป็นสิ่งจำเป็น และควรที่จะต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านต่างๆ ประกอบการจัดทำนโยบายพรรคด้วย ได้แก่ แนวทาง การพัฒนา การส่งเสริม การแก้ไข การปรับปรุง เป็นต้นซึ่งย่อมต้องมีผลกระทบทั้งในด้านบวกและด้านลบ การกำหนดนโยบายจึงควรที่จะต้องกระทำให้เกิดความเหมาะสมและมีความต่อเนื่อง เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศโดยสิ่งที่ควรต้องนำมาพิจารณามีดังนี้

๑) การกำหนดนโยบายควรมีลักษณะที่เป็นหลักเกณฑ์และแนวทางเกี่ยวกับการปฏิบัติ โดยการแสดงถึงเป้าหมายและแนวทางที่จะนำไปสู่เป้าหมายอย่างชัดเจนเพื่อง่ายต่อการทำความเข้าใจเมื่อนำไปปฏิบัติจริง

๒) การกำหนดนโยบายควรมีลักษณะของการส่งเสริมเสถียรภาพและความมั่นคงในทุกด้าน เช่น ด้านชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ผลกระทบต่อประเทศในแต่ละด้าน เป็นต้น

๓) การกำหนดนโยบายควรมีลักษณะที่แนบแน่น หมายถึง การที่จะต้องมีความสอดคล้องกันระหว่างนโยบายอื่นๆ ที่ถูกกำหนดขึ้นก่อนหน้านั้น รวมถึงนโยบายที่อาจจะเกิดขึ้นภายหลังต้องสามารถขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรมได้

๔) การกำหนดนโยบายควรมีภาวะเอกรูป หมายความว่า จะต้องมีความเป็นแบบแผน โดยเป็นไปในแนวเดียวกัน เช่น การจัดทำแผนการพัฒนาภูมิภาคตะวันออก ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ให้เป็นอนุภูมิภาคแห่งการท่องเที่ยว ฉะนั้น ทุก

จังหวัดจึงควรต้องมีแผนในการพัฒนาจังหวัดของตนให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวที่มีการระบุไว้ในแผนเป็นต้น

๕) การกำหนดนโยบายควรมีภาวะต่อเนื่องกัน คือ ในการกำหนดนโยบายควรที่จะต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากนโยบายบางประการไม่สามารถเห็นผลได้ในระยะเวลาดำเนินการในช่วงสั้นๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงตำแหน่งผู้บริหารของกระทรวงศึกษาธิการที่มีผลกระทบต่อการขับเคลื่อนนโยบายในการพัฒนาพลเมืองของประเทศ เป็นต้น

ฉะนั้น การกำหนดนโยบายสาธารณะของพรรคการเมืองจึงควรที่จะต้องตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ต้องมีวิสัยทัศน์ โดยคำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคมสภาพแวดล้อมและความต้องการในอนาคต ต้องมีดุลยภาพในการกำหนดนโยบายสาธารณะที่สามารถรองรับกับความเปลี่ยนแปลง ซึ่งปกตินโยบายเหล่านี้อาจยังไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนในปัจจุบัน สำหรับการคาดการณ์ความเปลี่ยนแปลงในอนาคตก็สามารถทำได้โดยการอาศัยเครื่องมือหลายชนิด เช่น การคาดการณ์อนาคต(Foresight) การกำหนดฉากทัศน์อนาคต (Scenario Planning) การใช้การพยากรณ์โดยประวัติศาสตร์อนาคต (Future History) เป็นต้น ประกอบกับแนวโน้มในอนาคตที่สำคัญในหลายๆ เรื่อง ซึ่งผู้กำหนดนโยบายสาธารณะควรที่จะต้องคำนึงถึง เช่น สุขภาวะของผู้สูงอายุ (aging society) การรองรับด้านพลังงาน อาหาร และน้ำ การรับมือกับปัญหาสิ่งแวดล้อมปัญหาความมั่นคงทั้งภายในและภายนอกประเทศ เป็นต้น โดยที่การกำหนดนโยบายสาธารณะอาจสร้างผลกระทบต่อสมาชิกคนอื่นในสังคมได้ ดังนั้น ตามหลักพาเรโต^{๕๑}(Pareto Efficiency) ผู้กำหนดนโยบายจำเป็นจะต้องหาทางจัดสรรทรัพยากรเพื่อยังประโยชน์ให้กับสมาชิกในสังคม โดยไม่ทำให้สมาชิกคนอื่นหรือกลุ่มอื่นได้รับความเสียหาย หากเกิดกรณีดังกล่าวขึ้น ผู้กำหนดนโยบายจะต้องแก้ปัญหาด้วยการจัดหามาตรการชดเชย การใช้สวัสดิการสังคมเข้าช่วยเหลือสมาชิกในสังคม ฉะนั้นนโยบายของพรรคการเมืองจึงต้องมีเนื้อหาสาระสำคัญที่เพียงพอ ไม่ใช่เป็นเพียงเป้าหมายหรือยุทธศาสตร์แบบกว้างๆ หรือเป็นลักษณะนามธรรม เช่น การเพิ่มรายได้แก่ประชาชนทุกอาชีพ การแก้ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในองค์กร การมีหลักธรรมาภิบาล เป็นต้น โดยต้องมีการระบุกลไกและแนวทางดำเนินการให้ชัดเจน ที่มาของการจัดหางบประมาณ รวมทั้งผลกระทบในทางบวกและทางลบที่อาจเกิดขึ้นจากนโยบายนั้น แนวทางการป้องกันหรือการลดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น สิ่งสำคัญคือรูปแบบและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งในลักษณะของการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การปรึกษาหารือ การตัดสินใจ ต้องมีการกำหนดเป็นกฎเกณฑ์ กติกา หรือข้อบังคับทางกฎหมาย เพื่อที่พรรคการเมืองจะได้จัดทำเป็นนโยบายพรรคการเมืองออกมาเผยแพร่

^{๕๑}นโยบายสาธารณะที่ควรจะเป็น, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.siamintelligence.com/public-policy-making/> [๔ เมษายน ๒๕๖๓].

๒.๕.๑ การวิเคราะห์นโยบาย

การวิเคราะห์ นโยบายเป็นทั้งศาสตร์ (science) และศิลป์ (art) ทำนองเดียวกับความสำเร็จของนักวาดภาพที่จะต้องมีความสามารถในการประยุกต์ทักษะ (skill) และความประณีต (craft) ในการวาดภาพภายใต้สุนทรีย์แห่งจินตนาการนักวิเคราะห์นโยบายที่ประสบความสำเร็จเช่นกันจะต้องมีความสามารถในการประยุกต์ทักษะพื้นฐาน (basic skills) ภายใต้ความมั่นคงแห่งเหตุผลและทัศนภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลในสังคม เพื่อให้การบูรณาการความเป็นศาสตร์และศิลป์ในการวิเคราะห์นโยบายจะต้องเตรียมการ^{๕๒} ดังนี้

๑. นักวิเคราะห์นโยบาย จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการรวบรวม การจัดการและการสื่อสารข้อมูลภายใต้สถานการณ์ที่มีข้อกำหนดเรื่องเวลา และข้อจำกัดในการเข้าถึงประชาชนที่เกี่ยวข้อง โดยจะต้องสามารถพัฒนากลยุทธ์ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของปัญหา นโยบายอย่างรวดเร็ว

๒. นักวิเคราะห์นโยบายต้องการทัศนภาพในการรับรู้เกี่ยวกับบริบทของปัญหาทางสังคม อาทิเช่น เมื่อได้รัฐบาลจึงจะมีความชอบธรรมในการเข้าแทรกแซงกิจกรรมของเอกชน เป็นต้น

๓. นักวิเคราะห์นโยบายต้องการทักษะทางเทคนิคเพื่อช่วยในการทำนายและการประเมินผลทางเลือกนโยบายมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

๔. นักวิเคราะห์นโยบายจะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองและพฤติกรรมองค์กร

๕. นักวิเคราะห์นโยบายจะต้องมีกรอบของจริยธรรมในการทำงานของตนอย่างชัดเจนในการปฏิสัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์นโยบาย

สำหรับการวิเคราะห์นโยบายนั้น นักวิเคราะห์นโยบายเริ่มต้นด้วยการตรวจสอบคำถามพื้นฐาน ๓ ประการ ดังนี้

๑. ค่านิยม (value) โดยทำการตรวจสอบว่า ปัญหาได้รับการแก้ไขหรือไม่ โดยพิจารณาว่าใครเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์จากการแก้ไขหรือไม่แก้ไขปัญหานั้น

๒. ความจริง (facts) ขึ้นอยู่กับว่าใครเป็นผู้ตรวจสอบซึ่งอาจจะจำกัดหรือขยายความขอบเขตความสำเร็จที่เกิดขึ้นก็ได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับค่านิยมของผู้ตรวจสอบ ดังนั้น การค้นหาความจริงจึงต้องพิจารณาโดยรอบคอบ

๓. การกระทำ (action) ขึ้นอยู่กับว่าใครเป็นผู้ยอมรับการกระทำ ซึ่งอาจส่งผลต่อความสำเร็จและการแก้ไขปัญหาตามค่านิยมของผู้ยอมรับการกระทำนั้น

^{๕๒}เจตน์สฤกษ์ อังศุกาญจนกุล, การวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://www.elfhs.ssru.ac.th/jetsalid_an/pluginfile.php/22/block_html/content/ [๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓].

การวิเคราะห์นโยบายคือขั้นตอนที่เราได้จำแนกและประเมินทางเลือกของนโยบายหรือแผนงานที่เราต้องการดำเนินการหรือแก้ไขปัญหาต่างๆโดยแบ่งเป็น ๖ ขั้นตอน^{๕๓} ดังนี้

๑) ยืนยันและกำหนดรายละเอียดของปัญหา เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องที่สุดและสำคัญที่สุดซึ่งมีบ่อยครั้งที่วัตถุประสงค์ไม่ชัดเจนหรือขัดแย้งกันเองขั้นตอนนี้จะเป็นรากฐานต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของผลลัพธ์ที่จะได้ต่อกระบวนการวิเคราะห์นโยบาย นักวิเคราะห์จะต้องตั้งคำถามต่อผู้ที่สนใจเราควรตั้งคำถามของปัญหาในแนวทางที่ลดความคลุมเครือ

๒) กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินเพื่อเปรียบเทียบวัดระหว่างทางเลือกต่างๆ หลักเกณฑ์ต่างๆ จึงควรกำหนดขึ้น ในขั้นตอนนี้ควรพิจารณาผลประโยชน์ที่จะได้รับประสิทธิภาพประสิทธิผลความเสมอภาคและความคล่องตัวในการบริหารความสอดคล้องในกฎหมายและความยอมรับได้ทางการเมืองผลตอบแทนทางเศรษฐกิจต่างๆ ควรได้รับการประเมินผลนโยบายซึ่งนโยบายจะได้ประโยชน์หรือผลเสียต่อเฉพาะบางกลุ่มหรือกลุ่มต่างๆ

๓) กำหนดทางเลือกของนโยบายควรดำเนินการขั้นตอนที่ ๑ และที่ ๒ ให้เสร็จเรียบร้อยก่อนเพราะการวิเคราะห์นโยบายเป็นการทำงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอนนโยบายมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใจถึงปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างชัดเจนทางเลือกที่เป็นไปได้ประกอบด้วยแนวทางไม่ดำเนินการอะไรเลยและวิธีการอื่นที่ส่งผลดีต่อผลลัพธ์ที่ได้การผสมผสานทางเลือกทำให้แนวทางการแก้ปัญหาที่ดีประสบการณ์ในอดีตจากกลุ่มอื่นๆหรือการวิเคราะห์นโยบายเพื่อสร้างความเข้าใจและการวิเคราะห์ที่ละเอียดมากขึ้น

๔) ประเมินทางเลือกของนโยบายการประมวลทางเลือกต่างๆไปเป็นยุทธศาสตร์เป็นขั้นตอนต่อไปเพื่อให้บรรลุผลของการวิเคราะห์นโยบายอย่างละเอียด มีความจำเป็นต้องประเมินความเป็นไปได้ของทางเลือกทำให้เกิดประโยชน์ต่อหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้แล้วอย่างไร ดังนั้นจึงมีความต้องการข้อมูลเพิ่มเติมในการวิเคราะห์ระดับความแตกต่างของอิทธิพล

๕) แสดงและสร้างความแตกต่างระหว่างทางเลือกของนโยบาย ผลของการประเมินของทางเลือกที่เป็นไปได้ต่างๆแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่กำหนดแต่ละตัว วิธีการเปรียบเทียบใช้กับการสรุปคุณภาพต่างๆ มีส่วนช่วยในการสร้างความแตกต่างระหว่างทางเลือกสถานการณ์ต่างๆที่ใช้กับวิธีเชิงปริมาณและวิเคราะห์เชิงคุณภาพและพิจารณาความซับซ้อน การวิเคราะห์นโยบายเป็นหลักของการตัดสินใจเพื่อสร้างความแตกต่างระหว่างทางเลือก แสดงให้เห็นผลกระทบทางบวกและทางลบที่ถูกลำมาใช้ในการดำเนินนโยบาย

^{๕๓}เชิญ โกรนรา, ๖ ขั้นตอนง่ายๆ สำหรับการวิเคราะห์นโยบาย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมพัฒนาภาคกลาง, ๒๕๕๔), หน้า ๑-๓.

๖) ติดตามนโยบายที่นำไปปฏิบัติเพื่อยืนยันถึงความต่อเนื่องและสรุปว่านโยบายก่อให้เกิดผลกระทบแม้ว่าหลังจากนโยบายบางอย่างได้นำไปสู่การปฏิบัติแล้วก็ตามก็ยังมีข้อสงสัยว่าปัญหาต่างๆได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสมหรือไม่ กระทั่งต้องการทราบนโยบายที่เลือกมาใช้นั้นกำลังมีการนำสู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสมหรือไม่ ข้อคำนึงนี้ต้องการให้มีการรักษาติดตามนโยบายและแผนงานต่างๆในระหว่างนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อรับรองว่าจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากความไม่ตั้งใจ เพื่อวัดผลกระทบที่นโยบายได้สร้างไว้ เพื่อสรุปว่านโยบายได้สร้างผลตามที่ตั้งไว้และเพื่อตัดสินนโยบาย

อย่างไรก็ตาม ข้อสำคัญที่นักวิเคราะห์นโยบายต้องตระหนักคือ จะต้องเสนอแนะนโยบายที่ผู้กำหนดนโยบายสามารถยอมรับได้ และกำหนดรูปแบบข้อเสนอแนะด้วยทัศนคติที่ผู้กำหนดนโยบายสามารถนำไปปฏิบัติได้ ซึ่งในทัศนะของ Edward S. Quade เห็นว่าการศึกษารวบรวมวิเคราะห์นโยบายสาธารณะให้มีความเข้าใจชัดเจน จำเป็นจะต้องให้ความสนใจเกี่ยวกับองค์ประกอบของการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ (Elements of Policy Analysis) เพราะการศึกษาองค์ประกอบของนโยบายสาธารณะ จะทำให้เข้าใจกรอบความคิดเบื้องต้นของการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะว่าเกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญอะไรบ้าง ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษากระบวนการนโยบายสาธารณะต่อไป องค์ประกอบของนโยบายสาธารณะที่สำคัญตามทัศนะของ Quade ^{๔๔}ดังนี้

วัตถุประสงค์ (Objectives) องค์ประกอบเบื้องต้นของนักวิเคราะห์นโยบาย คือ การค้นหาวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของนโยบาย เพื่อให้รู้ว่าสิ่งที่ผู้ตัดสินใจประสงค์ที่จะให้บรรลุผลคืออะไรสำหรับผู้ตัดสินใจนั้น การกำหนดวัตถุประสงค์ย่อมไม่สามารถกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากปราศจากความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปได้ (feasibility) และต้นทุน (cost) ที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์

ทางเลือก (Alternatives) หมายถึง เงื่อนไขหรือวิธีการที่เป็นไปได้ ซึ่งผู้ตัดสินใจคาดหมายว่าจะนำไปสู่ผลสำเร็จ

ผลกระทบ (Impact) หมายถึง ชุดของผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการเลือกทางเลือกเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ ผลกระทบของแต่ละทางเลือกอาจจะเป็นได้ทั้งผลกระทบในทางบวกและผลกระทบในทางลบ

เกณฑ์การวัด (Criteria) หมายถึง กฎหรือมาตรฐานที่ใช้จัดลำดับความสำคัญของทางเลือกตามทีประสงค์ เกณฑ์การวัดมีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของทางเลือกและผลกระทบ

ตัวแบบ (Models) เป็นหัวใจของการวิเคราะห์การตัดสินใจ คือกระบวนการหรือการสร้างสรรค์ที่สามารถทำนายผลที่จะเกิดจากทางเลือกแต่ละทางได้

^{๔๔} Quade. E.S., "Analysis of Public Decisions Second Edition Making and Implementing Public Policy", 1982, p. 305 อ้างใน เจตนัสฤกษ์ อังศุกาญจนกุล, การวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://www.elfhs.ssru.ac.th/jetsalid_an/pluginfile.php/22/block_html/content/pdf [๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓].

สรุปได้ว่า การวิเคราะห์นโยบายจะช่วยให้การวิเคราะห์นโยบายสามารถกำหนดประเด็นของการวิเคราะห์ได้ถูกต้องและสอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาของสังคม ซึ่งจะทำให้การวิเคราะห์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ดังนั้น การวิเคราะห์นโยบายจากการศึกษาการวิเคราะห์นโยบายผู้วิจัยได้สามารถนำมาสังเคราะห์แนวคิดหลัก สรุปได้ตามตารางที่ ๒.๑๑ ดังนี้

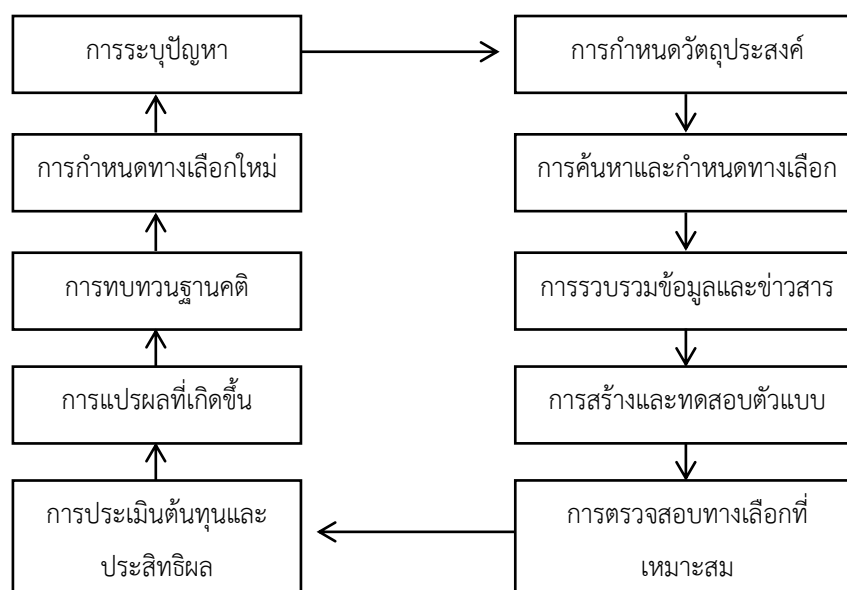
ตารางที่ ๒.๑๑ การวิเคราะห์นโยบาย

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
เจตน์สฤษดิ์ อังศุกาญจนกุล	ความเป็นศาสตร์และศิลป์ในการวิเคราะห์นโยบาย ๑. นักวิเคราะห์นโยบาย ๒. นักวิเคราะห์นโยบายต้องการทัศนภาพในการรับรู้เกี่ยวกับบริบทของปัญหาทางสังคม ๓. นักวิเคราะห์นโยบายต้องการทักษะทางเทคนิค ๔. นักวิเคราะห์นโยบายจะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองและพฤติกรรมองค์กร ๕. นักวิเคราะห์นโยบายจะต้องมีกรอบของจริยธรรม
เชิญ ไกรนรา	การวิเคราะห์นโยบายแบ่งเป็น ๖ ขั้นตอน ดังนี้ ๑) ยืนยันและกำหนดรายละเอียดของปัญหา ๒) กำหนดหลักเกณฑ์การประเมิน ๓) กำหนดทางเลือกของนโยบาย ๔) ประเมินทางเลือกของนโยบาย ๕) แสดงและสร้างความแตกต่างระหว่างทางเลือกของนโยบาย ๖) ติดตามนโยบายที่นำไปปฏิบัติ
Quade, E.S.	องค์ประกอบของนโยบายสาธารณะที่สำคัญ - วัตถุประสงค์ - ทางเลือก - ผลกระทบ - เกณฑ์การวัด - ตัวแบบ

๒.๕.๒ กระบวนการวิเคราะห์นโยบาย

การศึกษาเปรียบเทียบจากแนวความคิดที่หลากหลายน่าจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจที่จะได้พิจารณาเลือกใช้กับกรณีต่างๆ อย่างเหมาะสม ซึ่งจะกล่าวได้ดังนี้

- วัฏจักรของกระบวนการวิเคราะห์นโยบาย (The iterative of policy analysis process) ในทัศนะของ Edward S. Quade เห็นว่ากระบวนการนโยบายสาธารณะเป็นกระบวนการที่มีลักษณะเป็น วัฏจักรกล่าวคือ เป็นกระบวนการที่จะเกิดซ้ำแล้วซ้ำอีกอย่างต่อเนื่อง

แผนภาพที่ ๒.๓ วัฏจักรของกระบวนการวิเคราะห์นโยบาย ^{๕๕}

- ขั้นตอนการวิเคราะห์นโยบาย (analysis in the policy process) ในทัศนะของ Brian W. Hog wood และ Lewis A. Gunn เห็นว่าการวิเคราะห์นโยบายควรประกอบด้วย ๙ ประการ ดังนี้

ประการแรก การตัดสินใจที่จะกำหนดปัญหา นโยบาย (deciding to decide or issue search or agenda setting) เป็นการจำแนกลักษณะของปัญหาและการคาดหมายปัญหา นโยบาย ซึ่งจำเป็นต้องกระทำการแก้ไข (action)

ประการที่สอง การกลั่นกรองประเด็นนโยบาย (deciding how to decide or issue filtration)

ประการที่สาม การนิยามประเด็นนโยบาย (issue definition)

ประการที่สี่ การพยากรณ์ (forecasting)

ประการที่ห้า การกำหนดวัตถุประสงค์และการจัดลำดับความสำคัญ (setting objective)

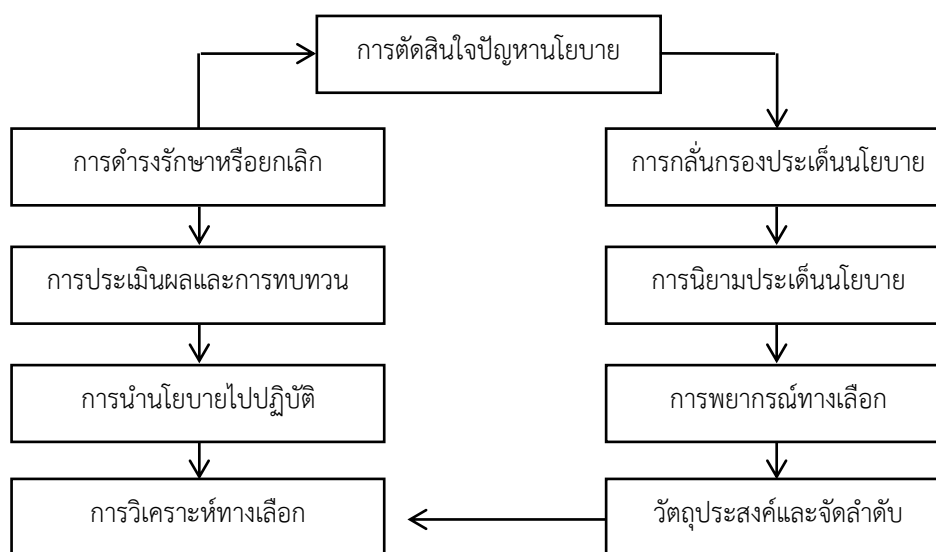
ประการที่หก การวิเคราะห์ทางเลือก (option analysis)

ประการที่เจ็ด การนำนโยบายไปปฏิบัติ การกำกับและการควบคุม (policy implementation, monitoring, and control)

ประการที่แปด การประเมินผลและการทบทวน (evaluation and review)

^{๕๕}เจตน์สฤกษ์ อังศุกาญจนกุล, การวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://www.elfhssru.ac.th/jetsalid_an/pluginfile.php/22/block_html/content/.pdf [๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓].

ประการที่เก้า การดำรงรักษานโยบาย การดำเนินนโยบายต่อไป และการยกเลิกนโยบาย (policy maintenance, policy succession and policy termination)

แผนภาพที่ ๒.๔ ขั้นตอนการวิเคราะห์นโยบายในทัศนะของ Brian W. Hog wood และ Lewis A. Gunn^{๕๖}

ขั้นตอนการวิเคราะห์นโยบายตามแนวความคิดของ Hog wood และ Gunn จะทำให้ผู้ที่สนใจเห็นภาพกระบวนการวิเคราะห์นโยบายตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้าย แต่ในทางปฏิบัติ นักวิเคราะห์นโยบายต้องตระหนักอยู่เสมอว่าแต่ละขั้นตอนมิได้ดำรงอยู่อย่างเอกเทศ

การวิเคราะห์นโยบายเชิงระบบ นอกจากจะพิจารณาถึงกระบวนการของนโยบายและกลุ่มที่เกี่ยวข้องแล้ว สภาพแวดล้อมทางนโยบายก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการกำหนดและดำเนินนโยบาย เพราะสภาพแวดล้อมนั้นเป็นได้ทั้งปัจจัยหนุนและอุปสรรค^{๕๗} สำหรับสภาพแวดล้อมทางนโยบายที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะของประเทศใดประเทศหนึ่ง สามารถสรุปได้เป็น ๕ ด้านได้แก่ ปัจจัยทางสังคม เช่น ภูมิและประวัติศาสตร์ การเปลี่ยนแปลงทางประชากร เชื้อชาติและศาสนา แนวโน้มวิถีการดำเนินชีวิต เป็นต้น ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เช่น อุปสรรคทางเศรษฐกิจแนวโน้มเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศ ความแตกต่างทางฐานะ ฯลฯ ปัจจัยทางการเมือง เช่นบทบาทผู้นำนโยบายรัฐบาล การออกกฎหมาย ความขัดแย้ง การมีส่วนร่วม ฯลฯ ปัจจัยทางเทคโนโลยี (เช่น การแข่งขันทางการพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม การเข้าถึงเทคโนโลยี ฯลฯ) และสภาพแวดล้อมภายนอก

^{๕๖}เจตน์ สฤกษ์ อังศุกาญจนกุล, การวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://www.elfhs.ssu.ac.th/jetsalid_an/pluginfile.php/22/block_html/content/.pdf [๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓].

^{๕๗} Phuengchan, S., *Public Policy : Theory and Practice*, (Bangkok: Tienwat Phuengchan. 2009), p. 34.

เช่น องค์การระหว่างประเทศ การเมืองระหว่างประเทศที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย นโยบายต่างประเทศที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย ฯลฯ^{๕๘}

สรุปได้ว่า กระบวนการวิเคราะห์นโยบายเป็นเครื่องมือในการการศึกษาเปรียบเทียบจากแนวความคิดที่หลากหลายน่าจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจที่จะได้พิจารณาเลือกใช้กับกรณีต่างๆ อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ดังนั้น กระบวนการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ จากการศึกษากระบวนการวิเคราะห์นโยบาย ผู้วิจัยได้สามารถนำมาสังเคราะห์แนวคิดหลัก สรุปได้ตามตารางที่ ๒.๑๒ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑๒ กระบวนการวิเคราะห์นโยบาย

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
เจตน์สุฤกษ์ อังศุกาญจนกุล	วัฏจักรของกระบวนการวิเคราะห์นโยบาย เป็นกระบวนการที่มีลักษณะเป็นวัฏจักรกล่าวคือ เป็นกระบวนการที่จะเกิดซ้ำแล้วซ้ำอีกอย่างต่อเนื่อง
Brian W. Hog wood and Lewis A. Gunn	การวิเคราะห์นโยบายควรประกอบด้วย ๙ ประการ ๑.การตัดสินใจที่จะกำหนดปัญหา นโยบาย ๒. การกลั่นกรองประเด็นนโยบาย ๓. การนิยามประเด็นนโยบาย ๔. การพยากรณ์ ๕.การ กำหนดวัตถุประสงค์และการจัดลำดับความสำคัญ ๖.การวิเคราะห์ทางเลือก ๗. การนำนโยบายไปปฏิบัติ การกำกับและการควบคุม ๘. การประเมินผลและการทบทวน ๙.การดำรงรักษานโยบาย การดำเนินนโยบายต่อไป และการยกเลิกนโยบาย
Phuengchan, S.	การวิเคราะห์นโยบายเชิงระบบ นอกจากจะพิจารณาถึงกระบวนการของนโยบายและกลุ่มที่เกี่ยวข้องแล้ว สภาพแวดล้อมทางนโยบายก็เป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลต่อการกำหนดและดำเนินนโยบาย เพราะสภาพแวดล้อมนั้นเป็นได้ทั้งปัจจัยหนุนและอุปสรรค

^{๕๘} Virunhaphol, D. The Analysis of French Economics and Social Environment during French Revolution under PEST Model. Paper presented at The Sixth National Conference of Economists, Ramkhamhaeng University, Bangkok, Thailand. Retrieved April 17, 2012 : 176.

๒.๖ แนวคิดที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ SWOT

SWOT เป็นเทคนิคหนึ่งที่สามารถทำให้องค์กรทราบถึงสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กร ซึ่งส่งผลให้เกิดความเข้าใจและยอมรับสภาพต่างๆ ขององค์กรมากขึ้นและสามารถนำไปสู่การเตรียมความพร้อมเพื่อการเปลี่ยนแปลงองค์กรตามสถานการณ์ในอนาคต โดยผู้ศึกษานำเทคนิค SWOT นี้ มาใช้ในการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน ในปัจจัยภายในและโอกาสและอุปสรรค ในการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกขององค์กร รวมทั้งนำมาเป็นกรอบในการศึกษาในครั้งนี้

๒.๖.๑ ความหมาย

SWOT เป็นคำย่อมาจากคำว่า Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats เป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์สำหรับองค์กร หรือโครงการ ซึ่งช่วยผู้บริหารกำหนด จุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายใน โอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก ตลอดจนผลกระทบจากปัจจัยต่างๆ ต่อการทำงานขององค์กร^{๕๙} ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ สวอต (SWOT Analysis) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อให้ผู้บริหารรู้จุดแข็ง จุดอ่อนโอกาส และอุปสรรคขององค์กร ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่าองค์กรได้เดินทางมาถูกทิศและไมหลงทาง^{๖๐} นอกจากนี้ยังบอกได้ว่าองค์กรมีแรงขับไปยังเป้าหมายได้ดีหรือไม่ มั่นใจได้อย่างไรว่าระบบการทำงานในองค์กรยังมีประสิทธิภาพอยู่ มีจุดอ่อนที่จะต้องปรับปรุงอย่างไร ซึ่งการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม (SWOT Analysis) มีปัจจัยที่ควรนำมาพิจารณา ๒ ส่วนดังนี้^{๖๑}

๑) ปัจจัยภายใน (Internal Environment Analysis) ได้แก่

S มาจาก Strengths หมายถึง จุดเด่นหรือจุดแข็ง ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายในเป็นข้อดีที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในองค์กร เช่น จุดแข็งด้านส่วนประสม จุดแข็งด้านการเงิน จุดแข็งด้านการผลิต จุดแข็งด้านทรัพยากรบุคคล องค์กรจะต้องใช้ประโยชน์จากจุดแข็งในการกำหนดกลยุทธ์

W มาจาก Weaknesses หมายถึง จุดด้อยหรือจุดอ่อน ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายในเป็นปัญหาหรือข้อบกพร่องที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในต่างๆ ขององค์กร ซึ่งองค์กรจะต้องหาวิธีในการแก้ปัญหานั้น

๒) ปัจจัยภายนอก (External Environment Analysis) ได้แก่

^{๕๙} วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, ๒๕๕๓ “SWOT”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://th.wikipedia.org/wiki/SWOT>

^{๖๐} สมคิด บางโม, องค์กรและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : วิทยพัฒน์, ๒๕๕๒), หน้า ๓๕๑.

^{๖๑} ณรงค์วิทย์ แสนทอง, การบริหารผลงานเชิงกลยุทธ์, (กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น, ๒๕๕๑),

○ มาจาก Opportunities หมายถึง โอกาส เป็นผลจากการที่สภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กรเอื้อประโยชน์หรือส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กร โอกาสแตกต่างจากจุดแข็งตรงที่โอกาสนั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายนอก แต่จุดแข็งนั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายใน ผู้บริหารที่ดีจะต้องเสาะแสวงหาโอกาสอยู่เสมอ และใช้ประโยชน์จากโอกาสนั้น

T มาจาก Threats หมายถึง อุปสรรค เป็นข้อจำกัดที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งการบริหารจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์ให้สอดคล้องและพยายามขจัดอุปสรรค ต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้ได้จริง

สรุปได้ว่า SWOT เป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์ ซึ่งช่วยกำหนดจุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายใน โอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก ตลอดจนผลกระทบจากปัจจัยต่างๆ ต่อการทำงานขององค์กร

ดังนั้น ความหมาย จากการศึกษาความหมาย ผู้วิจัยได้สามารถนำมาสังเคราะห์แนวคิดหลัก สรุปได้ตามตารางที่ ๒.๑๓ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑๓ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความหมาย SWOT

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
วิกิพีเดียสารานุกรมเสรี	เป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์สำหรับองค์กรหรือโครงการ ซึ่งช่วยผู้บริหารกำหนด จุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายใน โอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก ตลอดจนผลกระทบจากปัจจัยต่างๆ ต่อการทำงานขององค์กร
สมคิด บางโม	การวิเคราะห์ สวอต (SWOT Analysis) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อให้ผู้บริหารรู้จักจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคขององค์กร ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่าจะได้ว่าองค์กรได้เดินทางมาถูกทิศและไม่หลงทาง
ณรงค์วิทย์ แสนทอง	บอกถึงองค์กรว่ามีแรงขับไปยังเป้าหมายได้ดีหรือไม่ มั่นใจได้อย่างไรว่าระบบการทำงานในองค์กรยังมีประสิทธิภาพอยู่ มีจุดอ่อนที่จะต้องปรับปรุงอย่างไร

๒.๖.๒ ประโยชน์ของการวิเคราะห์ SWOT

วิเคราะห์ SWOT เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในองค์กร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้แต่ละอย่างจะช่วยให้เข้าใจได้ว่ามีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์กรอย่างไร จุดแข็งขององค์กรจะเป็นความสามารถภายในที่ถูกใช้ประโยชน์เพื่อการบรรลุเป้าหมายในขณะที่จุดอ่อนขององค์กร จะเป็นคุณลักษณะภายใน ที่อาจจะทำลายผลการดำเนินงาน โอกาสทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ให้โอกาสเพื่อการบรรลุเป้าหมายองค์กรในทางกลับกันอุปสรรคทาง

สภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ผลจากการวิเคราะห์ SWOT นี้จะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิสัยทัศน์การกำหนดกลยุทธ์เพื่อให้องค์กรเกิดการพัฒนาไปในทางที่เหมาะสม^{๖๒} เมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับ จุดแข็ง-จุดอ่อน โอกาส-อุปสรรค จากการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกด้วยการประเมินสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกแล้วให้นำจุดแข็ง-จุดอ่อนภายในมาเปรียบเทียบกับ โอกาส-อุปสรรค จากภายนอกเพื่อดูว่าองค์กร กำลังเผชิญสถานการณ์เช่นใดและภายใต้สถานการณ์เช่นนั้น องค์กรควรจะทำอย่างไร โดยทั่วไปในการวิเคราะห์ SWOT ดังกล่าวนี้องค์กร จะอยู่ในสถานการณ์^๔ รูปแบบดังนี้^{๖๓}

สถานการณ์ที่ ๑ (จุดแข็ง-โอกาส) สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่พึงปรารถนาที่สุดเนื่องจากองค์กรค่อนข้างจะมีหลายอย่าง ดังนั้น ผู้บริหารขององค์กรควรกำหนดกลยุทธ์ในเชิงรุก (Aggressive - Strategy) เพื่อดึงเอาจุดแข็งที่มีอยู่มาเสริมสร้างและปรับใช้และฉกฉวยโอกาสต่างๆ ที่เปิดมาหาประโยชน์อย่างเต็มที่

สถานการณ์ที่ ๒ (จุดอ่อน-ภัยอุปสรรค) สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุดเนื่องจากองค์กรกำลังเผชิญอยู่กับอุปสรรคจากภายนอกและมีปัญหาจุดอ่อนภายในหลายประการ ดังนั้น ทางเลือกที่ดีที่สุดคือกลยุทธ์การตั้งรับหรือป้องกันตัว (Defensive Strategy) เพื่อพยายามลดหรือหลบหลีกภัยอุปสรรค ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ตลอดจนหามาตรการที่จะทำให้องค์กรเกิดความสูญเสียที่น้อยที่สุด

สถานการณ์ที่ ๓ (จุดอ่อน-โอกาส) สถานการณ์องค์กรมีโอกาเป็นข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันอยู่หลายประการ แต่ติดขัดอยู่ตรงที่มีปัญหาอุปสรรคที่เป็นจุดอ่อนอยู่ หลายอย่างเช่นกันดังนั้น ทางออกคือกลยุทธ์การพลิกตัว (Turnaround-Oriented Strategy) เพื่อจัดหรือแก้ไขจุดอ่อนภายในต่างๆ ให้พร้อมที่จะฉกฉวยโอกาสต่างๆ ที่เปิดให้

สถานการณ์ที่ ๔ (จุดแข็ง-อุปสรรค) สถานการณ์นี้เกิดขึ้นจากการที่สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงาน แต่ตัวองค์กรมีข้อได้เปรียบที่เป็นจุดแข็งหลายประการ ดังนั้น แทนที่จะรอจนกระทั่งสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ก็สามารถที่จะเลือกกลยุทธ์การแตกตัว หรือขยายขอบข่ายกิจการ (Diversification Strategy) เพื่อใช้ประโยชน์จากจุดแข็งที่มีสร้างโอกาสในระยะยาวด้านอื่นๆ แทน

^{๖๒}วาสนา สุขกุล, “การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการเรียนการสอนรายวิชาการจัดการความขัดแย้งท้องถิ่น (ศล ๔๒๕) ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๔”, รายงานการวิจัย, (คณะเศรษฐศาสตร์ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้, ๒๕๕๕), หน้า ๕.

^{๖๓}ณรงค์วิทย์ แสนทอง, การบริหารผลงานเชิงกลยุทธ์, (กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๕๑), หน้า ๒๒-๒๓.

การวิเคราะห์และพิจารณาจุดแข็ง จุดอ่อนจะรวมถึงภาพลักษณ์ที่มีความสำคัญเกี่ยวกับความสามารถทักษะพื้นฐาน ผลลัพธ์ของ SWOT Analysis จะแสดงออกมาในรูปแบบงานเชิงกลยุทธ์ และช่วยในการวางแผนกลยุทธ์ล่วงหน้าในอนาคต ตัวอย่างเช่น วิธีการสร้างจุดแข็ง วิธีลดจุดอ่อน ใช้ประโยชน์จากโอกาสและวิธีที่ลดอุปสรรคความเสียมมีแหล่งที่มา 2 ปัจจัยคือปัจจัยเสี่ยงภายในที่องค์กรสามารถจัดการควบคุมได้และปัจจัยเสี่ยงภายนอกที่อยู่เหนือการควบคุมขององค์กรและใน SWOT Analysis จะมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอก เครื่องมือเหล่านี้จะใช้ในการวิเคราะห์ต่างกันโดยแยกเครื่องมือเป็น 2 ส่วนเพื่อวิเคราะห์ 2 ปัจจัยนั่นเอง โดยผู้เขียนจะขอยกเครื่องมือตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกโดยเครื่องมือ McKinsey 7-S Framework จะใช้วิเคราะห์ปัจจัยภายในคือจุดแข็ง จุดอ่อนและเครื่องมือ PESTLE Analysis จะใช้วิเคราะห์ปัจจัยภายนอกคือ โอกาส อุปสรรค^{๖๔}

ดังนั้น จากการศึกษาประโยชน์ของการวิเคราะห์ SWOT ผู้วิจัยได้สามารถนำมาสังเคราะห์แนวคิดหลัก สรุปได้ตามตารางที่ ๒.๑๔ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑๔ ประโยชน์ของการวิเคราะห์ SWOT

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ณรงค์วิทย์ แสนทอง	การวิเคราะห์ SWOT ดังกล่าวนี้องค์กร จะอยู่ในสถานการณ์ ๔ รูปแบบดังนี้ สถานการณ์ที่ ๑ (จุดแข็ง-โอกาส) สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่พึงปรารถนาที่สุด สถานการณ์ที่ ๒ (จุดอ่อน-ภัยอุปสรรค) สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุด สถานการณ์ที่ ๓ (จุดอ่อน-โอกาส) สถานการณ์องค์กรมีโอกาเป็นข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันอยู่หลายประการ แต่ติดขัดอยู่ตรงที่มีปัญหาอุปสรรคที่เป็นจุดอ่อนอยู่ สถานการณ์ที่ ๔ (จุดแข็ง-อุปสรรค) สถานการณ์นี้เกิดขึ้นจากการที่สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงาน แต่ตัวองค์กรมีข้อได้เปรียบที่เป็นจุดแข็งหลายประการ

^{๖๔} สุปัญญา ไชยชาญ, การบริหารการตลาด, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท พี.เอส.พี. จำกัด, ๒๕๕๑),

ตารางที่ ๒.๑๔ ประโยชน์ของการวิเคราะห์ SWOT (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
วาสนา สุขกุล	จุดแข็งขององค์กรจะถูกใช้ประโยชน์เพื่อการบรรลุเป้าหมายในขณะที่จุดอ่อนขององค์กรที่อาจจะทำลายผลการดำเนินงาน โอกาสทางสภาพแวดล้อมจะเป็นการบรรลุเป้าหมายองค์กรในทางกลับกันอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสิ่งขัดขวางการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ผลจากการวิเคราะห์SWOT นี้จะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิสัยทัศน์การกำหนดกลยุทธ์เพื่อให้องค์กรเกิดการพัฒนาไปในทางที่เหมาะสม
สุปัญญา ไชยชาล	การใช้ประโยชน์จากโอกาสและวิธีที่ลดอุปสรรคความเสี่ยงใน SWOT Analysis จะมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอก เครื่องมือเหล่านี้จะการใช้การวิเคราะห์ต่างกัน

๒.๗ หลักอิทธิบาท ๔

พระไตรปิฎก เล่มที่ ๓๕ พระอภิธรรมปิฎกเล่มที่ ๒ วิภังคปกรณ์ กล่าวถึงอิทธิบาทซึ่งแปลว่า บาทฐานแห่งความสำเร็จ หมายถึง สิ่งซึ่งมีคุณธรรม เครื่องให้ลุถึงความสำเร็จตามที่ตนประสงค์ ผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใด ต้องทำตนให้สมบูรณ์ ด้วยสิ่งที่เรียกว่า อิทธิบาท ซึ่งจำแนกไว้เป็น ๔ คือ^{๖๕}

๑. ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น
 ๒. วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น
 ๓. จิตตะ ความเอาใจใส่ฝักใฝ่ในสิ่งนั้น
 ๔. วิมังสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น
- ธรรม ๔ อย่างนี้ ย่อมเนื่องกัน แต่ละอย่างๆ มีหน้าที่เฉพาะของตน

ฉันทะ คือความพอใจ ในฐานะเป็นสิ่งที่ ตนถือว่า ดีที่สุด ที่มนุษย์เรา ควรจะได้ ข้อนี้ เป็นกำลังใจ อันแรก ที่ทำให้เกิด คุณธรรม ข้อต่อไป ทุกข้อ ซึ่งในงานวิจัยหมายถึง การที่มีความรู้สึกเข้าใจ และพึงพอใจในงานที่ตนได้เป็นผู้กระทำ รวมถึงการยินดีที่จะได้เป็นส่วนหนึ่งของการกระทำ หรืองานที่ได้รับมอบหมาย ขององค์กร

^{๖๕} ส.มหา. (ไทย) ๑๙/๑๑๓๙/๒๗๗.

วิริยะ คือความพากเพียร หมายถึง การกระทำที่ติดต่อ ไม่ขาดตอน เป็นระยะยาว จนประสบ ความสำเร็จ คำนี้ มีความหมายของ ความกล้าหาญ เจืออยู่ด้วย ส่วนหนึ่ง ซึ่งในงานวิจัย หมายถึง ความพยายามในการทำงานนั้นให้สำเร็จจุล่ง โดยไม่ขาดตกบกพร่องในสิ่งที่สมควรกระทำ โดยต้องมีการคำนึงถึงความถูกต้องเป็นหลัก

จิตตะ หมายถึงความไม่ทอดทิ้งสิ่งนั้น ไปจากความรู้สึก ของตัว ทำสิ่งซึ่งเป็น วัตถุประสงค์ นั้นให้เด่นชัด อยู่ในใจเสมอ คำนี้ รวมความหมาย ของคำว่า สมาธิ อยู่ด้วยอย่างเต็มที่ ซึ่งในงานวิจัย หมายถึง การที่มีความสนใจพัฒนางานของตนให้ดียิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการพัฒนาองค์ความรู้ ความชำนาญ เครื่องมือ หรือแม้กระทั่งแนวทางใหม่ อันเกี่ยวข้องกับงานที่เป็นความรับผิดชอบของ ตนเองภายในองค์กร

วิมังสา หมายถึงความสอดส่องใน เหตุและผล แห่งความสำเร็จ เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ให้ ลึกซึ้งยิ่งๆ ขึ้นไปตลอดเวลา คำนี้ รวมความหมาย ของคำว่า ปัญญา ไว้อย่างเต็มที่ซึ่งในงานวิจัย หมายถึง การที่จะกระทำงานใดควรเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ แนวทาง ผลลัพธ์ที่ต้องการของงานนั้น อย่างถ่องแท้ เพื่อให้เข้าใจและทำงานได้อย่างถูกต้อง ไม่เกิดการสิ้นเปลืองทรัพยากรที่ต้องใช้ใน งาน นั้นไปอย่างเปล่าประโยชน์

๒.๗.๑ ความหมายและความสำคัญของหลักอิทธิบาท ๔

ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความหมายและความสำคัญของหลัก อิทธิบาท ๔ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเข้าถึงความหมายและ ความสำคัญโดย ได้มีนักวิชาการที่ได้รับการยกย่องจากบุคคลทั่วไปในด้านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ได้กล่าวถึงไว้ ดังนี้

คำว่า อิทธิมื่อธิบายว่า ความสำเร็จ ความสำเร็จด้วยดี กิริยาที่สำเร็จ กิริยาที่ สำเร็จด้วยดี ความได้ ความได้เฉพาะ ความถึง ความถึงด้วยดี ความถูกต้องการทำให้แจ้ง ความเข้าถึง ธรรม เหล่านั้น คำว่า อิทธิบาท มีอธิบายว่า เวทนาขันธ สัญญาขันธ สังขารขันธ และวิญญาณขันธของ บุคคลผู้เป็นอย่างนั้น (ผู้ได้ธรรมที่มีฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา) คำว่า เจริญอิทธิบาท มีอธิบายว่า ภิกษุเสพ เจริญ ทำให้มากซึ่งธรรมเหล่านั้น เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่า เจริญอิทธิบาท ๔ คือ คุณธรรมที่ ทำให้ผู้ปฏิบัติตามประสบความสำเร็จ ๔ ประการ ^{๖๖} ซึ่งเป็นข้อธรรมะที่เป็นบันไดแห่งความสำเร็จใน การปฏิบัติกิจทุกอย่างประกอบไปด้วย ฉันทะ ความพอใจในเรื่องเราจะทำ วิริยะ ความเพียรไม่ทอดถอย ในการประกอบกิจนั้นๆ จิตตะ เอาใจใส่ไม่ทอดธุระในเรื่องนั้นๆ วิมังสา จะต้องทำงานนั้นต่อไป บันได

^{๖๖}อภิ.วิ. (ไทย) ๓๕/๑๘/๓๔๒-๓๔๗.

สู่ความสำเร็จที่ประการที่กล่าวนี้ข้อสุดท้ายสำคัญสุด ^{๖๗}โดยใช้คุณธรรมนำทางสู่ความสำเร็จที่ตนประสงค์ต้องมีความพึงพอใจมีความเพียรมีสมาธิจึงทำให้เกิดปัญญาและหัวใจของการบริหารเชิงพุทธที่สำคัญที่สุด พอเพียงในสิ่งที่มีที่เป็นนี้คือหลักธรรมประจำใจที่จะช่วยให้เราดำรงชีวิตและบริหารงานได้อย่างที่ประเสริฐและบริสุทธิ์ ^{๖๘}อิทธิบาท ๔ คือ สุตระสำเร็จของชีวิต ตามที่พระพุทธเจ้า ตรัสไว้ว่า จิตเป็นรากฐานของสิ่งทั้งหลาย จิตประเสริฐกว่าสิ่งทั้งหลาย สิ่งทั้งหลายสำเร็จได้ด้วยจิตเพราะฉะนั้นความสำเร็จจึงอยู่ที่ใจ ไม่ว่าจะต้องการอะไรหากเราตั้งใจกำหนดจิตไว้มั่นคง ทุกสิ่งจะสำเร็จได้ตั้งใจและอิทธิบาท ๔ ให้ถึงขั้น คือ ทำสิ่งต่างๆ ด้วยใจรัก ด้วยความพากเพียร ด้วยใจจดจ่อและใช้ปัญญาไตสวนอย่างสม่ำเสมอ แล้วความสำเร็จจะไม่หนีไปไหน ^{๖๙}

สรุปได้ว่า ความหมายและความสำคัญของหลักอิทธิบาท ๔ เป็นหลักธรรมที่ทำให้ประสบความสำเร็จเป็นบันไดแห่งความสุขและความสำเร็จ คนเราเมื่อมีความรัก ความพอใจขยันหมั่นเพียรความเอาใจใส่ใคร่ครวญอยู่เสมอการทำงานย่อมมีประสิทธิภาพและคนทำงานก็ย่อมมีความสุข

ดังนั้น ความหมายและความสำคัญของหลักอิทธิบาท ๔ จากการศึกษาสิ่งที่ควรนำมาพิจารณาคือความหมายและความสำคัญของหลักอิทธิบาท ๔ ผู้วิจัยได้สามารถนำมาสังเคราะห์แนวคิดหลัก สรุปได้ตามตารางที่ ๒.๑๕ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑๕ ความหมายและความสำคัญของหลักอิทธิบาท ๔

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
อภิ.วิ. (ไทย) ๓๕/๓๔๒-๓๔๗.	อิทธิบาท ๔ คือ คุณธรรมที่ทำให้ผู้ปฏิบัติตามประสบความสำเร็จ ๔ ประการ
หลวงพ่อดุสิตนันทิกขุ (ม.ป.ป.)	อิทธิบาท ๔ เป็นข้อธรรมที่เป็นบันไดแห่งความสำเร็จในการปฏิบัติกิจทุกอย่างประกอบไปด้วย ฉันทะ ความพอใจในเรื่องเราจะทำ วิริยะ ความเพียรไม่ทอดทิ้งในการประกอบกิจนั้นๆ จิตตะ เอาใจใส่ไม่ทอดธุระในเรื่องนั้นๆ วิมังสา จะต้องทำงานนั้นต่อไป บันไดสู่ความสำเร็จที่ประการที่กล่าวนี้ข้อสุดท้ายสำคัญสุด

^{๖๗}หลวงพ่อดุสิตนันทิกขุ, งานคือชีวิตชีวิตคืองานบันดาลสุข, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันบันลือธรรม, ม.ป.ป.), หน้า ๖๐.

^{๖๘}พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), “ธรรมในใจของนักบริหารไฮโซ”, หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, (ฉบับวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๑).

^{๖๙}สนอง วรอุไร, ทำชีวิตให้ได้ดีและมีสุข, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อัมรินทร์, ๒๕๕๐), หน้า ๙๗.

ตารางที่ ๒.๑๕ ความหมายและความสำคัญของหลักอิทธิบาท ๔ (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต)	คุณธรรมนำทางสู่ความสำเร็จที่ตนประสงค์ต้องมีความ พึงพอใจมีความเพียรมีสมาธิจึงทำให้เกิดปัญญาและ หัวใจของการบริหารเชิงพุทธที่สำคัญที่สุด
สนอง วรอุไร	อิทธิบาท ๔ คือ สูตรสำเร็จของชีวิต

๒.๗.๒ การกำหนดนโยบายตามหลักอิทธิบาท ๔

อิทธิบาท ๔ ประการ เป็นหลักธรรมที่คอยสกัดกั้นอุปสรรค เพื่อความสำเร็จและเป็นแรงเสริมกำลังใจ ที่คอยผลักดันการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์เพื่อการบริหารทรัพยากรที่เหมาะสมในการกำหนดนโยบายตามหลักอิทธิบาท ๔ สามารถอธิบายขยายความดังต่อไปนี้^{๗๐}

๑) ปัจจัยนำเข้า (Input) หมายถึง คณะผู้บริหาร จะต้องเข้าใจการบริหารทรัพยากรบุคคล เพื่อเป็นนักบริหารงานบุคคลมืออาชีพ ว่าเราทำทุกอย่างด้วยจิตที่มีเมตตาแก้ปัญหา มองกระบวนการที่การทำงานไม่ใช่เน้นที่ตัวคนหลายองค์มีความเครียด เนื่องจากว่าผลที่เคยรับ ไม่เป็นไปเหมือนเดิมที่เคยมี เคยเป็นเคยได้ เปลี่ยนไป ทำให้เกิดความทุกข์มาก ถ้าเราย้อนกลับมาดู องค์กรส่วนใหญ่เน้นที่ผลลัพธ์ องค์กรเชิงพุทธ เน้นที่กระบวนการ เน้นการทำงานในแต่ละขณะ ทำงานด้วยฉันทะ มีใจรักการทำงาน วิริยะ มีความเพียรตั้งมั่นไม่ย่อต่ออุปสรรค เป็นแรงผลักดันให้องค์กรก้าวข้ามอุปสรรคไปได้ จิตตะ การใช้พลังในสมองซีกขวา เป็นการใส่ใจในรายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ สร้างความแตกต่างกันตรงความใส่ใจ เราเป็นองค์กรที่ทำแตกต่างจากองค์กรอื่นๆ และสุดท้ายคือ วิมังสา ลับคมเลื่อยอยู่ตลอดเวลา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ถ้าองค์กรใดมีหลักแบบนี้ รับรองว่าประสบความสำเร็จอย่างแน่นอน

๒) กระบวนการ (Process) หมายถึง คณะผู้บริหาร จะต้องมีความขยันอดุสาหะหมั่นเพียรคือหลักอิทธิบาท ๔ ประการ คุณธรรมเป็นเหตุนำไปสู่ความสำเร็จประกอบด้วย ฉันทะ พอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น วิริยะเพียรประกอบสิ่งนั้น จิตตะ เอาใจฝึกฝึในสิ่งนั้น ไม่ว่างธุระ วิมังสา หมั่นตริตรองพิจารณาหาเหตุผลในสิ่งนั้น คุณธรรมทั้ง ๔ ประการนี้ จะเป็นแรงผลักดันให้บุคคลผู้ประพฤติไปสู่ความสำเร็จแห่งผลตามที่มุ่งหมายอิทธิบาท ๔ ประการนี้ ท่านกำหนดเป็นหัวใจของผู้ต้องการความสำเร็จที่ต้องมีความเข้าใจ ตั้งใจเต็มใจ และสนใจในสิ่งที่ทำนั้นๆ โดยใช้คำย่อว่า “ฉ วิ จิ วิ” และสรุปเป็นคำคล้องจองเพื่อให้จำง่ายว่า “มีใจรัก พากเพียรทำ เอาจิตฝึกฝึ ใช้ปัญญาสอบสวน” ในอิทธิ

^{๗๐}พระมหาอำนาจ ปวทุฒโน, การบริหารการศึกษาตามหลักอิทธิบาท ๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๕๙๗.

บาท ๔ ประการนี้ ฉันทะ นับว่าสำคัญที่สุดเพราะเมื่อฉันทะเกิดขึ้นแล้ว อิทธิบาทอีก ๓ ข้อย่อมเกิดตาม ดังนั้น ฉันทะจึงนับเป็นพื้นฐานนำไปสู่ความสำเร็จที่สำคัญ

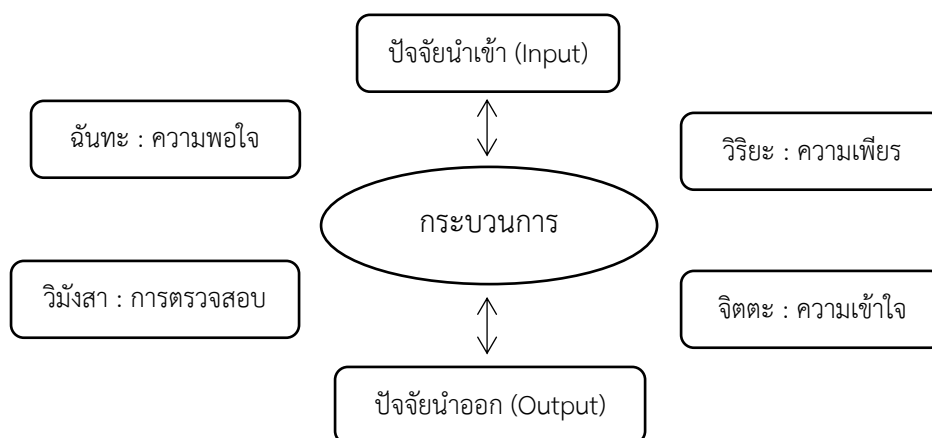
๓) ปัจจัยนำออก (Output) หมายถึงคณะผู้บริหาร จะต้องมามีอิทธิบาท ๔ ประการดังกล่าวมาเพื่อให้ไปถึงความสำเร็จผลตามที่มุ่งหมาย เช่น

(๑) ฉันทะ ความพอใจ คือ ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ อดทน เอาธุระไม่ทอดย

(๒) วิริยะ ความเพียร คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ทอดย

(๓) จิตตะ ความคิดมุ่งไป คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิต ผักใฝ่ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป อุทิศตัวอุทิศใจให้แก่สิ่งที่ทำ

(๔) วิมังสา ความไตร่ตรองหรือทดลอง คือ มั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจหา เหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผนวัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุงสามารถ เขียนการบริหารการศึกษาตามหลักอิทธิบาท ๔ ดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๕ กระบวนการกำหนดนโยบายตามหลักอิทธิบาท ๔^{๗๑)}

องค์ประกอบของหลักอิทธิบาท ๔ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเข้าถึงหลักอิทธิบาท ๔ อย่างถ่องแท้ทั้งที่ได้มีนักวิชาการที่ได้รับการยกย่องจากบุคคลทั่วไปในด้านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท ๔ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักอิทธิบาท ๔ ไว้ดังนี้

^{๗๑)}พระมหาอำนาจ ปวช.ด.น., การบริหารการศึกษาตามหลักอิทธิบาท ๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๕๙๗.

๑) ฉันทะ (ความพอใจ) คือ ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไป ได้แก่ ความมีใจรักในสิ่งที่ทำและพอใจใฝ่รักในจุดหมายของสิ่งที่ทำนั้น อยากทำสิ่งนั้นๆ ให้สำเร็จอยากให้งานนั้นบรรลุถึงจุดหมาย พุดง่าย ๆ ว่ารักงานและจุดหมายของงาน พุดให้ลึกกลงไปในทางธรรมว่าความรักความใฝ่ใจปรารถนาต่อภาวะดีงามเต็มเปี่ยมสมบูรณ์ ซึ่งเป็นจุดหมายของสิ่งที่กระทำหรือซึ่งจะเข้าถึงได้ด้วยการกระทำนั้น อยากให้สิ่งนั้นๆ เข้าถึงหรือดำรงอยู่ในภาวะที่ดีทั้งดงาม ที่ประณีตที่สมบูรณ์ที่สุดของมัน หรืออยากให้อาภาวดีงามเต็มเปี่ยมสมบูรณ์ของสิ่งนั้นๆ ของงานนั้นๆ เกิดมีเป็นจริงขึ้น อยากทำให้สำเร็จผลตามจุดหมายที่ดีงามนั้น ความอยากที่เป็นฉันทะนี้เป็นคนละอย่างกันกับความอยากได้สิ่งนั้นๆ มาเสพเสวยหรืออยากเอามาเพื่อตัวตนในรูปใดรูปหนึ่งซึ่งเรียกว่าเป็นตัณหา ความอยากของฉันทะนั้น ให้เกิดความสุขความชื่นชมเมื่อเห็นสิ่งนั้นๆ งานนั้นๆ บรรลุความสำเร็จเข้าถึงความสมบูรณ์^{๗๒}

๒) วิริยะ (ความเพียร) คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ท้อถอย เป็นความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน ความเพียรตรงกันข้ามกับความเกียจคร้าน โดยปกติคนเกียจคร้านเป็นคนฉลาดต่อเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม ชอบอ้างเหตุผลต่างๆ กลัวหนาว กลัวร้อน กลัวแดดกลัวฝน รวมความว่า คนเกียจคร้านคือคนฉลาด ส่วนคนที่มีวิริยะเป็นคนกล้า คือกล้าสู้กับความเหนียวยากลำบากและเหตุการณ์ที่คนเกียจคร้านชอบอ้างนั้น เพราะฉะนั้น คนทำงานที่ดีจึงต้องมีความกล้าหาญ คือกล้าที่จะเผชิญกับอุปสรรคดังกล่าวแล้ว เพื่อมุ่งทำงานให้สำเร็จความกล้าเผชิญอุปสรรคนั้นแหละที่ท่านเรียกว่า วิริยะ

๓) จิตตะ (ความคิด) คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝึกใฝ่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป เป็นความใส่ใจกับงานที่ทำงาน ฝึกใฝ่กับธุรกิจของตนตรงกันข้ามกับการทอดธุระ และความปล่อยปละละเลยจิตตะ เป็นปัจจัยสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับคนทำงานทุกตำแหน่งหน้าที่ ขอให้ถึงถึงลักษณะของคนที่ดีจิตตะนี้ก่อนว่า จะเป็นคนทำให้งานเสียหายได้อย่างไร และเพียงไรคนชาติจิตตะมีลักษณะอย่างนี้คือ^{๗๓} (๑) ไม่รับผิดชอบในการทำงาน (๒) ไม่เข้าใจความต้องการของงาน (๓) ไม่ระมัดระวังความเสียหาย

๔) วิมังสา (ความไตร่ตรอง หรือ ทดลอง) คือ หมั่นใช้ปัญญา พิจารณาใคร่ครวญ ตรวจหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัตถุประสงค์ คัดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง การใช้ปัญญาประกอบการทำงาน ปัญญาที่ว่านี้ก็ได้แก่วิชาความรู้ และความรู้สำคัญที่จะนำออกใช้ก็คือความรู้เรื่องงานที่ตนทำนั้นเอง เริ่มแต่รู้จักงานที่ทำว่าเราทำอะไร มีขอบเขตแค่ไหนรู้จัก

^{๗๒}พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), **พุทธธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๘๔๒.

^{๗๓}อภิ.วิ.อ. (ไทย) ๓๕/๔๓๑/๓๒๕.

ผลได้ผลเสียของงาน รู้จักวิธีทำงานให้ได้ผลดี วิธีทุ่มแรงทุ่มเวลาและเพิ่มผลงาน การใช้ปัญญาพิจารณาของตอนนี้แหละที่เรียกว่า วิมังสา

สรุปได้ว่า การกำหนดนโยบายตามหลักอิทธิบาท ๔ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Input) โดยผู้บริหารต้องเข้าใจการบริหารทรัพยากรบุคคล มองกระบวนการที่การทำงานไม่ใช่เน้นที่ตัวคน กระบวนการ (Process) ผู้บริหารต้องมีความขยันอดสาหัสหมั่นเพียรคือหลักอิทธิบาท ๔ ประการ และปัจจัยนำออก (Output) ผู้บริหารต้องมีอิทธิบาท ๔ ประการเพื่อให้ไปถึงความสำเร็จผลตามที่มุ่งหมาย ประกอบกับหลักอิทธิบาท ๔ หรือหนทางสู่ความสำเร็จ หรือเครื่องให้ถึงความสำเร็จมี ๔ ประการ คือ ฉันทะ (ความพอใจ) วิริยะ (ความเพียร) จิตตะ (ความคิด) วิมังสา (ความไตร่ตรอง)

ดังนั้น การกำหนดนโยบายตามหลักอิทธิบาท ๔ จากการศึกษาสิ่งที่ควรนำมาพิจารณา การกำหนดนโยบายตามหลักอิทธิบาท ๔ ผู้วิจัยได้สามารถนำมาสังเคราะห์แนวคิดหลัก สรุปได้ตามตารางที่ ๒.๑๖ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑๖ องค์ประกอบของหลักอิทธิบาท ๔

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พระมหาอำนาจ ปวทุฒโน	ปัจจัยนำเข้า (Input) ผู้บริหารต้องเข้าใจการบริหาร มองกระบวนการที่การทำงานไม่ใช่เน้นที่ตัวคน กระบวนการ (Process) ผู้บริหารต้องมีความขยันอดสาหัสหมั่นเพียร ปัจจัยนำออก (Output) ผู้บริหารต้องมีอิทธิบาท ๔ ประการเพื่อให้ไปถึงความสำเร็จผลตามที่มุ่งหมาย
พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)	ฉันทะ (ความพอใจ) คือ ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรัก จะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไป วิริยะ (ความเพียร) คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้น ด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง เป็นความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน จิตตะ (ความคิด) คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝึกใฝ่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลือนลหายไป เป็นความใส่ใจกับงานที่ทำ วิมังสา (ความไตร่ตรอง หรือ ทดลอง) คือ หมั่นใช้ปัญญา พิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น
อภิ.วิ.อ. (ไทย) ๓๕/๔๓๑/๓๒๕.	(๑) ไม่รับผิดชอบในการทำงาน (๒) ไม่เข้าใจความต้องการของงาน (๓) ไม่ระมัดระวังความเสียหาย

๒.๘ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย

การพัฒนาได้นำมาใช้เรียกการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น ด้วยการวางแผนและการดำเนินงาน โดยแต่ละพรรคมีกลไกการกำหนดนโยบายต่างๆ ซึ่งหากจะพอสรุปนโยบายเด่นๆ จาก ๕ พรรคที่น่าสนใจ ที่ออกมาล่าสุดก็พอจะสรุปได้ดังนี้

๑) พรรคประชาธิปัตย์ มีนโยบายคือ หวัง แก่จน สร้างคน สร้างชาติ ประชาธิปัตย์ โดยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะหัวหน้าพรรค สำหรับนโยบายที่ได้ใจประชาชนคงหนีไม่พ้น “เกิดปีรับเงิน แส่น” โดยเป็นการแจกเงินเด็กแรกเกิดคนละ ๕,๐๐๐ บาท ในเดือนแรก นอกจากนั้นจะได้รับเดือนละ ๑,๐๐๐ บาท จนเด็กอายุครบ ๘ ปี เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กไทย และนโยบายเอาใจนักลงทุน โดยประกาศว่าขอเวลา ๔ ปี จะทำให้ดัชนีหุ้นไทยแตะ ๒,๕๐๐ จุด รวมถึงการเปลี่ยนระบบการศึกษา เด็กไทยจะแข็งแรงขึ้น เก่งขึ้นและมีทักษะที่ช่วยเขาเผชิญกับโลกยุคใหม่ได้ดีขึ้นจะเห็นได้ว่า พรรคประชาธิปัตย์ได้นำนโยบายประชานิยมมาใช้ในการหาเสียงครั้งนี้ด้วย คือโครงการ “เกิดปีรับแสบ่น”

๒) พรรคเพื่อไทย มีนโยบายคือ ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ขยายโอกาส ด้านพรรคเพื่อไทยที่ชุนายชัชชาติ สิทธิพันธุ์เป็นผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อนายกรัฐมนตรีของพรรค ยังเน้นหนักเรื่องของเศรษฐกิจในทุกกระดับ ประกาศหยุดวิกฤติทุกชนชั้น โดยเน้นหนักเรื่องของเศรษฐกิจในระดับตั้งแต่เกษตรกรผู้ค้า ไปจนถึงเอสเอ็มอีซึ่งในครั้งนี้นอกจากวางแผนต่อยอดจาก ๓๐ บาทรักษาทุกโรค เข้ารับการ รักษาได้ทุกโรงพยาบาล ยังเตรียมเอาใจผู้มีรายได้น้อย เพิ่มค่าแรงขั้นต่ำมากกว่า ๓๐๐ บาทอีกด้วย ซึ่งเชื่อว่ามาตรการนี้เสนอมาเพื่อเรียกเสียงจากบรรดาแรงงานได้ไม่น้อย นอกจากนี้ยังยืนยันจะแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจปากท้อง โดยมีคำพูดติดปากกันว่า หากเพื่อไทยเป็นรัฐบาล “อยู่กับเรา กระเป๋าตุง อยู่กับลุงกระเป๋าแฟบ” นโยบาย “บ้านาญประชาชน” จ่ายบ้านาญเดือนละ ๓,๐๐๐ บาท ให้แก่ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปี ขึ้นไปทุกคนจะเห็นได้ว่า พรรคเพื่อไทยได้นำนโยบายประชานิยมมาใช้ในการหาเสียงครั้งนี้ด้วย เช่นนโยบาย “บ้านาญประชาชน”

๓) พรรคภูมิใจไทย มีนโยบายคือ หวังลดอำนาจรัฐ เพิ่มอำนาจประชาชน สำหรับพรรคภูมิใจไทย โดยนายอนุทินชาญวีรกูล หัวหน้าพรรค ที่หวังลงชิงเก้าอี้นายกรัฐมนตรี พร้อมยืนยันว่าหากไม่ ได้เป็นแกนนำตั้งรัฐบาลก็พร้อมร่วมงานกับพรรคอื่นที่นำนโยบายภูมิใจไทยไปปฏิบัติ และนโยบายที่น่าสนใจตอนนี้คงหนีไม่พ้นการประกาศให้กัญชาไทย ปลุกได้เสรี แถมยังมาด้วยนโยบายที่ทันสมัยหวัง แก้ไขปัญหามลพิษ โดยเสนอทำงาน-เรียน สัปดาห์ละ ๔ วันเท่านั้นนโยบายของพรรคภูมิใจไทยที่น่า สนใจ เช่น นโยบาย “ปรับลดภาษีมูลค่าเพิ่ม” จาก ๗% เหลือ ๕% เนื่องจากภาษีมูลค่าเพิ่ม คือ รายได้หลักของประเทศ และนโยบาย “พักหนี้ กยศ.” จะเห็นได้ว่า พรรคภูมิใจไทยได้นำนโยบาย ประชานิยมมาใช้ในการหาเสียงครั้งนี้ด้วย เช่นการปรับลดภาษีมูลค่าเพิ่มจากร้อยละ ๗ เหลือ ร้อยละ ๕

๔) พรรคพลังประชารัฐ มีนโยบายคือ ชู ๗:๗:๗:สวัสดิการสังคม เศรษฐกิจประชารัฐ พรรคพลังประชารัฐ (พปชร.) โดยแกนนำของนายอุตตม สาวนายน หัวหน้าพรรค ที่ล่าสุดได้ทาบตาม พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาเป็นผู้ทำชิงเก้าอี้ นายกรัฐมนตรีอันดับที่ ๑ ของพรรค ขณะที่นโยบาย พปชร. เลือกใช้ ๗:๗:๗ สวัสดิการประชารัฐ สังคมประชารัฐ เศรษฐกิจประชารัฐ ออกมาตอบโจทย์ ประเทศ โดยหลักๆ ยังคงสานต่อนโยบายที่ทำอยู่ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นบ้านล้านหลัง บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ นอกจากนี้ยังมีนโยบายสร้างสวนสาธารณะ ๕๐ เขต ๕๐ สวน และยังมีนโยบายนำรถเก่ามา แลกรถยนต์ไฟฟ้า ในส่วนลด ๑๐๐,๐๐๐ บาท ให้ทุกปี น้ำมันดีเซลตั้งหัวจ่ายน้ำมันดีเซล B๒๐ จากที่ทุกวันนี้มีอยู่เพียง ๒ ปี้ม พร้อมศึกษาการติดตั้งเครื่องฟอกอากาศตามเขตต่างๆ ใน กทม.

นโยบาย “มารดาประชารัฐ” ของพรรคประชารัฐ มีค่าดูแลครรภ์มารดาเดือนละ ๓,๐๐๐ บาท สูงสุด ๒๗,๐๐๐ บาท ค่าทำคลอด ๑๐,๐๐๐ บาท และค่าดูแลเด็กตั้งแต่แรกเกิดเดือนละ ๒,๐๐๐ บาท จนเด็กอายุ ๖ ขวบ คิดเป็นเงิน ๑๔๔,๐๐๐ บาทต่อคน รวมเป็นเงิน ๑๘๑,๐๐๐ บาทต่อเด็กเกิดใหม่ ๑ คนจะเห็นได้ว่า พรรคพลังประชารัฐ เน้นนโยบายที่เกี่ยวกับประชานิยมที่พรรคพลังประชารัฐ เรียกว่า “ประชารัฐ” ทั้งสวัสดิการประชารัฐ สังคมประชารัฐ เศรษฐกิจประชารัฐ และสานต่อนโยบายประชารัฐที่ทำอยู่ เช่น โครงการบ้านล้านหลัง และบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยเพิ่มนโยบาย “มารดาประชารัฐ” ขึ้นมาใหม่

๕) พรรคก้าวไกลเป็นพรรคการเมืองที่เกิดขึ้นหลังจากการยุบพรรคอนาคตใหม่เป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับ สมาชิกของพรรคอนาคตใหม่ซึ่งมีอุดมการณ์และนโยบายที่มีลักษณะเหมือนกับพรรคอนาคตใหม่ ภายใต้การนำ ของ นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ โดยมีการนำเสนอ ที่เรียกกันว่า ๓ ป. คือ “ปลดล็อก ปรับโครงสร้างเปิดโอกาส” ๑.ปลดล็อก คือ การปลดล็อกเงื่อนไขทางเศรษฐกิจที่ให้ประชาชนล้มตาอำปากไม่ได้ อย่างเช่น การให้สัมปทานที่ดิน กฎระเบียบต่างๆ ที่ไม่เอื้อต่อการสร้างธุรกิจใหม่ๆ กฎระเบียบที่ปิดกั้นคนรุ่นใหม่ซัดๆ เช่น เรื่องเหล้า-เบียร์ หรือการส่งออกข้าวที่ชาวนาไม่สามารถส่งออกข้าวได้โดยตรง ๒.ปรับโครงสร้าง หมายถึง การกระจายอำนาจ กลายเป็นคลื่นลูกที่ ๓ ของสังคม คลื่นลูกที่ ๑ ของสังคมไทยคือทฤษฎีการผลิตในประเทศเพื่อลดการนำเข้า ต่อมาช่วงทศวรรษ ๒๕๒๐ มีทฤษฎีใหม่ก็คือการผลิตเพื่อการส่งออก คลื่นใหม่คือคลื่นการเติบโตของท้องถิ่น ๓.เปิดโอกาส เช่น เรื่องเกมอุตสาหกรรมเกมสามารถต่อยอดไปใน The Next Big Thing หรืออุตสาหกรรมอนาคตได้ ทำให้เกิดการผลักดันภาคการผลิต อย่าง AI หรือ VR เกมเหล่านี้มีวิวัฒนาการสามารถจัดประกวดแข่งขันได้ต่อยอดไปจนถึงการจัดการแข่งขันกันทั่วประเทศ^{๗๔}

^{๗๔}สำนักข่าวอีโพนันซ์ไทย, ตีแผ่นโยบาย 5 พรรค ก่อนเลือกตั้ง, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://www.efinancethai.com/advertorial/AdvertorialMain.aspx?name=ad_201902061053 [๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓].

นี่คือนโยบายของ ๕ พรรคการเมืองใหญ่ที่น่าสนใจเท่านี้แต่การเลือกตั้งครั้งนี้ยังมีพรรคขนาดกลางและขนาดเล็กอีกไม่น้อยที่จะออกนโยบายสร้างสีสันก่อนวันเข้าคูหาเลือกตั้งซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ยังคงรอความหวังกับการจัดการปัญหาปากท้อง ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการศึกษา และการแก้ไขปัญหาคอขวดความขัดแย้งเป็นเรื่องสำคัญและเชื่อว่ายิ่งใกล้วันเลือกตั้งมากขึ้นนโยบายของแต่ละพรรคยื่นออกมาจะดุเดือดและเข้มข้นมากขึ้นเรื่อยๆ และอีกเรื่องที่น่าจับตานั้นคือโฉมหน้านายกรัฐมนตรีคนใหม่ จะเป็นอย่างไรหลายๆ คนคาดหวังไวหรือไม่ วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒ นี้เป็นวันชี้ชะตาของพรรคการเมืองทุกพรรค

๒.๙ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๙.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลไกการกำหนดนโยบาย

การศึกษาวิจัยเรื่องการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายตามรัฐธรรมนูญ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางเป็นฐานความคิดในการศึกษาวิจัย ดังนี้

สมชาย สาโรวาท ได้วิจัยเรื่อง “การนำนโยบายประชานิยมมาใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งปี พ.ศ. ๒๕๕๔ : ศึกษากรณีของพรรคประชาธิปัตย์และพรรคเพื่อไทย” ผลการวิจัยพบว่า พรรคการเมืองมีการพัฒนารูปแบบการผลิตและการนำเสนอ นโยบายประชานิยมในทางที่เจาะจงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น และขยายไปในแนวลึกถึง “ตัวบุคคล” และแนวราบกระจายไปยัง “กลุ่ม” ต่างๆ มากขึ้น โดยยังคงเน้นหวังผลในการหาเสียงเป็นหลัก จนอาจจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและการคลังของประเทศ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าพรรคการเมืองต่างๆ จะแข่งกันหาเสียงด้วยนโยบายประชานิยม โดยมุ่งการ “แจก” และ “ให้” อย่างมากมาย แต่ประสิทธิผลของการหาเสียงด้วยนโยบายดังกล่าวยังคงอยู่ที่ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อพรรคการเมืองที่นำเสนอเป็นสำคัญ^{๗๕}

พรรณีภา อาษาภา ได้วิจัยเรื่อง “พัฒนาการของนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในประเทศไทย: การเปรียบเทียบกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะ” ผลการวิจัยพบว่า (๑) นโยบายเบี้ยยังชีพฯ เป็นผลมาจากการมาบรรจบกันของกระแสการเมือง กระแสปัญหา และกระแสนโยบาย สะท้อนลักษณะเด่นในการกำหนดนโยบายสาธารณะ ของ ๓ ยุค ได้แก่ ยุคนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นสวัสดิการแนวทางใหม่ให้เบี้ยยังชีพฯ ในยุคของนายชวน หลีกภัย หลังจากนั้นมีการเปลี่ยนแปลงวิธีดำเนินการหลายครั้งเพื่อให้เหมาะสมกับสถานะความเป็นจริงและผู้สูงอายุได้รับประโยชน์สูงสุด

^{๗๕}สมชาย สาโรวาท, “การนำนโยบายประชานิยมมาใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งปี พ.ศ. ๒๕๕๔ : ศึกษากรณีของพรรคประชาธิปัตย์และพรรคเพื่อไทย”, *ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารการเมือง, (วิทยาลัยสื่อสารการเมือง : มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๕๖).*

เพื่อให้สอดคล้องต่อสถานะเศรษฐกิจ มีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในปี ๒๕๕๑ ในยุคของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะเป็นให้ทุกคนแบบถ้วนหน้า ตรึงอัตราไว้ที่ ๕๐๐ บาทต่อเดือน และในปี ๒๕๕๔ ยุคนางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ให้ทุกคน อัตราเป็นขั้นบันได (๒) ในเรื่องของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนด นโยบายเบี่ยยังชีพที่แตกต่างกัน และผู้ที่มีบทบาทผลักดันนโยบาย พบว่า ยุคนายอานันท์ กลุ่มผลประโยชน์เป็นปัจจัยที่สำคัญมากต่อการเข้าสู่วาระนโยบาย การตัดสินใจเชิงนโยบายโดย คณะทำงานฯ สะท้อนการกำหนดนโยบายแบบเน้นการวิเคราะห์เชิงเทคนิค (technocratic) ยุคนาย อภิสิทธิ์มีการพิจารณาข้อมูลย้อนกลับเห็นว่าเบี่ยยังชีพที่เลือกจ่ายไม่เป็นธรรม จึงนำไปสู่การ เปลี่ยนแปลงนโยบายเป็นให้ทุกคน สะท้อนการกำหนดนโยบายแบบการบริหารจัดการเพื่อแก้ปัญหา (managerial) โดยมีนายอภิสิทธิ์เป็น ผู้ประกอบการนโยบายบริหารจัดการ (administrative policy entrepreneur) ส่วนยุคนางสาวยิ่งลักษณ์ เป็นยุคต่อเนื่องของนโยบายที่เน้นเอาใจประชาชนเพื่อหวัง ผลการเลือกตั้ง พบว่าผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง สะท้อนการกำหนดนโยบายแบบประชานิยม (populist) ให้ เบี่ยยังชีพอัตราขั้นบันได โดยมีนางสาวยิ่งลักษณ์เป็น ผู้ประกอบการนโยบายทางการเมือง (political policy entrepreneur) ทั้งนี้ กระแสการเมืองเป็นการเปิดหน้าต่างนโยบาย (policy window) ให้ ประเด็นเบี่ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นนโยบายของรัฐบาล^{๗๖}

เดชณรงค์ ไพบูลย์นันทพงศ์, และคณะ ได้วิจัยเรื่อง “พัฒนาการการจัดตั้ง การดำรงอยู่ และการปรับตัวของพรรคการเมืองที่ก่อตั้งโดยกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น” ผลการวิจัยพบว่า พรรค การเมืองทั้ง ๓ มีมูลเหตุของการจัดตั้งพรรคแตกต่างกันตามสถานการณ์ทางการเมือง แต่ละพรรค ต่างมีฐานเสียงเป็นของตนเอง การแข่งขันอาศัยต้นทุนของพรรค นโยบาย และยุทธศาสตร์ทางการเมือง พรรคสามารถรักษาพื้นที่ทางการเมืองไว้ได้ด้วยความเป็นท้องถิ่นนิยมและระบบอุปถัมภ์ โดยแต่ ละพรรคจะมีพื้นที่ฐานเสียงทางการเมืองของพรรค ได้แก่ พรรคพลังชล พื้นที่ฐานเสียงสำคัญคือ จังหวัดชลบุรีพรรคชาติไทยพัฒนา จังหวัดสุพรรณบุรี และพรรคภูมิใจไทย จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง ๓ พรรค เน้นนโยบายและอุดมการณ์ในการพัฒนาท้องถิ่น มุ่งแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ^{๗๗}

คมสันต์ บัวดีบและจันทนา สุทธิจาร ได้วิจัยเรื่อง “การเมืองในการกำหนดนโยบาย สาธารณะ : กรณีศึกษานโยบายด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแห่ง หนึ่งในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง” ผลการวิจัยพบว่า ๑) ปัจจัยการเมืองภายใน ซึ่งหมายถึง การ

^{๗๖}พรณิภา อาษาภา, “พัฒนาการของนโยบายเบี่ยยังชีพผู้สูงอายุในประเทศไทย : การเปรียบเทียบ กระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะ”, **ดุขฎีปรัชญาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง** (คณะรัฐศาสตร์ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๖๑).

^{๗๗}เดชณรงค์ ไพบูลย์นันทพงศ์, และคณะ, “พัฒนาการการจัดตั้ง การดำรงอยู่และการปรับตัวของ พรรคการเมืองที่ก่อตั้งโดยกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น”, **วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์**, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม – สิงหาคม ๒๕๖๒) : ๑๕๕-๑๖๘.

ตัดสินใจในสภาท้องถิ่นเอง โดยนักการเมืองท้องถิ่นในฐานะตัวแทนของประชาชนในแต่ละเขตเลือกตั้งต่างล้วนแล้วแต่ต่อสู้แข่งขันแย่งชิงนโยบายสาธารณะเพื่อเข้าสู่พื้นที่ของตนเองตามที่ได้มีการหาเสียงไว้และผลงานของนักการเมืองย่อมเป็นเสียงสะท้อนถึงโอกาสที่นักการเมืองจะได้รับการเลือกตั้งในครั้งต่อไป ซึ่งส่งผลต่อภาพรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอทั้งหมด ๒) ปัจจัยการเมืองภายนอก เกิดจากการรวมกลุ่มของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆในท้องถิ่น ซึ่งกลุ่มผลประโยชน์ดังกล่าวเป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักการเมืองท้องถิ่นและต่างฝ่ายล้วนแล้วแต่เป็นกลุ่มผลประโยชน์ในท้องถิ่นที่ต้องการช่วงชิงและแสวงหาผลประโยชน์ ผ่านการต่อรอง กดดันแทรกแซงการตัดสินใจของนักการเมืองด้วยเหตุนี้ กระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะมิได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ตามความต้องการและปัญหาของพื้นที่อย่างแท้จริง หากแต่เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของนักการเมืองเป็นหลัก ดังนั้นจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจของฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติให้มีกระบวนการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจอย่างเข้มข้น รวมทั้งบทบาทในการตรวจสอบและการกำกับดูแลของราชการส่วนภูมิภาค ควบคู่ไปกับการพัฒนาทางการเมืองระดับท้องถิ่นให้เป็นประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (Deliberative Democracy) และส่งเสริมกิจกรรมเพิ่มองค์ความรู้และปลูกฝังค่านิยมให้แก่ประชาชน^{๗๘}

ธัญวรัตน์ แจ่มใส ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะและการนำนโยบายรับจํานำข้าวของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรไปปฏิบัติในจังหวัดสุรินทร์ด้านแนวคิดและสาระสำคัญของนโยบายรับจํานำข้าวของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ชินวัตร” ผลการวิจัยพบว่า ๑) วัตถุประสงค์ดังกล่าวกำหนดไว้แต่ไม่มีมาตรการรองรับทุกข้อ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ในขณะเดียวกันรายจ่ายครัวเรือนก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน ด้านการกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน ๒) ด้านกระบวนการและระเบียบปฏิบัติในการนำนโยบายรับจํานำข้าวไปปฏิบัติในจังหวัดสุรินทร์ พบว่าการแปลงนโยบาย/ถ่ายทอดสู่การปฏิบัติมีกระบวนการอยู่ ๒ ขั้นตอนหลักๆ คือ (๑) การแปลงนโยบายเป็นแนวปฏิบัติและ (๒) การถ่ายทอดนโยบายสู่หน่วยงานการปฏิบัติ ในระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มีการแบ่งขั้นตอนการดำเนินงานออกเป็นก่อนเริ่มโครงการ ขณะดำเนินโครงการและหลังดำเนินโครงการ โดยมีตัวแทนเกษตรกรเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือ การประสานระหว่างหน่วยงานปฏิบัติ และ ๓) ด้านผลของการนำนโยบายรับจํานำข้าวไปสู่การปฏิบัติในจังหวัดสุรินทร์ พบว่าด้านผลผลิตเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจํานำไม่มีการถ่ถอนผลผลิตที่จํานำกับ

^{๗๘}คมสันต์ บัวดีบและจันทนา สุทธิจारी, “การเมืองในการกำหนดนโยบายสาธารณะ : กรณีศึกษานโยบายด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแห่งหนึ่งในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง”, วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๑) : ๑-๒๘.

รัฐบาลตามมาตราที่กำหนด นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการค้าของโรงสีซึ่งเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับซื้อเป็นผู้รับจ้างจากรัฐบาลและเกษตรกรเข้าร่วมโครงการข้าวเกษตรกรอินทรีย์มีจำนวนลดลง^{๗๙}

พระทรงวุฒิ รัตนะ, เต็มศักดิ์ ทองอินทร์, สรุพล สุยะพรหม ได้วิจัยเรื่อง “การกล่อมเกลາทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ระดับการกล่อมเกลາทางการเมืองของประชาชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านทัศนคติแบบประชาธิปไตย อยู่ใน ระดับมาก ด้านความรู้ทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ด้านทัศนคติทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ๒. ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้มีความคิดเห็นต่อการกล่อมเกลາทางการเมืองของประชาชน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมุติฐานการวิจัย ๓. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ แนวทางเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง ด้านการได้รับความรู้ทางการเมือง ประชาชนได้รับความรู้ทางการเมือง หรือข้อมูลข่าวสารทางการเมือง จากเจ้าหน้าที่ของรัฐน้อย การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ประชาชนไม่ค่อยเข้าถึงสื่อได้มากเท่าที่ควร เพิ่มช่องทางการได้รับข่าวสารทางการเมือง ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองประชาชนยังโดนปิดกั้นในการแสดงความคิดเห็นในทางการเมือง ไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นควรให้ประชาชนได้มีโอกาสในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ด้านทัศนคติทางการเมือง ประชาชนมีความคิดเห็นทางการเมืองน้อย ควรจัดสถานที่ ให้ความรู้ทางด้านประชาธิปไตยให้กับประชาชนมากยิ่งขึ้น^{๘๐}

สรุปได้ว่า จากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลไกการกำหนดนโยบาย กลุ่มผลประโยชน์เป็นปัจจัยที่สำคัญมากต่อการเข้าสู่วาระนโยบาย แต่ละพรรคต่างมีฐานเสียงเป็นของตนเอง การแข่งขันอาศัยต้นทุนของพรรค นโยบาย และยุทธศาสตร์ทางการเมือง พรรคสามารถรักษาพื้นที่ทางการเมืองไว้ได้ด้วยความเป็นท้องถิ่นนิยมและระบบอุปถัมภ์ โดยแต่ละพรรคจะมีพื้นที่ฐานเสียงทางการเมืองของพรรค การแปลงนโยบายเป็นแนวปฏิบัติและการถ่ายทอดนโยบายสู่หน่วยงานการปฏิบัติ ในระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มีการแบ่งขั้นตอนการดำเนินงานออกเป็นก่อนเริ่ม

^{๗๙}ธัญวรัตน์ แจ่มใส, “การศึกษาการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะและการนำนโยบายรับจำนำข้าวของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรไปปฏิบัติในจังหวัดสุรินทร์”, **ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๕).

^{๘๐}พระทรงวุฒิ รัตนะ, เต็มศักดิ์ ทองอินทร์, สรุพล สุยะพรหม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การกล่อมเกลาทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน”, **การประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)**, หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๔ : ๕๙๙ – ๖๑๒.

โครงการ ขณะดำเนินโครงการและหลังดำเนินโครงการ โดยมีตัวแทนเกษตรกรเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือ การประสานระหว่างหน่วยงานปฏิบัติ

ตารางที่ ๒.๑๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลไกการกำหนดนโยบาย

นักวิจัย	ผลการวิจัย
พระทรงวุฒิ รัตนะ, เต็มศักดิ์ ทองอินทร์,สุรพล สุยะพรหม	แนวทางเกี่ยวกับการกล่อมเกลາทางการเมือง ด้านการได้รับความรู้ทางการเมือง ประชาชนได้รับความรู้ทางการเมือง หรือข้อมูลข่าวสารทางการเมือง จากเจ้าหน้าที่ของรัฐน้อย การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ประชาชนไม่ค่อยเข้าถึงสื่อได้มากเท่าที่ควร เพิ่มช่องทางการรับข่าวสารทางการเมือง ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองประชาชนยังโดนปิดกั้นในการแสดงความคิดเห็นในทางการเมือง ไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นควรให้ประชาชนได้มีโอกาสในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ด้านทัศนคติทางการเมือง ประชาชนมีความคิดเห็นทางการเมืองน้อย ควรจัดสถานที่ ให้ความรู้ทางด้านประชาธิปไตยให้กับประชาชนมากยิ่งขึ้น
ธัญรัตน์ แจ่มใส	การศึกษาการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะและการนำนโยบายรับจํานำข้าวของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรไปปฏิบัติในการแปลงนโยบาย/ถ่ายทอดสู่การปฏิบัติมีกระบวนการอยู่ ๒ขั้นตอนหลักๆ คือ (๑) การแปลงนโยบายเป็นแนวปฏิบัติและ(๒) การถ่ายทอดนโยบายสู่หน่วยงานการปฏิบัติ ในระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มีการแบ่งขั้นตอนการดำเนินงานออกเป็นก่อนเริ่มโครงการ ขณะดำเนินโครงการและหลังดำเนินโครงการ โดยมีตัวแทนเกษตรกรเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือ การประสานใน ๓ระดับได้แก่การประสานระหว่างการบริหารราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค การประสานระหว่างหน่วยงานปฏิบัติกับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน

ตารางที่ ๒.๑๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลไกการกำหนดนโยบาย (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
สมชาย สาโรวาท	การนำนโยบายประชานิยมมาใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งปี พ.ศ. ๒๕๕๔:ศึกษากรณีของพรรคประชาธิปัตย์และพรรคเพื่อไทย พรรคการเมืองมีการพัฒนารูปแบบการผลิตและการนำเสนอ นโยบายประชานิยมในทางที่เจาะจงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น และขยายไปในแนวลึกถึง “ตัวบุคคล” และแนวราบกระจายไปยัง “กลุ่ม” ต่างๆ มากขึ้น โดยยังคงเน้นหวังผลในการหาเสียงเป็นหลัก
เดชณรงค์ ไพบูลย์นันทพงศ์, สุรพันธ์ ทัฬหสุวรรณ์	การพัฒนาการ การจัดการดำรงอยู่และการปรับตัวของพรรคการเมืองที่ก่อตั้งโดยกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น มีพรรคการเมืองทั้ง ๓ มีมูลเหตุของการจัดตั้งพรรคแตกต่างกันตามสถานการณ์ทางการเมือง แต่ละพรรคต่างมีฐานเสียงเป็นของตนเอง การแข่งขันอาศัยต้นทุนของพรรค นโยบาย และยุทธศาสตร์ทางการเมือง พรรคสามารถรักษาพื้นที่ทางการเมืองไว้ได้ด้วยความเป็นท้องถิ่นนิยมและระบบอุปถัมภ์ โดยแต่ละพรรคจะมีพื้นที่ฐานเสียงทางการเมืองของพรรค ได้แก่ พรรคพลังชล พื้นที่ฐานเสียงสำคัญคือ จังหวัดชลบุรีพรรคชาติไทยพัฒนา จังหวัดสุพรรณบุรี
พรรณีภา อาษาภา	พัฒนาการของนโยบายเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุในประเทศไทย: การเปรียบเทียบกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะดังนี้ (๑) นโยบายเบี่ยงชีฟฯเป็นผลมาจากการมาบรรจบกันของกระแสการเมือง กระแสปัญหา และกระแสนโยบาย สะท้อนลักษณะเด่นในการกำหนดนโยบายสาธารณะ(๒) ในเรื่องของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายเบี่ยงชีฟฯที่แตกต่างกัน และผู้ที่มีบทบาทผลักดันนโยบาย พบว่า ยุคนายอานันท์ กลุ่มผลประโยชน์เป็นปัจจัยที่สำคัญมากต่อการเข้าสู่วาระนโยบาย การตัดสินใจเชิงนโยบายโดยคณะทำงานฯ สะท้อนการกำหนดนโยบายแบบเน้นการวิเคราะห์เชิงเทคนิค (technocratic)

ตารางที่ ๒.๑๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลไกการกำหนดนโยบาย (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
คมสันต์ บัวดีบและจันทนา สุทธิจารี	กระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะมิได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ตามความต้องการและปัญหาของพื้นที่อย่างแท้จริง หากแต่เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของนักการเมืองเป็นหลัก ดังนั้นจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจของฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติให้มีกระบวนการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจอย่างเข้มข้น รวมทั้งบทบาทในการตรวจสอบและการกำกับดูแลของราชการส่วนภูมิภาค เช่น ท้องถิ่นจังหวัดและท้องถิ่นอำเภอ ควบคู่ไปกับการพัฒนาทางการเมืองระดับท้องถิ่นให้เป็นประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (Deliberative Democracy) และส่งเสริมกิจกรรมเพิ่มองค์ความรู้และปลูกฝังค่านิยมให้แก่ประชาชน

๒.๙.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง

การศึกษาวินิจฉัยเรื่องการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางเป็นฐานความคิดในการศึกษาวินิจฉัย ดังนี้

เดชณรงค์ ไพบูลย์นันทพงศ์ และคณะ ได้วิจัยเรื่อง “พัฒนาการการจัดตั้ง การดำรงอยู่ และการปรับตัวของพรรคการเมือง ที่ก่อตั้งโดยกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น” ผลการวิจัยพบว่า พรรคการเมืองทั้ง ๓ มีมูลเหตุของการจัดตั้งพรรคแตกต่างกันตามสถานการณ์ทางการเมือง แต่ละพรรคต่างมีฐานเสียงเป็นของตนเอง การแข่งขันอาศัยต้นทุนของพรรค นโยบาย และยุทธศาสตร์ทางการเมือง พรรคสามารถรักษาพื้นที่ทางการเมืองไว้ได้ด้วยความเป็นท้องถิ่นนิยมและระบบอุปถัมภ์ โดยแต่ละพรรคจะมีพื้นที่ฐานเสียงทางการเมืองของพรรค ได้แก่ พรรคพลังชล พื้นที่ฐานเสียงสำคัญคือ จังหวัดชลบุรี พรรคชาติไทยพัฒนา จังหวัดสุพรรณบุรี และพรรคภูมิใจไทย จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง ๓ พรรค เน้นนโยบายและอุดมการณ์ในการพัฒนาท้องถิ่น มุ่งแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคม การดำรงอยู่ที่สำคัญของพรรค คือ จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพรรค^{๘๑}

^{๘๑}เดชณรงค์ ไพบูลย์นันทพงศ์ และคณะ, “พัฒนาการการจัดตั้ง การดำรงอยู่ และการปรับตัวของพรรคการเมือง ที่ก่อตั้งโดยกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น”, วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม – สิงหาคม ๒๕๖๒) : ๑๕๕.

ชุมพล เพ็งศิริ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมความเข้มแข็งการเมืองภาคประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการส่งเสริมความเข้มแข็งการเมืองภาคประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย ๑) ด้านการดำเนินการเลือกตั้ง ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง มีส่วนร่วมทางการเมือง สร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเลือกตั้งนักรการเมืองที่มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่น ๒) ด้านการร่วมรณรงค์เลือกตั้งกลุ่มการเมืองภาคประชาชน มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมในการเลือกตั้งซึ่งเป็นการแสดงออกตามวิถีประชาธิปไตย ๓) ด้านการตัดสินใจทางการเมือง ตัดสินใจเลือกตัวแทนนักรการเมือง โดยดูจากหลักการนโยบายของกลุ่มการเมือง ที่แสดงถึงความมีคุณธรรม สร้างความยุติธรรมให้กับชุมชน^{๘๒}

อเนก สุขดี และคณะ ได้วิจัยเรื่อง การก่อตั้งและบทบาททางการเมืองของสาขาพรรคการเมืองไทยภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ผลการวิจัยพบว่า ๑) สาขาพรรคการเมืองไทยส่วนใหญ่ตั้งขึ้นให้ครบเกณฑ์ตามเงื่อนไขของกฎหมาย เพื่อให้พรรคสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ๒) สาขาพรรคการเมืองไทยส่วนใหญ่ได้ดำเนินบทบาททางการเมืองที่สำคัญหลายบทบาท แต่บางสาขาพรรคได้ดำเนินบทบาทเฉพาะในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปีสาขาพรรคเพียงอย่างเดียว ๓) ปัญหา อุปสรรคในการก่อตั้งสาขาพรรคการเมืองไทย คือ ความไม่พร้อมในด้านเงินทุนและสมาชิกพรรคสำหรับปัญหา อุปสรรคในการดำเนินบทบาททางการเมืองของสาขาพรรคการเมืองไทย คือ ขาดแคลนเงินทุนในการดำเนินงาน การไม่ได้รับความสนับสนุนจากสำนักงานใหญ่ รวมทั้งกฎหมาย ระเบียบและประกาศของกกต. ยังไม่ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมของสาขาพรรค ๔) ข้อเสนอแนะในการก่อตั้งและดำเนินบทบาททางการเมืองของสาขาพรรคการเมืองไทย คือ สำนักงานใหญ่ควรให้การสนับสนุนแก่สาขาพรรคที่ก่อตั้งขึ้นให้มีความพร้อมทางการเงิน บุคลากร รัฐและ กกต. ต้องให้ความสนับสนุนในการก่อตั้งสาขาพรรค โดยต้องปรับปรุงข้อกฎหมายให้เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของสาขาพรรคที่เปิดโอกาสให้สมาชิกพรรคและประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวางด้วยความสมัครใจ มีอิสระตามความต้องการที่แท้จริงของตนเอง^{๘๓}

นัฐนันต์ ศรีลาศักดิ์ ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการพรรคการเมืองไทยสู่ความเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” ผลการวิจัยพบว่า (๑) พัฒนาการทางการเมืองไทยในอดีตขาดความ

^{๘๒} ชุมพล เพ็งศิริ, “การส่งเสริมความเข้มแข็งการเมืองภาคประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา”, **คุษฎีนิพนธ์ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

^{๘๓} อเนก สุขดี และคณะ, “การก่อตั้งและบทบาททางการเมืองของสาขาพรรคการเมืองไทยภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐”, **วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์**, ปีที่ ๒ เล่มที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๕๖) : ๗๒.

ต่อเนื่องเพราะ มีการปฏิวัติรัฐประหารบ่อยครั้งเป็นผลทำให้พรรคการเมืองไม่สามารถพัฒนาให้มีความเข้มแข็งและสู่ความเป็น ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมที่ดีได้ (๒) ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทยเกิดจาก ปัจจัยสำคัญ ๒ ประการคือปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัญหาขาดอุดมการณ์ทางการเมืองและขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ แท้จริง ปัจจัยภายนอกได้แก่ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของพรรคการเมือง กฎหมายพรรค การเมืองขาดความเหมาะสม (๓) รูปแบบการบริหารจัดการพรรคการเมืองไทยสู่ความเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมที่นำเสนอประกอบด้วย ๔ แนวทาง คือ การพัฒนาประชาชนสู่ความเป็นพลเมืองที่ดี แนวทางการพัฒนาพรรค การเมืองสู่ความเป็นสถาบันทางการเมือง การพัฒนาวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย แนวทางที่เหมาะสมในการ พัฒนาคุณภาพทางการเมืองระดับมหภาคโดยต้องพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดอำนาจที่สมดุล^{๔๔}

ไพบูลย์ สุขเจตนิ ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมือง ระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี เช่น การสื่อสารของนักการเมืองกับประชาชนที่สื่อสารไม่ตรงกัน นักการเมืองเข้าไม่ถึงประชาชน พฤติกรรมและการกระทำของนักการเมืองที่ประชาชนได้รับรู้จากข่าวต่างๆ การวิพากษ์วิจารณ์จากสื่อและนโยบายของนักการเมือง บางนโยบายอาจจะทำได้หรือทำไม่ได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และต่อความไว้วางใจของประชาชน^{๔๕}

สรุปได้ว่า จากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองมูลเหตุของการจัดตั้งพรรคแตกต่างกันตามสถานการณ์ทางการเมือง แต่ละพรรคต่างมีฐานเสียงเป็นของตนเอง การแข่งขันอาศัยต้นทุนของพรรค นโยบาย และยุทธศาสตร์ทางการเมือง พรรคสามารถรักษาพื้นที่ทางการเมืองไว้ได้ด้วยความเป็นท้องถิ่นนิยมและระบบอุปถัมภ์ โดยแต่ละพรรคจะมีพื้นที่ฐานเสียงทางการเมืองของพรรค ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง มีส่วนร่วมทางการเมือง สร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเลือกตั้งนักการเมืองที่มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่น การร่วมรณรงค์เลือกตั้งกลุ่มการเมืองภาคประชาชน มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามาร่วมกิจกรรมในการเลือกตั้งซึ่งเป็นการแสดงออกตามวิถีประชาธิปไตย การตัดสินใจทางการเมือง ตัดสินใจเลือกตัวแทนนักการเมือง โดยดูจากหลักการนโยบายของกลุ่มการเมือง ที่แสดงถึงความมีคุณธรรม สร้างความยุติธรรมให้กับชุมชนบทบาททางการเมืองของสาขาพรรคการเมืองไทย คือ สำนักงานใหญ่ควร

^{๔๔}นัฐนันต์ ศรีลาศักดิ์, “การบริหารจัดการพรรคการเมืองไทยสู่ความเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม”, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๓ (กันยายน – ธันวาคม ๒๕๕๗) : ๒๖๐.

^{๔๕}ไพบูลย์ สุขเจตนิ, “การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมือง ระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี”, ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

ให้การสนับสนุนแก่สาขาพรรคที่ก่อตั้งขึ้นให้มีความพร้อมทางการเงิน บุคลากร รัฐและ กกต. ต้องให้ความสนับสนุนในการก่อตั้งสาขาพรรค โดยต้องปรับปรุงข้อกฎหมายให้เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของสาขาพรรคที่เปิดโอกาสให้สมาชิกพรรคและประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวางด้วยความสมัครใจ มีอิสระตามความต้องการที่แท้จริงของตนเอง

ตารางที่ ๒.๑๘ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง

นักวิจัย	ผลการวิจัย
เดชนรงค์ ไพบูลย์นันทพงศ์ และคณะ	พรรคการเมืองมีมูลเหตุของการจัดตั้งพรรคแตกต่างกันตามสถานการณ์ทางการเมือง แต่ละพรรคต่างมีฐานเสียงเป็นของตนเอง การแข่งขันอาศัยต้นทุนของพรรคนโยบาย และยุทธศาสตร์ทางการเมือง พรรคสามารถรักษาพื้นที่ทางการเมืองไว้ได้ด้วยความเป็นท้องถิ่นนิยมและระบบอุปถัมภ์ โดยแต่ละพรรคจะเน้นนโยบายและอุดมการณ์ในการพัฒนาท้องถิ่น มุ่งแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคม การดำรงอยู่ที่สำคัญของพรรค คือ จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพรรค
ชุมพล เฟ็งศิริ,	กระบวนการส่งเสริมความเข้มแข็งการเมืองภาคประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย ๑) ด้านการดำเนินการเลือกตั้งประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง มีส่วนร่วมทางการเมือง สร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเลือกตั้งนักการเมืองที่มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่น ๒) ด้านการร่วมรณรงค์เลือกตั้งกลุ่มการเมืองภาคประชาชน มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรมในการเลือกตั้งซึ่งเป็นการแสดงออกตามวิถีประชาธิปไตย ๓) ด้านการตัดสินใจในทางการเมือง ตัดสินใจเลือกตัวแทนนักการเมือง โดยดูจากหลักการนโยบายของกลุ่มการเมือง ที่แสดงถึงความมีคุณธรรม สร้างความยุติธรรมให้กับชุมชน

ตารางที่ ๒.๑๘ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
อเนก สุขดี และคณะ	<p>๑) สาขาพรรคการเมืองไทยส่วนใหญ่ตั้งขึ้นให้ครบเกณฑ์ตามเงื่อนไขของกฎหมาย เพื่อให้พรรคสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้ ๒) สาขาพรรคการเมืองไทยส่วนใหญ่ได้ดำเนินบทบาททางการเมืองที่สำคัญหลายบทบาท ๓) ปัญหา อุปสรรคในการก่อตั้งสาขาพรรคการเมืองไทย คือ ความไม่พร้อมในด้านเงินทุนและสมาชิกพรรคสำหรับปัญหา อุปสรรคในการดำเนินบทบาททางการเมืองของสาขาพรรคการเมืองไทย คือ ขาดแคลนเงินทุนในการดำเนินงาน การไม่ได้รับความสนับสนุนจากสำนักงานใหญ่ รวมทั้งกฎหมาย ระเบียบและประกาศของกกต. ยังไม่ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมของสาขาพรรค ๔) ข้อเสนอแนะในการก่อตั้งและดำเนินบทบาททางการเมืองของสาขาพรรคการเมืองไทย คือ สำนักงานใหญ่ควรให้การสนับสนุนแก่สาขาพรรคที่ก่อตั้งขึ้นให้มีความพร้อมทางการเงิน บุคลากร รัฐและ กกต. ต้องให้ความสนับสนุนในการก่อตั้งสาขาพรรค โดยต้องปรับปรุงข้อกฎหมายให้เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของสาขาพรรคที่เปิดโอกาสให้สมาชิกพรรคและประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวางด้วยความสมัครใจ มีอิสระตามความต้องการที่แท้จริงของตนเอง</p>
นฐิ์นันต์ ศรีลาศักดิ์	<p>(๑) พัฒนาการทางการเมืองไทยในอดีตขาดความต่อเนื่องเพราะ มีการปฏิวัติรัฐประหารบ่อยครั้งเป็นผลทำให้พรรคการเมืองไม่สามารถพัฒนาให้มีความเข้มแข็งและสู่ความเป็น ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมที่ดีได้ (๒) ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทยเกิดจาก ปัจจัยสำคัญ ๒ ประการคือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัญหาขาดอุดมการณ์ทางการเมืองและขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แท้จริง ปัจจัยภายนอกได้แก่ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของพรรคการเมือง กฎหมายพรรค การเมืองขาดความเหมาะสม (๓) รูปแบบการบริหารจัดการพรรคการเมืองไทยสู่ความเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ที่นำเสนอประกอบด้วย ๔ แนวทาง คือ การพัฒนาประชาชนสู่ความเป็นพลเมืองที่ดี แนวทางการพัฒนาพรรค</p>

ตารางที่ ๒.๑๘ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
ไพบูลย์ สุขเจตนิ	<p>การเมืองสู่ความเป็นสถาบันทางการเมือง การพัฒนาวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย แนวทางที่เหมาะสมในการ พัฒนาคุณภาพทางการเมืองระดับมหภาคโดยต้องพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดอำนาจที่สมดุล</p> <p>สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี เช่น การสื่อสารของนักการเมืองกับประชาชนที่สื่อสารไม่ตรงกัน นักการเมืองเข้าไม่ถึงประชาชน พฤติกรรมและการกระทำของนักการเมืองที่ประชาชนได้รับรู้จากข่าวต่างๆ การวิพากษ์วิจารณ์จากสื่อและนโยบายของนักการเมือง บางนโยบายอาจจะทำได้หรือทำไม่ได้ ซึ่งส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและต่อความไว้วางใจของประชาชน</p>

๒.๙.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักอิทธิบาท ๔

การศึกษาวินิจฉัยเรื่องการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยตามรัฐธรรมนูญ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักอิทธิบาท ๔ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางเป็นฐานความคิดในการศึกษาวินิจฉัย ดังนี้

พระครูอุทัยสุตกิจสุทธนู ศรีไสย์ และจินต์ วิภาตะกลัศ ได้วิจัยเรื่อง “ความสำเร็จของการบริหารงานตามหลักอิทธิบาทสี่ของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเขตพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี” ผลการวิจัยพบว่า ๑) ความสำเร็จโดยรวมและปัจจัยด้านความเชื่อในพระพุทธศาสนาตามหลักอิทธิบาท ๔ ของพระสงฆ์ อยู่ในระดับสูง ส่วนปัจจัยอีก ๓ ด้านคือ การจัดการ บุคลิกภาพ และการสื่อสาร อยู่ในระดับต่ำ ($P < .05$) ๒) องค์ประกอบเชิงยืนยันความสำเร็จในการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของพระสงฆ์เกี่ยวกับปัจจัยด้าน บุคลิกภาพการสื่อสาร การจัดการ ความเชื่อในพระพุทธศาสนา และ ความสำเร็จ ประกอบด้วย ๓, ๓, ๗, ๔, และ ๔ องค์ประกอบสำคัญตามลำดับ และ ๓) ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามแบบจำลองความสำเร็จตามหลักอิทธิบาท ๔ ของพระสงฆ์ในการ

เผยแผ่พระพุทธศาสนา และพบว่า ปัจจัยทั้งหมดสามารถทำนายความสำเร็จทั้งทางตรงและทางอ้อมของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้ร้อยละ ๔๕.๑๐ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕.^{๘๖}

พระมหาบรรจง ดิสรโณ (ศรีสุข) ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรม ๔ ในการจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนปริยัติคุณรสวิทยา อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์” ผลการวิจัยพบว่า อิทธิบาทธรรม ๔ เป็นหลักธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในด้านต่างๆ ได้มากมาย ในการดำเนินชีวิต หลักอิทธิบาทธรรม ๔ ประกอบด้วย ฉันทะ หมายถึง สร้างความพอใจในการทำงาน ประสคังจะทำยิ่งขึ้นวิริยะ หมายถึง ความขยัน หมั่นเพียร จิตตะ หมายถึง ความมีจิตใจสู้ไม่ท้อถอยต่อปัญหาหรืออุปสรรควิมังสา หมายถึง การรู้จักใช้ปัญญา ใช้ความคิดพิจารณาอย่างรอบด้านในการทำงาน ให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย แนวทางในการประยุกต์หลักอิทธิบาทธรรม ๔ ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนปริยัติคุณรสวิทยา ผู้บริหารโรงเรียนมีแนวทางในการประยุกต์หลักอิทธิบาทในการเรียนการสอนโดยให้ครูผู้ทำการสอนในโรงเรียนต้องเป็นผู้รักงานในหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบอยู่ และเอาใจใส่กระตือรือร้นในการเรียนรู้งาน และเพิ่มพูนวิชาความรู้ความสามารถในการสอนหนังสือ นอกจากนี้ผู้บริหารต้องสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูผู้ทำการสอนด้วยการเลื่อนขั้นเงินเดือน การช่วยเหลือเกื้อกูลในด้านอื่นๆ เพื่อให้ครูรักในโรงเรียนและทุ่มเททำงานเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน กระตุ้นเตือนนักเรียนให้เกิดความรักความศรัทธาต่อการเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจใฝ่เรียนรู้และรู้จักคิดวิเคราะห์ในต่างต่างๆ ต้องเอาใจใส่ในการเรียนมีความเพียรอย่างต่อเนื่องให้ครบกระบวนการหลักอิทธิบาทธรรม ๔ คิดถึงอนาคตของตนเอง พยายามให้ตนเองประสบความสำเร็จในการเรียน^{๘๗}

พระบุญเพ็ง สิทธิวงษา และคณะ ได้วิจัยเรื่อง “การใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการบริหารจัดการท้องถิ่นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสี้อ อำเภอภูมทาบ จังหวัดอุดรธานี” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาการใช้หลักแนวทางการใช้หลักอิทธิบาท ๔ จากการสัมภาษณ์ ๑) ด้านฉันทะ (ความพอใจในสิ่งที่มีอยู่) จำเป็นจะต้องให้บุคลากรใช้ความพอใจในสิ่งที่มีอยู่พิจารณาในการบริหารจัดการส่วนท้องถิ่นอย่างรอบครอบและทำการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ๒) ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายาม) จำเป็นจะต้องให้บุคลากรมีความจริงใจในการบริหารจัดการท้องถิ่นและสร้างเสริมความรับผิดชอบในตัวบุคลากร ๓) ด้านจิตตะ (ความตั้งใจในสิ่งที่ทำอยู่) จำเป็นจะต้องให้บุคลากรมี

^{๘๖}พระครูอุทัยสุตกิจ,สุทธนู ศรีไสย์ และจินต์ วิภาตะกลีศ, “ความสำเร็จของการบริหารงานตามหลักอิทธิบาทสี่ของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเขตพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี”, วารสารสมาคมนักวิจัย สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ ๒๐ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๘) : ๑๖๑-๑๗๑.

^{๘๗}พระมหาบรรจง ดิสรโณ (ศรีสุข), “ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรม ๔ ในการจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนปริยัติคุณรสวิทยา อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์”, รายงานการประชุมวิชาการครั้งที่ ๒, (วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

ความเสียสละตั้งมั่นในการบริหารจัดการท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ขององค์กรเสริมศักยภาพในการบริหารจัดการเสริมสร้างความเข้าใจ ๔) ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรองหาเหตุผล^{๘๘})

สรุปได้ว่า จากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักอริยาบท ๔ ซึ่งเป็นหลักธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในด้านต่างๆ ได้มากมาย ในการดำเนินชีวิต หลักอริยาบทธรรม ๔ ประการประกอบด้วย ฉันทะ หมายถึง สร้างความพอใจในการทำงาน ประสงค์จะทำดียิ่งขึ้น วิริยะ หมายถึง ความขยัน หมั่นเพียร จิตตะ หมายถึง ความมีจิตใจสู้ไม่ถอยต่อปัญหาหรืออุปสรรควิมังสา หมายถึง การรู้จักใช้ปัญญา ใช้ความคิดพิจารณาอย่างรอบด้านในการทำงาน ให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

ตารางที่ ๒.๑๙ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักอริยาบท ๔

นักวิจัย	ผลการวิจัย
พระครูอุทัยสุตกิจ.สุทธนู ศรีไสย์ และจินต์ วิภา ตะกลัศ	หลักอริยาบท ๔ ของพระสงฆ์ ได้รับอิทธิพลทางตรงมาจาก ๒ ปัจจัยสำคัญ คือ ปัจจัยด้านความเชื่อในพระพุทธศาสนา และ ปัจจัยด้านการจัดการ อยู่ในระดับต่ำ และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากปัจจัยด้านบุคลิกภาพ โดยผ่านปัจจัยด้านการจัดการหรือปัจจัยด้านความเชื่อในพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับปานกลาง
พระมหาบรรจง ดิสรโณ (ศรีสุข)	อริยาบทธรรม ๔ เป็นหลักธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในด้านต่างๆ ได้มากมาย เช่นการปฏิบัติธรรม การทำงาน การจัดการเรียนการสอนหนังสือหรือในการดำเนินชีวิต หลักอริยาบทธรรม ๔ ประการประกอบด้วย ฉันทะ หมายถึง สร้างความพอใจในการทำงาน ประสงค์จะทำดียิ่งขึ้นวิริยะ หมายถึง ความขยัน หมั่นเพียร จิตตะ หมายถึง ความมีจิตใจสู้ไม่ถอยต่อปัญหาหรืออุปสรรควิมังสา หมายถึง การรู้จักใช้ปัญญา

^{๘๘}พระบุญเพ็ง สิทธิวงษา และคณะ, “การใช้หลักอริยาบท ๔ ในการบริหารจัดการท้องถิ่นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี”, วารสารมหาจุฬานาครทรรณ, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๕ (กรกฎาคม ๒๕๖๒).

ตารางที่ ๒.๑๙ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักอิทธิบาท ๔ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
พระบุญเพ็ง สิทธิวงษา และคณะ	จากการสัมภาษณ์ ๑) ด้านฉันทะ (ความพอใจในสิ่งที่มีอยู่) จำเป็นจะต้องให้บุคลากรใช้ความพอใจในสิ่งที่มีอยู่อย่างมีเหตุผล ๒) ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายาม) จำเป็นจะต้องให้บุคลากรมีความจริงใจในการบริหารจัดการท้องถิ่นและสร้างเสริมความรับผิดชอบในตัวบุคลากร ๓) ด้านจิตตะ (ความตั้งใจในสิ่งที่ทำอยู่) จำเป็นจะต้องให้บุคลากรมีความเสียสละตั้งใจในการบริหารจัดการท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ขององค์กรเสริมศักยภาพในการบริหารจัดการเสริมสร้างความเข้าใจ ๔) ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรองหาเหตุผล)

๒.๑๐ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้ศึกษาวิจัยสนใจที่จะเสนอการสร้างกลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยเสนอกรอบแนวคิดของ อัลเบิร์ต ฮัมฟรีย์ (Albert Humphrey)^{๘๘} โดยการวิเคราะห์ SWOT Analysis สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยและ David Easton^{๘๙} ว่าด้วยการกำหนดนโยบาย ได้แก่ ๑) ปัจจัยนำเข้า ๒) กระบวนการตัดสินใจ ๓) ปัจจัยนำออก ๔) ผลที่เกิดขึ้น และ ๕) สิ่งแวดล้อม และหลัก อิทธิบาท ๔^{๙๐} ได้แก่ ๑) ฉันทะ ความต้องการที่จะกำหนดนโยบายที่ดี ๒) วิริยะ การนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง ๓) จิตตะ การเอาใจใส่ต่อนโยบาย และ ๔) วิมังสา การติดตามประเมินผลต่อนโยบาย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการสร้างกลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ดังนี้

^{๘๘} Albert Humphrey, “SWOT Analysis for Management Consulting”, SRI Alumni Newsletter, SRI international, December 2005.

^{๘๙} David Easton, *The Political System : An Inquiry into the State of Political Science*, (New York: Alfred A. Knopf, 1953).

^{๙๐} ส.ม.หา. (ไทย) ๑๙/๑๑๓๙/๒๗๗.

แผนภาพที่ ๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างกระบวนการกำหนดนโยบายใช้ในการกำนกรองนโยบายพรรคการเมืองเพื่อวิเคราะห์ผลกระทบ ตามเผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณะ งานวิจัยนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และใช้การ สัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐาน งานวิจัยเชิงคุณภาพช่วยให้เข้าใจ ความรู้สึก และรายละเอียดของข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) การสังเกต (observation form) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ได้รับข้อมูลอย่างลึกซึ้ง การเก็บข้อมูลในการศึกษา ภายในกรุงเทพมหานคร ขั้นตอนการวิจัยโดยมีลำดับ ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๓.๓ เครื่องมือในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และใช้วิธีการ รวบรวมข้อมูลที่เป็นความรู้ และความเป็นจริงจากผู้รู้จริง (Key Informants) ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง กับการสร้างระบบกลไกในการวิเคราะห์นโยบายของพรรคการเมือง โดยมีขั้นตอนและกระบวนการใน การรวบรวมข้อมูลดังนี้

๑) ศึกษาข้อมูลจากเอกสารหรือข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่ได้จากการศึกษา เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมืองและกระบวนการ กลไกการกำนกรองนโยบายของพรรคการเมือง ประเด็นปัญหาครอบคลุมวัตถุประสงค์

๒) ลงพื้นที่ภาคสนาม โดยใช้การสังเกต การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

๓) “ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ” (Key Informants) แต่ละด้านทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนองค์กร อิสระ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้

๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

(๑) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรอิสระ พรรคการเมือง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นโดยตรง โดยกำหนดตัวผู้ตอบ แบบเจาะจงเอาไว้ล่วงหน้าโดยใช้การสังเกต การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ประกอบด้วยรายชื่อ ผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์แบ่งกลุ่มออกเป็น ๗ กลุ่ม จำนวน ๒๕ รูปหรือคน ดังต่อไปนี้คือ

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง
กลุ่มที่ ๑ นักวิชาการหรืออาจารย์มหาวิทยาลัย		
๑	ผศ.ดร. เสรี กุญแจนาค	รองอธิการบดี วิทยาเขตศรีราชา มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์
๒	รศ.ดร.เชษฐ รัชดาพรธนาธิกุล	อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาอาชีวศึกษาและงาน ยุติธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล
๓	นางสาวฟ้าใส สามารณ	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล (ศาลายา)
กลุ่มที่ ๒ องค์กรอิสระ		
๔	พ.ต.อ. จรุงวิทย์ ภูมมา	เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
๕	พันโท ภาคภูมิ ศิลารัตน์	รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
๖	นายธนบุลย์ พร้อมสัมพันธ์	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติ
๗	พ.ต.ต.ณัฐวัฒน์ เสี่ยงยศศักดิ์	ผู้อำนวยการสำนักสืบสวนและวินิจฉัย๔
๘	นายณัฐ เล่าสีห์สกุล	ผู้อำนวยการฝ่ายอำนวยการ ด้านบริหารกิจการการ เลือกตั้ง
๙	นายวิทวัส ชัยภาคภูมิ	รองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า
กลุ่มที่ ๓ สื่อมวลชน		
๑๐	ดร.กำพล มหานุกูล	ประธานบริษัท อปท.นิวส์ จำกัด
๑๑	นายพงษ์ศักดิ์ ทรัพย์าคม	ผู้อำนวยการสำนักกำกับการใช้คลื่นความถี่ในกิจการ กระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์
กลุ่มที่ ๔ อดีตข้าราชการระดับสูง		
๑๒	ดร.บัณฑิต ตั้งประเสริฐ	กรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานกสทช (กตป)
๑๓	พ.ต.อ.หญิง สมบูรณ์ สุขไสิต	พยาบาล (สบ๕) กลุ่มพยาบาลโรงพยาบาลตำรวจ

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง
๑๔	พล.ท.ธเนศ กาลพฤกษ์	เจ้ากรมกิจการพลเรือนทหารบก
๑๕	พล.อ.กาจณ์พิทักษ์ ภาณุจน ทัพ	อดีตข้าราชการระดับสูง(กองทัพบก)

กลุ่มที่ ๕ นักกฎหมาย

๑๖	พันเอกชาติรี บุญทวี	ตุลาการ รองหัวหน้าสำนักงานศาล มณฑลทหาร
๑๗	นายยุทธพงษ์ อภิรัตน์รังษี	รองอธิบดีอัยการสำนักงานคณะกรรมการอัยการสูงสุด
๑๘	พันเอกสมพงษ์ จินสิทธิ์	ตุลาการพระธรรมนูญ

กลุ่มที่ ๖ ตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน

๑๙	นายสิริระ เจนจาคะ	ส.ส. พรรคพลังประชารัฐ
๒๐	นายเลิศศักดิ์ พัฒนชัยกุล	ส.ส.เขต๑. จังหวัดเลย พรรคเพื่อไทย
๒๑	นายนิยม เวชกามา	ส.ส. เพื่อไทย สกลนคร
๒๒	นายพหล วรปัญญา	อดีต ส.ส. ลพบุรี
๒๓	นายทองแดง เบ็ญจะปัก	ส.ส. พรรคก้าวไกล จังหวัดสมุทรสาคร

กลุ่มที่ ๗ นักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์

๒๔	พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, ศ.ดร.	รักษาการรองผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรี ทวารวดี ฝ่ายบริหาร
๒๕	รศ.ดร.วิทยา ชินบุตร	อดีตรองคณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย รามคำแหง

(๒) ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับ การวิจัย จำนวน ๑๑ รูปหรือคน ดังต่อไปนี้คือ

ลำดับที่	ชื่อฉายา/นามสกุล	ตำแหน่ง
๑	รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม	ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
๒	ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
๓	รศ.ดร.วัชรินทร์ ชาญศิลป์	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
๔	ผศ.ดร.ยุทธนา ปรานีต	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
๕	พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, ผศ.ดร.	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
๖	ศ.ดร.พนา ทองมีอาคม	กรรมการกองทุนสื่องานวิจัย

ลำดับที่	ชื่อฉายา/นามสกุล	ตำแหน่ง
๗	รศ.ดร.วิทยา ชินบุตร	อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาเขตนครสวรรค์
๘	นายเพิก เลิศวังพง	รองผู้อำนวยการองค์การตลาดเพื่อการเกษตร
๙	นางจิตรา หมีทอง	ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑๐	นายกิตติวีร์ มุตตาหาราช	ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๑๑	นายพหล วรปัญญา	อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

๓.๓ เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ การสังเกต และเครื่องมือการบันทึก

๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

๑) ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองจากหนังสือเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วกำหนดเป็นกรอบแนวความคิดให้ครอบคลุมกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาวิจัย

๒) สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ และเครื่องมือการบันทึก เพื่อให้ได้ข้อมูลโดยได้ประเด็นการสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดังนี้

๒.๑) กำหนดโจทย์ หรือคำถามการวิจัย คือ คำถามที่ต้องการคำตอบจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ โดยพิจารณาประเด็น สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย ลักษณะกระบวนการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยและการพัฒนาการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

๒.๒) สร้างแบบสัมภาษณ์จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิด และข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยการพิจารณาประเด็นสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดย SWOT Analysis และศึกษากระบวนการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยตัวแบบ ปัจจัยนำเข้า-นำออก และนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

๓) การตรวจสอบและหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์

การหาคุณภาพของเครื่องมือ สามารถหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหารายข้อ และความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

๓.๑) ขอคำแนะนำต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่ออกแบบไว้

๓.๒) หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหารายชื่อ และความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับโดยการนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบและเสนอนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน ๕ คน

การตรวจสอบเครื่องมือวิจัยก่อนนำไปใช้ เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ ความตรงตามเนื้อหารายชื่อ และความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ ตลอดจนภาษาที่ใช้โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตามประเมินความสอดคล้องจะมี ๔ ระดับคือ

- ๑ = ไม่สอดคล้อง
- ๒ = สอดคล้องบางส่วน
- ๓ = ค่อนข้างสอดคล้อง
- ๔ = มีความสอดคล้องมาก

เกณฑ์การแปลความหมายการหาค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา จะนำเฉพาะข้อที่ได้รับการประเมิน ๓ หรือ ๔ เท่านั้น มาคำนวณผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย ๓ คนไม่ ควรเกิน ๑๐ คนซึ่งเป็นค่าความตรงเชิงเนื้อหารายชื่อ มีค่า ๑ และความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ มีค่า ๑ แสดงว่าแบบสัมภาษณ์มีความตรงเชิงเนื้อหา

๔) แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ

ผู้วิจัยได้เชิญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการพัฒนา กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย โดยมีขั้นตอนดังนี้

๔.๑) นำแบบจำลองที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาพัฒนาเป็นตัวแบบกระบวนการการ กำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยและการพัฒนา กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย นำมาประกอบการวิจัยในการกำหนดประเด็นที่จะศึกษา และเพื่อเป็นแนวทางในการ กำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์รวมทั้งนำมาใช้ในการวิเคราะห์

๔.๒) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินผล เพื่อยืนยันแบบจำลองโดยการตรวจสอบความถูกต้อง ความถูกต้อง ความเหมาะสมในการปฏิบัติ และการใช้ประโยชน์และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาต่อยอด

๔.๓) สร้างแบบจำลองและนำเข้าสู่การสนทนากลุ่มเฉพาะ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ ชัดเจน สามารถอธิบายเริ่มสนับสนุน ข้อโต้แย้งต่างๆ ให้ละเอียด และเสริมให้ความรู้ความเข้าใจใน ปรากฏการณ์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพมีขั้นตอน ดังนี้

๑) ศึกษาข้อมูลจากเอกสารหรือข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่ได้จากการศึกษาเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างระบบกลไกในการวิเคราะห์นโยบายของพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑.๑) จัดเตรียมเครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview Guide) ด้วยคัดเลือกแบบเจาะจง

๑.๒) ติดต่อขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์

๑.๓) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของผลการสัมภาษณ์แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

๒) ข้อมูลเชิงคุณภาพ

๒.๑) การสัมภาษณ์ (Interview) การวิจัยครั้งนี้ ใช้การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Informal interview) ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

(๑) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ได้แก่ ก่อนลงสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยได้เริ่มต้นด้วยการนัดหมายวันเวลาที่สัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พร้อมกับขอเอกสารต่างๆ พร้อมกันนั้น คณะผู้วิจัยจะต้องศึกษาประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เตรียมและศึกษาวิธีใช้เครื่องบันทึกเสียง เตรียมสมุดจดบันทึก และอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

(๒) ขั้นตอนการสัมภาษณ์คณะผู้วิจัยจะสนทนาสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์อธิบายเหตุและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์ ขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อใช้อ้างอิงในการสัมภาษณ์รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่างๆ ที่บันทึกเสียงไว้คณะผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ

๒.๒) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) คณะผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อนำเสนอการสร้างกลไกเพื่อการถ่วงดุลของนโยบายของพรรคการเมืองเพื่อนำมาวิเคราะห์ผลกระทบตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

(๑) ติดต่อประสานงานผู้ทรงคุณวุฒิ โดยคณะผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เพื่อขอความร่วมมือในการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) พร้อมชี้แจงรายละเอียด วัตถุประสงค์ขั้นตอน กระบวนการสถานที่ วัน และเวลา ในการสนทนากลุ่ม

(๒) ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญจากหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์

(๓) จัดเตรียมประเด็นคำถาม โครงร่าง และเอกสาร ให้เพียงพอกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

(๔) ประสานงานเพื่อยืนยัน วัน เวลา และสถานที่กับผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน

(๕) จัดเตรียมสถานที่ ทีมงาน และดำเนินการสนทนาด้วยตนเอง

(๖) ทำการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล ในแต่ละประเด็นคำถามตามประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญ และรายงานผลการวิจัย

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือวิจัย โดยดำเนินการ ดึงนำข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือหลายรูปแบบมาจัดระเบียบข้อมูล (data organizing) เพื่อให้เกิดองค์รวมของความรู้และภูมิปัญญา ให้ข้อมูลอยู่ในสภาพที่พร้อมจะนำไปกำหนดนโยบายได้สะดวกซึ่ง ประกอบด้วย ๒ ส่วน คือ ส่วนที่ได้จากงานวิจัยเชิงประจักษ์ คือ กระบวนการกำหนดนโยบาย และหลักการ กรอบของโครงสร้างกระบวนการ และส่วนที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม โดยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูล ๒ วิธี ได้แก่

๑) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความ (interpretation) อธิบายความ และแปลความตามนัยยะที่ผู้ให้ข้อมูลอาจจะแสดงออกจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิค การวิเคราะห์เนื้อหา

๒) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสาร (Document Research) ในการวิเคราะห์เอกสาร โดยคำนึงถึงบริบท (context) หรือสภาพแวดล้อมของข้อมูล ในการนำมาวิเคราะห์ประกอบด้วยว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

ทั้งนี้มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพเรียกว่า “การตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (triangulation)” โดยแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ๑) การตรวจสอบด้านข้อมูล เป็นการตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูล ๒) การตรวจสอบด้านผู้วิจัยเป็นการตรวจสอบผู้เก็บข้อมูล และ ๓) การตรวจสอบด้านทฤษฎี เป็นการตรวจสอบเกี่ยวกับวิธีการรวบรวมข้อมูลเมื่อได้จัดทำข้อสรุปเบื้องต้นแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อยืนยันข้อสรุปเบื้องต้น ก่อนหาข้อสรุปที่ถูกต้องที่ได้จากที่ประชุมเชิงปฏิบัติการอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของการบรรยายตามเนื้อหาในแต่ละประเด็นในลักษณะขององค์ความรู้ใหม่ โดยนำแนวคิดทฤษฎีมายืนยัน

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย” มีวัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย ๒. เพื่อศึกษากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย ๓. เพื่อนำเสนอการพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงบุคคล และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (content analysis) ดังต่อไปนี้

๔.๑ สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

๔.๒ กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

๔.๓ การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยการบูรณาการตามหลัก
พุทธธรรม

๔.๔ ผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ

๔.๕ องค์กรความรู้

๔.๕.๑ องค์กรความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

๔.๕.๒ องค์กรความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

๔.๑ สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยทำการเลือกแบบเจาะจงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย จำนวน ๒๕ รูป/คน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรอิสระ พรรคการเมือง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ชัดเจน สามารถอธิบายสนับสนุน ดังต่อไปนี้

๔.๑.๑ จุดแข็งสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การสัมภาษณ์ ในประเด็นจุดแข็งการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย พบว่า

๑. คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองควรกำหนดนโยบายของพรรคให้สอดคล้องกับเจตจำนงของพรรคที่จะได้เข้าไปดำเนินการกิจกรรมทางการเมือง ที่สำคัญต้องมาจากความคิดเห็นหรือความปรารถนาที่จะเข้ามามีอำนาจทางการเมืองหรือเป็นผู้ใช้อำนาจรัฐโดยจะต้องดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเพื่อจะได้มีอำนาจในการบริหารประเทศให้เป็นไปตามนโยบายหรือแนวคิดของกลุ่มหรือพรรคฉะนั้นการออกนโยบายเพื่อการบริหารประเทศ จึงต้องออกนโยบายที่ประชาชนและสังคมต้องการ และเพื่อการพัฒนาประเทศจึงต้องออกนโยบายที่สามารถสร้างแรงจูงใจให้กับประชาชนที่มีสิทธิ์ในการเลือกตั้งเลือกพรรคของตนให้มากที่สุด^๑

๒. ประการแรกที่พรรคการเมืองต้องดำเนินการต้องสำรวจหรือศึกษาปัจจัยที่จำเป็นต่อการกำหนดนโยบายที่เป็นอัตลักษณ์และสร้างความเป็นจริงและเป็นธรรมแก่ประชาชน สังคมและประเทศชาติ เช่นนโยบายเกี่ยวกับการออกกฎหมายที่ไม่ใช้ความรุนแรงในครอบครัวหรือให้ความคุ้มครองสิทธิแก่เด็ก สตรีและคนชราให้มาก เป็นนโยบายที่ทำให้คนสนใจอาจเป็นเพียงจริงหากได้พรรคนี้เป็นรัฐบาล เพื่อพรรคมีความเข้มแข็งก็ต้องออกระเบียบและข้อบังคับของพรรค ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความคิดอุดมคติของพรรคตลอดจนนโยบายของพรรค ซึ่งเป็นการผูกพันบุคลากรในพรรคไว้อย่างมั่นคง^๒

๓. โครงสร้างของพรรคการเมือง การวางแผนจัดตั้งพรรคการเมือง จุดใหญ่ต้องมุ่งที่โครงสร้างเป็นสำคัญ เพราะจะนำไปสู่ความเข้มแข็งและความอ่อนแอทางการเมืองได้ ดังนั้นโครงสร้างของพรรคการเมืองควรมีการจัดรูปองค์กรของพรรคการเมืองต้องมีการแบ่งงานออกเป็นสาขาๆ และกำหนดสายการบังคับบัญชา นับแต่ส่วนกลางไปถึงระดับท้องถิ่นเพื่อช่วยรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้งให้เป็นไปอย่างกว้างขวางและทั่วถึง มีกลไกของพรรค การทำงานของทุกส่วนภายในพรรคจะต้องมีการประสานกันจึงจะทำให้กิจการของพรรคดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น มีหน่วยงานในสาขาที่จำเป็นและมีหัวหน้ารับผิดชอบอันได้แก่ สำนักงานเลขาธิการ ฝ่ายรณรงค์หาเสียง นโยบายและการเมือง ฝ่ายการคลัง และองค์กรสนับสนุนต่างๆ มีนโยบายพรรค^๓

๔. พรรคการเมืองมีการวางนโยบายพรรคไว้กว้างๆ เพื่อให้สามารถมีความคล่องกับสถานการณ์และนโยบายของพรรค ควรจักต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมพรรคและประกาศให้

^๑ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^๒ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^๓ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓.

ประชาชนทั่วไปได้รับทราบ มีการเงินของพรรค เงินเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารงานของพรรคให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพราะพรรคต้องใช้จ่ายเงินจำนวนมากในการหาเสียง การพิมพ์เอกสาร อุปกรณ์และเครื่องใช้ในสำนักงาน ส่วนที่มาของเงินของพรรคอาจได้มาในหลายทาง เช่น ได้มาจากค่าบำรุงสมาชิกและรายได้อื่นๆ ของพรรค และมีการประชุมพรรค โดยปกติแล้วจะมีการประชุมพรรคทุกระดับ เพื่อแสดงถึงผลที่ได้ดำเนินการไปแล้ว การแสดงบุคคลการใช้จ่าย รวมถึงการกำหนดนโยบายทั่วไป^๔

๕. โดยทั่วไปพรรคการเมืองจะมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญๆ หลายประการเช่น เป็นตัวแทนประสานประโยชน์ของกลุ่มผลประโยชน์ ให้ความรู้ทางด้านการเมืองการปกครองและรายงานเรื่องราวต่างๆ ให้ประชาชนได้ทราบ สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในประเทศสะท้อนความคิดเห็นของประชาชนให้รัฐบาลได้ทราบ สรรหาผู้นำทางการเมืองที่มีความรู้ความสามารถเพื่อจัดตั้งรัฐบาล และมีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นพรรครัฐบาลหรือพรรคฝ่ายค้านพรรคการเมืองที่พัฒนาแล้วจะมีบทบาทหน้าที่หลักๆ เช่น ให้การศึกษาทางการเมืองกระตุ้นเร้าให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวทางการเมือง เพื่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ^๕

๖. นโยบายของพรรคการเมืองเป็นนโยบายที่ใช้ในการหาเสียง โดยใช้นโยบายของแต่ละพรรคเพื่อรณรงค์ให้มาเลือกพรรคของตนเพื่อให้ได้รับคะแนนเสียงข้างมาก เพื่อพรรคจะได้มีบทบาทในการจัดตั้งรัฐบาลเพื่อเข้ามาบริหารประเทศได้จึงมีการแข่งขันออกนโยบายต่าง ๆ ที่ถูกใจประชาชน นโยบายของหลายพรรค และไม่สามารถนำนโยบายไปปฏิบัติได้จริง ซึ่งมีหลายพรรคที่ติด ๑ ใน ๑๐ ของนโยบายการหาเสียงตามตัวอย่างที่ยกมากล่าวอ้างไว้ ในบทที่ ๒ ซึ่งจะเห็นได้ว่าแต่ละนโยบายของพรรคการเมืองนั้นมีทั้งความคุ้มค่าความเสี่ยงและผลกระทบอาจมี ๑๐ นโยบายของพรรคการเมืองที่โดนใจประชาชนจากผลสำรวจ^๖

๗. ปัจจุบันสถานการณ์ในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยมีเหตุปัจจัยที่มีความซับซ้อน และหลากหลายกระจายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะต่อเหตุผลที่อิงอยู่กับขบวนการทางสังคมการเมืองมากกว่าอิงอยู่กับผู้นำและแกนนำภายในพรรคพรรคการเมืองต้องสร้างและแสดงความสามารถทางสถาบัน^๗

๘. นโยบายจะต้องมีความทันสมัยตามสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรอบด้าน ซึ่งต้องมีความครอบคลุมวิถีชีวิตของประชาชนในวงกว้าง รวมทั้งมีความอ่อนไหวละเอียดอ่อนต่อสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ กล่าวว่า การ

^๔ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๔ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^๕ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^๖ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^๗ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๕ วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

กำหนดนโยบายของพรรคการเมืองนั้นขาดการนำข้อมูลเชิงประจักษ์นำมาวิเคราะห์ เพื่อให้ไปสู่การจัดทำนโยบาย ขาดการมองระยะยาว หรือทำให้เกิดความยั่งยืนการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองเพียงระยะสั้นเป็นทางหวังผลทางกาเมืองหรือการเลือกตั้งเท่านั้น ส่งผลไม่สามารถทำให้การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไม่ได้ขาดการยึดโยงกับประชาชนส่งผลให้พรรคการเมืองไม่ทราบปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความต้องการอย่างแท้จริงในพื้นที่^๘

๙. การกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองเปรียบเสมือนการหาแนวร่วมซึ่งอันได้มาจากเสียงประชาชนจากการเลือกตั้ง นั้นหมายถึงปัญหาของประชาชนนั้นแสดงถึงการชนะเลือกตั้งก็สามารถนำนโยบายมาใช้ได้ แต่ในการกำหนดนโยบายควรมีกลไก ทิศทางในระดับพื้นที่ ที่สามารถกำหนดนโยบายแล้วทำได้จริง^๙

๑๐. ในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองของพรรคการเมืองไทยเป็นลักษณะเป็นการหาเพื่อนร่วมอุดมการณ์ในการหาเสียงเพื่อที่จะชนะการเลือกตั้งให้ได้เป็นพรรคจัดตั้งหรือร่วมรัฐบาล ทำให้การกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองจึงเป็นการขายฝันเท่านั้นไม่สามารถที่จะนำมาปฏิบัติได้จริงส่งผลให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในพรรคการเมืองดังนั้นในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองต้องมีกลไกหรือกระบวนการที่สำคัญในการกำหนดนโยบายของพรรคโดยมีการลงพื้นที่พื้นที่แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่แล้วนำมาวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น^{๑๐}

๑๑. การกำหนดนโยบายสาธารณะ มีตัวแบบการกำหนดนโยบายสาธารณะ คือ ตัวแบบสถาบันเน้นในเรื่องกิจกรรมของสถาบันรัฐบาล โดยเห็นว่านโยบายของรัฐเป็นกิจกรรมของสถาบัน ของรัฐบาล สถาบันของรัฐจะเป็นผู้ตัดสินใจกำหนดนโยบาย นำนโยบายไปปฏิบัติและบังคับใช้ในสังคม กล่าวคือ กิจกรรมทางการเมืองมักจะมีจุดศูนย์กลางอยู่ที่สถาบันต่างๆของรัฐ เช่น คณะรัฐบาล กระทรวง ศาล เป็นต้น^{๑๑}

๑๒. กระบวนการทางการเมือง และพฤติกรรมทางการเมืองเป็นจุดสนใจในการศึกษาวัตถุประสงค์หลักของการศึกษาในแนวทางดังกล่าว คือ การค้นหารูปแบบการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการ โดยการระบุปัญหา การกำหนดข้อเสนอแนะนโยบาย การอนุมัติให้ความเห็นชอบนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ และการประเมินผลนโยบาย การกำหนดนโยบายนี้ได้เน้นขั้นตอนและพฤติกรรมที่สำคัญในการกำหนดนโยบาย ซึ่งนักพฤติกรรมศาสตร์นิยมนำมาใช้ในการศึกษานโยบายสาธารณะมาก ตัวแบบนี้ถูกวิจารณ์ว่ามีจุดอ่อน กล่าวคือการเน้นขั้นตอนและความสัมพันธ์ของแต่ละ

^๘ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^๙ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๔ วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

ขั้นตอนมากเกินไปจนละเอียดเนื้อหาสาระของตัวนโยบายซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษานโยบายสาธารณะ^{๑๒}

๑๓. นโยบายเป็นดุลยภาพที่เกิดขึ้นจากการต่อสู้กันของกลุ่มผลประโยชน์ โดยถือว่าการเมืองเป็นเรื่องของอิทธิพลที่มีต่อกันระหว่างกลุ่มต่างๆ เป็นการต่อสู้กันเพื่อจะมีอิทธิพลต่อนโยบายของรัฐ หน้าที่ของระบบการเมืองจึงเป็นการกำหนดนโยบายเพื่อจัดการกับความขัดแย้งระหว่างกลุ่มเหล่านั้น^{๑๓}

๑๔. กลุ่มทางการเมือง เหมือนระบบหรือแรงกดดันของกระแสน้ำที่มีปฏิกริยาซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดนโยบาย ซึ่งโดยปกติตัวแบบกลุ่มจะเกี่ยวข้องกับสถาบันนิติบัญญัติมากกว่าระบบราชการ กล่าวคือ การกำหนดนโยบายจะถูกจับจ้องโดยกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ทั้งนี้ เมื่อใดก็ตามที่ผู้กำหนดนโยบายไม่สามารถแยกออกได้ระหว่างนโยบายที่ให้ประโยชน์กับประชาชน และนโยบายที่ให้ประโยชน์กับกลุ่มผลประโยชน์ เมื่อนั้นในสายตาของผู้กำหนดนโยบายก็มักจะมองว่า อะไรที่เป็นสิ่งที่ดีหรือเป็นประโยชน์กับกลุ่ม ก็เป็นสิ่งที่ดีหรือเป็นประโยชน์กับประเทศด้วย^{๑๔}

๑๕. ลักษณะสำคัญก็คือนโยบายที่ยืดหลักเหตุผลนั้นเป็นนโยบายที่มุ่งเพื่อผลประโยชน์สูงสุดของสังคม คำว่า“ผลประโยชน์สูงสุดของสังคม” นั้นหมายถึง รัฐบาลควรจะต้องตัดสินใจเลือกนโยบายที่จะให้ผลประโยชน์ต่อสังคมมากกว่าค่าใช้จ่ายไปให้มากที่สุด และสมควรหลีกเลี่ยงการเลือกนโยบายที่มีต้นทุนค่าใช้จ่ายมากกว่า ประโยชน์ที่สังคมจะได้รับ ขั้นตอนที่สำคัญประกอบด้วยปัจจัยหลัก ได้แก่ ปัจจัยนำเข้ากระบวนการตัดสินใจ และผลผลิต ตัวแบบค่อยเป็นค่อยไป มีลักษณะเป็นนโยบายที่กำหนดขึ้นต่อเนื่องจากกิจกรรมต่างๆ ในอดีตของรัฐบาล โดยมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติมเพียงเล็กน้อยแบบค่อยเป็นค่อยไป นโยบายนี้กำหนดขึ้นโดยมีข้อจำกัดในเรื่อง เวลา ความรู้ ความสามารถ ค่าใช้จ่ายต่างๆ และข้อจำกัดในเรื่องของการเมือง เช่น โครงการเก๋าลงทุนไปเป็นจำนวนมากจึงยากที่จะเปลี่ยนแปลงโครงการเหล่านี้ ตัวแบบค่อยเป็นค่อยไปเหมาะที่จะใช้อธิบายในการกำหนดนโยบายของไทย เนื่องจากนโยบายของไทยที่ผ่านมา มีลักษณะความต่อเนื่องของกิจกรรมต่างๆ ในอดีตของรัฐ มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงโดยใช้นโยบายเดิมเป็นหลัก แล้วแก้ไขดัดแปลงเพิ่มเติมเพียงเล็กน้อย โดยมีเหตุผล เพื่อลดปัญหาการขัดแย้งและเสริมสร้างเสถียรภาพทางการเมือง เพราะการตกลงในส่วนที่เปลี่ยนแปลงเล็กน้อยย่อมง่ายกว่าการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด^{๑๕}

๑๖. การตัดสินใจต่างเกี่ยวข้องกับทางเลือกที่ต่างพึ่งพากันและกัน เพราะการตัดสินใจของฝ่ายหนึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จตามที่ต้องการหรือไม่ ขึ้นอยู่กับมติตัดสินใจของอีกฝ่ายหนึ่ง

^{๑๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๒ วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๙ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

ทฤษฎีนี้ได้มีการนำไปใช้ ในการตัดสินใจเกี่ยวกับสงครามและสันติภาพเกี่ยวกับการใช้อาวุธนิวเคลียร์ การเจรจาระหว่างประเทศ การต่อรอง การศึกษานโยบายสาธารณะเป็นสิ่งที่สำคัญ ทั้งนี้ นโยบายสาธารณะเป็นแนวทางการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาล^{๑๖}

๑๗. ระบบการเมืองระบบหนึ่งๆ จะดำรงอยู่ได้โดยการมีสถาบันและกระบวนการต่างๆ ซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดสรรคุณค่าต่างๆ ให้สังคมสิ่งนี้เองที่ถือว่าเป็นนโยบายของระบบการเมืองนั้น ซึ่งหากนโยบายนั้นเหมาะสม ก็ย่อมจะก่อให้เกิดการสนับสนุนต่อการตัดสินใจของระบบการเมืองด้วย สวนครอบคลุมถึงเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกันในเชิงคำถามเพื่อให้ระบบนั้นคงอยู่ต่อไปได้ อันได้แก่ สภาพแวดล้อม สิ่งต่างๆ ที่อยู่แยกจากระบบ สิ่งที่น่าเข้าสู่ระบบ^{๑๗}

๑๘. การกำหนดนโยบายก่อนข้างจะเป็นระบบคือนโยบายสาธารณะเป็นผลผลิตของระบบการเมือง ซึ่งนโยบายสาธารณะแต่ละนโยบายจะมีเหตุผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยนำเข้าของระบบ ได้แก่ การเรียกร้องและการสนับสนุนของประชาชน นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับขีดความสามารถของระบบเองในการปรับ เปลี่ยนปัจจัยนำเข้า โดยการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และการนำสิ่งที่ตัดสินใจไปปฏิบัติ อีกประการหนึ่งที่สำคัญ คือ ตัวแบบนี้ให้ความสำคัญต่อสภาพแวดล้อมของระบบการเมือง^{๑๘}

๑๙. พรรคการเมืองที่จะจัดทำนโยบายต้องมีการพิจารณาให้รอบคอบ ครอบคลุมในทุกๆ ด้านเพราะเมื่อพรรคการเมืองใดได้รับคะแนนเสียงข้างมากและมีการจัดตั้งเป็นรัฐบาล จะเป็นองค์กรดำเนินงานที่มีอำนาจสูงสุดภายในรัฐ การกำหนดนโยบายจึงเป็นสิ่งจำเป็น และควรที่จะต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านต่างๆ ประกอบการจัดทำนโยบายพรรคในสถานการณ์ปัจจุบันกับแนวโน้มในอนาคต โดยที่การกำหนดนโยบายสาธารณะอาจสร้างผลกระทบให้กับสมาชิกคนอื่นในสังคมได้^{๑๙}

๒๐. การกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยในภาพรวม คือพรรคการเมืองในประเทศไทยนั้นมีการเกิดขึ้นและยุบหายไปตามวาระ ส่วนพรรคที่ยังอยู่ก็ต้องมีการปรับตัวไปตามสถานการณ์ทำให้พรรคการเมืองไม่สามารถจะเผยแพร่อุดมการณ์ นโยบายให้หยั่งรากฝังแน่นลงไปในกลุ่มชนได้ อีกอย่างหนึ่งพรรคการเมืองของไทยมีการจัดตั้งขึ้นเป็นจำนวนมาก เพราะเหตุที่ว่าพระราชบัญญัติพรรคการเมืองไม่ได้กำหนดจำนวนสมาชิกพรรคในการเริ่มก่อตั้งพรรคครั้งแรกไว้อย่างรัดกุม จึงทำให้บางพรรคการเมืองในการเลือกตั้งในบางปี พรรคการเมืองหนึ่งมีผู้ลงรับสมัครผู้แทนราษฎรเพียงคนเดียว ซึ่งเท่ากับพรรคอิสระหรือบางพรรคเมื่อตั้งขึ้นแล้วก็ไม่ส่งสมาชิกพรรคลง

^{๑๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๕ วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔.

รับสมัครเมื่อมีคราวเลือกตั้งพรรคการเมืองของไทยจึงเป็นลักษณะกระจายไม่เป็นพรรคใหญ่ มีพรรคการเมืองพรรคใหญ่ในประเทศไม่กี่พรรค และพรรคที่มีอุดมการณ์จริง ๆ ก็ไม่มาก^{๒๐}

๒๑. สมาชิกพรรคเองก็ขาดอุดมการณ์ที่แน่นอน จะเห็นได้จากการเปลี่ยนพรรคสังกัดของผู้แทนราษฎรของไทยหลายสิบคนได้ประโยชน์จากพรรคไหนไปพรรคนั้น ขาดเสถียรภาพและความมั่นคงของพรรคการเมืองในประเทศไทย ซึ่งเป็นอุปสรรคในการดำเนินงานของพรรคโดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองนั้นมีกลไกที่จะสร้างการบวนการในการกำหนดนโยบายควรให้มีการยึดโยงกับความต้องการของพื้นที่ เพื่อจะสามารถที่จะนำนโยบายนั้นนำมาปฏิบัติจริงได้ แต่ไม่เห็นด้วยกับการที่จะมีกฎหมายมารองรับในการบังคับใช้เพราะ นโยบายนั้นเป็นเพียงแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ณ ห้วงเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้นซึ่งในรัฐธรรมนูญว่าด้วยหมวดพรรคการเมืองได้กำหนดไว้ให้ใช้เป็นแนวทางอยู่แล้ว^{๒๑}

สรุปได้ว่า กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย มีเหตุปัจจัยที่มีความซับซ้อน และหลากหลายกระจายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะต่อเหตุผลที่อิงอยู่กับขบวนการทางสังคมการเมืองภายนอก มากกว่าอิงอยู่กับผู้นำและแกนนำภายในพรรค ขณะเดียวกันการวัดผลสำเร็จก็จะถ่ายเทน้ำหนักไปที่การสร้างอิทธิพลต่อสังคม การเมือง และเป้าหมายคือการได้รับเลือกตั้งเพียงด้านเดียว นโยบายพรรคการเมืองมีลักษณะขายฝันไม่สามารถในการแก้ไขปัญหาประชาชนได้จริง ในการทำความเข้าใจสภาพการณ์หรือปัญหาของการกำหนดนโยบาย อาจมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเข้าใจขั้นตอนและโครงสร้างของพรรคการเมืองอย่างถ่องแท้เนื่องจากมันส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ที่ผ่านมาจากกล่าวได้ว่าการศึกษาเรื่องการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองมุ่งเป้าหมายให้ได้ชนะการเลือกตั้ง มากกว่า การกำหนดนโยบายที่สามารถแก้ไขปัญหาให้กับพื้นที่หรือสังคมได้จริง จึงประสบกับปัญหาของการเหมารวมและไม่สามารถอธิบายปัญหาที่เกิดขึ้นจริงได้

^{๒๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๐ วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๒๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๔ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๓.

แผนภาพที่ ๔.๑ จุดแข็งการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

๔.๑.๒ จุดอ่อนสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การสัมภาษณ์ ในประเด็นโอกาสการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย พบว่า

๑. ปัญหาของพรรคการเมืองซึ่งจะมองในประชาธิปไตยในภาพรวมว่าความเป็นประชาธิปไตยต้องเกิดมาจากหลายส่วนไม่ใช่เฉพาะการเลือกตั้งเท่านั้นจึงจะเป็นประชาธิปไตยหากมองในประเด็นของพรรคการเมืองซึ่งการร่างมาตราขึ้นมาอาจเป็นการรองรับปัญหาของพรรคการเมือง แต่ต้องมองถึงการมีส่วนร่วมของพรรคการเมืองความเป็นพรรคการเมืองที่แท้จริงของประชาชนที่มีได้ผูกขาดกับนายทุนทั้งหลายและการสนับสนุนทำให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งในมาตรา ๒๕๘ ก็ได้เขียนไว้ ๒-๓ เรื่องคือต้องการให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการปกครองระบอบประชาธิปไตยสิ่งนี้ก็จะมีการปฏิรูปให้เกิดผล^{๒๒}

^{๒๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

๒. เรื่องนี้เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อในการเข้ามาใช้อำนาจรัฐ ซึ่งจะเห็นได้ว่าวันสุดท้ายของการเลือกตั้งมักมีพรรคการเมืองเสนอนโยบายสิ่งเหล่านี้มาใช้ประโยชน์ในการหาเสียงและหากตรวจสอบย้อนหลังจะพบว่านโยบายเหล่านี้ได้มีการตรวจสอบความเป็นไปได้ ความคุ้มค่า ความเสี่ยงของนโยบาย รวมทั้งผลกระทบ เพียงแต่พูดขึ้นมาเพื่อให้ได้ความได้เปรียบทางการเมืองซึ่งจะมีผลทางด้านจิตวิทยาโน้มน้าวใจของประชาชนให้ลงคะแนนเสียงกับพรรคของตน^{๒๓}

๓. การขายนโยบายของพรรคการเมืองที่ประชาชนรับฟังเป็นนิมิตหมายที่ดีของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แต่จะอย่างไรถึงจะเกิดคุณภาพ ตรวจสอบได้ ความเป็นไปได้ และไม่ได้เป็นการฉวยโอกาสสร้างคะแนนนิยมโดยการสร้างพรรคการเมืองที่เป็นเครือข่ายในการประชาสัมพันธ์ที่กว้างขวางกว่ากรรมการร่างรัฐธรรมนูญเจาะประเด็นไปเรื่องประชานิยมและมีกฎหมายห้ามประชานิยม ดังนั้น จึงมีความคิดขึ้นมาสองด้านคือจะอย่างไรในกระบวนการคิดนโยบายให้เป็นอย่างสร้างสรรค์มีคุณภาพ และสามารถตรวจสอบได้จริงๆว่า มีโอกาสเป็นไปได้ในการขายฝันทางการเมือง^{๒๔}

๔. ในกรณีที่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการใช้จ่ายเงินแผ่นดินมีพฤติการณ์อันเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ซึ่งใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายหรืออาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมและเป็นกรณีที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีอำนาจจะดำเนินการใดได้ให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินแจ้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณีเพื่อทราบและดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไปในการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี เพื่อทราบและดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป^{๒๕}

๕. โดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อยเกิดความหวังและทะเยอทะยานให้ ดังที่เคยเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองในระบอบทักษิณในอดีตที่ผ่านมา^{๒๖}

๖. แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ในบรรดาพรรคที่เสนอนโยบายประชานิยมแบบสุดโต่ง โดยการจะให้โน้มน้าวให้แก่ประชาชน ซึ่งล้วนแล้วแต่การใช้เงินรายได้ของรัฐอันเกิดจากการเก็บภาษี และค่าธรรมเนียมต่างๆ รวมไปถึงการก่อกวนในส่วนที่งบประมาณขาดดุล โดยไม่มีพรรคใดลงลึกถึงรายละเอียดในการหารายได้เพิ่มว่ามาจากไหน และด้วยวิธีใด^{๒๗}

^{๒๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๒๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๔ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๒๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๒๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๒๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๔ วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓.

๗. การปราศรัยหาเสียงแล้ว ดูเหมือนว่าทุกพรรคมุ่งผลทางการเมืองมากกว่าที่จะคำนึงถึงความยุ่งยาก อันอาจเกิดขึ้นในอนาคตจากการนำนโยบายรูปแบบนี้มาใช้ จริงอยู่ประเทศไทยมีแหล่งรายได้จากการท่องเที่ยว และการส่งออกมากพอที่จะใช้จ่ายในการบริหารประเทศ^{๒๘}

๘. การใช้นโยบายประชานิยมแบบสุดโต่งในระยะ ๑๐ กว่าปีที่ผ่านมา ทำให้ประเทศไทยมีหนี้สาธารณะเพิ่มขึ้น และอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อความมั่นคงทางการเงิน การคลัง ถ้ายังคงดำเนินนโยบายในรูปแบบนี้ต่อไป เพราะจะต้องไม่ลืมนโยบายในรูปแบบนี้นอกจากทำให้ประชาชนกลายเป็นเหยื่อแห่งความหวังจากรัฐ โดยไม่พยายามพึ่งตนเองแล้ว ยังมีส่วนทำให้เกิดมีอบแบบมือขอขึ้นด้วย^{๒๙}

๙. แต่ที่สำคัญยิ่งกว่านี้ รายรับของประเทศส่วนหนึ่งรั่วไหลเข้าสู่กระเป๋านักการเมือง และข้าราชการประจำซึ่งรับใช้นักการเมืองผ่านทางโครงการประชานิยมรูปแบบต่างๆ จำนวนมหาศาลในแต่ละปี^{๓๐}

๑๐. พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นมาส่วนใหญ่ มักมีความต้องการหรือขาดแคลนเงินทุนในการดำเนินบทบาททางการเมือง ซึ่งเงินทุนของพรรคมักมาจากชนชั้นนำในพรรคการเมืองและนายทุนจากภาคธุรกิจที่อยู่นอกพรรค ทำให้กลุ่มนายทุนพรรคเหล่านี้เข้ามามีอิทธิพลอย่างมากภายในพรรค จนกลายเป็นกลุ่มผู้ผูกขาดการตัดสินใจที่สำคัญในพรรค^{๓๑}

๑๑. พรรคการเมืองส่วนใหญ่มักนำไปสู่การขาดเอกภาพในการบริหารงานพรรค เนื่องจากเกิดช่องว่างทางอำนาจในการตัดสินใจระหว่างสมาชิกอื่นๆ ในพรรคกับกลุ่มนายทุนพรรคเหล่านั้น^{๓๒}

๑๒. พลังของทุนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรค ซึ่งมีกลุ่มทุนขนาดใหญ่จำนวนมากให้การสนับสนุนทั้งในฐานะผู้บริจาคเงินให้แก่พรรคและการเป็นผู้บริหารพรรค โดยกลุ่มทุนเหล่านี้มีทั้งกลุ่มธุรกิจด้านการสื่อสารโทรคมนาคม กลุ่มอุตสาหกรรมผลิตรถยนต์ ธุรกิจสายการบิน ธนาคาร กลุ่มบริษัทก่อสร้าง และกลุ่มธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น^{๓๓}

๑๓. ปัญหาหลักของพรรคการเมืองไทยคือพรรคของนายทุน พรรคการเมืองไทยเป็นเสมือนกิจการหรือบริษัทส่วนตัวของนายทุนพรรคที่มีอำนาจสิทธิ์ขาดในพรรค ทำให้สมาชิกพรรคต้องตกอยู่ในอำนาจบงการของนายทุนพรรค^{๓๔}

^{๒๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๒๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๕ วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๓๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๓๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๓๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๓๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๓๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

๑๔. นักการเมืองเมื่อขณะการเลือกตั้งเข้ามา นักการเมืองก็จะทำตามใจที่ตนต้องการ หรือสนองต่อนายทุนของพรรคการเมือง ไม่คำนึงถึงประชาชน ส่งผลมีการเปลี่ยนแปลงนอกรีต ประชาธิปไตย พรรคการเมืองจึงจำเป็นต้องคัดเลือกสมาชิกพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์อย่างแท้จริง เพื่อให้พรรคการเมืองมีอุดมการณ์ร่วมกัน แล้วจึงมากำหนดนโยบายของพรรคการเมืองที่สามารถปฏิบัติได้^{๓๕}

๑๕. กระบวนการในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองทำให้มีแนวทางในการแก้ไขที่เกิดขึ้น เนื่องจากนโยบายของพรรคการเมืองต้องชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริง แต่ในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไม่ควรมีข้อระเบียบหรือกฎหมายมารองรับ^{๓๖}

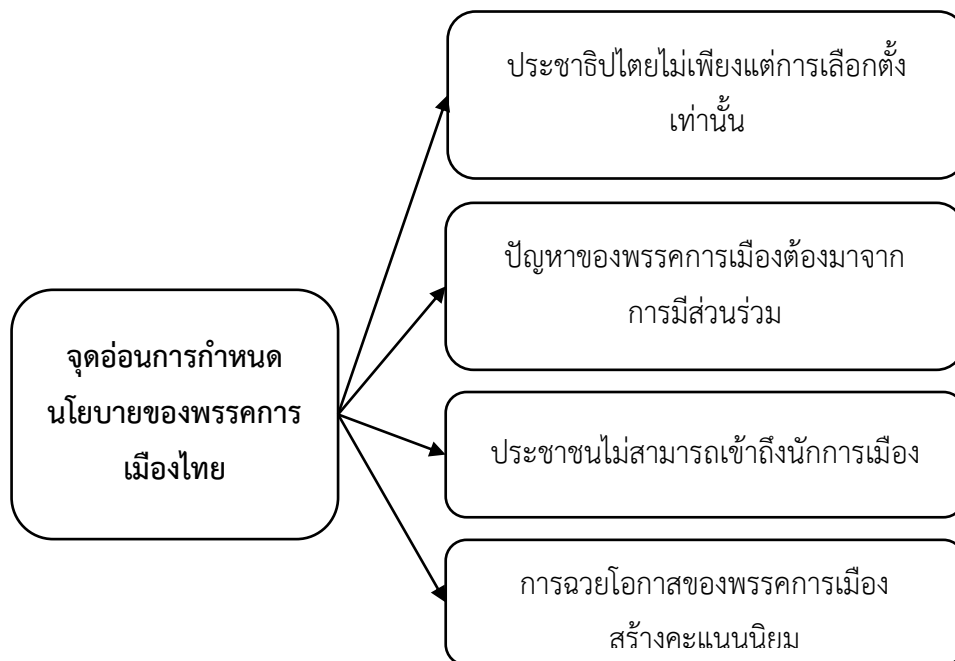
๑๖. เนื่องจากนโยบายเป็นเพียงแนวคิดหรืออุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกันเท่านั้น ซึ่งถ้าเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย ก็จะมีกฎหมายนั้นๆบังคับไว้อยู่แล้ว^{๓๗}

สรุปได้ว่า จุดอ่อนสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยปัญหาของพรรคการเมืองซึ่งจะมองในประชาธิปไตยในภาพรวมว่าความเป็นประชาธิปไตยต้องเกิดมาจากหลายส่วนไม่ใช่เฉพาะการเลือกตั้งเท่านั้นจึงจะเป็นประชาธิปไตยหากมองในประเด็นของพรรคการเมืองซึ่งการร่างมาตราขึ้นมาอาจเป็นการรองรับปัญหาของพรรคการเมือง แต่ต้องมองถึงการมีส่วนร่วมของพรรคการเมืองความเป็นพรรคการเมืองที่แท้จริงของประชาชนที่มีได้ผูกขาดกับนายทุนทั้งหลายและการสนับสนุนทำให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งในการขานนโยบายของพรรคการเมืองที่ประชาชนรับฟังเป็นนิมิตหมายที่ดีของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แต่จะทำอย่างไรถึงจะเกิดคุณภาพ ตรวจสอบได้ ความเป็นไปได้ และไม่ได้เป็นการฉวยโอกาสสร้างคะแนนนิยมโดยการสร้างพรรคการเมืองที่เป็นเครือข่ายในการประชาสัมพันธ์ที่กว้างขวางกว่ากรรมการร่างรัฐธรรมนูญเจาะประเด็นไปเรื่องประชานิยมและมีกฎหมายห้ามประชานิยม

^{๓๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๒ วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๓๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๓๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

แผนภาพที่ ๔.๒ จุดอ่อนการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

๔.๑.๓ โอกาสสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การสัมภาษณ์ ในประเด็นจุดอ่อนการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย พบว่า

๑. การกำหนดนโยบายหลักที่สำคัญเพื่อมุ่งนำไปใช้ในการปกครองและบริหารประเทศ และเป็นตัวกลางเชื่อมประสานกลุ่มประชาชน ให้เกิดความรู้ความเข้าใจและประสานความร่วมมือในการทำงานในสังคมร่วมกัน พรรคการเมืองมีอำนาจและหน้าที่ที่สำคัญ คือ การส่งตัวแทนเข้ารับสมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมืองช่วยคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งบุคคลนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่มีความเหมาะสมในความเห็นของพรรคการเมือง^{๓๘}

๒. การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้มองเห็นความสำคัญของตนเองในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศและเจ้าของอำนาจอธิปไตยและมีส่วนร่วมในทางการเมือง รวมถึงการให้ความรู้ทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง และช่วยกระตุ้นให้ประชาชนผู้มีสิทธิ์ออกเสียงเอาใจใส่ออกเสียงในเวลาเลือกตั้ง สรรหาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในการเป็นผู้แทนราษฎรในระบบประชาธิปไตย^{๓๙}

^{๓๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๓

^{๓๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๘ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

๓. คุณสมบัติของผู้ที่สมควรเป็นผู้แทนราษฎรมีความสำคัญมาก ประสานประโยชน์ของกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์และความพอใจกับกลุ่มต่างๆ และเป็น การลดความตึงเครียดทางการเมืองอีกทางหนึ่ง การระดมสรรพกำลังทางการเมือง ซึ่งพรรคการเมือง เป็นที่รวมในการระดมสรรพกำลังต่างๆ เพื่อให้เกิดอำนาจต่อรองเรียกร้องและรวบรวมความคิดเห็น จากประชาชน เพื่อนำมาบริหารประเทศในกรณีที่เป็นรัฐบาล^{๔๐}

๔. การทำหน้าที่ในฐานะฝ่ายค้าน เป็นศูนย์กลางของกลุ่มผลประโยชน์และสมาชิกพรรค การเมือง พรรคการเมืองทำหน้าที่เป็นสถาบันสำคัญที่ฝึกความชำนาญในทางการเมืองการต่อรอง ความอดทนอดกลั้น การพยายามใช้เหตุผลและวิทยาการเพื่อแจกแจงทรัพยากรให้เป็นประโยชน์ ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนร่วมจึงมีโอกาสนในการฝึกฝนทักษะ^{๔๑}

๕. จากกระบวนการมีส่วนร่วมนี้ จะนำไปสู่การเลือกสรรผู้นำทางการเมืองไปในตัว เพราะผู้เป็นผู้นำทางการเมืองจะปรากฏตัวขึ้นจากกระบวนการต่างๆ ซึ่งไม่สามารถจะเข้ามามีส่วน ร่วมในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองได้^{๔๒}

๖. การแบกรับภาระความรับผิดชอบในการปกครองและบริหารประเทศด้วย ไม่ใช่เพื่อ เอาชนะการเลือกตั้งได้เพียงอย่างเดียวการเกิดพรรคการเมืองยุคใหม่จึงเป็นเรื่องของการสร้างฐาน สนับสนุนจากสมาชิกในสังคมนโยบายพรรคการเมืองต้องมีขีดความสามารถในการแก้ไขปัญหา ประชาชนได้ ผลักดันการเปลี่ยนแปลงได้ในทุกมิติ มีความฉับไว ลึกซึ้งและกว้างขวางรอบด้าน มีความ เป็นสากลสูง^{๔๓}

๗. ขณะเดียวกันนโยบายพรรคจะต้องมีขีดความสามารถในการแก้ไขปัญหาสำคัญของประเทศและพัฒนาประเทศได้ บรรลุสู่เป้าหมายสูงสุดของชาติได้ มีความเป็นตัวแทนผลประโยชน์ที่ คมชัด เจาะจงลงไปถึงปัจเจกบุคคล ^{๔๔}

๘. พรรคจะต้องสามารถใช้นโยบายเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างพลังสนับสนุนทาง การเมือง โดยแปลงนโยบายให้เป็นรูปธรรม มีเครื่องชี้วัดทั้งในส่วนของสารัตถะ กระบวนการนำไป ปฏิบัติ ผลลัพธ์ เป้าหมาย ผลได้ ผลกระทบ และสามารถประเมินผลสุดท้ายในบั้นปลายให้สาธารณชน ได้รับความรู้ มองเห็นและสัมผัสเข้าถึงได้^{๔๕}

๙. ซึ่งในการกำหนดนโยบายนั้น พรรคการเมืองควรมีกกลไกที่สร้างกระบวนการการ วิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ ซึ่งมีความจำเป็นในการสร้างกระบวนการกำหนดนโยบายแบบหลักฐาน

^{๔๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๙ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๔๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๔๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๕ วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๔๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๐ วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๔๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๔๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๙ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

เชิงประจักษ์ คือต้องมีการใช้หลักฐานหรือข้อมูลของปัญหาของประชาชนในพื้นที่ และควรมีการผลักดันให้มีข้อระเบียบหรือมีกฎหมายรองรับในการบังคับใช้นโยบายเพราะเมื่อท่านได้ทำนโยบายออกมาแล้วต้องสามารถปฏิบัติได้จริง^{๔๖}

๑๐. การกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองส่วนใหญ่เป็นการกำหนดนโยบายเพื่อที่จะชนะการเลือกตั้งเท่านั้น ซึ่งเป็นอุปสรรคในการพัฒนานโยบายของพรรคการเมือง ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการให้ทันยุคสมัยที่มีการเจริญเติบโตทางสังคมอย่างรวดเร็ว^{๔๗}

๑๑. นโยบายของพรรคการเมืองที่ได้กำหนดไว้ก่อนเป็นรัฐบาลไม่สามารถปฏิบัติได้จริง เป็นการเสียในสิ่งที่เพ้อฝัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพรรคการเมืองที่เกิดใหม่ตามหลังรัฐธรรมนูญ ๖๐ ไม่มีประสบการณ์ทางการเมืองซึ่งไม่ทราบขั้นตอนและกลไกในการกำหนดนโยบาย^{๔๘}

๑๒. การกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองจึงจำเป็นต้องมีระเบียบ กฎเกณฑ์ วิธีการในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง มีกฎหมายรองรับให้เป็นที่น่าเชื่อถือเพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน^{๔๙}

๑๓. พรรคการเมืองต้องมีความจริงจังในการเข้ามาบริหารประเทศทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนในพื้นที่ก็จะทำให้นโยบายที่กำหนดนั้นสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้จริง และในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองนั้นควรมีข้อบังคับหรือกฎหมายรองรับในการบังคับใช้เพราะจะได้สร้างมาตรฐานในการกำหนดนโยบายว่าต้องเป็นนโยบายที่สามารถปฏิบัติได้จริงไม่ใช่กำหนดเพื่อว่าผลทางการเมืองอย่างเดียว^{๕๐}

๑๔. จึงมีการนำผลประโยชน์และกิจกรรมของบุคคลกลุ่มต่างๆ ไปสู่สถาบันของรัฐบาล สถาบันของรัฐบาลจะเป็นผู้กำหนดนโยบาย เป็นผู้ปฏิบัติและเป็นผู้บังคับให้เป็นเช่นนั้น^{๕๑}

๑๕. จะเห็นได้ว่าการกำหนดนโยบายสาธารณะ เป็นกระบวนการทางการเมืองอย่างหนึ่งที่มีสถาบันรับผิดชอบหลายฝ่าย แต่เรามักจะพบอยู่เสมอว่า ผู้มีอำนาจในการริเริ่มและกำหนดนโยบายที่แท้จริงนั้นคือฝ่ายบริหาร^{๕๒}

๑๖. การส่งเสริมหรือสนับสนุนนโยบายบางอย่างให้เป็นผล หรืออาจจะยับยั้ง หรือขัดขวางบางนโยบายด้วยก็ได้ นโยบายเหล่านี้จะไม่มีผลเป็นนโยบายสาธารณะ จนกว่านโยบายนั้นจะได้รับความเห็นชอบ ถูกนำไปปฏิบัติ และใช้บังคับโดยสถาบันราชการที่รับผิดชอบอย่างไรก็ตามการ

^{๔๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๓

^{๔๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๔๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๔๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๔ วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๕๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๕๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๗ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๕๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

กำหนดนโยบายของสถาบันต่าง ๆ นั้น ทุกสถาบันจะมีกรอบการปฏิบัติของตนเอง ดังนั้นในการวิเคราะห์นโยบาย จึงต้องให้ความสนใจต่อกระบวนการในการกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบของแต่ละสถาบันด้วย^{๕๓}

๑๗. การศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานของรัฐบาลนั้นจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมที่รัฐบาลมุ่งปฏิบัติ เปรียบเสมือนการศึกษามนุษย์ต้องสนใจในพฤติกรรมและการแสดงออกของมนุษย์ การศึกษานโยบายสาธารณะด้วยทฤษฎีทางเลือกสาธารณะถูกกำหนดให้เป็นตัวแบบหนึ่งในตัวแบบการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ^{๕๔}

๑๘. ข้อเรียกร้อง ความต้องการในการรับ บริการทรัพยากรด้านต่างๆ แบบแรงสนับสนุนจากนักการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐและมวลชนต่างๆ กระบวนการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างที่เป็นทางการของหน่วยราชการทั้งหมด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับและวิธีปฏิบัติ ตลอดจน วัฒนธรรม ทางการบริหารที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงสิ่งที้นำเข้าให้เป็นนโยบายตัวแบบเชิงระบบ นโยบายอันเป็นผลผลิต ผลของการให้บริการ และทิศทางของการย้อนกลับ^{๕๕}

๑๙. โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ที่จะส่งผลในเชิงบวกหรือเชิงลบต่อการปฏิบัติงานของระบบให้มีประสิทธิภาพหรือไม่เพียงใด การกำหนดนโยบาย มีอยู่หลายรูปแบบที่สามารถนำมาใช้ในกระบวนการกำหนดนโยบาย ซึ่งในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองนั้นก็ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของพรรคการเมืองที่จะกำหนดนโยบายให้ตอบสนองอย่างไร^{๕๖}

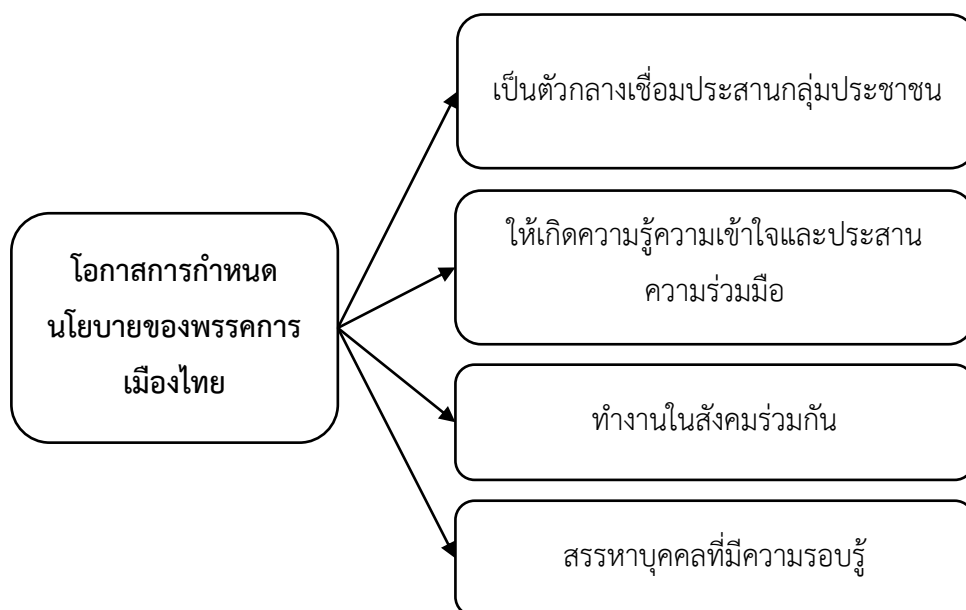
สรุปได้ว่า โอกาสสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยการกำหนดนโยบายหลักที่สำคัญเพื่อมุ่งนำไปใช้ในการปกครองและบริหารประเทศ และเป็นตัวกลางเชื่อมประสานกลุ่มประชาชน ให้เกิดความรู้ความเข้าใจและประสานความร่วมมือในการทำงานในสังคมร่วมกัน พรรคการเมืองมีอำนาจและหน้าที่สำคัญ ตนเองในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศและเจ้าของอำนาจอธิปไตยและมีส่วนร่วมในทางการเมือง รวมถึงการให้ความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง และช่วยกระตุ้นให้ประชาชนผู้มีสิทธิ์ออกเสียงเอาใจใส่ออกเสียงในเวลาเลือกตั้ง สรรหาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในการเป็นผู้แทนราษฎรในระบอบประชาธิปไตย การแบกรับภาระความรับผิดชอบในการปกครองและบริหารประเทศด้วย ไม่ใช่เพื่อเอาชนะการเลือกตั้งได้เพียงอย่างเดียวการเกิดพรรคการเมืองยุคใหม่จึงเป็นเรื่องของการสร้างฐานสนับสนุนจากสมาชิกในสังคมนโยบายพรรคการเมืองต้องมีขีดความสามารถในการแก้ไขปัญหาประชาชนได้ ผลักดันการเปลี่ยนแปลงได้ในทุกมิติ มีความฉับไว ลึกซึ้งและกว้างขวางรอบด้าน

^{๕๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๕๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๕ วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๕๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๕๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๙ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓.

แผนภาพที่ ๔.๓ โอกาสการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

๔.๑.๔ อุปสรรคสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การสัมภาษณ์ ในประเด็นปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย พบว่า

๑. การเมืองประชาธิปไตยในภาพรวมต้องมองจากหลายส่วนไม่ได้มองเฉพาะเจาะจงซึ่งหมายความว่า ประชาธิปไตยไม่ได้เกิดจากการเลือกตั้งเท่านั้นที่จะเป็นประชาธิปไตย แต่ต้องมองส่วนรวมของพรรคการเมืองความเป็นพรรคการเมืองที่แท้จริงของประชาธิปไตยไม่ได้ผูกขาดกับนายทุนคนใด และการสนับสนุนทำให้พรรคการเมืองที่มีความเข้มแข็งตลอดจนกระบวนการตรวจสอบทั้งหลายตามรัฐธรรมนูญให้ความเหมาะสมหากมองในประเด็นของพรรคการเมือง^{๕๗}

๒. การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองจะต้องโปร่งใสตรวจสอบได้ และให้มีกระบวนการที่สมาชิกพรรคมีส่วนร่วม รวมทั้งกลไกในการรับผิดชอบการเมืองในการประกาศโฆษณา นโยบายที่มีได้มีการวิเคราะห์ผลกระทบความคุ้มค่าและความเสี่ยงอย่างรอบด้าน และประเด็นสุดท้ายคือ การหาเสียงการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา^{๕๘}

๓. มาตรการกำกับดูแลให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสิ่งนี้คือที่มาของมาตรา ๔๕ เป็นมาตราที่คุณสมบัติ บัญญัติยอม ได้เสนอเรื่องตัวแทนพรรคการเมืองขึ้นมาและเมื่อมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

^{๕๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๓

^{๕๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๘ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๘ ก.(๓) จากมาตรานี้ได้เชื่อมโยงไปยังมาตรา ๕๗ ของพรป.ว่าด้วยพรรคการเมือง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ยังเป็นแค่ส่วนหนึ่งที่จะกล่าวถึงเรื่องนี้ก็ต้องมาดูมาตรา ๑๔๔ คือ การหาเสียงของพรรคการเมืองก็จะมองว่าพรรคการเมืองควรไปคิดนโยบายมาก่อนซึ่งการยึดนโยบายของพรรคการเมือง คือ ประชาชนต้องมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางส่วนเรื่องของกระบวนการนั้น จะทำอย่างไรก็ขึ้นกับความคิดของพรรคสิ่งนี้คือ กระบวนการเริ่มต้น แต่ก็ต้องวิเคราะห์ความเสี่ยงและความคุ้มค่าตามมาตรา ๕๗ ของพรป.ว่าด้วยพรรคการเมือง (๑) (๒) (๓) ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และมาตรา ๒๔๔ และมาตรา ๒๔๕ ซึ่งมาตรา ๒๔๔^{๕๙}

๔. สิ่งนี้ต้องเชื่อมโยงกัน คือ มาตรา ๒๔๔ เป็นเรื่องการใช้จ่ายเงินและมาตรา ๒๔๕ ก็มาจากบทบัญญัติที่กล่าวมาเพื่อระงับหรือยับยั้งความเสียหายที่เกี่ยวข้องกับการเงินการคลังของรัฐให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเสนอผลการตรวจสอบการกระทำที่ไม่เป็นไปตามบทบาทว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ และอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่การเงิน การคลังของรัฐอย่างร้ายแรงต่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (คตง.) พิจารณา หาก สตง. เห็นด้วยก็ดำเนินการปรึกษากับกรรมการ ป.ป.ช. และกรรมการการเลือกตั้งหรือ กกต. และแจ้งวุฒิสภารัฐมนตรีและเปิดเผยให้ประชาชนทราบซึ่งมาตราต่าง ๆ นี้จะเห็นได้ว่ากระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้ต้องมีส่วนร่วมทั้งพรรคการเมืองและสาขาพรรคพร้อมสมาชิกพรรคเพื่อจะเข้าสู่กระบวนการหาเสียงสิ่งนี้กกต. ต้องเป็นคนตรวจสอบและกำหนดระเบียบเช่นระยะเวลาในการเขียนโครงการในการเสนอโครงการต้องแจ้งระยะเวลาให้พรรคการเมืองได้เสนอนโยบายกับ กกต. ก่อนวันที่กกต. ประกาศกำหนด เป็นต้น กกต. อาจกำหนดเกณฑ์พิจารณาวิเคราะห์นโยบายโครงการใหญ่ที่มีผลกระทบต่อวินัยการเงินการคลัง ซึ่งหากมีการวางแผนการดำเนินงานที่ดีก็สามารถดำเนินการตรวจสอบประเมินนโยบายได้ทันเวลา^{๖๐}

๕. ในการบริหารองค์กร ไม่ว่าจะป็นองค์กรเล็กหรือองค์กรใหญ่ มีปัจจัยอันเป็นองค์ประกอบในการดำเนินการ ๔ ประการคือ ๑. คน หมายถึงบุคลากรในองค์กรทุกระดับ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้เป็นไปในทิศทางที่กำหนดไว้ โดยเริ่มตั้งแต่การรับนโยบายมาวางแผน และนำไปปฏิบัติ ๒. เงิน หมายถึงรายรับอันเกิดจากการประกอบกิจการ รวมถึงเงินได้อื่นใดที่องค์กรได้รับนอกเหนือจากเงินได้จากการประกอบการตามปกติ และรายจ่ายที่จะต้องเกิดขึ้นในการดำเนินกิจการในแต่ละปีงบประมาณ ๓. วัสดุอุปกรณ์ หมายถึงเครื่องมือ เครื่องใช้เท่าที่จำเป็นในการใช้งานเพื่อดำเนินการขององค์กร ๔. การจัดการ หมายถึงวิธีการที่จะต้องนำมาใช้งานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้น ใครก็ตามที่เข้ามาทำหน้าที่บริหารองค์กรใด ก่อนที่จะจัดทำนโยบายบริหารองค์กรนั้น จะต้องศึกษาและเรียนรู้ศักยภาพขององค์กร ซึ่งตนจะเข้าไปบริหารในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัจจัย ๔ ประการข้างต้นว่า องค์กรมีความพร้อมที่จะรองรับนโยบายในแต่ละด้านมากน้อย

^{๕๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๙ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๖๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓.

เพียงใด และถ้าพบว่าองค์กรไม่มีความพร้อมในด้านใด จะต้องเตรียมวิธีการแก้ปัญหาเพื่อให้นโยบายนั้นผ่านพ้นอุปสรรคและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้^{๖๑}

๕. ประเทศไทยจะจัดให้มีการเลือกตั้ง ส.ส.เพื่อเข้าไปทำหน้าที่แทนปวงชนชาวไทยในด้านนิติบัญญัติ และด้านบริหาร ในการเลือกตั้งในครั้งนี้ ได้มีพรรคการเมืองเกินกว่าครึ่งร้อยได้ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส.เขต และ ส.ส.บัญชีรายชื่อ โดยที่ทุกพรรคโดยเฉพาะพรรคที่มีศักยภาพมากพอที่จะได้ ส.ส.จำนวนมากพอที่จะเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลได้คือ พรรคเพื่อไทย พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคพลังประชารัฐ ต่างทุ่มเทในการปราศรัยหาเสียงด้วยการนำเสนอนโยบายอันเป็นจุดขายทางการเมือง ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นประชานิยมรูปแบบต่างๆ แล้วแต่จะสรรหามาแนะนำเสนอเพื่อหวังให้ประชาชน^{๖๒}

๖. จึงเป็นหน้าที่ของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะต้องติดตามศึกษา และเรียนรู้เกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมืองนั้นว่าสามารถนำไปเป็นแนวทางบริหารประเทศให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้หรือไม่ โดยไม่กระทบต่อความมั่นคงทางด้านการเงินการคลังของประเทศ จนทำให้หนี้ของประเทศเพิ่มขึ้นถึงขั้นต้องพึ่งไอเอ็มเอฟอีกครั้งหรือไม่^{๖๓}

๗. ถ้าปล่อยให้พรรคการเมืองนำนโยบายในรูปแบบนี้มาใช้ต่อไป ประเทศไทยคงหนีไม่พ้นการเป็นประเทศที่มีหนี้จนอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อความมั่นคงทางด้านการเงิน การคลัง ดังเช่นที่หลายประเทศประสบมาแล้วจากการใช้นโยบายรูปแบบนี้ ทางเดียวที่จะป้องกันได้ จะต้องไม่เลือกพรรคที่มีนโยบายที่มุ่งใช้เงิน แต่ไม่มีวิธีการสร้างงาน สร้างเงินให้ปรากฏชัดเจนเป็นรูปธรรมเข้ามาเป็นรัฐบาล ก็พอที่จะช่วยประเทศให้พ้นจากภาวะเสี่ยงทางด้านการเงิน การคลังได้จริงอยู่ ผู้มีรายได้น้อยจะต้องได้รับการดูแล และให้ความช่วยเหลือจากรัฐ แต่ควรจะช่วยโดยการให้การศึกษา เพื่อให้เขามีโอกาสในการทำงาน และหารายได้เลี้ยงตนเองมีอยู่ มีกินตามอัตภาพ ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง มิใช่ด้วยการให้พวกเราเป็นหนี้ในรูปแบบต่างๆ โดยหวังเพียงเพื่อเพิ่มกำลังซื้อเป็นแรงกระตุ้นให้เศรษฐกิจเติบโต ซึ่งเป็นการเพิ่มภาระหนี้ให้คนจน ดังที่เป็นมาแล้วในอดีต และกำลังเป็นอยู่ในปัจจุบัน ภายใต้การช่วยเหลือคนในโครงการประชารัฐรูปแบบต่างๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่มุ่งหวังผลทางการเมืองทั้งสิ้น^{๖๔}

๘. ปัญหาหลักของพรรคการเมืองไทยคือพรรคของนายทุน พรรคการเมืองไทยเป็นเสมือนกิจการหรือบริษัทส่วนตัวของนายทุนพรรคที่มีอำนาจสิทธิขาดในพรรค ทำให้สมาชิกพรรคต้องตกอยู่ในอำนาจงบการของนายทุนพรรค นายทุนพรรคจะมีอำนาจตัดสินใจในการเลือกผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งของพรรคทั้งหมด และถ้าได้จัดตั้งรัฐบาลก็จะมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี

^{๖๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๕ วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๖๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๐ วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๖๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๖๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๙ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

ตามใจชอบ หากไม่เป็นที่พอใจก็มีอำนาจที่จะถอดถอนและปรับเปลี่ยนได้ ทำให้นายทุนพรรคมีอำนาจครอบงำพรรคทั้งหมด เช่น การก่อตั้งพรรคโดยกลุ่มผู้นำทางเศรษฐกิจของไทยนั้น เป็นผลมาจากบริบททางด้านเศรษฐกิจของไทยที่มีลักษณะเปิดกว้างมากขึ้นและการเติบโตของภาคธุรกิจอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่การใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นต้นมา^{๖๕}

๙. พรรคการเมืองไทยที่กลุ่มผู้นำทางเศรษฐกิจมีบทบาทในการก่อตั้งพรรคการเมืองได้แก่ พรรคชาติไทย โดย “กลุ่มชอยราชครู” ซึ่งเป็นเครือข่ายทหาร-นักธุรกิจที่เป็นเครือข่ายโดยตรงของจอมพลผิน ชุณหะวัณ อดีตผู้บัญชาการทหารบกและบุตรเขย คือ พลตรีประมาณ อดีตเรกสาร ผู้เป็นหัวหน้าพรรคคนแรก จนถึงการขึ้นมาเป็นหัวหน้าพรรคของบุตรชายของจอมพลผิน คือ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ซึ่งเป็นได้เป็นนายกรัฐมนตรีในเวลาต่อมา ทั้งนี้กล่าวได้ว่าในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๕๐ กลุ่มชอยราชครู เป็นกลุ่มที่มีอำนาจทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจสูงมาก ธุรกิจของกลุ่มนี้เช่น บริษัทศรีอยุธยาประกันภัย บริษัทประกันชีวิตศรีอยุธยา บริษัททหารสามัคคี บริษัทส่งเสริมเศรษฐกิจแห่งชาติ บริษัทประมงไทย ไทยเดินเรือทะเล รวมทั้งกลุ่มยังให้การอุปถัมภ์ธุรกิจจำนวนมากได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ บริษัทไทยประสิทธิ์ประกันภัย บริษัทประกันชีวิตบูรพา บริษัทเอเชียทรีสต์ เป็นต้น^{๖๖}

๑๐. เมื่อกลุ่มชอยราชครู สูญเสียอำนาจทางการเมืองจากการรัฐประหารของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๐ และกลับมาก่อตั้งใหม่อีกครั้งในปี ค.ศ. ๒๕๑๗ เพื่อเตรียมการเลือกตั้งในปีต่อมา ซึ่งตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๘ เป็นต้นมา จนถึงก่อนที่จะกลายมาเป็นพรรคของผู้มีอิทธิพลและทุนท้องถิ่นนั้น กล่าวได้ว่า บทบาททางการเมืองของพรรคชาติไทย คือ การเป็นพรรคร่วมรัฐบาลผสมหลายชุด โดยเป็นเครื่องมือทางการเมืองซึ่งเป็นผลประโยชน์ทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับทหาร ธุรกิจเหล่านี้เป็นแหล่งที่มาของเงินจำนวนมากที่ใช้ในการรณรงค์เลือกตั้ง^{๖๗}

๑๑. การก่อตั้งพรรคการเมืองภายใต้การนำของกลุ่มผู้นำทางเศรษฐกิจก็ยังคงเกิดขึ้นในระยะต่อมา ดังการจัดตั้ง “พรรคนาไทย” ของนายอำพน วิวรธรณ ประธานกรรมการบริหารธนาคารกรุงเทพ และได้ปรากฏชัดเจนขึ้นเมื่อ “พรรคไทยรักไทย” ภายใต้การนำของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นักธุรกิจด้านโทรคมนาคมและคอมพิวเตอร์รายใหญ่ของประเทศ ที่มีเป้าหมายของพรรคในการปฏิรูปเศรษฐกิจและการเมือง โดยพรรคไทยรักไทยจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคมพ.ศ. ๒๕๔๑ ถือว่าเป็นพรรคการเมืองแรกที่ก่อตั้งขึ้นภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๔๐ และได้รับเลือกตั้งเป็นจำนวนมากในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๔จนกระทั่งถูกยุบ

^{๖๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๖๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๖๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

พรรคไปด้วยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ความโดดเด่นของพรรคไทยรักไทยที่ได้รับการกล่าวถึงอย่างมาก^{๖๘}

๑๒. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย เป็นการมองว่านักการเมืองยังไม่มีอุดมการณ์ทางการเมืองเพียงพอที่จะกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง ซึ่งเป็นเพียงการหา นโยบายที่จะให้ได้คะแนนเสียงจากประชาชน ซึ่งมีได้มาจากอุดมการณ์ทางการเมืองของนักการเมือง จึงทำให้การเมืองไทยไม่มีเสถียรภาพในระยะยาว^{๖๙}

๑๓. ในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองนั้นจำเป็นต้องมีนักการเมืองที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองไม่ใช่กำหนดนโยบายของพรรคการเมืองออกมาเพื่อต้องการคะแนนเสียงจากประชาชนเท่านั้น แต่ต้องกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองออกมาเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้จริง จึงส่งผลให้พรรคการเมืองอ่อนแอ ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในพรรคการเมือง

๑๔. พรรคการเมืองจึงเป็นที่จะต้องสร้างความเชื่อมั่นจากประชาชน สร้างความเข้มแข็งให้กับพรรคการเมืองโดยมีกระบวนการในการสร้างหรือกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองให้สามารถปฏิบัติได้จริง มีกลไกที่ยึดโยงกับประชาชน

๑๕. ความคุ้มค่าความของนโยบาย รวมทั้งผลกระทบ ความได้เปรียบทางการเมืองซึ่งจะมีผลต่อการโน้มน้าวใจของประชาชนให้ลงคะแนนเสียงกับพรรคของตน ให้มีคุณภาพ ตรวจสอบได้ มีความเป็นไปได้ และไม่ได้เป็นการฉวยโอกาสสร้างคะแนนนิยมโดยการสร้างพรรคการเมืองที่เป็นเครือข่ายในการประชาสัมพันธ์ที่กว้างขวางกว่ากรรมการร่างรัฐธรรมนูญเจาะประเด็นไปเรื่องประชานิยมและมีกฎหมายห้ามประชานิยม^{๗๐}

๑๖. ความคิดขึ้นมาสองด้านคือจะอย่างไรในกระบวนการคิดนโยบายให้เป็นอย่างสร้างสรรค์มีคุณภาพ และสามารถตรวจสอบได้จริงว่ามีโอกาสเป็นไปได้ในจากการขายฝันทางการเมืองและในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง

๑๗. ไม่จำเป็นต้องมีข้อระเบียบหรือกฎหมายรองรับในการบังคับใช้ เพราะตามรัฐธรรมนูญแล้วพรรคการเมืองเสนอนโยบายขึ้นมาจะต้องส่งให้หน่วยวิชาการของ กกต.ตรวจสอบความถูกต้องก่อนแต่ถ้ากล่าวถึงว่าให้ กกต. ตรวจสอบอาจเกิดความไม่เที่ยงตรงเป็นกลางถ้าหากวิเคราะห์แลวนโยบายที่พรรคเสนอมานั้นมีความเสี่ยงก็สามารถหักท้วงได้และสุดท้ายแล้ว กกต. จะต้องดูแลและกำกับนโยบายต่างๆโดยอ้างตามรัฐธรรมนูญในการตรวจสอบนโยบายของพรรคการเมืองที่เสนอมานี้^{๗๑}

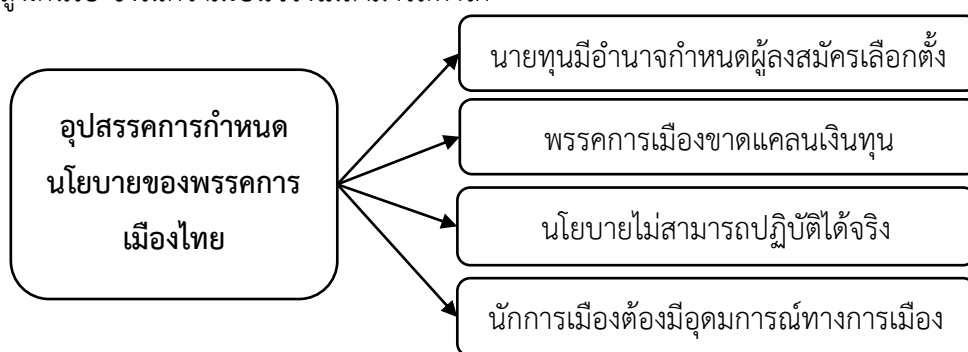
^{๖๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๔ วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๖๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๗๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๗ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๗๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

สรุปได้ว่า อุปสรรคสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยดังกล่าวส่งผลให้เกิดปัญหา คือ (๑) นโยบายที่ออกมาก่อให้เกิดปัญหาหรือภาระหนี้สินแก่ประชาชนในระยะยาว เช่น นโยบายรถคันแรกที่ทำให้ผู้ที่ยังไม่เคยมีรถยนต์ซื้อรถยนต์ แม้รัฐบาลจะมีเงินช่วยเหลือแต่ก็ก่อให้เกิดภาระหนี้สินแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็น ส่วนใหญ่มักจะเป็นนักศึกษาที่เรียนจบมาใหม่และเพิ่งเริ่มทำงาน และผู้ที่ได้ผลประโยชน์ก็คือกลุ่มนักธุรกิจที่ค้าขายรถยนต์ เป็นต้น (๒) นโยบายที่ออกมาส่วนใหญ่ก็กำหนดมาเพื่อเรียกคะแนนเสียง บางนโยบายก็ไม่สามารถทำได้จริงเพราะไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง เช่น กำหนดนโยบายให้ค่าแรงขั้นต่ำที่สูงเกินไป ซึ่งในความเป็นจริงไม่สามารถทำได้

แผนภาพที่ ๔.๔ อุปสรรคการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

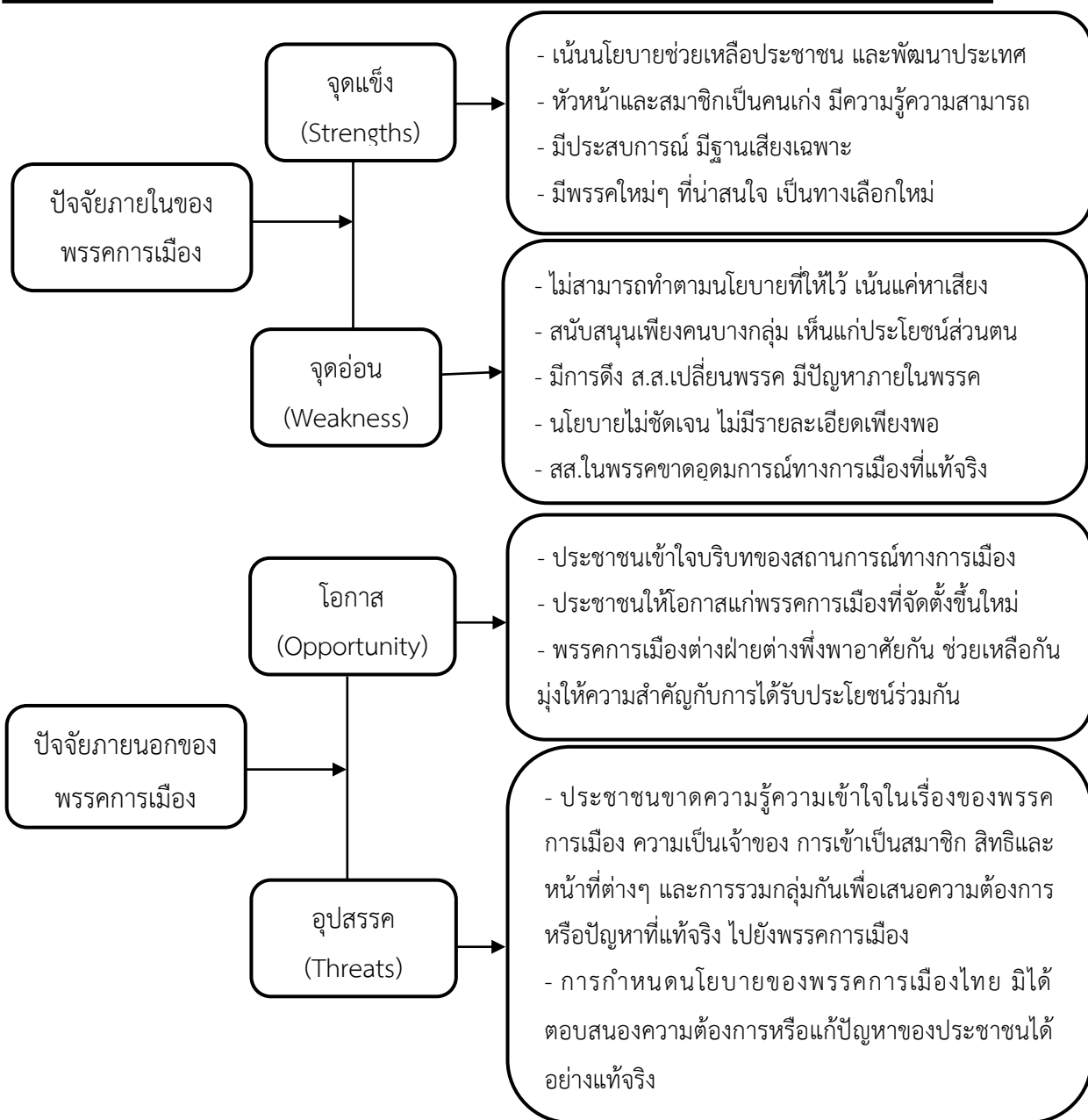
ดังนั้น กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย มีเหตุปัจจัยที่มีความซับซ้อนและหลากหลายกระจายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะต่อเหตุผลที่อิงอยู่กับขบวนการทางสังคม การเมืองภายนอก มากกว่าอิงอยู่กับผู้นำและแกนนำภายในพรรค ขณะเดียวกันการวัดผลสำเร็จก็จะถ่ายเทน้ำหนักไปที่การสร้างอิทธิพลต่อสังคม การเมือง และเป้าหมายคือการได้รับเลือกตั้งเพียงด้านเดียว นโยบายพรรคการเมืองมีลักษณะชายฝั่งไม่สามารถในการแก้ไขปัญหาประชาชนได้จริง ในการทำความเข้าใจสภาพการณ์หรือปัญหาของการกำหนดนโยบาย อาจมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเข้าใจขั้นตอนและโครงสร้างของพรรคการเมืองอย่างถ่องแท้เนื่องจากมันส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ที่ผ่านมามีตัวอย่างที่กล่าวได้ว่าการศึกษาเรื่องการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองมุ่งเป้าหมายให้ได้ชนะการเลือกตั้ง มากกว่า การกำหนดนโยบายที่สามารถแก้ไขปัญหาให้กับพื้นที่หรือสังคมได้จริง จึงประสบกับปัญหาของการเหมารวมและไม่สามารถอธิบายปัญหาที่เกิดขึ้นจริงได้

ปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวส่งผลให้เกิดปัญหา คือ (๑) นโยบายที่ออกมาก่อให้เกิดปัญหาหรือภาระหนี้สินแก่ประชาชนในระยะยาว เช่น นโยบายรถคันแรกที่ทำให้ผู้ที่ยังไม่เคยมีรถยนต์ซื้อรถยนต์ แม้รัฐบาลจะมีเงินช่วยเหลือแต่ก็ก่อให้เกิดภาระหนี้สินแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็น ส่วนใหญ่มักจะเป็นนักศึกษาที่เรียนจบมาใหม่และเพิ่งเริ่มทำงาน และผู้ที่ได้ผลประโยชน์ก็คือกลุ่มนักธุรกิจที่ค้าขายรถยนต์ เป็นต้น (๒) นโยบายที่ออกมาส่วนใหญ่ก็กำหนดมาเพื่อเรียกคะแนนเสียง บางนโยบาย

ก็ไม่สามารถทำได้จริงเพราะไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง เช่น กำหนดนโยบายให้ค่าแรงขั้นต่ำที่สูงเกินไป ซึ่งในความเป็นจริงไม่สามารถทำได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ ๑

สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

แผนภาพที่ ๔.๕ สรุปสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

ตารางที่ ๔.๑ ผลสรุปการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญของสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรค
เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

ประเด็นที่	ประเด็น	ความถี่ รูป/คนที่ให้ ข้อมูลสำคัญ
๑	<p>จุดแข็งสภาพทั่วไปเกี่ยวกับกลไกการกำหนดนโยบาย ของพรรคการเมืองไทย</p> <p>กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย มีเหตุ ปัจจัยที่มีความซับซ้อน และหลากหลายกระจายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะต่อเหตุผลที่อิงอยู่กับขบวนการทางสังคม การเมืองภายนอก มากกว่าอิงอยู่กับผู้นำและแกนนำ ภายในพรรค ขณะเดียวกันการวัดผลสำเร็จก็จะถ่ายเท น้ำหนักไปที่การสร้างอิทธิพลต่อสังคม การเมือง และ เป้าหมายคือการได้รับเลือกตั้งเพียงด้านเดียว ในการทำ ความเข้าใจสภาพการณ์หรือปัญหาของการกำหนด นโยบาย อาจมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเข้าใจขั้นตอน และโครงสร้างของพรรคการเมืองอย่างถ่องแท้</p>	๒๑ ๑, ๒, ๓, ๔, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๓, ๑๔, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๒, ๒๔, ๒๕
๒	<p>จุดอ่อนสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการ กำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย ปัญหาของพรรค การเมืองซึ่งจะมองในประชาธิปไตยในภาพรวมว่าความ เป็นประชาธิปไตยต้องเกิดมาจากหลายส่วนไม่ใช่เฉพาะ การเลือกตั้งเท่านั้นจึงจะเป็นประชาธิปไตยหากมองใน ประเด็นของพรรคการเมืองซึ่งการร่างมาตราขึ้นมาอาจเป็น การรองรับปัญหาของพรรคการเมือง แต่ต้องมองถึงการมี ส่วนร่วมของพรรคการเมืองความเป็นพรรคการเมืองที่ แท้จริงของประชาชนที่มีได้ผูกขาดกับนายทุนทั้งหลายและ การสนับสนุนทำให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งใน การ ขายนโยบายของพรรคการเมืองที่ประชาชนรับฟังเป็นนิมิต หมายที่ดีของการเมืองการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย แต่จะทำอย่างไรถึงจะเกิดคุณภาพ ตรวจสอบได้</p>	๑๖ ๑, ๒, ๓, ๔, ๖, ๗, ๘, ๑๐, ๑๑, ๑๓, ๑๔, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๒๒, ๒๔, ๒๕

ตารางที่ ๔.๑ ผลสรุปการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญของสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรค
เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย (ต่อ)

ประเด็นที่	ประเด็น	ความถี่	รูป/คนที่ให้ ข้อมูลสำคัญ
๓	โอกาสสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย พรรคการเมืองมีอำนาจและหน้าที่สำคัญ ตนเองในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศและเจ้าของอำนาจอธิปไตยและมีส่วนร่วมในทางการเมือง รวมถึงการให้ความรู้ทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง และช่วยกระตุ้นให้ประชาชนผู้มีสิทธิ์ออกเสียงเอาใจใส่ออกเสียงในเวลาเลือกตั้ง สรรหาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในการเป็นผู้แทนราษฎรในระบบประชาธิปไตย การแบกรับภาระความรับผิดชอบในการปกครองและบริหารประเทศด้วย	๑๙	๒, ๓, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๑, ๑๔, ๑๖, ๑๗, ๑๙, ๒๐, ๒๔, ๒๕
๔	อุปสรรคสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย (๑) นโยบายที่ออกมาก่อให้เกิดปัญหาหรือภาระหนี้สินแก่ประชาชนในระยะยาว เช่น นโยบายรถคันแรกที่ทำให้ผู้ที่ยังไม่เคยมีรถยนต์ซื้อรถยนต์ แม้รัฐบาลจะมีเงินช่วยเหลือแต่ก็ก่อให้เกิดภาระหนี้สินแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็น ส่วนใหญ่มักจะเป็นนักศึกษาที่เรียนจบมาใหม่และเพิ่งเริ่มทำงาน และผู้ที่ได้ผลประโยชน์ก็คือกลุ่มนักธุรกิจที่ค้าขายรถยนต์ เป็นต้น (๒) นโยบายที่ออกมาส่วนใหญ่ก็กำหนดมาเพื่อเรียกคะแนนเสียง บางนโยบายก็ไม่สามารถทำได้จริง เพราะไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง เช่น กำหนดนโยบายให้ค่าแรงขั้นต่ำที่สูงเกินไป ซึ่งในความเป็นจริงไม่สามารถทำได้	๑๕	๑๑, ๘, ๑๙, ๑๗, ๒๕, ๒๐, ๒, ๙, ๑๓, ๓, ๖, ๒๔, ๑๖, ๗, ๑๔,

๔.๒ กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยทำการเลือกแบบเจาะจงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย จำนวน ๒๕ รูป/คน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรอิสระ พรรคการเมือง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ชัดเจน สามารถอธิบายสนับสนุน ดังต่อไปนี้

๔.๒.๑ กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยด้านปัจจัยนำเข้า

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การสัมภาษณ์ ในประเด็นกลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า

๑. สาเหตุของกลไกให้เกิดการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยเริ่มต้นจากการวิเคราะห์นโยบายเป็นทั้งศาสตร์ และศิลป์ เช่นเดียวกับนักวิเคราะห์นโยบายที่ประสบความสำเร็จก็จะต้องมีความสามารถในการประยุกต์ทักษะพื้นฐาน^{๗๒}

๒. ภายใต้ความมั่นคงแห่งเหตุผลและทัศนภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลในสังคม เพื่อให้การบูรณาการความเป็นศาสตร์และศิลป์ในการวิเคราะห์นโยบายจะต้องเตรียมการโดยนักวิเคราะห์นโยบาย จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการรวบรวม การจัดการและการสื่อสารข้อมูลภายใต้สถานการณ์ที่มีข้อกำหนดเรื่องเวลา^{๗๓}

๓. ข้อจำกัดในการเข้าถึงประชาชนที่เกี่ยวข้องโดยจะต้องสามารถพัฒนากลยุทธ์ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของปัญหา นโยบายอย่างรวดเร็ว นักวิเคราะห์นโยบายต้องการทัศนภาพในการรับรู้เกี่ยวกับบริบทของปัญหาทางสังคม อาทิเช่น เมื่อใดรัฐบาลจึงจะมีความชอบธรรมในการเข้าแทรกแซงกิจกรรมของเอกชน เป็นต้น^{๗๔}

๔. นักวิเคราะห์นโยบายต้องการทักษะทางเทคนิคเพื่อช่วยในการทำนายและการประเมินผลทางเลือกนโยบายมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น นักวิเคราะห์นโยบายจะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองและพฤติกรรมองค์กร และนักวิเคราะห์นโยบายจะต้องมีกรอบของจริยธรรม ในการทำงานของตนอย่างชัดเจนในการปฏิสัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์นโยบาย^{๗๕}

๕. บทบาทและหน้าที่ของพรรคการเมือง เป็นการมองบทบาทหน้าที่ของพรรคการเมืองเป็นการพิจารณาถึงกิจกรรมหลักๆ ที่พรรคการเมืองกระทำ อยู่ในสังคม บทบาทหน้าที่ดังกล่าว เป็น

^{๗๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๗๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๗๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๗๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓.

กิจกรรมที่พรรคการเมืองแต่ละพรรคกระทำไปตามเป้าหมาย ทางการเมืองของตน แต่ในเวลาเดียวกัน ก็ก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ ต่อสังคมตามมาด้วย ถึงแม้ว่า ผลดีที่ตามมา นั้น อาจจะไม่ใช่วัตถุประสงค์เบื้องต้นในการทำกิจกรรมของพรรคการเมืองก็ตาม บทบาทและหน้าที่ซึ่งพรรคการเมืองกระทำมีอยู่มากมาย^{๗๖}

๖. การจัดตั้งรัฐบาลขึ้น ทำหน้าที่บริหารประเทศ การทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างสังคมกับรัฐ การสรรหาผู้นำและบุคลากร ทางการเมือง และการนำเสนอประเด็นปัญหา และแนวทางแก้ไขให้แก่สังคม โดยทั่วไป บทบาทหน้าที่เหล่านี้ของพรรคการเมือง เป็นผลมาจากการแสดงบทบาททางการเมือง ในรูปของการเสนอตัวบุคคลลงสมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งต่างๆ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และการทำหน้าที่ของพรรคการเมือง ในฐานะที่เป็นรัฐบาลหรือฝ่ายค้าน^{๗๗}

๗. การทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างสังคมกับรัฐ เป็นกรณีที่พรรคการเมืองแสดงบทบาทคนกลางระหว่างประชาชน หรือกลุ่มคนในสังคมกับรัฐบาล และหน่วยงานของรัฐ^{๗๘}

๘. พรรคการเมืองจะรับเอาข้อเรียกร้องต่างๆ ของประชาชน มาแจ้งให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อให้ดำเนินการตอบสนองต่อข้อเรียกร้องนั้น หรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ พรรคการเมืองอาจจะทำหนังสือถึงรัฐบาล หรือติดต่อกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องโดยตรง หรืออาจใช้วิธีการตั้งกระทู้ถาม หรือการอภิปรายของสมาชิกของพรรคในรัฐสภา หรือวิธีการอื่นผ่านระบบการทำงานของรัฐสภาก็ได้^{๗๙}

๙. พรรคการเมืองเป็นกลไกหลักในการทำหน้าที่รายงานให้ประชาชนรับทราบ เกี่ยวกับนโยบายและมาตรการ ด้านต่างๆ ของรัฐบาล ที่มีผลกระทบต่อประชาชน ในแง่นี้ พรรคการเมืองมักจะใช้วิธีเผยแพร่ข่าวสารดังกล่าว ผ่านทางสาขาพรรค ตัวแทนพรรค หรือสมาชิกรัฐสภา จากพรรคของตน ในแต่ละเขตเลือกตั้ง ในบางครั้ง ประชาชนอาจจะได้รับข่าวสารที่สำคัญ จากการหาเสียง หรือแม้แต่จากการอภิปรายนอกสภาของพรรคการเมือง^{๘๐}

๑๐. บางครั้งพรรคการเมืองยังอาจแสดงบทบาทคนกลาง ในกรณีที่เป็นข้อขัดแย้งด้านผลประโยชน์ ระหว่างรัฐบาล กับประชาชน ดังที่จะเห็นได้จาก กรณีปัญหาการเวนคืนที่ดิน ในโครงการต่างๆ ของรัฐบาล หรือปัญหาที่เกิดจาก การบังคับใช้มาตรการบางด้านของรัฐบาล ซึ่งมีผลกระทบต่อคนบางกลุ่ม ในกรณีนี้ พรรคการเมืองอาจเสนอตัวเป็นคนกลาง ในการเจรจาต่อรองระหว่างคู่กรณี เพื่อหาทางออก ในการแก้ปัญหาที่ทั้งสองฝ่ายยอมรับได้^{๘๑}

^{๗๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๗๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๘ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๗๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๑ วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๗๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๒ วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๘๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๘๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓.

๑๑. สำหรับการวิเคราะห์นโยบายนั้น นักวิเคราะห์นโยบายเริ่มต้นด้วยการตรวจสอบคำถามพื้นฐาน คือ ค่านิยม โดยทำการตรวจสอบว่า ปัญหาได้รับการแก้ไขหรือไม่ โดยพิจารณาว่าใครเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์จากการแก้ไขหรือไม่แก้ไขปัญหานั้น ความจริง ขึ้นอยู่กับว่าใครเป็นผู้ตรวจสอบ ซึ่งอาจจะจำกัดหรือขยายความขอบเขตความสำเร็จที่เกิดขึ้นก็ได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับค่านิยมของผู้ตรวจสอบ ดังนั้น การค้นหาความจริงจึงต้องพิจารณาโดยรอบคอบ การกระทำขึ้นอยู่กับว่าใครเป็นผู้ยอมรับการกระทำ ซึ่งอาจส่งผลต่อความสำเร็จและการแก้ไขปัญหาตามค่านิยมของผู้ยอมรับการกระทำนั้น^{๔๒}

๑๒. การวิเคราะห์นโยบายคือการประเมินทางเลือกของนโยบายหรือแผนงานเพื่อการดำเนินการหรือแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยยืนยันและกำหนดรายละเอียดของปัญหาขั้นตอนนี้จะปรากฏฐานต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของผลลัพธ์ที่จะได้ต่อกระบวนการวิเคราะห์นโยบาย จากนั้น กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินเพื่อเปรียบเทียบทางเลือกต่างๆ หลักเกณฑ์ต่างๆ ในการบริหารความสอดคล้องในกฎหมายและความยอมรับได้ทางการเมือง^{๔๓}

๑๓. การกำหนดทางเลือกของนโยบายเป็นการทำงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอนนโยบายมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใจถึงปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างชัดเจนจึงจะประเมินทางเลือกของนโยบายการประมวลทางเลือกต่างๆ ไปเป็นยุทธศาสตร์เป็นขั้นตอนต่อไปเพื่อให้บรรลุผลของการวิเคราะห์นโยบายอย่างละเอียด และติดตามนโยบายที่นำไปปฏิบัติเพื่อยืนยันถึงความต่อเนื่อง^{๔๔}

๑๔. นโยบายก่อให้เกิดผลกระทบ กระทั่งต้องการทราบว่านโยบายที่เลือกมาใช้นั้นกำลังมีการนำสู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสมหรือไม่ ข้อคำนึงนี้ต้องการให้มีการรักษาติดตามนโยบายและแผนงานต่างๆ ในระหว่างนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อรับรองว่าจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากความไม่ตั้งใจ เพื่อวัดผลกระทบที่นโยบายได้สร้างไว้ เพื่อสรุปว่านโยบายได้สร้างผลตามที่ตั้งไว้และเพื่อตัดสินนโยบาย^{๔๕}

๑๕. การประกาศนโยบายของพรรคการเมืองจะต้องให้เกิดความคุ้มค่าและประโยชน์ในการดำเนินนโยบาย ผลกระทบและความเสี่ยงในการดำเนินนโยบาย ทั้งนี้กฎหมายให้พรรคการเมืองประกาศนโยบายหาเสียงได้เลย^{๔๖}

๑๖. การวิเคราะห์นโยบายคือขั้นตอนที่เราได้จำแนกและประเมินทางเลือกของนโยบายหรือแผนงานที่เราต้องการดำเนินการหรือแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยแบ่งการยืนยันและกำหนดรายละเอียดของปัญหา เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องที่สุดและสำคัญที่สุดซึ่งมีบ่อยครั้งที่วัตถุประสงค์ไม่ชัดเจน

^{๔๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๔๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๔๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๔๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๕ วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔.

^{๔๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๑ วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓.

หรือขัดแย้งกันเองขั้นตอนนี้จะเป็นรากฐานต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของผลลัพธ์ที่จะได้ต่อกระบวนการวิเคราะห์นโยบาย^{๘๗}

๑๗. นักวิเคราะห์จะต้องตั้งคำถามต่อผู้ที่สนใจเราควรตั้งคำถามของปัญหาในแนวทางที่ลดความคลุมเครือ กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินเพื่อเปรียบเทียบวัดระหว่างทางเลือกต่างๆ หลักเกณฑ์ต่างๆ จึงควรกำหนดขึ้น ในขั้นควรพิจารณาผลประโยชน์ที่จะได้รับประสิทธิภาพ ประสิทธิผลความเสมอภาคและความคล่องตัวในการบริหารความสอดคล้องในกฎหมายและความยอมรับได้ทางการเมืองผลตอบแทนทางเศรษฐกิจต่างๆ ควรได้รับการประเมินผลนโยบายซึ่งนโยบายจะได้ประโยชน์หรือผลเสียต่อเฉพาะบางกลุ่มหรือกลุ่มต่างๆ ขึ้นอยู่กับจำนวนของทางเลือกแต่ควรได้รับการพิจารณาวิเคราะห์ในท้ายที่สุด^{๘๘}

๑๘. กำหนดทางเลือกของนโยบายควรดำเนินให้เสร็จเรียบร้อยก่อนเพราะการวิเคราะห์นโยบายเป็นการทำงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอนนโยบายมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใจถึงปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างชัดเจนทางเลือกที่เป็นไปได้ประกอบด้วยแนวทางไม่ดำเนินการอะไรเลยและวิธีการอื่นที่ส่งผลดีต่อผลลัพธ์ที่ได้การผสมผสานทางเลือกทำให้แนวทางการแก้ปัญหาที่ดี ประสบการณ์ในอดีตจากกลุ่มอื่นๆ^{๘๙}

๑๙. การวิเคราะห์นโยบายเพื่อสร้างความเข้าใจและการวิเคราะห์ที่ละเอียดมากขึ้น โดยหลักของการวิเคราะห์นโยบายแล้วนโยบายสาธารณะด้านเศรษฐกิจควรมีการทำ ด้านนโยบายสาธารณะด้านสังคมควรมีการทำ^{๙๐}

๒๐. ระบบกลไกควรมีแนวทางที่วิเคราะห์ทางเทคนิคต่างๆ หรือการใช้แนวทางการวิจัย ไม่ว่าจะเป็นการวิจัยระบบกึ่งทดลองและการวิจัยด้านงบประมาณ แนวทางที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง เช่น ประชาชนผู้ที่ได้รับผลกระทบทางลบจากนโยบายสาธารณะ ๓. การวิเคราะห์ถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จจะเป็นอย่างไรอะไรเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จ ระบบและกลไกการวิเคราะห์ที่พรรคและสถาบันวิจัยอิสระควรทำหน้าที่เมื่อมีระบบและกลไกการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของนโยบายพรรคการเมืองจะได้ประโยชน์และแก้ไขปัญหาใช้งบประมาณที่คุ้มค่ามีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลการใช้จ่ายจะเป็นการวางแผนอย่างมีเหตุมีผลการกระจายความเหลื่อมล้ำและเกิดความเสมอภาค และพรรคการเมืองจะไม่มีโฆษณาโยบายหาเสียงที่เกินความจริง^{๙๑}

^{๘๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

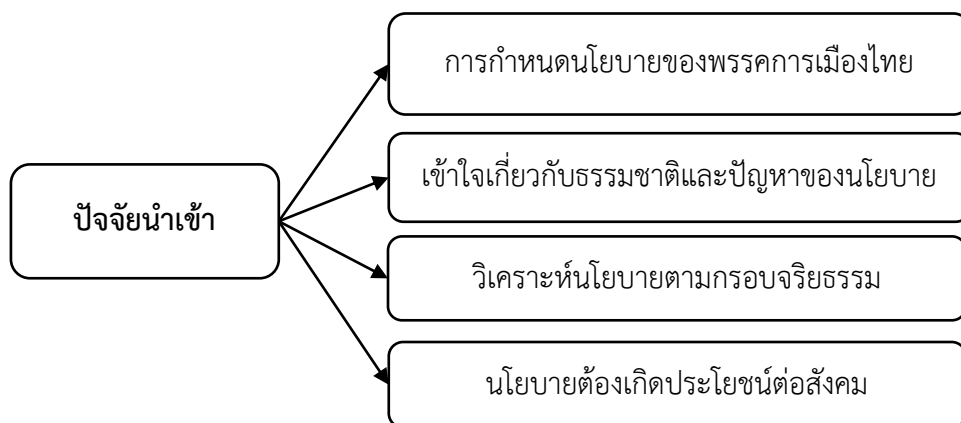
^{๘๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๘๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๒ วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๙๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๙๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๑ วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓.

สรุปได้ว่า กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยด้านปัจจัยนำเข้าสาเหตุของกลไกให้เกิดการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยเริ่มต้นจากการวิเคราะห์นโยบายการเข้าถึงประชาชนที่เกี่ยวข้องโดยจะต้องสามารถพัฒนากลยุทธ์ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของปัญหา นโยบายอย่างรวดเร็ว นักวิเคราะห์นโยบายต้องการทัศนภาพในการรับรู้เกี่ยวกับบริบทของปัญหาทางสังคม นักวิเคราะห์นโยบายจะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองและพฤติกรรมองค์กร และนักวิเคราะห์นโยบายจะต้องมีกรอบของจริยธรรม ในการทำงานของตนอย่างชัดเจนในการปฏิสัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์นโยบายบทบาทและหน้าที่ของพรรคการเมืองเป็นการมองบทบาทหน้าที่ของพรรคการเมืองเป็นการพิจารณาถึงกิจกรรมหลักๆ ที่พรรคการเมืองกระทำ อยู่ในสังคม บทบาทหน้าที่ดังกล่าว เป็นกิจกรรมที่พรรคการเมืองแต่ละพรรคกระทำไปตามเป้าหมายทางการเมืองของตน แต่ในเวลาเดียวกันก็ก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ ต่อสังคมตามมาด้วย ถึงแม้ว่า ผลดีที่ตามมา นั้น อาจจะไม่ใช่วัตถุประสงค์เบื้องต้นในการทำกิจกรรมของพรรคการเมืองก็ตามบทบาทและหน้าที่ซึ่งพรรคการเมืองกระทำมีอยู่มากมาย

แผนภาพที่ ๔.๖ ปัจจัยนำเข้า

๔.๒.๒ กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยด้านกระบวนการตัดสินใจ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การสัมภาษณ์ ในประเด็นกลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยด้านกระบวนการตัดสินใจ พบว่า

๑. ควรเป็นมาตรการจูงใจหรือให้สิทธิพิเศษมากกว่าการให้โทษเพราะนโยบายเมื่อออกประกาศไปแล้วอาจมีเหตุผลบางอย่างที่ดำเนินการไม่ได้ในอนาคตพรรคการเมืองก็จะต้องไม่ถูกไว้วางใจจากประชาชนไปเองถ้าไม่เข้าสู่กระบวนการดังกล่าวพรรคจะไม่ได้รับสิทธิพิเศษในการแถลงนโยบายที่ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งหรือ กกต. ไม่สนับสนุนการกระจายเสียงผ่านวิทยุ/โทรทัศน์ในการประชาสัมพันธ์พรรค^{๙๒}

^{๙๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๓.

๒. การประเมินทางเลือกของนโยบายการประมวลทางเลือกต่างๆไปเป็นยุทธศาสตร์เป็นขั้นตอนต่อไปเพื่อให้บรรลุผลของการวิเคราะห์นโยบายอย่างละเอียด มีความจำเป็นต้องประเมินความเป็นไปได้ของทางเลือกทำให้เกิดประโยชน์ต่อหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้แล้วอย่างไร ดังนั้นจึงมีความต้องการข้อมูลเพิ่มเติมในการวิเคราะห์ระดับความแตกต่างของอิทธิพล แสดงและสร้างความแตกต่างระหว่างทางเลือกของนโยบาย ผลของการประเมินของทางเลือกที่เป็นไปได้ต่างๆแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่กำหนดแต่ละตัว วิธีการเปรียบเทียบใช้กับการสรุปคุณภาพต่างๆ มีส่วนช่วยในการสร้างความแตกต่างระหว่างทางเลือก สถานการณ์ต่างๆที่ใช้กับวิธีเชิงปริมาณและวิเคราะห์เชิงคุณภาพและพิจารณาความซับซ้อน

๓. การวิเคราะห์นโยบายเป็นหลักของการตัดสินใจเพื่อสร้างความแตกต่างระหว่างทางเลือก แสดงให้เห็นผลกระทบทางบวกและทางลบที่ถูกนำมาใช้ในการดำเนินนโยบาย ติดตามนโยบายที่นำไปปฏิบัติเพื่อยืนยันถึงความต่อเนื่องและสรุปว่านโยบายก่อให้เกิดผลกระทบแม้ว่าหลังจากนโยบายบางอย่างได้นำไปสู่การปฏิบัติแล้วก็ยังมีข้อสงสัยว่าปัญหาต่างๆได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสมหรือไม่ กระทั่งต้องการทราบว่านโยบายที่เลือกมาใช้นั้นกำลังมีการนำสู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสมหรือไม่ ข้อคำนึงนี้ต้องการให้มีการรักษาติดตามนโยบายและแผนงานต่างๆในระหว่างนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อรับรองว่าจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากความไม่ตั้งใจ เพื่อวัดผลกระทบที่นโยบายได้สร้างไว้ เพื่อสรุปว่านโยบายได้สร้างผลตามที่ตั้งไว้และเพื่อตัดสินใจนโยบาย^{๙๓}

๔. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเวลานี้ อาจมีคำถามต่อนโยบายเศรษฐกิจของพรรคการเมืองแต่ละพรรคว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร และควรจะพิจารณาเลือกตั้งอย่างไร เมื่อพิจารณานโยบายของแต่ละพรรค พบว่ามีกลิ่นอายของแนวคิดประชานิยมอย่างชัดเจน แต่ละพรรคล้วนต่อยอดนโยบายมาจากแนวคิดประชานิยมของพรรคไทยรักไทยทั้งสิ้น และนโยบายบางพรรคกลับมีความเป็นประชานิยมมากกว่าเดิม อาทิ โครงการลงทุนขนาดใหญ่ ไม่ว่าจะเป็น รถไฟฟ้า รถไฟความเร็วสูง รางคู่ ถนนลาดยาง ชลประทาน นโยบายพลังงานทดแทน ซึ่งทุกพรรคต่างเสนอว่าจะใช้พลังงานจากชีวมวล ไบโอดีเซล แก๊สโซฮอล์ พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม นโยบายเรียนฟรี รักษาฟรี และนโยบายเศรษฐกิจชุมชน ที่ถูกบรรจุอยู่ในนโยบายแทบทุกพรรคการเมือง แม้ว่า แต่ละพรรคจะพยายามพัฒนานโยบายให้มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น และมีจุดเด่นของนโยบายที่แตกต่างกันไป อาทิ พรรคพลังประชาชนเน้นยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวสร้างรายได้ ๑.๕ ล้านล้านบาทต่อปี และการลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ด้วยงบประมาณ ๑.๕ ล้านล้านบาท ขณะที่พรรคประชาธิปัตย์ ชูนโยบายเร่งด่วน ๙๙ วัน ส่วนพรรคสมัครสมาชิกไทย เสนอนโยบายรถไฟฟ้า ๑๕ บาทตลอดสายเป็นเวลา ๑๐ ปี ประกันราคาสินค้าเกษตร ๗ ชนิด และส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ ๗ ประเภท ในความเหมือน

^{๙๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๙ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

ของความเป็นนโยบายประชานิยม พบความต่างของระดับความเป็นเสรีนิยมในนโยบายของแต่ละพรรค กล่าวคือ พรรคที่มีแนวคิดเศรษฐกิจเสรีนิยมมาก คือ พรรคเพื่อแผ่นดิน สืบเนื่องจาก การยอมให้เอกชนถือหุ้นในรัฐวิสาหกิจหลัก และพรรคชาติไทยที่ปล่อยให้กลไกราคาพลังงานสะท้อนต้นทุน^{๙๔}

๕. ขณะที่พรรคที่มีแนวคิดเศรษฐกิจเสรีนิยมน้อยกว่า คือ พรรคมีชัชฉิมฉิมไต้ยที่เน้นบทบาทของรัฐสูงมาก โดยเฉพาะการแทรกแซงกลไกราคาพลังงาน รถไฟฟ้า และสินค้าเกษตร นโยบายยกเลิกกฎหมาย ๑๑ ฉบับและข้อตกลงระหว่างประเทศที่กระทบคนไทย และถึงแม้ว่าจะมีนโยบายเปิดเสรีการค้าตั้งธนาคารพาณิชย์ แต่กลับเสนอควบคุมส่วนต่างของดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้ เป็นต้น ทางด้านพรรคพลังประชาชนเน้นบทบาทของรัฐมากเช่นกัน อาทิ การแทรกแซงกลไกราคาพลังงาน รถไฟฟ้า และสินค้าเกษตร รวมถึงพรรคประชาธิปัตย์ที่เสนอนโยบาย แทรกแซงกลไกราคาพลังงานและไม่แปรรูปรัฐวิสาหกิจที่เป็นสาธารณูปโภค^{๙๕}

๖. หากพิจารณาเหตุผลของการนำเสนอโยบายของพรรคการเมืองต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า นโยบายของพรรคต่าง ๆ มีกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันออกไป พรรคขนาดใหญ่ ทั้งพรรคพลังประชาชนและพรรคประชาธิปัตย์ เน้นนโยบายที่สนองกลุ่มเป้าหมายคือประชาชนทั่วประเทศ เพราะฐานเสียงของพรรคที่มีความหลากหลาย ในขณะที่พรรคการเมืองเน้นนโยบายเจาะกลุ่มเป้าหมายในระดับที่เล็กลง โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนที่เป็นฐานเสียงของพรรค เช่น พรรคชาติไทยมีกลุ่มเป้าหมายคือ ประชาชนในชนบท นโยบายจึงเน้นด้านเกษตร เช่นเดียวกับพรรคเพื่อแผ่นดินที่มีฐานเสียงในภาคอีสาน และพรรคประชาธิปัตย์ที่มีฐานที่มั่นในจังหวัดสระแก้ว ส่วนพรรครวมใจไทยชาติพัฒนา ที่เน้นเจาะกลุ่มชนชั้นกลาง นโยบายจึงเน้นเจาะกลุ่มคนเมืองเป็นหลัก ยกเว้นพรรคมีชัชฉิมฉิมไต้ย ซึ่งแม้ว่าเป็นพรรคการเมือง แต่กลับเน้นนโยบายในภาพรวม เนื่องจากพรรคเกิดจากการรวมตัวของสองกลุ่มการเมืองที่มีฐานเสียงมาจากคนละกลุ่ม ทำให้นโยบายจึงต้องครอบคลุมทั้งคนเมืองและชนบท อย่างไรก็ดีตาม พรรคการเมือง ไม่เน้นแข่งขันเชิงนโยบายเป็นหลัก แต่เน้นเจาะคนบางกลุ่มหรือบางพื้นที่ โดยใช้กลยุทธ์อื่น ๆ อาทิ พรรคเพื่อแผ่นดินเสนอตัวว่าเป็นพรรคของคนอีสานและเสนอหัวหน้าพรรคเป็นนายกรัฐมนตรีของคนอีสาน พรรครวมใจไทยชาติพัฒนาชูภาพ ดร.สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ และสุวัจน์ ลิปตพัลลภ เพราะเน้นกลุ่มชนชั้นกลางในกรุงเทพมหานครและจังหวัดนครราชสีมา ส่วนพรรคชาติไทยและประชาธิปัตย์เน้นให้ผู้สมัครรักษาดูแลตนเองจะเห็นได้ว่า นโยบายของพรรคการเมืองต่าง ๆ มุ่งที่จะตอบสนองต่อฐานเสียงของตนเองฉะนั้น ก่อนที่ประชาชนจะตัดสินใจว่าจะเลือกพรรคใดเข้ามาบริหารประเทศ ควรพิจารณา นโยบายของพรรคการเมืองอย่างรอบคอบ รอบด้าน ครบถ้วน โดยจะต้องพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการนำมาปฏิบัติจริง แนวทางในการหาเงินเพื่อมาใช้จ่ายสำหรับนโยบายต่าง ๆ ความสามารถในการผลักดันนโยบาย รวมถึงบุคคล

^{๙๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๒ วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๙๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๓.

ที่ทางพรรคกำหนดจะให้ป็นรัฐมนตรีกระทรวงต่าง ๆ ว่า มีความเหมาะสมกับตำแหน่งนั้น ๆ หรือไม่ เพราะมีเช่นนั้น นโยบายต่าง ๆ ที่พรรคการเมืองหาเสียง จะกลายเป็นนโยบายเพื่อฝัน ที่ไม่สามารถเป็นจริงได้ในสถานการณ์ปัจจุบัน^{๙๖}

๗. ในระบบราชการมีหน่วยวิเคราะห์แผนนโยบายอยู่ในทุกองค์การการวิเคราะห์แนวนโยบายของพรรคการเมืองสามารถใช้หลักการเกี่ยวกับการวิเคราะห์แผนตามปกติของหน่วยงานราชการไม่ว่าจะในประเด็นความคุ้มค่าความมีประสิทธิภาพประสิทธิผลตลอดทั้งการประเมินความเสี่ยงในลักษณะ SWOT Analysis ซึ่งเชื่อมั่นว่าระบบกลไกที่มีอยู่ในทุกวันนี้มีความพร้อมและสำคัญและที่อยากให้มีขึ้น คือ การมีส่วนร่วมของหน่วยงานองค์กรผู้เชี่ยวชาญทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการแสดงความคิดเห็นและมีบทบาทในการวิพากษ์วิจารณ์อย่างเป็นรูปธรรมเปิดกว้าง

๘. ทำการประชาพิจารณ์โดยอาศัยการจัดเวทีสัมมนาอภิปราย หรือแม้กระทั่งใช้แบบฟอร์มของโซเชียลมีเดียหรือสื่อทั้งโลกเสมือนจริงที่ไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่ วิธีการและกลไกเหล่านี้จะทำให้กระบวนการตัดสินใจทำได้อย่างรอบคอบมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและอาจใช้ลักษณะการสรรหาคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องที่เกี่ยวข้องที่มีการคัดกรองเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเข้ามาทำหน้าที่ในการให้ความคิดเห็นในขณะเฉพาะเรื่องมิใช่เป็นการตั้งกรรมการประจำซึ่งจะมีผลตอบแทนเป็นเบี้ยประชุมหรือการให้เงินค่าตอบแทนแบบเหมาจ่าย^{๙๗}

๙. ในต่างประเทศจะมีองค์กรภาคเอกชนเข้ามาตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานต่าง ๆ ทั้งในด้านของสถาบันการเงินในเรื่องของปัญหาการทุจริตหากมีระบบที่มั่นคงแข็งแรงเช่นเดียวกันนี้ ได้เกิดขึ้นในประเทศไทยย่อมไม่อาจปฏิเสธได้เลยว่าจะทำให้ภาพลักษณ์ของระบบการเมืองการปกครองรวมทั้งการวิเคราะห์นโยบายของพรรคการเมืองทั้งหลายเป็นไปด้วยความรอบคอบเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมอย่างแท้จริง นโยบายรัฐบาลที่จะแถลงต่อรัฐสภาไม่ว่าเป็นนโยบายการหาเสียงของพรรคร่วมรัฐบาลพรรคใด แต่ที่สุดท้ายประชาชนซึ่งจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงเพราะเมื่อเทียบเคียงนโยบายแต่ละพรรคก็ไม่ได้ต่างกันมาก โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาเรื่องเศรษฐกิจฐานราก แก้ไขปัญหาปากท้อง และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งจากนโยบายแต่ละพรรคการเมืองไม่ว่าจะฝ่ายรัฐบาล หรือ ฝ่ายค้าน ล้วนแต่มีเป้าหมายที่จะแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจปากท้องให้ประชาชน แต่ นโยบายของรัฐบาลที่จะเป็นรูปเป็นร่างและจะแถลงต่อรัฐสภานั้น นอกจากจะเป็นนโยบายของแต่ละพรรคร่วมรัฐบาลที่หาเสียงไว้ และผลักดันให้เกิดขึ้นตามกระทรวงที่ได้รับโควตาแล้ว เชื่อว่าแนวนโยบายอื่น ๆ ที่คล้ายกันก็จะนำมาจัดทำเป็นนโยบายรัฐบาลด้วย อย่างพรรคพลังประชารัฐ พรรคแกนนำรัฐบาล พรรคที่มีรัฐมนตรีว่าการกว่า ๑๐ กระทรวง นายอุตตม สาวนายน หัวหน้าพรรค

^{๙๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๙๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๕ วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

ได้เปิดกรอบร่างนโยบาย ๑๒ ด้าน ที่จะต้องทำเร่งด่วนในช่วง ๑ ปีแรกนี้ คือการสานต่อบัตรสวัสดิการแห่งรัฐอาจจะเป็นการเพิ่มจำนวนคนที่ได้รับ หรือขยายสิทธิประโยชน์ ครอบคลุมมารดาตั้งครรภ์ นโยบายมารดาประชารัฐ การจ่ายเงินอุดหนุนให้แก่เด็กแรกเกิดจนถึง ๖ ขวบ ซึ่งนโยบายนี้สอดคล้องกับนโยบายพรรคร่วมพรรคประชาธิปัตย์ที่หาเสียงไว้ว่า "เกิดปีรับแสน"^{๙๘}

๑๐. นโยบายสร้างโอกาสทางการศึกษา ที่พรรคนี้มีรัฐมนตรีถึง ๒ กระทรวงหลักที่เกี่ยวข้อง คือ กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงอุดมศึกษา เช่น ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเรียนฟรีถึงปริญญาตรี หรือการลดดอกเบี้ย กยศ.และก็สอดคล้องตรงกันกับนโยบายของพรรคภูมิใจไทย ที่จะแก้ไขปัญหานี้เส้นทางการศึกษา ไม่คิดดอกเบี้ย ไม่มีเบี้ยปรับ และพักหนี้ ๕ ปี และยังมีแนวนโยบายที่จะสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษาด้วยระบบการศึกษาออนไลน์ นโยบายการเพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และปรับทักษะให้สามารถทำงาน และดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นโยบายบ้านล้านหลังเพื่อให้ประชาชนมีบ้านที่อยู่อาศัย นโยบายพักหนี้กองทุนหมู่บ้าน พรรคร่วมรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ พรรคที่มีรัฐมนตรีว่าการ ๓ กระทรวง และรัฐมนตรีช่วยว่าการ ๔ กระทรวง พรรคนี้คาดว่าน่าจะเน้นหนักไปที่นโยบายด้านการเกษตร เช่น การประกันรายได้ เกษตรกร ประกันราคาพืชผลทางการเกษตร ข้าวหอมมะลิ ๑๕,๐๐๐ บาทต่อตัน การแก้ไขปัญหาราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ ราคายาง ๖๐ - ๖๕ บาทต่อกิโลกรัม และราคาปาล์ม ๔-๕ บาทต่อกิโลกรัม ทั้งนี้ข้อเสนอพรรคภูมิใจไทยยังมีเรื่องการออกกฎหมายรองรับ การจัดระบบแบ่งปันผลกำไร สินค้าเกษตรอย่างเป็นธรรม ส่วนพรรคภูมิใจไทย พรรคร่วมที่มีโควตากระทรวงหลักในรัฐบาลคือ กระทรวงสาธารณสุข คมนาคม และท่องเที่ยวและกีฬา คาดว่านโยบายที่จะผลักดันหลัก ๆ ตามที่หาเสียงไว้ คือ นโยบายกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์และทำโครงการอนุญาตให้ปลูกได้ แต่ต้องมีค่าธรรมเนียมต่อต้นโดยการปลูกนี้จะสามารถสร้างรายได้ให้เกษตรกรกิโลกรัมละ ๗๐,๐๐๐ บาท และยังมีนโยบายของภูมิใจไทยที่คล้ายกับพรรคพลังประชารัฐ คือ การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่มีคุณภาพ, ยกระดับ อสม.ประจำหมู่บ้าน, ยกระดับระบบการแพทย์ทางไกล หรือการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารทางแพทย์ หรือ โทรเวชกรรม^{๙๙}

๑๑. อย่างไรก็ตามกลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองข้อสำคัญที่นักวิเคราะห์นโยบายต้องตระหนักคือ จะต้องเสนอแนะนโยบายที่ผู้กำหนดนโยบายสามารถยอมรับได้ และกำหนดรูปแบบข้อเสนอแนะด้วยทัศนคติที่ผู้กำหนดนโยบายสามารถนำไปปฏิบัติได้

๑๒. การศึกษาการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะให้มีความเข้าใจชัดเจน จำเป็นจะต้องให้ความสนใจเกี่ยวกับองค์ประกอบของการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ เพราะการศึกษาองค์ประกอบ

^{๙๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๐ วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๙๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

ของนโยบายสาธารณะ จะทำให้เข้าใจกรอบความคิดเบื้องต้นของการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะว่าเกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญอะไรบ้าง^{๑๐๐}

๑๓. โดยให้มีการวิเคราะห์เริ่มจากการจัดตั้งพรรคการเมืองจะต้องไปจัดแจงนโยบายกับกต.ตั้งแต่เรื่องอุดมการณ์แนวนโยบายของพรรคการเมืองจะต้องมีการประชุมใหญ่ในพรรคซึ่งสิ่งนี้จะ เป็นพื้นฐานในการก่อตั้งพรรคการเมืองซึ่งการกำหนดวินัยการเงินการคลังของแต่ละพรรคนั้นก็ กำหนดไว้ที่สำนักงบประมาณจะเป็นต้นทางในการวิเคราะห์การหาเงินเข้ามาพัฒนาอย่างไร และมีการ ใช้จ่ายอย่างไรมีการควบคุมการใช้จ่ายเงินมากน้อยแค่ไหนอาจจะมีการตรวจสอบหรือ วิเคราะห์ความคุ้มค่าต่าง ๆ จากสำนักงบประมาณซึ่งสิ่งนี้จะ เป็นเบื้องต้นแต่สิ่งที่จะต้องเพิ่มเติม คือ องค์คณะทำงานถาวรในเรื่องที่จะต้องตรวจสอบการวิเคราะห์การจ่ายเงินของรัฐไปจนถึงการติดตาม การทำงานของรัฐบาลซึ่งอาจจะต้องมีทั้งฝ่ายค้านฝ่ายรัฐบาลรวมถึงผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบดูจาก นโยบายของพรรคแต่ละพรรคนั้นจะต้องเข้าสู่กต. ในการแจ้งความประสงค์ของนโยบายเพื่อแจ้งให้ ประชาชนทราบนั้นซึ่งสะท้อนหลักการของความโปร่งใสประการต่อมา คือ การให้เหตุผลเพื่อมีการ วิเคราะห์วิจารณ์นโยบายของพรรคการเมืองในการทำต่อไปประเด็นต่อมา คือ ในการปฏิบัตินั้นจะต้อง มีระบบตรวจสอบการติดตามประเมินผลมีความเป็นอิสระไม่อยู่ภายใต้รัฐบาลดูตัวอย่าง เช่น สถาบัน TDRi สถาบันนี้มีผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์ และด้านกฎหมายที่ดีที่ช่วยในการตรวจสอบในด้าน ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ^{๑๐๑}

๑๔. การวิเคราะห์นโยบายพรรคการเมืองหลักแทบทุกพรรคให้ความสำคัญด้านการ พัฒนาภาคอุตสาหกรรมไทย โดยเฉพาะอุตสาหกรรมอนาคตที่มีศักยภาพ โดยนโยบายส่วนใหญ่ มุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ยกกระด้นฝีมือแรงงาน สร้าง อุตสาหกรรมสีเขียว และปรับปรุงกฎหมายให้เอื้อต่อการลงทุน ซึ่งเชื่อว่าทุกภาคส่วนจะสามารถ เดินหน้าทำงานเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศได้ทันที ในช่วงการหาเสียงเลือกตั้งที่ผ่านมา สศอ. ได้ติดตามการแถลงนโยบายของพรรคการเมือง ทั้งพรรคใหญ่ และพรรคเล็ก ซึ่งทุกพรรคมี แนวนโยบายที่ดีแตกต่างกันไป โดยมีอุดมการณ์ร่วมกันในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ยกกระด้นรายได้และความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งภาคอุตสาหกรรมถือเป็นกำลังสำคัญส่วนหนึ่งที่จะ ผลักดันให้นโยบายเหล่านี้บรรลุผลสำเร็จ^{๑๐๒}

๑๕. นอกจากพรรคการเมืองที่ได้คะแนนเสียงจำนวนมากแล้ว ยังมีพรรคการเมืองบาง พรรคที่มีนโยบายผลักดันภาคอุตสาหกรรมที่น่าสนใจเช่นกัน เช่น นโยบายพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมของพรรคเสรีรวมไทย นโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมเกษตรของพรรคชาติพัฒนา ซึ่งจะ

^{๑๐๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๐๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๐๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๔ วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓.

ช่วยให้เกิดการกระจายรายได้สู่ระดับท้องถิ่นมากขึ้น เป็นต้น ทั้งนี้ เชื่อว่ารัฐบาลใหม่ที่จะเข้ามาบริหารประเทศจะมีการวิเคราะห์สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในภาคอุตสาหกรรมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อประเมินการจัดสรรงบประมาณสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยให้เกิดผลเชิงบวกสูงสุดต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภายใต้บริบทต่างๆ ที่เป็นกระแสอยู่ในปัจจุบันและกำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต^{๑๐๓}

๑๖. แม้พรรคส่วนใหญ่จะมีประเด็นนโยบายที่ใกล้เคียงกัน ยกตัวอย่างเช่น นโยบายด้านค่าแรง ซึ่งเกือบทุกพรรคให้ความสำคัญต่อบริษัทที่จ้างงานเนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่และปากท้องของประชาชน แต่ในความคล้ายกันเชิงนโยบายก็ยังคงมีความแตกต่างกันบ้างในแง่ของวิธีการ เช่น บางพรรคเลือกใช้วิธีการปรับเพิ่มค่าแรงขั้นต่ำ ขณะที่บางพรรคอาศัยวิธีการประกันรายได้ บางพรรคใช้นโยบายโครงการช่วยความปลอดภัยทางสังคม หรือการสร้างรัฐสวัสดิการถ้วนหน้า อย่างไรก็ตาม จุดหนึ่งที่ได้เห็นได้ชัดเกี่ยวกับนโยบายค่าแรง คือ การผลักดันระบบการจ่ายค่าแรงตามทักษะ ของบรรดาพรรคหลัก^{๑๐๔}

๑๗. แนวคิดระบบกลไกวิเคราะห์นโยบายเป็นความคิดภายใต้กรอบของระบบและกลไกที่ถูกออกแบบไว้ภายใต้เงื่อนไขของสังคมหรือเทคโนโลยีเพื่อเป็นการแก้ปัญหาเพื่อสู่เป้าหมายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตซึ่งเป็นการป้องกันและแก้ไขจากประสบการณ์ในทางความคิดและให้เป็นที่ยอมรับของสังคมให้ความโปร่งใสยุติธรรมเพราะระบบและกลไกที่ดี^{๑๐๕}

๑๘. ในปัจจุบันมีทั้งตัวชี้วัดในลักษณะของภาพองค์กรกำหนดหรือเทคโนโลยีกำหนดโดยการป้อนข้อมูลและออกมาใช้ระบบที่ถูกสร้างขึ้นมาในการวิเคราะห์อีกทอดหนึ่งซึ่งจะมี Input Output และจะมีผลลัพธ์ออกมาระบบกลไกที่ดีต้องเชื่อมต่อการคิดวิเคราะห์ซึ่งในปัจจุบันได้มีการใช้เทคโนโลยีที่มีความทันสมัยของแต่ละประเทศ และการตรวจสอบทั้งทางด้านการวิเคราะห์และวิจัยที่ประเมินผลออกมาเป็นค่าต่าง ๆ ที่สามารถคำนวณออกมาได้อย่างแม่นยำ การคิดสร้างระบบวิเคราะห์เป็นความคิดที่มีแบบแผนการพัฒนาของมนุษย์ในการเรียนรู้และต้องการผลตอบสนองที่ต้องการจึงมีกรรมวิธีของการคิดวิเคราะห์การมโนภาพทำให้การคิดวิเคราะห์เป็นจริง แจ่มแจ้ง แม่นยำ และมีความมุ่งหมายที่ชัดเจน เพื่อการแก้ไขปัญหาที่ขัดข้องในโลกของความเป็นจริง^{๑๐๖}

๑๙. การวิเคราะห์แบบกลไกเป็นการศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบงานจึงต้องพึ่งพานักวิเคราะห์ระบบ คือ ผู้ที่ศึกษาปัญหาและความต้องการของระบบโดยทำปัจจัยเกี่ยวกับคนวิธีการและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาโดยนักวิเคราะห์จะต้องมีความรู้ด้าน

^{๑๐๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๙ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๐๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๓ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๓.

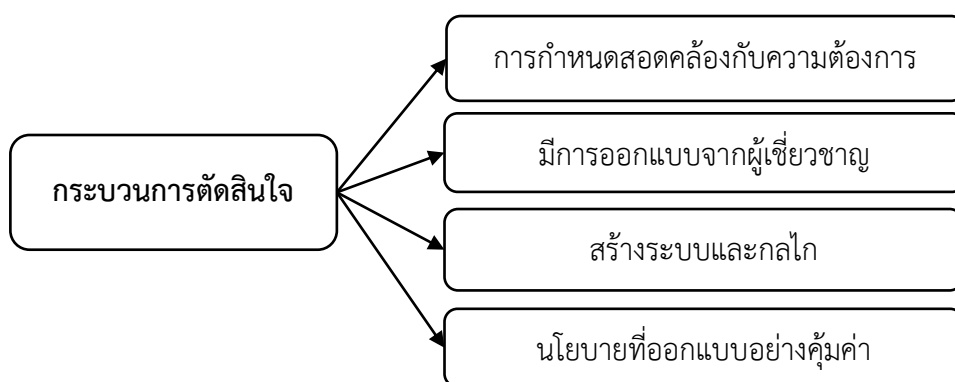
^{๑๐๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๐๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๓.

เทคนิคความรู้ความเชี่ยวชาญด้านเครื่องมือออกแบบระบบและการใช้อุปกรณ์ซึ่งจะต้องมีทักษะด้านการวิเคราะห์เรื่องกลไกของพรรคการเมืองต้องวิเคราะห์นโยบายเรื่องของข้อดีข้อเสียเรื่องของผลกระทบของการทำนโยบายนั้นภายหลัง พ.ร.บ. ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ ออกมาว่า พรรคการเมืองใดไม่ส่งการวิเคราะห์นโยบายจะถูกปรับ ๕๐๐,๐๐๐ บาทแต่ก็ยังไม่มีการวิเคราะห์ ซึ่งสิ่งนี้อาจจะต้องมีกลไกช่วยในการกลั่นกรองผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นความเสี่ยงต่าง ๆ ซึ่งพรรคการเมืองอาจวิเคราะห์ไม่ครบถ้วนเพราะฉะนั้นควรมีกลไกเข้ามาช่วยกลั่นกรอง^{๑๐๗}

๒๐. ควรมีกลไกวิเคราะห์นโยบายตามกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ให้ไว้ว่าจะต้องมีการวิเคราะห์ความคุ้มค่าผลกระทบ และความเสี่ยง ควรมีกลไกวิเคราะห์นโยบายตามกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ให้ไว้ว่าจะต้องมีการวิเคราะห์ความคุ้มค่าผลกระทบและความเสี่ยงและผู้ที่ทำหน้าที่โดยตรง คือ กกต. ซึ่งมีสิทธิและอำนาจโดยตรงเพื่อความโปร่งใสของนโยบายที่จะนำไปปฏิบัติจริงที่ประชาชนควรรู้และมีข้อมูลจากหน่วยงานที่เชื่อถือได้แต่แต่ทางกกต.ต้องหาหน่วยงานที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมด้วยเพราะความชำนาญของ กกต.ยังไม่เพียงพอจึงต้องขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่ชำนาญด้านการวิเคราะห์ระบบกลไก^{๑๐๘}

สรุปได้ว่า กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยด้านกระบวนการตัดสินใจ การวิเคราะห์นโยบายจะช่วยให้การวิเคราะห์นโยบายสามารถกำหนดประเด็นของการวิเคราะห์ได้ถูกต้องและสอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาของสังคม ซึ่งจะทำให้การวิเคราะห์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การวิเคราะห์แต่ละเรื่องจะต้องมีการออกแบบจากผู้เชี่ยวชาญและมีเทคนิคของนักวิเคราะห์ในการสร้างระบบและกลไกในปัจจุบันสามารถออกแบบทั้งด้านความคุ้มค่าความเสี่ยงและอื่น ๆ ได้ทั้งทางการตลาดทางธุรกิจและทางเศรษฐกิจ

แผนภาพที่ ๔.๗ กระบวนการตัดสินใจ

^{๑๐๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๐๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๑ วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓

๔.๒.๓ กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยด้านปัจจัยนำออก

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การสัมภาษณ์ ในประเด็นกลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยด้านปัจจัยนำออก พบว่า

๑. การนำนโยบายของพรรคการเมืองเป็นกลไกที่สำคัญมากในระบบการเมือง เพราะเป็นตัวกำหนดให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีแบบแผนที่แน่นอน นอกจากนี้ ยังเป็นตัวเชื่อมระหว่างรัฐบาลกับประชาชนอีกด้วยพรรคการเมืองจึงเป็นสถาบันทางการเมืองที่จะต้องมีการเกิดจากอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างเดียวกันของผู้เริ่มจัดตั้งและสมาชิกของพรรคการเมืองเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายของพรรคและนำเสนอทางเลือกต่อประชาชน การโดยการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองสู่การปฏิบัติให้เป็นจริง^{๑๐๙}

๒. พรรคการเมืองจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่นำความคิดเห็น อุดมการณ์และนโยบายต่างๆ เข้าสู่ระบบการเมืองและการบริหารเพื่อจัดสรรทรัพยากรให้แก่ประชาชน โดยนโยบายที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศ แก้ไขปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นการกำหนดนโยบายสาธารณะในแต่ละด้านจึงเป็นสิ่งจำเป็น และควรที่จะต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านต่างๆ ประกอบการจัดทำนโยบายพรรคด้วย ได้แก่ แนวทาง การพัฒนา การส่งเสริม การแก้ไข การปรับปรุง เป็นต้นซึ่งย่อมต้องมีผลกระทบทั้งในด้านบวกและด้านลบการกำหนดนโยบายจึงควรที่จะต้องกระทำให้เกิดความเหมาะสมและมีความต่อเนื่อง เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศ^{๑๑๐}

๓. การกำหนดนโยบายสาธารณะของพรรคการเมืองจึงควรที่จะต้องตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ต้องมีวิสัยทัศน์ โดยคำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคมสภาพแวดล้อม และความต้องการในอนาคต ต้องมีดุลยภาพในการกำหนดนโยบายสาธารณะที่สามารถรองรับกับความเปลี่ยนแปลง ซึ่งปกตินโยบายเหล่านี้อาจยังไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนในปัจจุบัน สำหรับการคาดการณ์ความเปลี่ยนแปลงในอนาคตก็สามารถทำได้โดยการอาศัยเครื่องมือหลายชนิด เช่น การคาดการณ์อนาคต(Foresight) การกำหนดฉากทัศน์อนาคต (Scenario Planning) การใช้การพยากรณ์โดยประวัติศาสตร์อนาคต (Future History) เป็นต้น ประกอบกับแนวโน้มในอนาคตที่สำคัญในหลายๆ เรื่อง ซึ่งผู้กำหนดนโยบายสาธารณะควรที่จะต้องคำนึงถึง โดยที่การกำหนดนโยบายสาธารณะอาจสร้างผลกระทบให้กับสมาชิกคนอื่นในสังคมได้^{๑๑๑}

๔. ผู้กำหนดนโยบายจำเป็นจะต้องหาทางจัดสรรทรัพยากรเพื่อประโยชน์ให้กับสมาชิกในสังคม โดยไม่ทำให้สมาชิกคนอื่นหรือกลุ่มอื่นได้รับความเสียหาย หากเกิดกรณีดังกล่าวขึ้น ผู้กำหนดนโยบายจะต้องแก้ปัญหาด้วยการจัดหามาตรการชดเชย การใช้สวัสดิการสังคมเข้าช่วยเหลือสมาชิก

^{๑๐๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๑๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๙ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๑๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

ในสังคม ฉะนั้นนโยบายของพรรคการเมืองจึงต้องมีเนื้อหาสาระสำคัญที่เพียงพอ ไม่ใช่เป็นเพียง เป้าหมายหรือยุทธศาสตร์แบบกว้างๆ หรือเป็นลักษณะนามธรรม เช่น การเพิ่มรายได้แก่ ประชาชน ทุกอาชีพ การแก้ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในองค์กร การมีหลักธรรมาภิบาล เป็นต้น^{๑๑๒}

๕. การระบุงลไกและแนวทางดำเนินการให้ชัดเจน ที่มาของการจัดทำงบประมาณ รวมทั้งผลกระทบในทางบวกและทางลบที่อาจเกิดขึ้นจากนโยบายนั้น แนวทางการป้องกันหรือการลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น^{๑๑๓}

๖. กลไกที่สำคัญในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองนั้นพรรคการเมืองต้องเข้าใจบริบท สังคมไทยที่เป็นสังคมเมืองพุทธ ดังนั้นในการนำหลักธรรมมาปรับใช้ในกลไกหรือกระบวนการกำหนด นโยบายแล้วจะทำให้การกำหนดนโยบายนั้นได้เป็นที่ยอมรับมีความเชื่อมั่นมากขึ้น^{๑๑๔}

๗. กระบวนการในการกำหนดข้อมูลของพรรคการเมือง ที่สำคัญคือ ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ น่าเชื่อถือและตรงประเด็น รวมทั้งองค์ความรู้ที่ถูกต้องในการวิเคราะห์เพื่อกำหนดนโยบาย เพื่อใช้เป็น ข้อมูลหรือหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เป็นที่ยอมรับในสังคม คำนึงถึงสภาพแวดล้อมภูมิสังคมและไม่ขัดต่อ กฎหมายสูงสุดของประเทศ^{๑๑๕}

๘. กระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองต้องตอบสนองต่อการ ชี้ประเด็น จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่สามารถปฏิบัติได้จริงและวัดผลได้อย่างเป็นรูปประ ชรธรรม แต่ที่สำคัญในการกำหนดนโยบายนั้นจะต้องมีเงื่อนไขภายใต้สิ่งแวดล้อมเดียวกัน โดยที่ต้อง คำนึงไม่ว่าจะเป็นกฎหมาย สังคมที่มีสภาพเปลี่ยนแปลงไปเป็นต้น ซึ่งทำให้เกิดขาดความเชื่อ เพราะ การนำข้อมูลเชิงประจักษ์มาใช้ ขาดการนำองค์ความรู้ที่เป็นกลางตรงหลักวิชาการที่สอดคล้องกับภูมิ สังคมของประเทศมาใช้^{๑๑๖}

๙. ตามหลักของทฤษฎีเพื่อนำอธิบายไปสู่การบริหารประเทศที่ล้มเหลวของนโยบายได้ โดยจากหลักฐานที่กล่าวมาจากกรหาเสียงนั้นมีหลายนโยบายที่ไม่สามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้จริง ซึ่ง องค์ประกอบของกระบวนการในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองจำเป็นต้องมีการทบทวนการ ตัดสินใจในการกำหนดนโยบายเพื่อให้เกิดการผลักดันไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งในกระบวนการนี้ควรใช้ หลักธรรมเข้ามาช่วยในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองเพราะเป็นเงื่อนไขของจารีตประเพณี ไทยจะทำให้เกิดสมดุลระหว่างจิตใจกับคุณภาพชีวิต^{๑๑๗}

^{๑๑๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๘ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๑๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๒ วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๑๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๕ วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๑๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๑๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๑๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๐ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓

๑๐. กระบวนการในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองนั้น มีหลากหลายวิธีด้วยกัน แต่ถ้าแต่ถ้ามองในการกำหนดโดยวิเคราะห์ตัวแบบ ระบบแล้ว ก่อนอื่นต้องทำความเข้าใจก่อนว่า ตัวแบบระบบนั้นเป็น ตัวแบบใช้วิเคราะห์ข้อมูลที่เน้นถึงสิ่งที่จับต้องได้ ไม่สามารถอธิบายความรู้สึกได้ จะเห็นได้ว่าปัจจัยนำเข้าที่สำคัญคือ ข้อมูลในพื้นที่ ที่เป็นเป็น ปัญหา หรือ สิ่งในพื้นที่ที่ต้องการ เข้าสู่กระบวนการตัดสินใจโดยยกในกระบวนการนี้ปัจจัยที่สำคัญคือข้อมูลในการตัดสินใจ ของผู้บริหาร พรรคการเมืองหรือสมาชิกพรรคเห็นความสำคัญต่อปัญหาที่เกิดขึ้นหรือไม่ซึ่งในกระบวนการนี้จะมี ปัจจัยต่างๆ ที่เป็นเหตุและผลที่ส่งผลโดยตรงต่อการตัดสินใจ ออกไปสู่กระบวนการปัจจัยนำออกที่จะ กลายเป็นนโยบายของพรรคการเมือง ซึ่งทั้งหมดที่ได้อธิบายมานั้นต้องอยู่ภายใต้สถานการณ์หรือ สิ่งแวดล้อมเดียวกันถ้าสิ่งแวดล้อมต่างกัน^{๑๑๘}

๑๑. ปัจจัยในการตัดสินใจก็จะแตกต่างกันไป ส่งผลให้ปัจจัยนำออกไม่สามารถแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงและท่านมองว่าในการนำหลักกรรมในการกำหนดนโยบายนั้นไม่สามารถนำมาใช้กับ การกำหนดนโยบายได้เพราะหลักกรรมนั้นขาดข้อมูลเชิงประจักษ์ และขาดการนำองค์ความรู้ที่เป็น กลางตรงกับหลักวิชาการให้เกิดการสอดคล้องกับภูมิสังคมของประเทศมาใช้เพราะตามทฤษฎีเพื่อการ อธิบายไปสู่การบริหารประเทศในความเป็นจริงนั้นยังไม่ชัดเจน^{๑๑๙}

๑๒. ที่ผ่านมานโยบายหลายนโยบายล้มเหลวไม่สามารถปฏิบัติได้จริงแต่ทั้งนี้ทั้งนั้นการที่ จะนำหลักกรรมมาปรับใช้นั้นก็สามารถทำได้เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างจิตใจและวัตถุที่มีผลต่อ คุณภาพชีวิตของสมาชิกในสังคมไทย^{๑๒๐}

๑๓. การป้องกันความเสียหายจากนโยบายของพรรคการเมืองอย่างน้อยต้องมีหน่วยงาน เข้ามาช่วยเหลือประชาชนว่ามีปัญหาเรื่องการเงินการคลังหรืองบประมาณฝ่ายการเงินก็จะอ้างว่า ได้รับความคิดเห็นหรือได้รับการยอมรับจากประชาชนแล้ว นี่คือ จุดแข็งของการจัดตั้งนโยบาย คือ มา จากประชาชนเพราะฉะนั้นนโยบายที่จะหาเสียงกับประชาชนจะเป็นสิ่งที่มาสังกัดกันในเรื่องของการ ตรวจสอบดังนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๕ ก. ด้าน การเมือง (๓) บัญญัติไว้ว่า^{๑๒๑}

๑๔. กำหนดความรับผิดชอบของพรรคการเมืองในการประกาศโฆษณา นโยบายที่มีได้ วิเคราะห์ผลกระทบ ความคุ้มค่า และความเสียหายอย่างรอบด้านสิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงความ รับผิดชอบของพรรคการเมืองในการเสนอนโยบายความรับผิดชอบต่อในที่นี้หมายความว่า นโยบายพรรค การเมืองที่มีได้มีการวิเคราะห์พรรคการเมืองนั้นๆ จะถูกปรับ ๕๐๐,๐๐๐ บาท เพราะฉะนั้นมาตรา

^{๑๑๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๑๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๘ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๒๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๒๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๙ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

๒๕๘ ก (๓) นี้มีการเชื่อมโยงกับนโยบายของพรรคการเมืองแล้ว แต่ถ้านโยบายได้นำความเสียหายให้เกิดขึ้นมากกว่าจำนวนเงินที่ถูกปรับเพราะฉะนั้นมาตรา ๒๕๘ ก (๓) จึงเป็นระบบการควบคุมก่อนเกิดปัญหา^{๑๒๒}

๑๕. กระบวนการในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย ต้องสามารถทำได้ ทันยุคทันสมัยและมีประชาติของสมาชิกพรรครองรับ เพราะในกระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองนั้นควรมีเหตุผลรองรับและสามารถสะท้อนให้เห็นถึงข้อดีและข้อเสียอย่างชัดเจน ซึ่งจะส่งผลไปยังปัจจัยนำออกหรือในรูปของการเผยแพร่ที่นำความเข้าใจ ให้กับสมาชิกหรือผู้แทนของพรรคให้มีความเข้าใจและจำเป็นต้องมีตัวชี้วัดของความสำเร็จในนโยบายอย่างเป็นรูปธรรม^{๑๒๓}

๑๖. กระบวนการสิ่งแวดล้อมเดียวกันหรือภายใต้สถานการณ์เดียวกันและท่านยังเชื่อมั่นว่าในการกำหนดนโยบายนั้นจำเป็นต้องใช้หลักธรรมเข้ามาปรับใช้ในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองซึ่งเป็นจุดสำคัญของการชี้ชะตาในการแพ้หรือชนะการเลือกตั้งในยุคดิจิทัล^{๑๒๔}

๑๗. มองมาพรรคการเมืองต้องมีความมุ่งมั่นทุ่มเทในการสร้างหรือกำหนดนโยบายด้วยความรอบครอบในกระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายและเมื่อตัดสินใจกำหนดนโยบายแล้วควรมีการทบทวนในการตัดสินใจว่าสิ่งที่ได้จากนโยบายนั้นได้มีประโยชน์จะสามารถปฏิบัติได้จริงหรือไม่ซึ่งทั้งหมดที่ได้กล่าวมานั้นในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองนั้นจำเป็นต้องมีการใช้หลักธรรมเข้ามาเป็นองค์ประกอบในแต่ละขั้นตอนของการกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง^{๑๒๕}

๑๘. การกำหนดนโยบายคือ ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่โดยการได้มาซึ่งปัญหานั้นพรรคการเมืองมีการเชื่อมโยงกับประชาชนเพื่อจะได้เข้าใจถึงความจำเป็นเดือดร้อน เพราะถ้าได้ข้อมูลจากพื้นที่แล้วกระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายแล้วจะได้มีความชัดเจนภายใต้สถานการณ์ที่เป็นจริงในสังคม และสิ่งสำคัญคือรูปแบบและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งในลักษณะของการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การปรึกษาหารือ การตัดสินใจ^{๑๒๖}

๑๙. ต้องมีการกำหนดเป็นกฎเกณฑ์ กติกา หรือข้อบังคับทางกฎหมาย เพื่อที่พรรคการเมืองจะได้จัดทำเป็นนโยบายพรรคการเมืองออกมาเผยแพร่ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าในกระบวนการกำหนดนโยบายนั้นจะต้องตอบสนองต่อความต้องการหรือแก้ปัญหาของพื้นที่ได้อย่างจริงจัง ทุ่มเทต่อการกำหนดนโยบายเพราะในกระบวนการหรือกลไกในการกำหนดนโยบายนั้นได้ทำ

^{๑๒๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๒๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๙ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓.

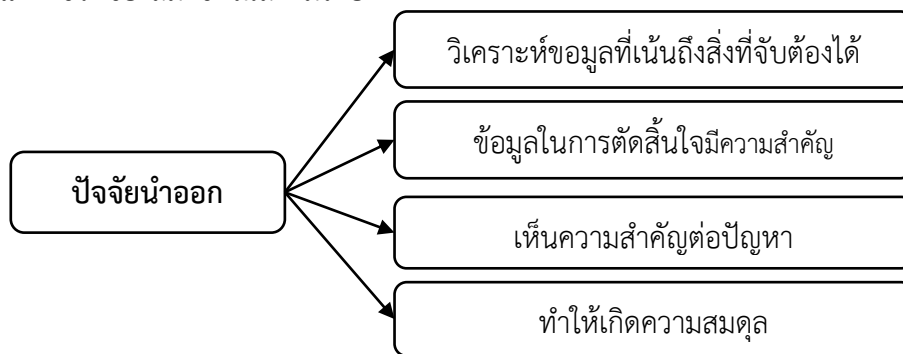
^{๑๒๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๒ วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๒๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๑ วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๒๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

อย่างรอบครอบในการตัดสินใจ ทบทวน ติดตามต่อนโยบายของพรรคการเมืองเพื่อที่จะสามารถนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง ซึ่งในกระบวนการต่างๆในการกำหนดนโยบายนั้นควรจะต้องนำหลักการ^{๑๒๗}

สรุปได้ว่า กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยด้านปัจจัยนำออก กระบวนการในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองนั้น มีหลากหลายวิธีด้วยกันแต่ถ้าแต่ถ้ามองในการกำหนดโดยวิเคราะห์ตัวแบบ ระบบแล้ว ก่อนอื่นต้องทำความเข้าใจก่อนว่า ตัวแบบระบบนั้นเป็นตัวแบบใช้วิเคราะห์ข้อมูลที่เน้นถึงสิ่งที่จับต้องได้ ไม่สามารถอธิบายความรู้สึกได้ จะเห็นได้ว่าปัจจัยโดยยกในกระบวนการนี้ปัจจัยที่สำคัญคือข้อมูลในการตัดสินใจของผู้บริหารพรรคการเมืองหรือสมาชิกพรรคเห็นความสำคัญต่อปัญหาที่เกิดขึ้นหรือไม่ซึ่งในกระบวนการนี้จะมีปัจจัยต่างๆ ที่เป็นเหตุและผลที่ส่งผลโดยตรงต่อการตัดสินใจที่ผ่านมานโยบายหลายนโยบายล้มเหลวไม่สามารถปฏิบัติได้จริงแต่ทั้งนี้ทั้งนั้นการที่จะนำหลักกรรมมาปรับใช้นั้นก็สามารถทำได้เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างจิตใจและวัตถุที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของสมาชิกในสังคมไทย

แผนภาพที่ ๔.๘ ปัจจัยนำออก

๔.๒.๔ กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยด้านผลที่เกิดขึ้น

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การสัมภาษณ์ ในประเด็นกลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยด้านผลที่เกิดขึ้น พบว่า

๑. ผลที่เกิดขึ้นจากการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองที่สำคัญคืออุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมืองร่วมกันสามารถสมาชิกพรรคมีทิศทางสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเมื่อยึดอุดมการณ์เป็นหลักแล้วจะทำให้กระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองที่สามารถปฏิบัติได้จริงให้เกิดผลประโยชน์ต่อประชาชน^{๑๒๘}

๒. สมาชิกในสังคมตลอดจนประเทศชาติซึ่งจะส่งผลโดยปัจจัยนำออกภายใต้สิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์เดียวกันนั้นมีความสำคัญอย่างมากเนื่องจากสิ่งแวดล้อมจะเป็นตัวหล่อหลอมให้เกิด

^{๑๒๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๒๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

อุดมการณ์แล้วนำไปสู่นโยบายที่สามารถปฏิบัติได้จริงและเป็นประโยชน์ต่อบ้านเมืองและประเทศชาติต่อไป^{๑๒๙}

๓. กลไกเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายในภาพรวม โดยทางพรรคจะให้สมาชิกในพรรคการเมืองเมื่อสำรวจความต้องการและปัญหาในพื้นที่แล้วจากนั้นสมาชิกทุกท่านก็นำปัญหาและความความต้องการในพื้นที่มารวมกัน และจะนำปัญหาและความต้องการ แบ่งออกเป็น ๓ ระยะระยะ ได้แก่ระยะสั้น ระยะ กลางและระยะยาว ซึ่งในขั้นตอนนี้เป็นหน้าที่ของสมาชิกแต่ต่อไปที่เป็นการกำหนดนโยบายที่นำมาเป็นนโยบายนั้น จะเป็นฝ่ายนโยบายและยุทธศาสตร์ของพรรคเป็นผู้ดำเนินการและประกาศใช้เป็นนโยบายของพรรค ซึ่งต้องยอมรับว่าในการกำหนดนโยบายของพรรคนั้นอาจจะไม่แก้ปัญหาหรือตอบสนองในบางพื้นที่ได้เพราะพรรคจะมองถึงความจำเป็นเร่งด่วนของประเทศและประชาชนส่วนใหญ่ที่กำลังเจอกับสถานการณ์ลำบาก^{๑๓๐}

๔. ผลที่เกิดขึ้นต่อกระบวนการในการกำหนดนโยบายคือ ปัญหาหรือความต้องการในพื้นที่ เพราะในกระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายนั้นต้องมีสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญและในการตัดสินใจนั้นนโยบายที่ได้ต้องสามารถแก้ปัญหาและปฏิบัติได้จริง สามารถเห็นเป็นรูปธรรมหรือเชิงประจักษ์ต่อสายตาประชาชนได้ แต่ทั้งนี้ก็ต้องขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ ซึ่งเป็นไปในทางเดียวกันที่ได้กล่าวแสดงความคิดเห็นในกระบวนการกำหนดนโยบายที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน^{๑๓๑}

๕. โดยการกำหนดปัญหานั้นมาจากสมาชิกพรรคได้ลงพื้นที่เพื่อรับฟังปัญหาหรือความต้องการของประชาชนในพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบ เมื่อได้ปัญหาแล้วจึงนำปัญหาเข้าสู่ที่ประชุมของพรรคการเมืองเพื่อกำหนดทิศทางในการกำหนดนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาต่อไป^{๑๓๒}

๖. ผลที่เกิดขึ้นจากการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยก็คือ การหาเสียงเพื่อให้ชนะจากการเลือกตั้งซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาชนเกิดการยอมรับและเห็นว่าพรรคการเมืองนั้นต้องการเข้ามาเพื่อแก้ไขปัญหาของประชาชนในพื้นที่แต่เมื่อมองในทางทฤษฎีแล้วคือการที่พรรคการเมืองเข้าไปในพื้นที่เพื่อที่จะรับทราบปัญหาและความต้องการของคนในพื้นที่แล้วนำปัญหานั้นเข้ามากำหนดทิศทางในการกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาหรือตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่^{๑๓๓}

๗. ปัญหา หรือความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ที่ต้องมาจากการสร้างกระบวนการในการรับฟังปัญหาหรือความเดือดร้อนที่ส่งผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ในพื้นที่ และเป็นปัญหา ความเดือดร้อน

^{๑๒๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๓๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๓๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๓๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๓๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๘ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

ที่ประชาชนในพื้นที่ไม่สามารถแก้ไขตนเองได้ สู่กระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย ที่ต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจ และข้อมูลพื้นฐานหรือปัจจัยนำเข้าต้องมีเหตุผลรองรับซึ่งในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนในการกำหนดทิศทางของนโยบายต่างๆของพรรคการเมือง ปัจจัยนำออก เป็นสิ่งที่ได้จากกระบวนการตัดสินใจ หรือนโยบายของพรรคการเมืองที่เกิดจากกระบวนการตัดสินใจ และสิ่งแวดล้อม สถานการณ์หรือสถานะที่ส่งผลต่อ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการตัดสินใจและปัจจัยนำออกนั้นต้องอยู่ในสิ่งแวดล้อมเดียวกัน^{๑๓๔}

๘. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรหรือพรรคการเมืองเพื่อให้ทราบ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม เข้ามาใช้พิจารณา และวิเคราะห์สภาพทั่วไปของพรรคการเมือง เพื่อประโยชน์ในการใช้วางแผนงาน ตลอดจนการสร้างกลยุทธ์ต่างๆ ในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของพรรคการเมือง ^{๑๓๕}

๙. กระบวนการในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยควรมีลักษณะที่เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคการเมืองทุกด้าน เช่น การร่วมแรง การร่วมใจ การร่วมในเงินทุน หรือทรัพยากรของพรรค การร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ การร่วมในการบริหาร รวมถึงร่วมตรวจสอบติดตามการดำเนินงาน การกำหนดนโยบาย เป็นต้น ในกระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยควรมีลักษณะ เป็นการร่วมกันตัดสินใจ มิใช่เฉพาะบุคคลคนใดคนหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง^{๑๓๖}

๑๐. กระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย ควรเป็นสิ่งที่ เป็นประโยชน์และสนองต่อความต้องการของประชาชนจริงๆ เพราะสิ่งที่ได้มาเกิดจากเจตนารมณ์ร่วมกันของประชาชน และสิ่งแวดล้อม เช่น ความตื่นตัวของประชาชนในเรื่องการเมือง หรือ ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้ประชาชนสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับพรรคการเมืองได้ง่ายขึ้นทำให้การรวมกลุ่มกันเพื่อเสนอความต้องการหรือปัญหา การเข้าร่วมเป็นสมาชิก และการเข้าถึงพรรคการเมือง สะดวก รวดเร็วยิ่งขึ้น ทำให้ง่ายต่อการกำหนดนโยบายของพรรค^{๑๓๗}

๑๑. กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองที่ได้อธิบายมานั้นพรรคการเมืองต้องมีความจริงใจต่อการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังใช้กำหนดนโยบายเพื่อมาหาให้ตนพรรคชนะในการเลือกตั้งอย่างเดียว แนวคิดการวิเคราะห์กำหนดนโยบายคือ การวิเคราะห์ ตัวแบบระบบ การเมือง

^{๑๓๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๔ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๓๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๙ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๓๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๓๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓.

ดำรงอยู่ เหมือนชีวิตการเมือง ดังนั้น ชีวิตการเมืองจึงต้องดำรงอยู่ อย่างเป็นระบบซึ่งประกอบด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างระบบการเมืองและสิ่งแวดล้อม

๑๒. เจ็อนไซหรือสถานการณ์สำคัญประกอบไปด้วยความต้องการเรียกร้องและการ สนับสนุนของประชาชนและสังคม ส่วนระบบการเมืองเปรียบเสมือนกล่องดำคือกลุ่มของโครงสร้าง มี กิจกรรมทางการเมืองและการบริหารที่สัมพันธ์กันส่วนการใช้อำนาจในการบรหารตามค่านิยมของ สังคม ประเพณีและกฎระเบียบต่าง ๆ^{๑๓๘}

๑๓. เมื่อปัจจัยนำเข้าได้เข้ามาสู่กระบวนการของกล่องดำก็จะผลิตผลลัพธ์หรือผลผลิต ออกมาเรียกว่าปัจจัยนำออก ของระบบการเมือง หรือผลผลิตของระบบการเมืองและผลผลิตของ ระบบการเมืองนี้เองก็จะทำหน้าที่ส่งย้อนกลับเข้าสู่สิ่งแวดล้อมในรูปของผลสะท้อนกลับหรือ ผลกระทบ เพื่อสนองตอบความต้องการของสังคม และการสนับสนุนของประชาชนอันเป็น องค์ประกอบสำคัญในการสร้างแรงผลักดันของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อระบบการเมือง เกิดความสัมพันธ์ แบบพลวัต โดยจะมีการปรับตัวเพื่อสร้างระบบให้มีความสมดุลเพื่อให้ชีวิตการเมืองดำรงอยู่ได้ ตลอดไป^{๑๓๙}

๑๔. การวิเคราะห์นโยบายจะช่วยให้นักวิเคราะห์นโยบายสามารถกำหนดประเด็นของ การวิเคราะห์ที่ได้ถูกต้องและสอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาของสังคม ซึ่งจะทำให้การวิเคราะห์มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การวิเคราะห์แต่ละเรื่องจะต้องมีการออกแบบจากผู้เชี่ยวชาญและมีเทคนิคของ นักวิเคราะห์ในการสร้างระบบและกลไกในปัจจุบันสามารถออกแบบทั้งด้านความคุ้มค่าความเสี่ยง และอื่น ๆ ได้ทั้งทางการตลาดทางธุรกิจและทางเศรษฐกิจ^{๑๔๐}

๑๕. กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยที่ได้อธิบายมานั้นพรรคการเมือง ต้องมีความจริงใจต่อการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังจึงใช้กำหนดนโยบายเพื่อมาทำให้ตนพรรคชนะในการ เลือกตั้งอย่างเดียว แนวคิดการวิเคราะห์กำหนดนโยบายคือ การวิเคราะห์ ตัวแบบระบบ หมายถึง การเมืองดำรงอยู่ เหมือนชีวิตการเมือง^{๑๔๑}

๑๖. ชีวิตการเมืองจึงต้องดำรงอยู่ อย่างเป็นระบบซึ่งประกอบด้วย ความสัมพันธ์ระหว่าง ระบบการเมืองและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นเจ็อนไซหรือสถานการณ์สำคัญประกอบไปด้วยความต้องการ เรียกร้องและการสนับสนุนของประชาชนและสังคม ส่วนระบบการเมืองเปรียบเสมือนกล่องดำคือ กลุ่มของโครงสร้าง มีกิจกรรมทางการเมืองและการบริหารที่สัมพันธ์กันส่วนการใช้อำนาจในการบรหารตามค่านิยมของสังคม ประเพณีและกฎระเบียบต่าง ๆ เมื่อปัจจัยนำเข้าได้เข้ามาสู่กระบวนการ

^{๑๓๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

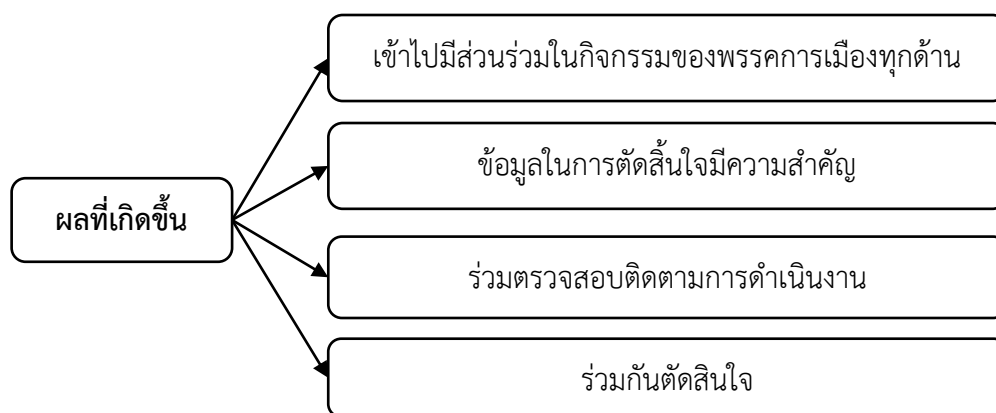
^{๑๓๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๔๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๔๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓.

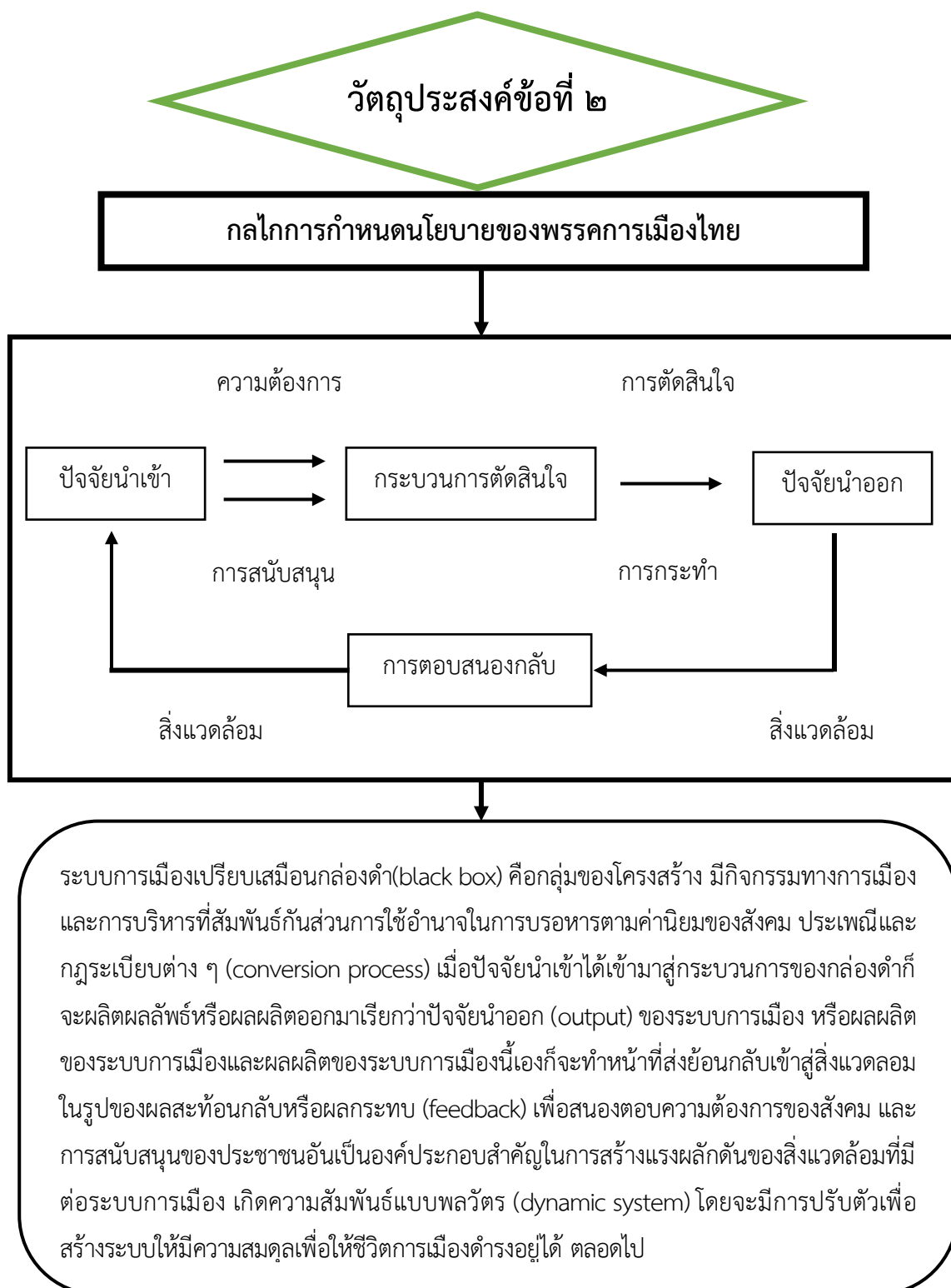
ของกล่องดำก็จะผลิตผลลัพธ์หรือผลผลิตออกมาเรียกว่าปัจจัยนำออก ของระบบการเมือง หรือผลผลิตของระบบการเมืองและผลผลิตของระบบการเมืองนี้เองก็จะทำหน้าที่ส่งย้อนกลับเข้าสู่สิ่งแวดล้อมในรูปของผลสะท้อนกลับหรือผลกระทบ เพื่อสนองตอบความต้องการของสังคม และการสนับสนุนของประชาชนอันเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างแรงผลักดันของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อระบบการเมือง เกิดความสัมพันธ์แบบพลวัต โดยจะมีการปรับตัวเพื่อสร้างระบบให้มีความสมดุล เพื่อให้ชีวิตการเมืองดำรงอยู่ได้ตลอดไป^{๑๔๒}

สรุปได้ว่า กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยด้านผลที่เกิดขึ้น กระบวนการในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยควรมีลักษณะที่เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคการเมืองทุกด้าน ร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมในเงินทุนหรือทรัพยากรของพรรค การร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ การร่วมในการบริหาร รวมถึงร่วมตรวจสอบ ติดตามการดำเนินงาน การกำหนดนโยบาย ในกระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยควรมีลักษณะเป็นการร่วมกันตัดสินใจ มิใช่เฉพาะบุคคลคนใดคนหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้ประชาชนสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับพรรคการเมืองได้ง่ายขึ้นทำให้การรวมกลุ่มกันเพื่อเสนอความต้องการหรือปัญหา การเข้าร่วมเป็นสมาชิก และการเข้าถึงพรรคการเมือง สะดวก รวดเร็วยิ่งขึ้น ทำให้ง่ายต่อการกำหนดนโยบายของพรรค

แผนภาพที่ ๔.๙ ผลที่เกิดขึ้น

^{๑๔๒}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๓ วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

แผนภาพที่ ๔.๑๐ กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

ตารางที่ ๔.๒ ผลสรุปการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญของการวิเคราะห์กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

ประเด็นที่	ประเด็น	ความถี่	รูป/คนที่ให้ข้อมูลสำคัญ
๑	กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยด้านปัจจัยนำเข้า นักวิเคราะห์นโยบายต้องการทัศนภาพในการรับรู้เกี่ยวกับบริบทของปัญหาทางสังคม นักวิเคราะห์นโยบายจะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองและพฤติกรรมองค์กร และนักวิเคราะห์นโยบายจะต้องมีกรอบของจริยธรรมในการทำงานของตนอย่างชัดเจนในการปฏิสัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์นโยบายบทบาทและหน้าที่ของพรรคการเมือง เป็นการมองบทบาทหน้าที่ของพรรคการเมืองเป็นการพิจารณาถึงกิจกรรมหลักๆ ที่พรรคการเมืองกระทำ อยู่ในสังคม	๒๐	๑, ๒, ๓, ๔, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๓, ๑๔, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๒, ๒๔
๒	กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยด้านกระบวนการตัดสินใจ นักวิเคราะห์นโยบายสามารถกำหนดประเด็นของการวิเคราะห์ได้ถูกต้องและสอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาของสังคม ซึ่งจะทำให้การวิเคราะห์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การวิเคราะห์แต่ละเรื่องจะต้องมีการออกแบบจากผู้เชี่ยวชาญและมีเทคนิคของนักวิเคราะห์ในการสร้างระบบและกลไกในปัจจุบันสามารถออกแบบทั้งด้านความคุ้มค่าความเสี่ยงและอื่น ๆ	๒๐	๓, ๔, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑, ๒๒, ๒๔

ตารางที่ ๔.๒ ผลสรุปการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญของการวิเคราะห์กลไกการกำหนดนโยบาย
ของพรรคการเมืองไทย (ต่อ)

ประเด็นที่	ประเด็น	ความถี่	รูป/คนที่ให้ข้อมูลสำคัญ
๓	<p>กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย</p> <p>ด้านปัจจัยนำออก</p> <p>ตัวแบบระบบนั้นเป็น ตัวแบบใช้วิเคราะห์ข้อมูลที่เน้นถึงสิ่งที่จับต้องได้ ไม่สามารถอธิบายความรู้สึกได้ จะเห็นได้ว่าปัจจัยโดยยกในกระบวนการนี้ปัจจัยที่สำคัญคือข้อมูลในการตัดสินใจของผู้บริหารพรรคการเมืองหรือสมาชิกพรรคเห็นความสำคัญต่อปัญหาที่เกิดขึ้นหรือไม่ซึ่งในกระบวนการนี้จะมีปัจจัยต่างๆ ที่เป็นเหตุและผลที่ส่งผลโดยตรงต่อการตัดสินใจที่ผ่านมานโยบายหลายนโยบายล้มเหลวไม่สามารถปฏิบัติได้จริงแต่ทั้งนี้ทั้งนั้นการที่จะนำหลักการมาปรับใช้นั้นก็สามารถทำได้เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างจิตใจและวัตถุที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของสมาชิกในสังคมไทย</p>	๑๙	๑, ๔, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑, ๒๒, ๒๔
๔	<p>กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย</p> <p>ด้านผลที่เกิดขึ้น</p> <p>การร่วมในการบริหาร รวมถึงร่วมตรวจสอบติดตามการดำเนินงาน การกำหนดนโยบาย ในกระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยควรมีลักษณะเป็นการร่วมกันตัดสินใจ มิใช่เฉพาะบุคคลคนใดคนหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้ประชาชนสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับพรรคการเมืองได้ง่ายขึ้นทำให้การรวมกลุ่มกันเพื่อเสนอความต้องการหรือปัญหา</p>	๑๖	๑, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑, ๒๔

๔.๓ การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยการบูรณาการตามหลักพุทธธรรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็น ๔.๓ การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยการบูรณาการตามหลักพุทธธรรมจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

๔.๓.๑ การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยการบูรณาการตามหลักอิทธิบาท ๔ ฉันทะ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การสัมภาษณ์ในประเด็นการพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยการบูรณาการตามหลักอิทธิบาท ๔ ฉันทะ พบว่า

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไทย เริ่มต้นจากการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองที่รับฟังเสียงของประชาชนความต้องการของประชาชนผสมผสานกับจุดยืนทางการเมืองของพรรคการเมืองและนำเสนอต่อประชาชน ส่งผลให้ นโยบาย ที่ประชาชนเห็นว่า มีประโยชน์กับตนเอง จึงจะใส่ใจและเข้าไปมีส่วนร่วมกับพรรคการเมืองที่ตนเองชื่นชอบเรียกว่ามีฉันทะหรือมีความใส่ใจจะพยายามเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งทางการเมือง ฉันทะกับกิจกรรมทางการเมือง จึงมีลักษณะของการใส่ใจให้ความสำคัญกับนโยบายของพรรคการเมืองหรือนโยบายของรัฐที่มีต่อกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องและสัมพันธ์กับคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในสังคม ประชาธิปไตย เป็นสิ่งที่ จำเป็น เพราะประชาชนกล้าที่จะแสดงออกเนื่องจากกฎหมายให้การรองรับ ซึ่งต้องดำเนินการได้ตามกฎหมาย นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ ทางการเมืองผสมผสานเป็นความคิดที่หลากหลาย ทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยทั้งสนับสนุน และขยายผลไปสู่กิจกรรมต่างๆทางการเมืองซึ่งพบได้ในสังคมปัจจุบัน^{๑๔๓}

๒. ชาวบ้านทั่วไป มีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยทั้งทางตรงและทางอ้อม อาจแสดงตัวตนในการสนับสนุนหรือคัดค้านอย่างชัดเจน แต่บางครั้งอาจไม่แสดงตนสนับสนุนหรือคัดค้านกิจกรรมทางการเมืองในบางกลุ่มแต่ทว่าเมื่อมีการเลือกตั้งก็จะเข้าไปใช้สิทธิ์และเสรีภาพสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง^{๑๔๔}

๓. นโยบายของพรรคการเมือง โดยเฉพาะนโยบาย ที่มีลักษณะเป็นประชานิยมจะได้รับการตอบรับ และสร้างการมีส่วนร่วม สร้างจุดสนใจให้แก่ประชาชนเป็นจำนวนมาก นโยบายบางพรรคมีผลต่อความรู้สึก ของประชาชนแบบฝังรากลึกมาถึงปัจจุบัน เรียกว่า มีความสนใจ และสร้างฉันทะให้แก่ประชาชนจำนวนมาก^{๑๔๕}

^{๑๔๓}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๓.

^{๑๔๔}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๓.

^{๑๔๕}สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๓.

๔. นโยบายแบบประชานิยมจนบางพรรคการเมือง ก็ได้รับการ ใส่ใจจากประชาชนใน รูปแบบของการต่อต้าน เนื่องจากเห็นว่านโยบายแบบประชานิยมจะส่งผลต่อ ฐานะทางการเงิน โดยรวมของประเทศ การมีฉันทะ และใส่ใจต่อ กิจกรรมทางการเมืองจึงมุ่งไปที่การรวมกลุ่มเพื่อ ต่อต้านนโยบายแบบประชานิยมของบางพรรคการเมือง^{๑๔๖}

๕. ฉันทะเป็นคำพระ ที่แสดงถึง การใส่ใจการให้ความสำคัญ ตอบกิจกรรมใดกิจกรรม หนึ่งที่ดำเนินการขึ้น เมื่อกล่าวถึง การมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงเป็นการ ที่ประชาชนให้ความสำคัญ แล้วเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ทั้งในรูปแบบของนโยบายและกิจกรรมที่รัฐจัดขึ้น^{๑๔๗}

๖. ประชาชนจะแสดงพฤติกรรมและเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในช่วงที่พรรค การเมืองได้เปิดตัวหรือนำเสนอนโยบายที่ตรงกับ ปัญหาความต้องการของตนเองร่วมวิพากษ์วิจารณ์ รวมถึงการสนับสนุนให้ข้อมูลเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเพื่อให้พักที่อยู่ในใจของตน ได้รับเลือกตั้ง เข้าไปผลักดันนโยบายที่ตรง กับความต้องการความเดือดร้อนของประชาชนซึ่งเป็นกลไกสำคัญ ต่อการพัฒนากิจกรรมทางการเมือง^{๑๔๘}

๗. ประชาชน อาจไม่พูดถึง คำว่ามีฉันทะ หรือไม่มีฉันทะ แต่พฤติกรรมที่แสดงออก ใน รูปแบบของการเข้าร่วมหรือการต่อต้านแสดงชัดเจนว่าประชาชนนั้นรับรู้ นโยบายของพรรคการเมือง ที่นำเสนอต่อประชาชนและแสดงออกมาอย่างชัดเจนว่าให้การสนับสนุนหรือต่อต้านทำให้ทราบว่า นโยบายที่พรรคการเมือง นำมาซึ่งพฤติกรรมการเป็นฐานเสียงของพรรคการเมือง^{๑๔๙}

๘. นโยบายของพรรคการเมืองเป็นเหมือนสิ่งล่อตาล่อใจให้ประชาชน รู้สึกชอบซึ่งตรงกับ คำว่าฉันทะ หากนโยบายดีก็จะชักชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม กับกิจกรรมที่พรรคการเมืองที่ ชื่นชอบ เข้าไปสนับสนุนและร่วมกิจกรรมที่หลากหลายในทางตรงกันข้าม หากนโยบายที่นำเสนอนั้น ประชาชนรู้สึกไม่ชื่นชอบ ก็จงใจให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการต่อต้านคัดค้าน ซึ่งทั้งสอง อย่าง ทางนโยบายที่ถูกใจและไม่ถูกใจ นำไปสู่ความรู้สึกของประชาชนในลักษณะมีฉันทะและไม่มี ฉันทะคือปฏิเสธนโยบายของพรรคการเมืองเหล่านั้น ไม่รวม ไม่สนใจ^{๑๕๐}

๙. ฉันทะ เป็นลักษณะของความพอใจความใส่ใจที่มีต่อนโยบายของพรรคการเมือง โดยเฉพาะพรรคการเมืองที่นำเสนอ ตรงต่อความต้องการของประชาชน ยิ่งนโยบายพรรคการเมือง นำเสนอตรงต่อความต้องการของประชาชนกลุ่มที่เป็นฐานเสียงนักการเมือง สามารถเอื้อประโยชน์

^{๑๔๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๙ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๔๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๔๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๒ วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๔๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๕๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๙ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

แก่ฐานเสียงทุกกลุ่มได้ แสดงวิธีการจัดทำนโยบายให้สำเร็จ ช่วยผลักดันให้พรรคการเมืองได้รับชัยชนะหลังการเลือกตั้ง^{๑๕๑}

๑๐. ในอดีต กิจกรรมทางการเมือง จะมีรูปแบบของการใช้อำนาจ บังคับ หรือใช้อำนาจทางการเงิน เพื่อจูงใจให้ประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง แต่ในสภาพสังคมปัจจุบัน ทางนี้อำนาจมืด และอำนาจเงิน ไม่อาจครอบงำ สร้างการมีส่วนร่วม ทำให้ประชาชน ได้ใส่ใจ ต่อพรรคการเมืองเหล่านั้น เนื่องจากว่า การสื่อสาร ในปัจจุบัน มีความรวดเร็ว การนำเสนอข่าวสาร ทางด้านจริง และด้านปลอม ช่วยให้ นโยบายของพรรคการเมือง สร้างการมีส่วนร่วม แก่ประชาชน มีการวิเคราะห์ วิจัย และนำเสนอ สู่สังคมออนไลน์ สร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองแสดงถึงความใส่ใจของประชาชน ต่อนโยบาย พรรคการเมือง ที่หลังเลือกตั้ง จะมีผล ต่อการพัฒนาประเทศ^{๑๕๒}

๑๑. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในบางกลุ่ม อาจไม่ได้เกิด จากนโยบายของพรรคการเมือง แต่อาจเกิดจากคนใกล้ชิด จูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ทั้งรูปแบบของการจ่ายเงินเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมให้ไปลงคะแนนหรือสนับสนุน รวมไปถึงการเข้าร่วมกิจกรรมที่พรรคการเมืองจัดขึ้น ทั้งนี้ความเป็นจริง อาจไม่ได้ใส่ใจกับนโยบายพรรคการเมืองที่ได้นำเสนอ แต่ใส่ใจกับค่าตอบแทน ที่หัวหน้าคณะพรรคการเมืองมอบให้^{๑๕๓}

๑๒. ฉันทะที่เกิดขึ้น ในสังคมไทย สามารถสังเกตเห็นได้ จากการชักจูงของเพื่อนญาติสนิทและเครือข่าย ให้เข้าไปมีส่วนร่วม กับกิจกรรมทางการเมือง ที่แกนนำเห็นว่า เป็นประโยชน์หรือได้รับการบ้านจ้าง ให้สร้างฉันทะความพอใจให้เกิดขึ้นมากๆ ในชุมชน สร้างกระแส ที่มีต่อนโยบายของพรรคการเมือง ฉันทะ จึงมีหลักฐาน ทั้งการจ่ายเงินการนำเสนอ นโยบาย และความเชื่อมโยงกับแกนนำกลุ่มเครือข่ายที่มีอยู่ในชุมชน^{๑๕๔}

๑๓. ความรู้สึกพอใจไม่พอใจ เป็นธรรมชาติ ที่เกิดขึ้น กับมนุษย์ทุกคน ฉันทะก็เช่นกัน ความรู้สึกพอใจสนใจต่อนโยบายของพรรคการเมือง เพราะอาจเกิดขึ้นได้ นำไปสู่ การมีส่วนร่วม กับกิจกรรมทางการเมืองที่พรรคการเมืองได้นำเสนอผ่านสื่อหรือเชื่อมโยงมาตรงกับความต้องการของตนเอง จึงสร้างการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางการเมืองที่พรรคการเมืองนำเสนอ^{๑๕๕}

๑๔. การนำเสนอ นโยบายของภาครัฐ และการจัดกิจกรรมของภาครัฐ ก็เป็นส่วนหนึ่ง ที่ช่วยให้ ประชาชน ได้มีฉันทะเข้าร่วมกับกิจกรรมของพรรคการเมือง ในรูปแบบของการสนับสนุนและ

^{๑๕๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๕๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๕ วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔.

^{๑๕๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๐ วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๕๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๔ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๕๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๓.

วิพากษ์วิจารณ์ นโยบายของพรรคการเมืองได้อย่างเสรี ภายใต้ช่วงระยะเวลา ที่รัฐกำหนดให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม กิจกรรมทางการเมือง โดยมากเป็นช่วงเลือกตั้งในระดับต่างๆ^{๑๕๖}

๑๕. ฉันทลักษณ์เป็นจุดเริ่มต้นความสนใจ ประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ที่พรรคการเมืองได้นำเสนอ ต่อประชาชน นำไปสู่การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชนกับพรรคการเมือง และรัฐได้เข้ามาสนับสนุน พร้อมกับชี้แจง ข้อกฎหมาย ห้ามพรรคการเมืองดำเนินการ ชักจูงให้ประชาชนเข้าร่วมดำเนินนโยบายที่พรรคการเมืองนำเสนอต่อประชาชน เข้าข่ายสัญญาว่าจะให้ ซึ่งขัดต่อ ข้อกฎหมายเลือกตั้ง^{๑๕๗}

๑๖. ประชาชน จะรู้สึก เข้าร่วมกิจกรรม กับพรรคการเมือง ก็ต่อเมื่อ มีการนำเสนอ นโยบาย ต่อประชาชน และนโยบายเหล่านั้น ประชาชน คิดว่าเป็นประโยชน์หรือส่งผลกระทบต่อ ประเทศชาติ ทั้งในด้านบวก และด้านลบ จะแสดง พฤติกรรม การมีส่วนร่วม ด้วยความจริงใจ ซึ่งตรงกับ คำว่าฉันทะ ตามหลักการ ของพระพุทธศาสนา ซึ่งเมื่อ นโยบาย ตรงตามความต้องการของ ประชาชน ประชาชนจะเข้าร่วมกิจกรรม ด้วยความเต็มใจ และให้การสนับสนุนพรรคการเมือง ตามกำลัง ของตนเอง^{๑๕๘}

๑๗. ฉันทะคือความพอใจ และความพอใจ อาจเป็นความพอใจ เฉพาะบุคคล สามารถ ขยาย เป็นความพอใจ ของกลุ่มคน จำนวนมาก โดยเฉพาะความพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมือง ที่ช่วยให้ เกิดการพัฒนาประเทศ และพัฒนา คุณภาพชีวิต ของประชาชน^{๑๕๙}

๑๘. นโยบายพรรคการเมืองที่มีความชัดเจนสามารถปฏิบัติได้ โดยเฉพาะนโยบายของพรรคการเมืองใหญ่ จะสร้างฉันทะสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนได้มาก เนื่องจากมีฐานเสียง และเทคนิคการสร้างกระแส รวมถึงการสร้างกลไก ทางการตลาดมาช่วยเสริมสร้าง กระตุ้น ฉันทะของประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนนโยบายของพรรคการเมือง^{๑๖๐}

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาหลักการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยการบูรณาการตามหลักอิทธิบาท ๔ ฉันทะ เป็นกลไก เริ่มต้นของการพัฒนานโยบายของพรรคการเมืองและบูรณาการระหว่างความต้องการทางการเมืองของพรรคการเมือง กับความต้องการของประชาชนซึ่งสอดคล้องกับ นโยบายของรัฐภายใต้รัฐธรรมนูญที่กำหนดให้ประชาชนและพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายขับเคลื่อนประเทศ ดังนั้นการมีส่วนร่วมการใส่ใจการวิเคราะห์วิจารณ์นโยบายของพรรคการเมืองจึงช่วยให้ นักการเมือง นำนโยบายที่ดีที่สุดไปบริหารประเทศ โดยการสนับสนุน

^{๑๕๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๔ วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓.

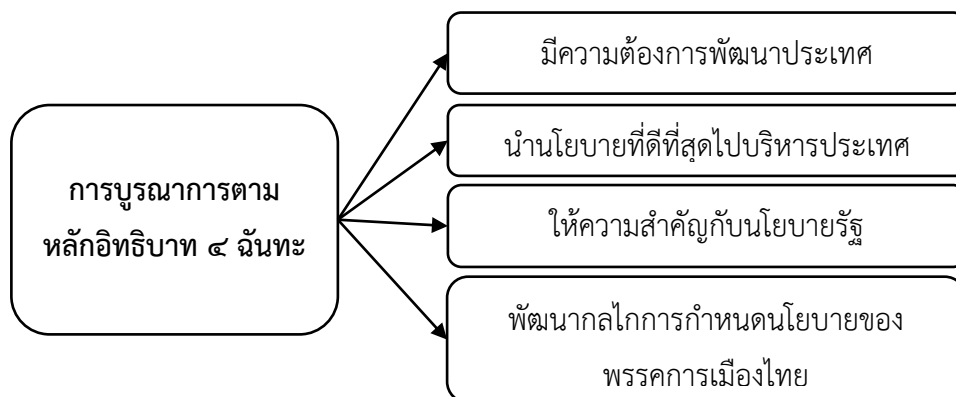
^{๑๕๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๓ วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๕๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๒ วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๕๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๙ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๖๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

ของประชาชนที่สนใจให้ความสำคัญต่อบทบาทที่ดีที่สุด จึงเกิดเป็นความรู้สึก ใส่ใจตามหลักการของฉันทะ ที่มีต่อการพัฒนาหลักการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

แผนภาพที่ ๔.๑๑ การบูรณาการตามหลักอิทธิบาท ๔ ฉันทะ

๔.๓.๒ การพัฒนาหลักการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยการบูรณาการตามหลักอิทธิบาท ๔ วิริยะ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การสัมภาษณ์ในประเด็นการพัฒนาหลักการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยการบูรณาการตามหลักอิทธิบาท ๔ วิริยะ พบว่า

วิริยะ คือความเพียรเป็นลักษณะ ของความพยายามที่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองที่นโยบายของพรรคการเมืองเหล่านั้นนำเสนอ มี ๒ แก่มุม เธอ เพียรพยายามเพื่อขับเคลื่อนนโยบายที่ชื่นชอบ เพื่อให้พรรคการเมืองได้รับชัยชนะหลังการเลือกตั้ง และต้องการให้พรรคการเมืองเหล่านั้น นำนโยบาย ไปวางแผน พัฒนาประเทศ จัดให้มี โครงการและแผนงานต่างๆเข้ามาสนับสนุน ตามนโยบายที่พรรคการเมืองได้นำเสนอไว้ ในทางตรงกันข้าม หากนโยบายไม่เป็นที่ชื่นชอบจะเพียรพยายาม ต่อต้านเพื่อไม่ให้พรรคการเมือง นั้นได้นำเสนอนโยบายหรือขยายผลนำไปสู่ การได้รับเลือกตั้งเป็นแกนนำรัฐบาล ความเพียรพยายาม จึงเป็นลักษณะ ของการสั่งสม ให้เกิดกิจกรรมต่างๆทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง

๑. นโยบายของพรรคการเมืองไม่อาจเกิดขึ้นได้ เพียงการพูดหรือนำเสนอเพียงไม่กี่ครั้ง พรรคการเมืองจะต้องพยายามพูดและทำกิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่องจึงจะส่งผลให้นโยบายเหล่านั้นเข้าถึงประชาชนประชาชนรับรู้ และประชาชนก็จะต้องเพียรพยายามเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อเรียนรู้และทำความเข้าใจถึงผลดีผลเสียของนโยบายพรรคการเมือง จากนั้น จึงให้การสนับสนุนและเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองด้วยเหตุและผล^{๑๖๑}

^{๑๖๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๔ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๓.

๒. ความเพียรพยายามทางการเมืองนำเสนอนโยบายของพรรคการเมืองเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยสร้างกระแสความนิยมต่อพรรคการเมือง รวมถึงการสนับสนุนให้ประชาชนร่วมรณรงค์ ขยายผลนโยบายของพรรคการเมือง ไปสู่ประชาชนอื่นๆ ทั้งผ่านฐานเสียงและกลุ่มแกนนำทางการเมืองเพื่อให้ นโยบายเหล่านั้น ได้เป็นที่รับรู้อันเป็นกลไกสำคัญต่อการได้รับเลือกตั้ง^{๑๖๒}

๓. พรรคการเมืองและนักการเมืองที่เป็นแกนนำโดยเฉพาะผู้นำเสนอนโยบายของพรรคการเมืองจะเป็นกลไกแรก ในการสนับสนุน ให้สมาชิกพรรครวมถึงคนอื่นๆ และประชาชน ได้เพียรพยายามนำเสนอโยบายของพรรคการเมืองในรูปแบบของการประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้ประชาชนได้รับรู้ถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น แก่ประชาชน^{๑๖๓}

๔. วิริยะ คือการพูดบ่อยๆ ทำบ่อยๆ ให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศได้รับรู้ถึงนโยบายของพรรคการเมือง เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจการตอบข้อซักถามของประชาชน ที่อาจสงสัยหรือต้องการอยากรู้ว่านโยบายที่พรรคการเมืองนำเสนอ นั้นประชาชนจะได้รับประโยชน์อะไร และต้องมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบอย่างไรการนำเสนอโยบายบ่อยๆและต่อเนื่องจึงเข้าข่ายของความเพียรพยายามการมีวิริยะทางการเมืองต่อการนำเสนอโยบายของพรรคการเมืองสู่ประชาชน^{๑๖๔}

๕. การสื่อสารทางการเมือง ทั้งการพูดและการนำเสนอสื่อต่างๆที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของพรรคการเมือง จะต้องอาศัย หลักการกระทำบ่อยๆ และต่อเนื่องซึ่งตรงกับคำสอนทางพระพุทธศาสนา วิริยะความเพียรพยายามจะทำให้ ประสบความสำเร็จ ในทางเดียวกัน กับการนำเสนอข้อมูลนโยบายของพรรคการเมืองเมื่อกระทำบ่อยๆ ความสำเร็จก็จะเกิดขึ้น กับพรรคการเมืองคือได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้งถ้าหากว่างสามารถนำเสนอและจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมให้การสนับสนุนพรรคการเมืองภายใต้นโยบายที่นำเสนอมีความชัดเจน^{๑๖๕}

๖. ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมรับรู้และส่งต่อสามารถบอกเล่านโยบายของพรรคการเมืองได้แสดงถึงความร่วมมือร่วมใจของพรรคการเมือง ที่เพียรพยายาม นำเสนอโยบายของพรรคการเมือง สู่ประชาชน จึงเป็นกลไกที่สำคัญ ในการส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม กับความเพียรพยายาม นำเสนอโยบายของพรรคการเมืองที่ตนเองชื่นชอบ^{๑๖๖}

๗. วิริยะความเพียรพยายาม เป็นการกระทำ ทางการเมืองของบุคคลหรือของกลุ่มที่กระทำอย่างต่อเนื่องส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการผลักดัน กิจกรรมนั้นไปถึง จุดหมายที่วางไว้ ทั้งนี้ เมื่อพรรคการเมืองกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองนำเสนอต่อประชาชนเมื่อมีความเพียร

^{๑๖๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๐ วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๖๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๕ วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔.

^{๑๖๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๖๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๖๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓.

พยายามการดำเนินงานมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนจะก่อให้เกิด การนำนโยบาย ขยายผล ไปสู่การเป็น นโยบายหลักของการพัฒนาประเทศ^{๑๖๗}

๘. วิริยะเป็นผลที่เกิด จากปัจจัยหลายๆปัจจัย ที่ส่งผลให้กิจกรรมต่างๆของพรรค การเมืองภายใต้นโยบายที่นำเสนอและโดนใจของประชาชน ปัจจัยทางการเมือง จึงทำให้ ความเพียร ความวิริยะอุตสาหะ ของพรรคการเมืองเกิดขึ้นเพียรพยายาม ที่ผลักดันนโยบายพรรคการเมืองให้เป็น นโยบายหลักสำหรับพัฒนาประเทศโดยการสนับสนุนของนักการเมือง ทั้งพรรคเดียวกันและต่างพรรค รวมถึงการสนับสนุนจากประชาชน วิริยะจึงเป็นกลไกหลักที่ส่งผลต่อการพัฒนานโยบายของพรรค การเมือง^{๑๖๘}

๙. วิริยะ เป็นความเพียรพยายามที่เกิดจากแรงสนับสนุนในรูปแบบของการบูรณาการ กับกิจกรรมต่างๆ ตรงความต้องการของประชาชน มาพร้อมกับการสนับสนุนของประชาชน การ สนับสนุนทางกฎหมาย และความร่วมมือของนักการเมือง เกิดเป็นนโยบายและการขับเคลื่อนด้วย ความเพียรพยายามของทุกฝ่าย สามารถฝ่าแรงต่อต้านนโยบายทางการเมือง ผลักดันจนเกิดเป็น นโยบายที่สมบูรณ์แบบ สามารถปฏิบัติได้จริงเป็นนโยบายเด่นของพรรคการเมืองที่ช่วยให้พรรค การเมืองชนะการเลือกตั้ง^{๑๖๙}

๑๐. การบูรณาการความต้องการทางการเมืองของประชาชนส่งต่อสู่พรรคการเมือง จัดทำเป็นนโยบายของพรรคการเมืองนำเสนอต่อประชาชน มีกิจกรรมการแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น ทางการเมือง จากทุกภาคส่วน จนเกิดเป็นนโยบายที่สำคัญของพรรคการเมือง สิ่งเหล่านี้ นับได้ว่าเป็น วิริยะทางการเมืองเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนา นโยบายของพรรคการเมืองซึ่งต้องกระทำอย่าง ต่อเนื่องทั้งก่อนเลือกตั้งหลังเลือกตั้งไปจนถึงการทำกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมืองซึ่งจะต้อง อาศัย ความเพียรพยายามการวางแผนเพื่อให้เกิดเป็นนโยบายใหม่ๆที่ตรงและตอบสนองความ ต้องการพัฒนาประเทศความต้องการของประชาชนซึ่งเป็นฐานเสียงสำคัญของพรรคการเมือง^{๑๗๐}

๑๑. กิจกรรมทางการเมืองหลายๆกิจกรรมจะถูกนำ มากลั่นกรอง เป็นนโยบายของพรรค การเมือง และนำเสนอ หลายครั้ง เพื่อให้นโยบายของพรรคการเมืองเป็นที่จดจำ ของประชาชน ความ เพียรพยายาม และการนำ ข้อเสนอแนะ มาปรับปรุงช่วยให้นโยบายของพรรคการเมืองเป็นนโยบายที่ ดี และพรรคการเมืองไม่รู้สึกท้อแท้ แต่พยายามพัฒนานโยบาย ที่เหมาะสมตรงต่อความต้องการ ประชาชนและตรงต่อความต้องการ พัฒนาประเทศ ซึ่งนโยบาย ที่ได้รับการยอมรับ จากประชาชน เกิดจาก ความเพียรพยายามพัฒนาหลายครั้ง และกระทำอย่างต่อเนื่อง^{๑๗๑}

^{๑๖๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๔ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๖๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๖๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๗๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๕ วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๗๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๔ วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓.

๑๒. นโยบายพรรคการเมืองที่มีลักษณะเด่นเพียงนโยบายเดียว แต่ตรง กับความต้องการของประชาชน มีความเพียรพยายามส่งเสริมสนับสนุนสื่อสารต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้และเข้าใจประชาชน จะบูรณาการกับกิจกรรมในชีวิตประจำวันเพื่อสื่อสารนโยบายของพรรคการเมืองไปสู่การสร้างกระแส ขับเคลื่อนนโยบายของพรรคการเมืองเช่นกระแสกองทุนหมู่บ้าน ๓๐ บาทรักษาทุกโรค นโยบายแบบประชานิยมเป็นต้น^{๑๗๒}

๑๓. วิริยะ ความเพียรพยายาม เรียนรู้และทำความเข้าใจ ในนโยบายของพรรคการเมือง เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้พรรคการเมือง นำนโยบายไปใช้บริหารประเทศและสร้างความชอบธรรมสร้างการยอมรับให้กับคนในสังคมไทยรวมถึงสร้างการมีส่วนร่วม ผ่านกระบวนการการเลือกตั้งเพราะขึ้นชอบในนโยบายของพรรคการเมือง ที่ประชาชนมองว่านโยบายเหล่านั้นช่วยพัฒนาคุณภาพของประชาชนไทยได้^{๑๗๓}

๑๔. การนำเสนอนโยบายของพรรคการเมือง บ่อยๆ ทำให้เกิดการตรวจสอบนโยบายจากภาครัฐและภาคประชาชน ที่กำหนดกรอบกฎหมายในการจัดทำนโยบาย ของพรรคการเมือง และการนำเสนอบ่อยๆ เชิงบูรณาการกับกิจกรรมที่นักการเมืองได้จัดขึ้นสร้างการมีส่วนร่วม กับประชาชน และแกนนำของพรรคการเมือง ส่งผลให้นโยบายของพรรคการเมืองเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลหลังจัดกิจกรรมนำเสนอของพรรคการเมือง^{๑๗๔}

๑๕. การมีส่วนร่วมของสาธารณชน เป็นการแสดงพลังความเพียรพยายามที่จะสนับสนุนให้พรรคการเมืองได้ดำเนินนโยบายทางการเมือง ไปตามแผนงาน ที่พรรคการเมืองได้วางไว้ ภายใต้การสนับสนุนจากประชาชนหลายภาคส่วน เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกนโยบายของพรรคการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนทั้งทางตรงหรือทางอ้อม ความเพียรพยายาม ที่นำเสนอ นโยบาย พรรคการเมืองจึงเป็นกลไกสำคัญทำให้พรรคการเมืองได้รับเลือก เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล^{๑๗๕}

๑๖. วิริยะเป็นการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเพื่อให้นโยบายทางการเมืองของพรรคการเมืองสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องทั้งนี้ นโยบายที่จัดขึ้นจะต้องไม่ขัดกับหลักกฎหมายและหลักศีลธรรมที่ดีงามของประชาชน ถึงแม้ว่านโยบายของพรรคการเมืองในช่วงแรก อาจไม่ได้รับคะแนนนิยมจากประชาชนแต่เมื่อมีการนำเสนอและชี้แจงต่อประชาชนบ่อยๆ จะสร้างการมีส่วนร่วมและการยอมรับจากประชาชนได้มาก^{๑๗๖}

^{๑๗๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๗๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๗๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๗๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๗๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๒ วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๓.

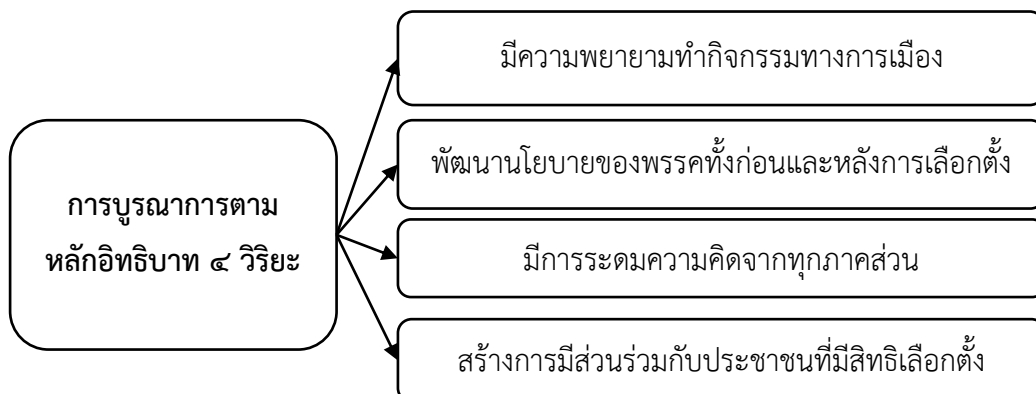
๑๗. นโยบายของพรรคการเมือง ที่ประสบผลสำเร็จ เกิดจาก ความเพียรพยายามสร้าง การมีส่วนร่วมจัดเวทีรับฟังข้อคิดเห็น จากประชาชนหลายภาคส่วน อาจมีการศึกษาวิจัยนำข้อมูล จากนักวิชาการและผู้ที่มีประสบ ทาลหลายด้าน นำมาบูรณาการให้เกิดเป็นนโยบายที่ตอบสนองการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆความเพียรพยายามของพรรคการเมือง อาจลงทุนด้วย ความเพียร พยายามของบุคคลรวมถึงความเพียรพยายามในการระดมทรัพยากรของพรรคทั้งเงินทุนและสถานที่ เพื่อให้นโยบายของพรรคการเมืองเป็นนโยบายที่ดีที่สุดดังนั้น ความเพียรพยายามในการจัดทำ การบูรณาการกระทำอย่างต่อเนื่องจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนานโยบายของพรรคการเมือง^{๑๗๗}

๑๘. รูปแบบของวิริยะ คือการทำอย่างต่อเนื่อง ทำเป็นช่วงช่วง เมื่อเกิดแรงต่อต้าน และ กลับมาทำใหม่ เมื่อ มีโอกาสให้สามารถกระทำได้ วิริยะเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ความสำเร็จเกิดขึ้น ต่อเนื่อง และความสำเร็จเหล่านั้น อาจมีรูปแบบ ที่ไม่เด่นชัด มีลักษณะการบูรณาการและรูปแบบที่ เด่นชัด มีลักษณะเด่นตอบสนองความต้องการการแก้ปัญหาของประชาชนด้านใดด้านหนึ่งเช่นการ แก้ไขปัญหาความยากจนด้วยการจัดบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มอบแก่ประชาชนผู้สูงอายุ^{๑๗๘}

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดย การบูรณาการตามหลักอิทธิบาท ๔ วิริยะ วิริยะเป็นกลไกลำดับที่ ๒ มีลักษณะเป็นความเพียร พยายามทำกิจกรรมทางการเมือง ที่เกิดต่อจากความใส่ใจ ความพอใจ และมีการกระทำอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าจะพบปัญหา อุปสรรค แรงต่อต้านพรรคการเมือง แต่เมื่อได้รับโอกาสให้กระทำต่อ ก็จะทำดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพราะ นโยบายของพรรคการเมืองที่ประสบผลสำเร็จ เกิดจาก การกระทำพัฒนานโยบายพรรคการเมืองขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งก่อนเลือกตั้งและหลังเลือกตั้ง มีการ ระดมความคิดจัดหาข้อมูลจากทุกภาคส่วน ตัวนักการเมือง ประชาชนนักวิชาการ ฐานผลงานวิจัย นำมาบูรณาการเป็นนโยบายที่เด่นชัด หรืออาจเป็นนโยบายที่ครอบคลุมถึงความต้องการของ ประชาชนในวงกว้างเพื่อใช้เป็นนโยบายสร้างการมีส่วนร่วมกับประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง เข้ามา สนับสนุนนโยบายของพรรคการเมือง เลือกตั้งตัวแทนพรรคการเมืองเข้าไปเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล และนำนโยบายพรรคการเมืองไปวางแผนพัฒนาประเทศ

^{๑๗๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๗๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

แผนภาพที่ ๔.๑๒ การบูรณาการตามหลักอิทธิบาท ๔ วิริยะ

๔.๓.๓ การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยการบูรณาการตามหลักอิทธิบาท ๔ จิตตะ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การสัมภาษณ์ในประเด็นการพัฒนาการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยการบูรณาการตามหลักอิทธิบาท ๔ จิตตะ พบว่า

จิตตะ เป็นความมุ่งมั่น ของนักการเมือง และประชาชนที่ต้องการขับเคลื่อนนโยบายของพรรคการเมือง ไปสู่จุดมุ่งหมาย ในฐานะ เป็นแผนพัฒนาประเทศ อาจเป็นแผนหลักหรือแผนรอง ขึ้นอยู่กับ การจะได้ เป็นพรรคแกนนำ จัดตั้งรัฐบาล หรือไม่ หากพรรคการเมือง ที่เป็นแกนนำ ในการจัดตั้งรัฐบาลก็สามารถ นำนโยบาย ของพรรค ไปเป็น แผนงานหลัก และนโยบายหลัก ของรัฐบาลได้ ซึ่งการ จะได้รับเลือกตั้ง เป็นแกนนำ จัดตั้งรัฐบาล พรรคการเมือง จะต้องมุ่งมั่นเพียรพยายาม แสวงหาช่องทาง หาโอกาส ในการนำเสนอ อธิบายผลประโยชน์ที่ประชาชนและประเทศชาติจะได้รับ รวมถึง การส่งเสริมให้ประชาชน และผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองได้ติดต่อ และตรวจสอบ ด้วยเหตุผลว่านโยบายของพรรคการเมืองที่นำเสนอ นั้น จะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้

๑. จิตตะ เป็นลักษณะ ของการใส่ใจตรวจสอบปัญหาจากนโยบายและรับฟังเสียงสะท้อน จากผู้มีส่วนได้เสียทางการเมือง ทั้งนี้เพราะ นโยบายของพรรคการเมือง ประชาชนอาจชอบใจและไม่ชอบใจ การรับฟัง และตรวจตราข้อมูล ที่ประชาชนสะท้อนออกมา แสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะช่วยให้เห็นนโยบาย ที่พรรคการเมืองนำเสนอ มีการปรับปรุงให้เป็นนโยบาย ที่ตรงต่อความต้องการของประชาชนมากที่สุด^{๑๗๙}

๒. ประชาชน ที่มีความรับผิดชอบ ต่อสังคม จะให้ความสนใจและใส่ใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองในแง่มุมต่างๆ มีการศึกษาในรายละเอียด พร้อมทั้งให้การเสนอแนะให้การสนับสนุน

^{๑๗๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

รวมถึงการโต้แย้งนโยบายของพรรคการเมืองด้วยเหตุและผลเพื่อให้พรรคการเมืองได้มีการพัฒนา นโยบาย ที่เหมาะสม กับความต้องการของประชาชน และความสามารถในการพัฒนาประเทศ^{๑๘๐}

๓. ประชาชนจะให้ความสนใจ กับสิ่งใหม่ๆที่พรรคการเมืองได้นำเสนอ รอจนถึงค้นหา แนวทางที่สามารถดำเนินการได้ทั้งนี้เพราะ นโยบายของพรรคการเมืองที่ประชาชนได้เรียนรู้ จาก พฤติกรรมของนักการเมือง คือ จะนำเสนอ นโยบายของพรรคการเมืองที่สวยงาม แต่หลังจาก สิ้นสุด นักการเมือง จะไม่พูดหรือขับเคลื่อนนโยบายที่แถลงไว้ต่อประชาชนด้วยเหตุนี้ ประชาชนจึงเรียนรู้ และใส่ใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองความเป็นไปได้และเป็นไปไม่ได้ที่จะเกิดขึ้นหลังการ เลือกตั้ง^{๑๘๑}

๔. จิตตะความจดจ่อของประชาชนที่มีต่อนโยบายพรรคการเมืองนักการเมืองได้นำเสนอ นโยบายต่อประชาชนช่วงเลือกตั้ง หลังเลือกตั้งประชาชนคิดว่า นักการเมืองจะมีวิธีการและ ขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติตามที่แถลงไว้ได้อย่างไร โดยเฉพาะพรรคการเมืองขนาดเล็ก^{๑๘๒}

๕. นักการเมืองจะใส่ใจต่อนโยบาย ของพรรคการเมือง ที่สามารถ สร้างกระแส ดึงดูด จิตใจประชาชน ให้เข้ามาสนับสนุน พรรคการเมือง และเข้าร่วม กิจกรรมทางการเมือง ทั้งผ่านเวที หา เสียง และการระดม ทุน สนับสนุนพรรคการเมือง ผลของความใส่ใจ ต่อนโยบาย พรรคการเมืองที่มี ลักษณะเด่น จะทำให้ เกิดกลไกและกิจกรรมต่างๆทำให้พรรคการเมืองประสบผลสำเร็จ หลังการ เลือกตั้ง และอาจ ได้รับเลือก ให้เป็นแกนนำ ในการจัดตั้งรัฐบาล ช่วยให้นโยบาย ของพรรคการเมือง นั้น เป็นนโยบายหลัก ของการพัฒนาประเทศ^{๑๘๓}

๖. จิตตะ มีลักษณะคล้าย กับจิตตภาวนาคือการเรียนรู้ และติดตามด้วยจิตจดจ่อ นั้น หมายถึงการดำเนินนโยบายและขับเคลื่อนกิจกรรมของพรรคการเมือง จะต้องอาศัยการใส่ใจกำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้พรรคการเมือง สามารถนำเสนอ นโยบายและสร้างการมีส่วนร่วม ทางการเมืองกับทุกภาคส่วนได้^{๑๘๔}

๗. จิตตะเป็นการเรียนรู้และจดจ่ออยู่กับการ ขับเคลื่อน นโยบายของพรรคการเมือง เพื่อให้ พรรคการเมือง ได้สามารถ ใช้นโยบาย เป็นเครื่องมือในการหาเสียงและทำกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับประชาชน และขอรับงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการเมืองทั้งก่อนเลือกตั้ง และหลังการเลือกตั้งไปจนถึง การแสวงหา งบประมาณเข้ามาสนับสนุน พรรคการเมือง ภายใต้ แผนงานนโยบายที่พรรคการเมืองได้จัดทำไว้^{๑๘๕}

^{๑๘๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๘๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๘๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๔ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๘๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๘๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๘๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๕ วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

๘. จิตตะความหมายในทางการเมือง ที่เกี่ยวข้อง กับนโยบายของพรรคการเมือง เป็นลักษณะ ของการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร ที่เกี่ยวข้องกันโยบายทางการเมือง เพื่อให้พรรคการเมือง ได้สามารถ วิเคราะห์และจัดทำนโยบายรวมถึงการพัฒนาปรับปรุงนโยบายที่ตรงตามความต้องการ ของประชาชนสามารถสร้างการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากประชาชนเพื่อนำเสนอ นโยบาย ไปสู่ ประชาชนกลุ่มต่างๆซึ่งมีความต้องการที่แตกต่างกัน การวิเคราะห์ และติดตามข้อมูลที่เกี่ยวข้อง กั การจัดทำนโยบายของพรรคการเมืองจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมากกว่าการนำเสนอ นโยบายของพรรค การเมืองในช่วงแรก^{๑๘๖}

๙. จิตตะ เป็นการคิดและตรึกตรองของนักการเมืองหรือประชาชน ซึ่งมองไปยังนโยบาย ของพรรคการเมือง ให้เห็นลำดับวิธีการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายพรรคการเมือง เนื่องจาก นโยบายพรรคการเมืองอาจส่งผลกระทบต่อทางด้านบวกและด้านลบต่อประชาชน ประเทศชาติได้ ดังนั้น การตรวจสอบ วิเคราะห์นโยบายด้วยความรอบคอบ จึงเป็นภาระหน้าที่ของนักการเมืองหรือ ประชาชน ต้องวิพากษ์ วิจัยตรวจสอบเพื่อให้นโยบายพรรคการเมือง เป็นนโยบายที่ดีที่สุดนำมาใช้ ให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและลดผลกระทบด้านลบแก่ประชาชนให้น้อยที่สุด^{๑๘๗}

๑๐. การฟังเสียงประชาชน ด้วยความเคารพ และวิเคราะห์ อย่างรอบคอบ จะช่วยให้ นโยบายของพรรคการเมือง มีการทบทวน และจัดทำนโยบายใหม่ ให้เป็นนโยบายที่ดีที่สุด อาจนำไป เชื่อมโยงกับ นโยบายของพรรคการเมืองอื่น ในรูปแบบของการบูรณาการสร้างร่วมมือกับพรรค ร่วมรัฐบาลการเป็นเครือข่ายให้เกิดการรณรงค์หาเสียงสนับสนุนการจัดตั้งเป็นรัฐบาลผสม^{๑๘๘}

๑๑. นักการเมืองจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการนำเสนอ นโยบาย ที่ส่งผลกระทบต่อ การพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ หากนโยบายของพรรคการเมือง ได้รับการสนับสนุน นักการเมือง จะได้รับ การยอมรับ และการยกย่อง จากประชาชน แต่ถ้าว่านักการเมือง ดำเนิน นโยบายพรรคการเมือง ที่ นำไปสู่ การทุจริต และสร้างความเสียหายให้แก่ประเทศ กระบวนการตรวจสอบและการ วิพากษ์วิจารณ์ จากนักการเมือง และประชาชนก็จะเกิดขึ้น^{๑๘๙}

๑๒. จิตตะ คือการมีใจจดจ่อและรับผิดชอบต่อนโยบายกิจกรรมทางการเมืองที่ นักการเมือง ได้จัดทำขึ้น ไม่ว่าจะผู้คิดทำจะเป็นนักการเมืองหรือประชาชนที่เรียกร้องความต้องการ ทางการเมือง ให้มีนโยบายตอบสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งผลที่เกิดขึ้นหลังใช้นโยบายของ พรรคการเมือง ประชาชนและนักการเมือง จะได้รับผลกระทบและรับผิดชอบในสิ่งที่เกิดขึ้น หลังใช้ นโยบายของพรรคการเมือง ซึ่งผลกระทบ อาจเกิดขึ้นได้ ทั้งด้านบวกและด้านลบ สำหรับด้านบวก

^{๑๘๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๘๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๔ วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๘๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๘๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

เป็นการสนับสนุนสร้างความมั่นคงในทางการเมือง ส่วนด้านลบเป็นการต่อต้าน ไม่สนับสนุนพรรคการเมือง ส่วนประชาชนจะได้รับผลกระทบทางด้านการบริการที่ได้รับจากภาครัฐ อาจไม่สามารถดำเนินการตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ เนื่องจากได้รับผลกระทบจากการจัดทำนโยบายพรรคการเมือง^{๑๕๐}

๑๓. การนำเสนอนโยบายที่ถูกต้องและชัดเจนตรงตามความต้องการของประชาชน ภายใต้เงื่อนไข การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว จากการสื่อสาร และเทคโนโลยีสมัยใหม่ สามารถจูงใจให้ประชาชน และนักการเมือง ให้มีจิตใจจดจ่ออยู่กับการขับเคลื่อนนโยบายของพรรคการเมืองเกิดเป็นพลังสนับสนุนทางการเมือง^{๑๕๑}

๑๔. จิตตะ เป็นจิตใจที่จดจ่อกับนโยบายพรรคการเมือง ในลักษณะของการรอบรู้เรียนรู้ หมั่นศึกษา ตรวจสอบ เพื่อกำหนดแนวทางความเป็นไปได้ของนโยบายพรรคการเมือง รวมถึงการตรวจสอบเพื่อให้เกิดการวิจัยและพัฒนานโยบายพรรคการเมือง เพื่อสร้างความแข็งแกร่งทางการเมืองของพรรคการเมือง รวมถึงนโยบายพรรคการเมืองที่ดึงดูดใจประชาชนเข้ามาสนับสนุนพรรคการเมือง สร้างความมั่นคงให้แก่พรรคการเมืองทั้งระยะสั้น และระยะยาว หลังการเลือกตั้ง^{๑๕๒}

๑๕. วิเคราะห์สังเคราะห์เนื้อแท้กับนโยบายพรรคการเมือง มีจิตจดจ่อในเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับนโยบายพรรคการเมือง นำไปสู่การตัดสินใจของพรรคการเมืองและประชาชน ทั้งเรื่องส่วนตัวหรือหมู่คณะหรือแม้แต่เรื่องส่วนตัวของนักการเมืองเอง ดังนั้น จิตตะเป็นความรอบคอบจึงแฝงไปด้วยความรอบรู้ตามสภาพจริงของนโยบายทางการเมืองอันเป็นแนวปฏิบัติที่ประชาชนคนรุ่นใหม่ต้องสร้างให้เกิดเป็นนิสัยแก่ตนเอง ช่วยสนับสนุนการพัฒนานโยบายพรรคการเมืองสำหรับพัฒนาประเทศ^{๑๕๓}

๑๖. จิตตะ คือ ความรอบคอบทางการเมืองคู่กับความรอบรู้ทางการเมืองการของประชาชน ยังต้องอาศัยความดีงามเป็นเครื่องเตือนสติด้วย ครั้งหนึ่ง นโยบายที่เคยสร้างผลกระทบแก่ประชาชนอย่างไร แล้วใช้เป็นกรณีศึกษาสามารถใช้จิตของเราพิจารณาและตรึกตรองในเนื้อแท้ของนโยบายพรรคการเมืองได้อย่างเหมาะสม เพราะความดีงามตามแบบอย่างของคุณธรรมตามหลักศาสนาและจริยธรรมของสังคมนั้นเป็นสิ่งเดียวที่จะทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างปรกติสุขควบคู่กับนโยบายพรรคการเมืองที่ให้ประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม^{๑๕๔}

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาหลักการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยการบูรณาการตามหลักอิทธิบาท ๔ จิตตะ เป็นกลไกสำคัญลักษณะจดจ่อตรวจสอบนโยบายพรรคการเมือง

^{๑๕๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๓.

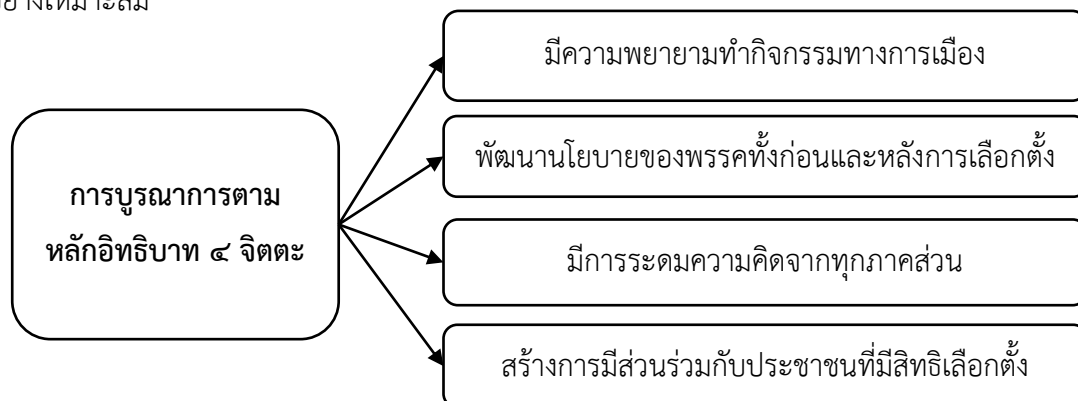
^{๑๕๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๒ วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๕๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๕๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๙ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๕๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

ให้เกิดจากการรับฟังเพื่อผลกระทบและรับผิดชอบในสิ่งที่เกิดขึ้น หลังใช้นโยบายของพรรคการเมือง วิเคราะห์สังเคราะห์เนื้อหั้นนโยบายพรรคการเมือง พัฒนานโยบายพรรคการเมืองขึ้นอย่างต่อเนื่อง ความรอบคอบทางการเมืองคู่กับความรอบรู้ทางการการของประชาชน ยังต้องอาศัยความดีงามเป็น เครื่องเตือนสติด้วย ครั้งหนึ่ง นโยบายที่เคยสร้างผลกระทบแก่ประชาชนอย่างไร แล้วใช้เป็น กรณีศึกษาสามารถใช้จิตของเราพิจารณาและตรึกตรองในเนื้อแท้ของนโยบายพรรคการเมืองได้ อย่างเหมาะสม

แผนภาพที่ ๔.๑๒ การบูรณาการตามหลักอิทธิบาท ๔ จิตตะ

๔.๓.๔ การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยการบูรณาการตามหลักอิทธิบาท ๔ วิมังสา

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การสัมภาษณ์ในประเด็นการพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยการบูรณาการตามหลักอิทธิบาท ๔ วิมังสา พบว่า

วิมังสาเป็นวิธีการกลไกสุดท้ายที่ทำให้นโยบายพรรคการเมืองได้รับการยอมรับจากประชาชนและนักการเมือง กลไกการใช้ความไตร่ตรองหาเหตุผลระบุนความเชื่อมโยงของนโยบายพรรคการเมืองเชื่อมต่อถึงประชาชนทุกคน แม้ว่านโยบายจะถูกสะท้อนกลับเกิดเป็นแรงต่อต้านทางการเมือง นักการเมืองและพรรคการเมืองใช้สติกำกับในการควบคุมอารมณ์ในการจัดทำนโยบายพรรคการเมืองและการนำเสนอให้เห็นผลกระทบของนโยบายทุกแง่มุม และนักการเมืองที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้สื่อสารนโยบายพรรคการเมืองกับประชาชนร่วมกันเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้

๑. วิมังสาเป็นกลไกสำคัญ ขั้นตอนสุดท้ายของการพัฒนา นโยบายพรรคการเมืองรวมถึงการพัฒนาในรูปแบบอื่นๆ กล่าวคือ เมื่อมีความสนใจ ความใส่ใจ ความเพียรพยายามและจิตจดจ่ออยู่กับการกระทำสิ่งนั้นอย่างต่อเนื่อง กลไกที่สำคัญสุดท้าย ก็คือจะต้องใช้ปัญญาคิดวิเคราะห์ทบทวนนั้น นี่ก็คือ วิมังสาความไตร่ตรองหรือทดลอง นโยบายพรรคการเมืองจนมั่นใจว่าสามารถส่งผลต่อ

ความสุขหรือความทุกข์ของประชาชน เพื่อให้มั่นใจว่านโยบายพรรคการเมืองนั้นได้ผ่านการปรับปรุง และวิเคราะห์อย่างรอบคอบแล้ว^{๑๙๕}

๒. กลไกของวิม้งสา เป็นการใช้อนุญาในการพิจารณาด้วยเหตุผลอย่างแจ่มแจ้งเพื่อสร้าง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทุกฝ่ายบนพื้นฐานข้อมูลที่เป็นจริงสามารถตรวจสอบได้ เพื่อให้ ประชาชนและสังคม ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการใช้วิม้งสากการวิเคราะห์วิจารณ์ด้วยเหตุด้วยผลเพื่อ ตรวจสอบนโยบายของพรรคการเมือง^{๑๙๖}

๓. วิม้งสาเป็นชื่อของปัญญา ที่ใช้วิเคราะห์ นโยบายพรรคการเมือง รวมถึง สร้างปัญญา วิเคราะห์ ความต้องการของประชาชน ที่เชื่อมโยงกับนโยบายพรรคการเมือง อีกครั้งวิม้งสา ยังเป็น ปัญญาของประชาชนใช้ตรวจสอบนโยบายพรรคการเมืองอย่างรอบด้าน ซึ่งเมื่อสังเกตจากพฤติกรรม ทางการเมืองเมื่อประชาชนใช้วิม้งสา เป็นกลไกในการตรวจสอบนโยบายพรรคการเมือง ก่อให้เกิด การสนับในวงกว้าง เกิดกระแสสนับสนุนทางการเมือง ในทางตรงกันข้ามอาจเกิดการต้านอย่าง รุนแรงเมื่อพบผลกระทบเชิงลบ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของพรรคการเมืองได้รับภาระมากจากการ ดำเนินนโยบายแบบประชานิยม^{๑๙๗}

๔. นโยบายของพรรคการเมืองย่อมเกิดผลเห็นด้วยและเห็นต่าง การวิเคราะห์วิจารณ์การ รวบรวมข้อมูลเพื่อนำเสนอต่อสาธารณชน เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น พรรคการเมืองหรือ ประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการใช้นโยบายพรรคการเมือง จำเป็นจะต้องมีการตรวจสอบ การใช้อนุญา รวบรวมข้อมูล มานำเสนอและข้อมูลแก่ประชาชน สังคมให้ได้รับรู้ข้อมูลที่เป็นจริงตรวจสอบได้ ส่งผลให้เกิดการพัฒนา นโยบายพรรคการเมือง เพื่อให้นโยบายเหล่านั้น ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ ตอบสนองความต้องการของประชาชนให้ได้มากที่สุด ลดผลกระทบเชิงลบที่ไม่ต้องการ^{๑๙๘}

๕. วิม้งสา เป็นรูปแบบ ของการวางแผนดำเนินนโยบายพรรคการเมืองที่แสดงให้เห็น ถึง แผนงานต่างๆ เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ควบคู่กับการแสดงถึงการใช้จ่ายงบประมาณที่เกี่ยวข้อง กับภาระที่ประชาชนจะต้องแบกรับภาระร่วมกัน หลังใช้นโยบายพรรคการเมืองเป็นนโยบายพรรค การเมืองที่จัดทำขึ้น มาหลักเป็นนโยบายพัฒนาประเทศ^{๑๙๙}

๖. “ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย่อมเจริญอิทธิบาท อันประกอบด้วย ฉันทสมาธิ และ ปธาน สังขาร ดังนี้ว่า ฉันทะของเราจักไม่ย่อหย่อนเกินไป ไม่ต้องประคองเกินไป ไม่หดหู่ในภายใน ไม่ฟุ้งซ่าน ไปในภายนอก และเธอมีความสำคัญในเบื้องหลังเบื้องหน้าอยู่ว่า เบื้องหน้าฉันใด เบื้องหลังก็ฉันนั้น เบื้องหลังฉันใด เบื้องหน้าก็ฉันนั้น เบื้องล่างฉันใด เบื้องบนก็ฉันนั้น เบื้องบนฉันใด เบื้องล่างก็ฉันนั้น

^{๑๙๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๙๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๙๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๕ วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔.

^{๑๙๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๐ วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๑๙๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๔ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๓.

กลางวันฉันใด กลางคืนก็ฉันนั้น กลางคืนฉันใด กลางวันก็ฉันนั้น เธอมีใจเปิดเผย ไม่มีอะไรหุ้มห่อ อบรมจิตให้สว่างอยู่ ตูก่อนภิกษุทั้งหลาย อธิติบาท ๔ อันภิกษุเจริญแล้วอย่างนี้ กระทำให้มากแล้ว อย่างนี้ ย่อมมีผลมาก มีอานิสงส์มาก” จากคำพระที่กล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เมื่อนำไปประยุกต์ใช้ กับกิจกรรมทางการเมือง เพื่อให้พรรคการเมืองได้จัดทำนโยบายพรรคการเมือง เป็นแนวทางในการ พัฒนาประเทศในรูปแบบต่างๆ ถ้าหากประชาชนและนักการเมือง ใช้วิมงสา รวมถึงข้อธรรมอื่นๆตาม หลักอธิติบาท ๔ จะช่วยให้มีนโยบายพรรคการเมือง มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องนำไปสู่การสร้าง ความมั่นคงให้แก่พรรคการเมือง สามารถสร้างฐานเสียงและครองอำนาจทางการเมืองคล่องใจประชาชนอยู่นาน^{๒๐๐}

๗. นักการเมือง หรือประชาชน ที่ให้ความสนใจ และร่วมกิจกรรมทางการเมือง มาอย่าง ยาวนาน จะสามารถ นำหลักการและวิธีการ ของวิมงสา มาใช้ตรวจสอบ วิเคราะห์ วิจาร์ณ นำเสนอ แนวทางในการพัฒนา นโยบายพรรคการเมือง ได้อย่างเหมาะสม เพราะมีศักยภาพทางปัญญา มีข้อมูล สามารถอธิบาย ได้อย่างมีเหตุผล พร้อมทั้งยกตัวอย่างประสพการณ์ที่เกิดจากการนำนโยบายพรรค การเมืองไปใช้เป็นแผน พัฒนาประเทศ^{๒๐๑}

๘. การพัฒนานโยบาย ใดๆ จุดสำคัญหรือกลไกสำคัญจะต้องอาศัย ปัญหา ที่เกิดจาก การรวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริงอย่างรอบด้าน มาอธิบายให้เห็นความเชื่อมโยง โดยเฉพาะ นโยบายของ พรรคการเมือง เมื่อนำมาใช้ในกิจกรรม ทางการเมือง จะส่งผลกระทบต่อ ประชาชน และสังคม ในวง กว้าง การวิเคราะห์วิจัยอย่างรอบด้าน จะช่วยให้ นโยบายพรรคการเมือง ที่จัดทำขึ้น เป็นนโยบายที่ดี ดั้งนั้น นักการเมือง และพรรคการเมือง จากต้องเปิดใจ รับฟัง ข้อทักท้วง จากประชาชน ทุกฝ่าย เพื่อให้ นโยบายพรรคการเมือง มีการพัฒนา เหมาะสม กับความต้องการของประชาชนทุกยุคสมัย^{๒๐๒}

๙. แผนพัฒนาประเทศ ตามระบบประชาธิปไตยจะต้องใช้วิธีการ มีส่วนร่วมของ ประชาชนเพราะประชาชนคือกลุ่มบุคคล ที่ได้รับผลประโยชน์ จากแผนพัฒนานั้นๆ ซึ่งแผน พัฒนา ประเทศส่วนมากเกิดจากนโยบายของพรรคการเมืองที่จัดขึ้นในรูปแบบแผนบูรณาการระหว่าง แผนพัฒนาประเทศกับแผนงานนโยบาย ของพรรคการเมือง เพื่อให้เกิดการประยุกต์ใช้ได้อย่าง เหมาะสม วิมงสาจึงเป็นกลไกทางปัญญา ดำเนินการอย่างมีเหตุผลเพื่อให้แผนงาน โครงการ กิจกรรมมีการบูรณาการตอบสนองความต้องการของประชาชนครอบคลุมทุกกลุ่ม^{๒๐๓}

๑๐. การประยุกต์ใช้ วิมงสากับการจัดทำนโยบายพรรคการเมือง จะต้องอาศัย กระบวนการพัฒนาการตรวจสอบจากประชาชนรวมถึงตัวนักการเมืองพรรคการเมืองที่จัดทำนโยบาย

^{๒๐๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๒๐๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๘ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๒๐๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๙ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๒๐๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓.

พรรคการเมืองเหล่านั้น ทั้งนี้เพราะ การพัฒนานโยบายพรรคการเมือง การกำหนดโจทย์ทางการเมืองต้องมีเป้าหมายชัดเจน ให้ผลเป็นบวกทางการเมืองแก่พรรคการเมืองนั้น สำหรับจัดทำนโยบายพรรคการเมืองหากขาดการตรวจสอบ นโยบายพรรคการเมืองด้วยความรอบครอบ นโยบายพรรคการเมืองนั้นก็จะเป็นนโยบายที่ไม่มีคุณค่า นำมาซึ่งการโต้ตอบและการโจมตีทางการเมืองจากฝ่ายตรงข้ามได้^{๒๐๔}

๑๑. วิม้งสา แสดงเห็นความเชื่อมโยง ของ นโยบาย พรรคการเมืองผ่านการจัดทำแผนการวางแผนการทำในสิ่งที่เหมาะสมให้ประโยชน์สูงสุด แก่ประชาชนในประเทศ และลดผลกระทบ ด้านลบ น้อยที่สุด เพราะแผน ที่มีการประยุกต์ใช้ หลักวิม้งสา จะถูกตรวจสอบ ตรวจสอบจากผู้รู้ในหลายๆ ด้าน แผนและนโยบาย ของพรรคการเมืองจึงจะถูกนำไปจัดทำประกอบกับงบประมาณของแผ่นดินได้ และประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์วิจารณ์ตรวจสอบอย่างรอบด้าน^{๒๐๕}

๑๒. ประชาชน เป็นตัวแทน ของปัญญา ที่ใช้ตรวจสอบนโยบาย ของพรรคการเมืองจะเห็นได้จาก การให้การสนับสนุน การตอบรับ ทางการเมือง การเข้ามามีส่วนร่วม ในการบอกต่อเชื่อมโยงถึงประโยชน์ที่ได้รับจากนโยบายของพรรคการเมืองที่จัดทำขึ้น^{๒๐๖}

๑๓. การต่อต้านนโยบายพรรคการเมืองโดยเฉพาะนโยบาย แนวประชานิยมที่สร้างภาระทางการเงินให้แก่ประเทศ รวมถึงนโยบายของพรรคการเมืองที่เข้ามาบริหารประเทศเมื่อดำเนินการไม่ถูกต้องไม่เหมาะสม ด้วยเหตุและผลประชาชนจะต่อต้าน เพื่อไม่ให้ รัฐบาลได้ดำเนินงานตามแผนงานแสดงถึงการใช้วิม้งสาของประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางการเมือง^{๒๐๗}

๑๔. วิม้งสา อาจนำมาใช้ กับการจัดทำแผนงาน ตามนโยบายของพรรคการเมืองรวมถึงรูปแบบ การบริหารงานอย่างมีเหตุผล เพื่อให้เห็นว่านโยบายของพรรคการเมืองสามารถดำเนินงานให้มีประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนได้อย่างเหมาะสมรวมถึงช่วยสนับสนุนการวางรากฐานการพัฒนาประเทศ เพื่อให้ผลการพัฒนาประเทศตอบสนองความต้องการของประชาชน^{๒๐๘}

๑๕. การจัดเวทีสัมมนาแลกเปลี่ยนระดมความคิดทางการเมืองแสดงถึงวิธีการและกลไกการใช้วิม้งสาและกระบวนการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องับหลักการในอิทธิบาท ๔ ดึงประชาชนทุกภาคส่วนรวมถึงหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำนโยบายพรรคการเมืองสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการเป็นเจ้าของพรรคการเมืองได้อย่างเหมาะสม^{๒๐๙}

^{๒๐๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๕ วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๒๐๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๐ วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๒๐๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๒๐๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๙ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๒๐๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๒๐๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

๑๖. การศึกษาวิจัยการสำรวจในเชิงวิชาการ ผ่านองค์กรหรือสถาบันการศึกษาที่ให้ความสนใจทางการเมืองการปกครอง แสดงถึงการใช้หลักการของวิมังสา การนำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนเพื่อให้ประชาชนได้ใช้ปัญญาในการตัดสินใจสนับสนุนหรือไม่สนับสนุนแก่พรรคการเมือง ทั้งนี้เพราะ กิจกรรมต่างๆ ที่ใช้ดำเนินงาน ตามนโยบายของพรรคการเมืองประชาชนจะเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง^{๒๑๐}

๑๗. กลไกสำคัญในการพัฒนาทุกๆ ด้านปัญญาคือการรวบรวมข้อมูลจากทุกภาคส่วนทั้งที่ชื่นชอบและไม่ชอบใจรวมถึงข้อมูลที่ได้จากการจัดกิจกรรมทางการเมืองกับประชาชนทุกๆ กลุ่มเพื่อนำมาจัดทำเป็นนโยบายพรรคการเมืองหรือนโยบายการพัฒนาประเทศการวางแผนพัฒนาประเทศเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น ทั้งยังเป็นการสนับสนุนประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมกับการพัฒนาองค์กรทางการเมือง ตามที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้^{๒๑๑}

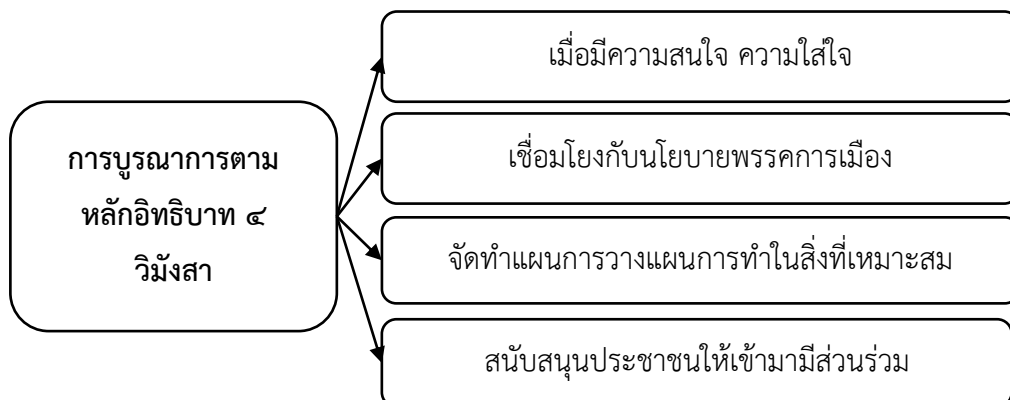
๑๘. ความล้มเหลวของพรรคการเมืองหลายพรรค เกิดจากการจัดทำนโยบายที่ไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศเนื่องจากระบอบประชาธิปไตยประชาชนจำนวนมากเป็นผู้ใช้จ่ายภาษีและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจพรรคการเมืองที่เข้ามาบริหารประเทศ เมื่อพรรคการเมืองไม่ดำเนินการจัดทำนโยบายที่ตรงต่อความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ก็จะไม่ได้รับการสนับสนุน ให้เข้ามาบริหารหรือดำเนินการใดๆ การสนับสนุนและไม่สนับสนุนของประชาชนต่อพรรคการเมืองเหล่านั้นแสดงถึงการใช้วิจารณ์ญาณในการใช้ปัญญาในการตรวจสอบการดำเนินงานของพรรคการเมืองต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม^{๒๑๒}

กล่าวโดยสรุป การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยการบูรณาการตามหลักอิทธิบาท ๔ วิมังสา วิมังสาเป็นกลไกสำคัญขั้นตอนสุดท้ายของการพัฒนา นโยบายพรรคการเมืองรวมถึงการพัฒนาในรูปแบบอื่นๆ กล่าวคือ เมื่อมีความสนใจ ความใส่ใจ ความเพียรพยายามและจิตจดจ่ออยู่กับการกระทำสิ่งนั้นอย่างต่อเนื่อง กลไกที่สำคัญสุดท้าย เชื่อมโยงกับนโยบายพรรคการเมืองผ่านการจัดทำแผนการวางแผนการทำในสิ่งที่เหมาะสมให้ประโยชน์สูงสุดลดผลกระทบด้านลบน้อยที่สุดสิ่งสำคัญเป็นการสนับสนุนประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมกับการพัฒนาองค์กรทางการเมืองตามที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้

^{๒๑๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๓.

^{๒๑๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๔ วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓.

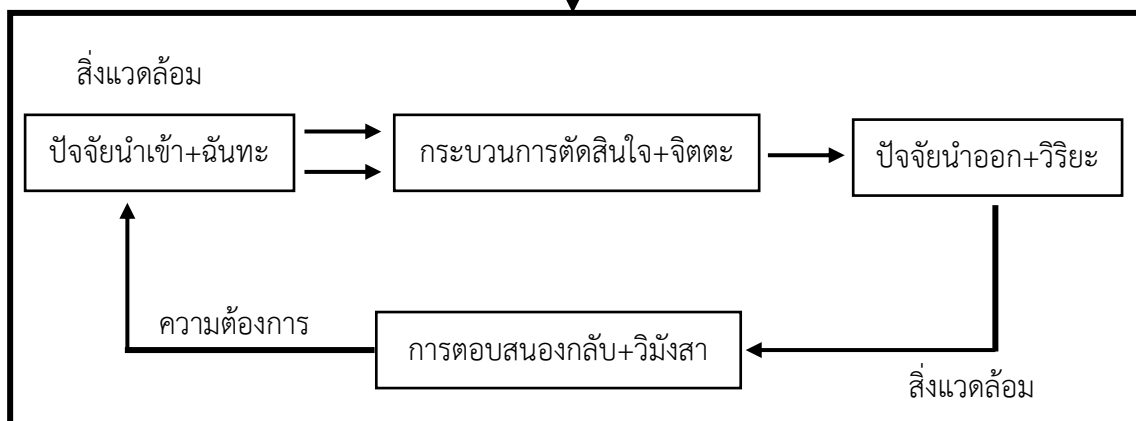
^{๒๑๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓.

แผนภาพที่ ๔.๑๔ การบูรณาการตามหลักอิทธิบาท ๔ วิมังสา

นำเสนอการพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

การกำหนดนโยบายโดยใช้หลักอิทธิบาท๔ เป็นแนวทางการกำหนดนโยบายที่ดี เพราะหลักธรรมจะเป็นตัวควบคุมให้ผู้ที่ปฏิบัติมีจิตใจที่แน่วแน่ต่อสิ่งที่ทำ ทำในสิ่งที่ดี คิดดี ซึ่งจะต้องมีความเชื่อเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติในเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองก็ต้องเชื่อมั่นว่า พรรคการเมืองจะสามารถกำหนดนโยบายออกมาแล้วสามารถแก้ไขปัญหาหรือสนองต่อความต้องการของพื้นที่ได้

แผนภาพที่ ๔.๑๕ นำเสนอการพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

ตารางที่ ๔.๓ ผลสรุปการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญของการวิเคราะห์การพัฒนาการ
กำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยในการบูรณาการตามหลักพุทธธรรม

ประเด็นที่	ประเด็น	ความถี่	รูป/คนที่ให้ ข้อมูลสำคัญ
๑	การพัฒนาการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยการบูรณาการตามหลักอิทธิบาท ๔ ฉันทะ เริ่มต้นของการพัฒนานโยบายของพรรคการเมืองและ บูรณาการระหว่างความต้องการทางการเมืองของพรรค การเมือง กับความต้องการของประชาชนซึ่งสอดคล้องกับ นโยบายของรัฐภายใต้รัฐธรรมนูญที่กำหนดให้ประชาชน และพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบาย ขับเคลื่อนประเทศ	๑๘	๑, ๓, ๔, ๖, ๗, ๙, ๑๔, ๑๕, ๑๗, ๒๐, ๒๒, ๒๓, ๒๔, ๒๕
๒	การพัฒนาการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยการบูรณาการตามหลักอิทธิบาท ๔ วิริยะ มีลักษณะเป็นความเพียรพยายามทำกิจกรรมทางการเมือง ที่เกิดจากความใส่ใจ ความพอใจ และมีการกระทำ อย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าจะพบปัญหา อุปสรรค แรงต่อต้าน พรรคการเมือง แต่เมื่อได้รับโอกาสให้กระทำต่อ ก็จะ ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพราะ นโยบายของพรรค การเมืองที่ประสบความสำเร็จ	๑๘	๑, ๒, ๓, ๔, ๖, ๗, ๙, ๑๔, ๑๕, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑, ๒๒, ๒๓, ๒๔, ๒๕
๓	การพัฒนาการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยการบูรณาการตามหลักอิทธิบาท ๔ จิตตะ เป็นกลไกสำคัญลักษณะจัดตรวจสอบนโยบายพรรค การเมือง ให้เกิดจากการรับฟังเพื่อผลกระทบและ รับผิดชอบในสิ่งที่เกิดขึ้น หลังใช้นโยบายของพรรค การเมือง วิเคราะห์สังเคราะห์เนื้อหานโยบายพรรค การเมือง พัฒนานโยบายพรรคการเมืองขึ้นอย่างต่อเนื่อง	๖	๑, ๓, ๔, ๖, ๗, ๙, ๑๔, ๑๕, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑, ๒๒, ๒๓, ๒๔

ตารางที่ ๔.๓ ผลสรุปการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญของการวิเคราะห์การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยในการบูรณาการตามหลักพุทธธรรม (ต่อ)

ประเด็นที่	ประเด็น	ความถี่	รูป/คนที่ให้ข้อมูลสำคัญ
๔	การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยการบูรณาการตามหลักอิทธิบาท ๔ วิมังสา นโยบายพรรคการเมืองรวมถึงการพัฒนาในรูปแบบอื่นๆ กล่าวคือ เมื่อมีความสนใจ ความใส่ใจ ความเพียรพยายามและจิตจดจ่ออยู่กับการกระทำสิ่งนั้นอย่างต่อเนื่อง กลไกที่สำคัญสุดท้าย เชื่อมโยงกับนโยบายพรรคการเมืองผ่านการจัดทำแผนการวางแผนการทำในสิ่งที่เหมาะสมให้ประโยชน์สูงสุด	๑๘	๑, ๓, ๔, ๖, ๗, ๙, ๑๔, ๑๕, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑, ๒๒, ๒๓, ๒๔, ๒๕

๔.๔ ผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ

จากการศึกษาข้อมูลทางเอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยว กับการพัฒนาโลกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้นำไปสู่การสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์รวมถึงผลวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์เชิงลึกค้นพบรูปแบบจำลองการพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย ได้แก่ ๑) วิเคราะห์สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย ๒) กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย ๓) การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย เพื่อให้เกิดการยืนยันรูปแบบจำลองที่ได้จากการศึกษาวิจัย ยืนยันรูปแบบจำลองโดยวิธีการสนทนากลุ่มเฉพาะ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑๑ รูปหรือคน สำหรับรายนามผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ เพื่อเสนอแนะ ข้อคิดเห็น

๑. วิเคราะห์สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

๑. นโยบายการบริหารประเทศนั้นขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ที่รัฐบาลสร้างขึ้น กฎเกณฑ์ที่ให้พรรคการเมืองมีบทบาททางการเมือง ทางด้านการเลือกตั้งนั้นรัฐบาลไม่กำหนดแม้ว่า สส.คนหนึ่งจะ

ได้คะแนนจริงเท่าไร ควรจะได้เท่าไร และพรรคการเมืองไหนที่มีเสียงข้างมากแล้วในสภาไม่สามารถที่จะได้คะแนนจากปาร์ตี้ลิสต์ได้^{๒๑๓}

๒. นโยบายเป็นเพียงเครื่องมือในการบริหารประเทศ หรือแผนในการกำหนดว่าพรรคการเมืองมีการจัดการกับปัญหาหรือโอกาสอย่างไร นโยบายเป็นสิ่งที่เปราะบางสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามปัจจัยที่เปลี่ยนแปลง พรรคการเมืองที่ผ่านมาใช้นโยบายเหมือนโฆษณาชวนเชื่อพอเข้าสภาแล้วไม่สามารถดำเนินการต่อได้ เป็นการทำให้หาเสียงเท่านั้น หรือพอถึงเวลาแล้วไม่ได้ทำตามนโยบาย อาจเพราะสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ทางด้านความผูกพันนโยบายเป็นเพียงคำมั่นลอยๆที่ไม่มีความผูกพันจริงจัง แต่ไม่ใช่ไม่มีความหมายจะเกิดความผูกพันเมื่อเข้าไปรับรองในรัฐสภาแล้ว และผูกพันกับประชาชนเพราะประชาชนเป็นผู้เลือกพรรคการเมืองเข้ามา^{๒๑๔}

๓. นโยบายเป็นแค่นโยบายหาเสียงไม่มีใครรับผิดชอบจริงๆ เป็นเพียงนโยบายเพื่อการนำงบประมาณมาใช้ ไม่มีความต่อเนื่อง พรรคการเมืองจึงควรต้องรู้อย่างไรให้สามารถเอาความต้องการของชาวบ้านจริงๆ ไปสู่นโยบายสาธารณะและเป็นนโยบายที่มีความต่อเนื่อง ซึ่งต้องผ่านรูปแบบพรรคการเมือง แต่อุปสรรคคือ การที่พรรคการเมืองจะนำนโยบายของพรรคการเมืองจริงๆ ไปสู่นโยบายของพรรคการเมืองใหญ่ๆ เป็นไปได้ยากมากเพราะบริบทไม่สามารถทำได้^{๒๑๕}

๔. นโยบายของพรรคการเมืองทุกพรรคมีความมุ่งหวังเดียวกันคือ สร้างความชัดเจนให้ประชาชนรับทราบว่า จะสร้างความสุขให้กับประชาชนได้อย่างไร และพัฒนาประเทศไปในทิศทางอย่างไร ปัจจัยพื้นฐานของแต่ละพรรคการเมืองมีปัจจัยแวดล้อมประกอบไม่เหมือนกัน ทำให้การกำหนดในแต่ละเรื่องในแต่ละสถานการณ์แตกต่างกันไป^{๒๑๖}

๕. พรรคการเมืองหากกำหนดนโยบายให้เป็นนโยบายเพื่อประชาชนจริงๆ แล้วต้องตัดกลุ่มผลประโยชน์ในพรรคของตนเองให้ได้ก่อน เพราะถ้าพรรคการเมืองเป็นกลุ่มผลประโยชน์ก็ไม่สามารถนำไปกำหนดในเรื่องของนโยบายที่ดีของพรรคเพื่อประชาชน เพื่อบริหารประเทศชาติ พรรคการเมืองควรปรับในสิ่งที่ถูกต้อง ตัดผลประโยชน์ของแต่ละกลุ่มออกไป ถึงแม้ทางรัฐศาสตร์จะกล่าวว่าการเมืองเป็นเรื่องของผลประโยชน์แต่ผลประโยชน์ตรงนั้นเป็นเรื่องของประเทศชาติมากกว่าของกลุ่มตนเอง^{๒๑๗}

๖. จุดแข็งของการจัดตั้งนโยบาย คือ มาจากประชาชนเพราะฉะนั้นนโยบายที่จะหาเสียงกับประชาชนจะเป็นสิ่งที่มาสังกัดกันในเรื่องของการตรวจสอบ^{๒๑๘}

^{๒๑๓} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๔.

^{๒๑๔} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิ ลำดับที่ ๒ วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๔.

^{๒๑๕} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๔.

^{๒๑๖} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิ ลำดับที่ ๔ วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๔.

^{๒๑๗} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิ ลำดับที่ ๕ วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๔.

^{๒๑๘} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิ ลำดับที่ ๖ วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๔.

๗. สิ่งสำคัญคือการกีดกันพรรคการเมืองที่มีเงินน้อย กีดกันประชาชน ในการร่างรัฐธรรมนูญ หรือการร่างกฎหมายลูก ซึ่งทำให้ไม่สามารถที่จะสร้างประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ หรือกำหนดนโยบายเพื่อประชาชนได้อย่างแท้จริง เพราะกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถจะนำไปสู่กฎหมายที่ปฏิบัติได้ หากไม่มีเงินเป็นปัจจัยในการเข้าไปสู่ประชาชนที่เป็นปัจจัยในการบริหารพรรค เป็นปัจจัยในการใช้เงินตามกฎหมาย ประกอบกับการกระจายเครือข่ายให้สมบูรณ์ ซึ่งประเด็นเหล่านี้ หากแก้ไขปรับปรุงไม่ได้ สิ่งเหล่านี้ก็ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้^{๒๑๙}

๘. ความรับผิดชอบตามกฎหมาย นโยบายไม่มีผิดหรือถูกยกเว้นว่านโยบายนั้นจะผิดกฎหมาย ซึ่งนโยบายจะถูกกลั่นกรองโดยสมาชิกสภาซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชน การกลั่นกรองนี้คือตัวคัดเลือกว่านโยบายนั้นจะถูกนำไปปฏิบัติหรือไม่ หากถูกนำไปปฏิบัติจะผูกพันด้วยงบประมาณ และระยะเวลา หลักของเหตุผลกับอารมณ์ประชาชนส่วนใหญ่ผูกพันที่ตัวผู้นำ ถ้าประชาชนรัก ศรัทธา นับถือ โอกาสที่จะผลักดันนโยบายผ่านเป็นไปได้อย่างสูง^{๒๒๐}

๙. พรรคการเมืองมีความสำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ทฤษฎีพรรคการเมืองเป็นเรื่องของกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มผลักดัน และกลุ่มอิทธิพล ซึ่งกลุ่มเหล่านี้จะเปลี่ยนตัวมาเป็นพรรคการเมือง ซึ่งจะสื่อถึงว่าพรรคการเมืองนั้นๆ เป็นตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มผลักดัน และกลุ่มอิทธิพล^{๒๒๑}

๑๐. ความชัดเจนของนโยบายก่อนที่จะประกาศใช้จริง ควรจะมีกระบวนการของ กกต. ที่คอยตรวจสอบ คืออะไรที่สามารถกลั่นกรอง วิเคราะห์ บนพื้นฐานมาตรฐานเดียวกัน บนสิ่งที่สามารถตรวจสอบได้ว่านโยบายของแต่ละพรรคการเมืองที่ประกาศออกมานั้นมีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหนเพื่อสร้างบรรทัดฐานเดียวกัน เพราะความเชื่อของภาคประชาชนเกิดจากการเสปสือในหลายๆ ด้าน หลายๆ มิติ และเกิดการวิพากษ์วิจารณ์ หรือเกิดความเชื่อหรือไม่เชื่อในทันที ซึ่งต้องยอมรับว่าความเป็นไปได้ของนโยบายแต่ละพรรคการเมืองนั้นคนที่จะตัดสินใจจริงๆ คือภาคประชาชน แต่ก่อนที่จะถึงภาคประชาชน กกต.ต้องมีบทบาทอย่างเข้มงวด ให้มองถึงการสร้างมาตรฐานในการวิเคราะห์อย่างเป็นรูปธรรม ตรงไปตรงมา และจับต้องได้ สามารถวิเคราะห์ว่านโยบายที่จะเสนอต่อ กกต.สามารถจะนำไปต่อและสามารถจับต้องได้หรือไม่^{๒๒๒}

๑๑. พรรคการเมืองมีความสำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ทฤษฎีพรรคการเมืองเป็นเรื่องของกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มผลักดัน และกลุ่มอิทธิพล ซึ่งกลุ่มเหล่านี้จะเปลี่ยนตัวมาเป็นพรรคการเมือง ซึ่งจะสื่อถึงว่าพรรคการเมืองนั้นๆ เป็นตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มผลักดัน

^{๒๑๙} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิ ลำดับที่ ๗ วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๔.

^{๒๒๐} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิ ลำดับที่ ๘ วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๔.

^{๒๒๑} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิ ลำดับที่ ๙ วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๔.

^{๒๒๒} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิ ลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๔.

และกลุ่มอิทธิพลนโยบายที่พรรคกำหนดออกไปเพื่อหาเสียงหรือเพื่อประชาชน แต่อย่างไรพรรคการเมืองต้องมีคณะทำงานเชิงนโยบายและสำรวจหรือวิจัยให้ได้มาซึ่งผลที่เป็นความต้องการของสังคมหรือประชาชน แต่อย่าลืมนโยบายของพรรคที่จะนำไปสู่การเลือกตั้งในอนาคตด้วย^{๒๒๓}

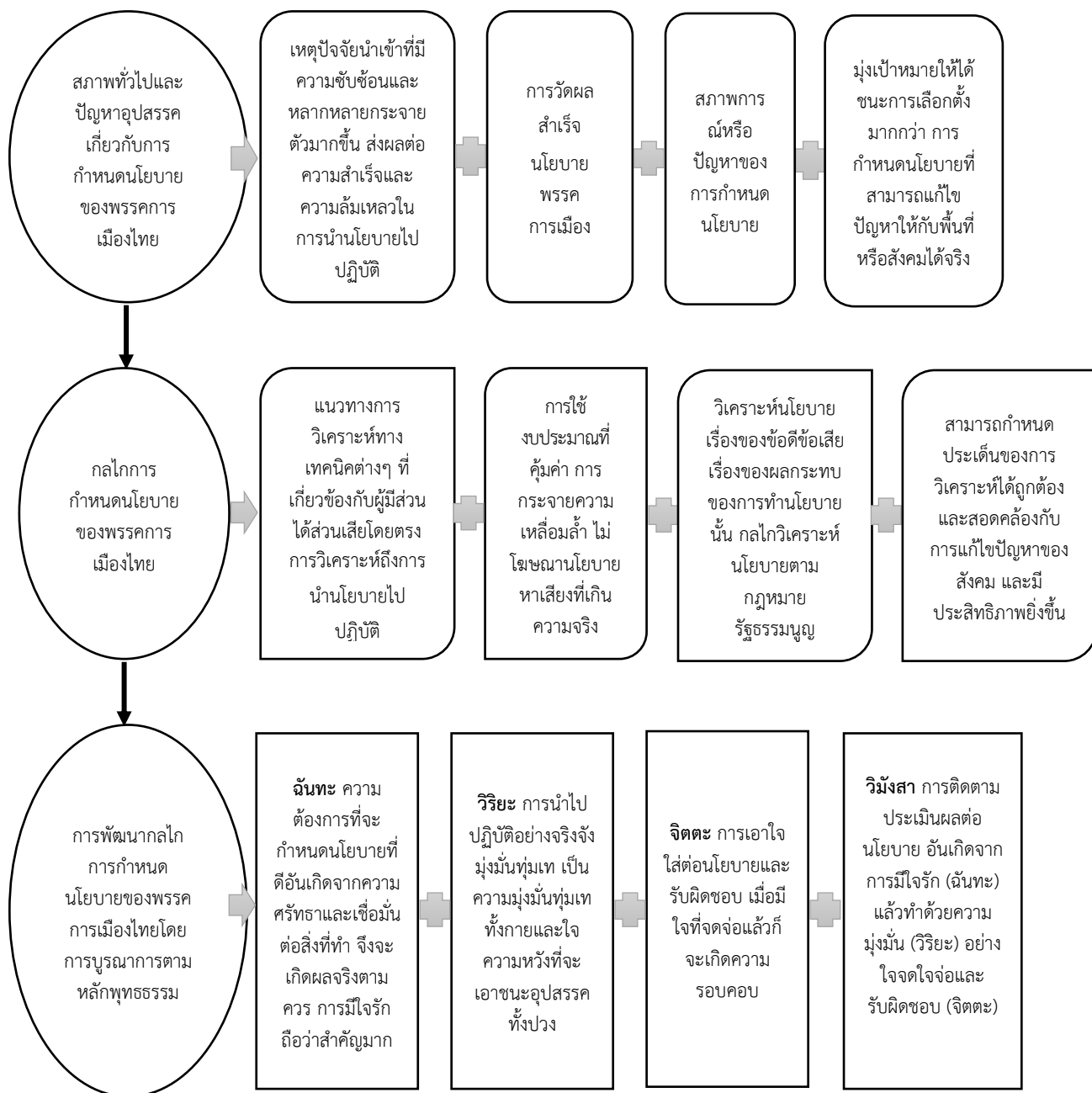
สรุปว่า การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย ควรศึกษาหลักการกำหนดนโยบายให้ชัดเจน ศึกษาแนวทางจากปัญหาของท้องถิ่น ปัญหาจากภูมิภาคและส่วนกลาง จึงจะนำไปสู่กระบวนการในการจัดทำนโยบายโดยผ่านกระบวนการศึกษาหรือวิจัย และสังเกตการณ์จากสถานการณ์หรือเหตุการณ์ต่างๆ ภายในประเทศและนอกประเทศเพื่อเป็นทิศทางในการกำหนดนโยบาย ให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี มีแนวทางจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและเพื่อความสำเร็จของนโยบายต้องจัดทำให้นโยบายของพรรคการเมืองให้ประชาชนเกิดความพอใจพึงพอใจ พยายามให้นโยบายตอบสนองต่อความต้องการของสังคมจริงๆ และต้องกำหนดนโยบายโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้หรือผลกระทบด้วยการเอาใจใส่ต่อนโยบายจริงๆ และควรที่จะพิจารณาไตร่ตรองหลายๆ วิธีจึงจะนำไปเป็นนโยบายของพรรคตามกลไกในการพัฒนาทางการเมืองต่อไปในอนาคต

๔.๕ องค์กรความรู้

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย” ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงเอกสาร ด้วยการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี หลักธรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย วิเคราะห์ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๒๕ รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑๑ รูปหรือคน ซึ่งผู้วิจัยได้องค์กรความรู้ดังนี้

^{๒๒๓} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิ ลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๔.

๔.๕.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

แผนภาพที่ ๔.๑๖ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

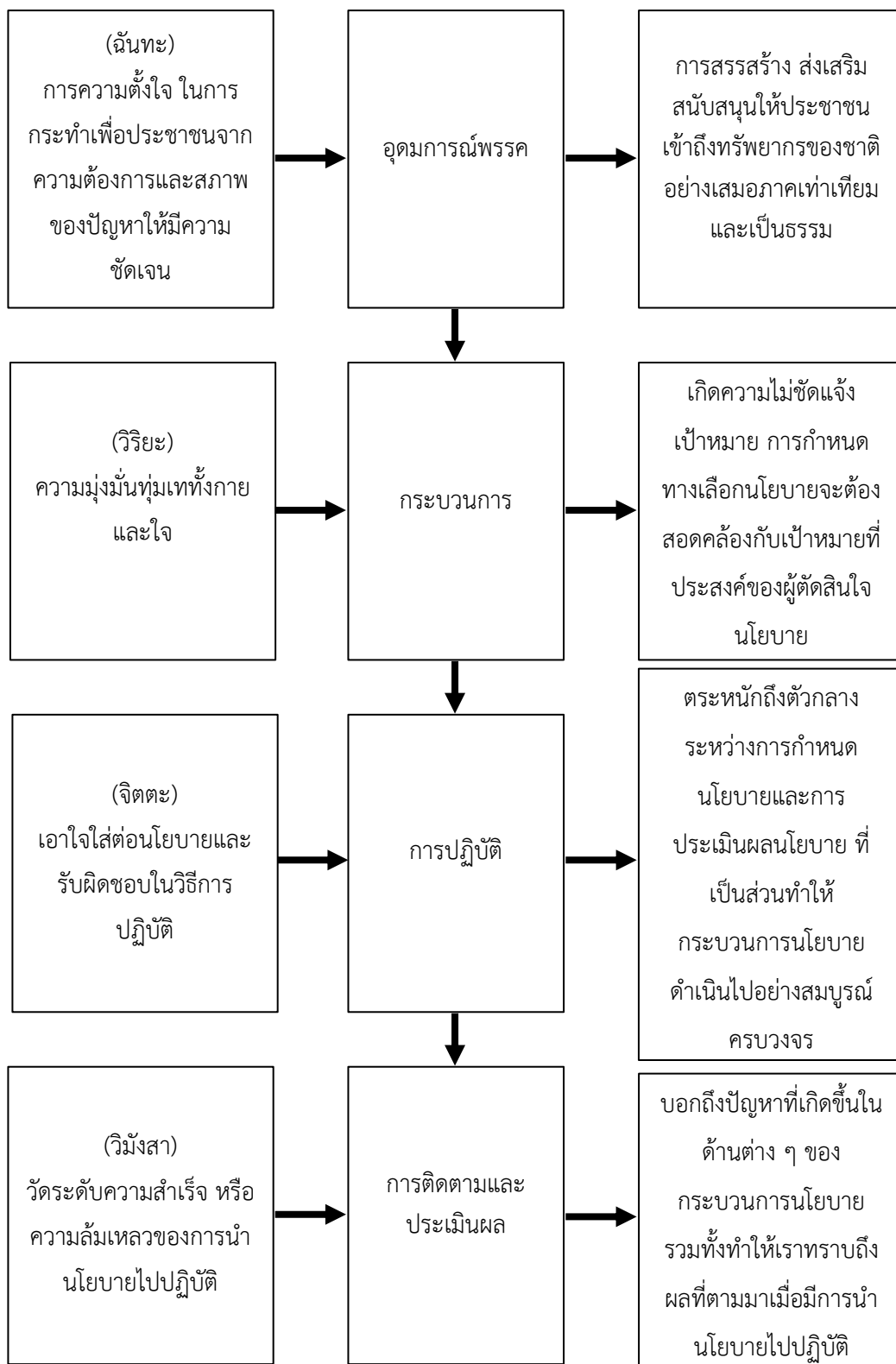
จากแผนภาพที่ ๔.๑๔ สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย คือการวิเคราะห์ความคุ้มค่าผลกระทบ ความเสี่ยง ผู้ทำหน้าที่โดยตรง คือ กกต. ยังไม่เพียงพอจึงต้องขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่ชำนาญด้านการวิเคราะห์ระบบกลไก ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่โดยการได้มาซึ่งปัญหานั้นพรรคการเมืองมีการเชื่อมโยงกับประชาชนเพื่อจะได้เข้าใจถึงความจำเป็นเดือดร้อน เพราะถ้าได้ข้อมูลจากพื้นที่แล้วกระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย

แล้วจะได้มีความชัดเจนภายใต้สถานการณ์ที่เป็นจริงในสังคม และสิ่งสำคัญคือรูปแบบและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งในลักษณะของการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การปรึกษาหารือ การตัดสินใจ กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย มีเหตุปัจจัยที่มีความซับซ้อน และหลากหลายกระจายตัวมากขึ้นโดยเฉพาะต่อเหตุผลที่อิงอยู่กับขบวนการทางสังคม การเมืองภายนอกมากกว่าอิงอยู่กับผู้นำและแกนนำภายในพรรคขณะเดียวกันการวัดผลสำเร็จก็จะถ่ายน้ำหนักไปที่การสร้างอิทธิพลต่อสังคมการเมืองและเป้าหมายคือการได้รับเลือกตั้งเพียงด้านเดียว

กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองนั้น มีหลากหลายวิธีด้วยกันแต่ถ้ามองใน การกำหนดโดยวิเคราะห์ตัวแบบระบบแล้ว ก่อนอื่นต้องทำความเข้าใจก่อนว่า ตัวแบบระบบนั้นเป็น ตัวแบบใช้วิเคราะห์ข้อมูลที่เน้นถึงสิ่งที่จับต้องได้ ไม่สามารถอธิบายความรู้สึกได้ จะเห็นได้ว่าปัจจัย นำเข้าที่สำคัญคือ ข้อมูลในพื้นที่ที่เป็นเป็นปัญหา หรือสิ่งที่พื้นที่ต้องการเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจ โดยในกระบวนการนี้ปัจจัยที่สำคัญคือข้อมูลในการตัดสินใจของผู้บริหารพรรคการเมืองหรือสมาชิก พรรคเห็นความสำคัญต่อปัญหาที่เกิดขึ้นหรือไม่ซึ่งในกระบวนการนี้จะมีปัจจัยต่างๆที่เป็นเหตุและผลที่ ส่งผลโดยตรงต่อการตัดสินใจ ออกไปสู่กระบวนการปัจจัยนำออกที่จะกลายเป็นนโยบายของพรรค การเมือง ซึ่งทั้งหมดที่ได้อธิบายมานั้นต้องอยู่ภายใต้สถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมเดียวกันถ้า สิ่งแวดล้อมต่างกัน ปัจจัยในการตัดสินใจก็จะแตกต่างกันไป ซึ่งจากหลักฐานที่ผ่านมานโยบายหลาย นโยบายล้มเหลวไม่สามารถปฏิบัติได้จริงแต่ทั้งนี้ทั้งนั้นการที่จะนำหลักธรรมมาปรับใช้นั้นก็สามารถทำได้ เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างจิตใจและวัตถุที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของสมาชิกในสังคมไทย การวัดผล สำเร็จนโยบายพรรคการเมือง เป็นการที่พรรคการเมืองมีการใช้งบประมาณที่คุ้มค่า การกระจายความ เหลือมั่งงั่ง ไม่โฆษณานโยบายหาเสียงที่เกินความจริง

การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยการบูรณาการตามหลัก พุทธธรรม จากกระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย เพราะสิ่งที่ได้มา เกิดจากเจตนารมณ์ร่วมกันของประชาชน สภาพการณ์หรือปัญหาของการกำหนดนโยบายด้วยการ วิเคราะห์นโยบายเรื่องของข้อดีข้อเสียเรื่องของผลกระทบของการทำนโยบายนั้น กลไกวิเคราะห์ นโยบายตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ประกอบกับหลักฉันทะ คือความต้องการที่จะกำหนดนโยบายที่ดี อันเกิดจากความศรัทธาและเชื่อมั่นต่อสิ่งที่ทำ จึงจะเกิดผลจริงตามควร การมีใจรัก ถือว่าสำคัญมาก วิริยะ คือการนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังมุ่งมั่นทุ่มเท เป็นความมุ่งมั่นทุ่มเททั้งกายและใจ ความหวังที่จะ เอาชนะอุปสรรคทั้งปวง จิตตะ การเอาใจใส่ต่อนโยบายและรับผิดชอบ และวิมังสา การติดตาม ประเมินผลต่อนโยบาย อันเกิดจากการมีใจรัก เป็นผลผลิตของระบบการเมือง เพื่อสนองตอบความ ต้องการของสังคม และการสนับสนุนของประชาชนอันเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างแรงผลักดัน ต่อระบบการเมือง เกิดความสัมพันธ์แบบพลวัต โดยจะมีการปรับตัวเพื่อสร้างระบบให้มีความสมดุล เพื่อให้ชีวิตการเมืองดำรงอยู่ได้ตลอดไป

๔.๕.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

แผนภาพที่ ๔.๑๗ การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

จากแผนภาพที่ ๔.๑๕ การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย เริ่มจากการการก่อรูปนโยบาย จากอุดมการณ์พรรคการเมืองในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรือง โดยการสรรสร้าง ส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงทรัพยากรของชาติอย่างเสมอภาคเท่าเทียม และเป็นธรรม ประชาชนมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี รัฐบาลที่ศักดิ์ศรีความเป็นพลเมือง มีการดำรงชีพที่มั่นคงปลอดภัย มีครอบครัวที่อบอุ่น มีชุมชนที่เข้มแข็ง มีสิทธิเสรีภาพความเสมอภาคเท่าเทียมกันในทุก ๆ ด้าน โดยจะประกอบด้วยการความตั้งใจ (ฉันทะ) ในการกระทำเพื่อประชาชนจากการวิเคราะห์ความต้องการและสภาพของปัญหาสาธารณะให้มีความชัดเจนในมิติต่าง ๆ เช่น ปัญหาดังกล่าวคือปัญหาอะไร เกี่ยวข้องกับใคร เกิดผลอย่างไรบ้าง และหากจะมีการแก้ไข จะต้องใช้ทรัพยากรอะไรบ้าง น่าจะเกิดผลอย่างไร ใครเป็นคนได้ประโยชน์ใครเป็นคนเสียประโยชน์ และจะส่งผลกระทบต่ออย่างไร กับใครบ้าง เป็นไปตามเป้าหมายแรกเริ่มหรือไม่ เพราะในสังคม ย่อมต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ ของระบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหา แต่การที่จะกำหนดว่าปัญหาใดเป็นปัญหาสาธารณะ ที่ควรจะได้รับ การแก้ไข จำเป็นต้องมีกระบวนการคัดกรองปัญหาที่หลากหลายในระบบเสียก่อน เพราะทุกประเด็นปัญหาที่ได้ก่อตัวขึ้น มิใช่ว่าทุกปัญหาจะได้เข้าสู่กระบวนการคัดเลือกออกมาเป็น วาระนโยบาย

กระบวนการในการกำหนดนโยบาย เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นอย่างมาก เพราะความขัดแย้งในกระบวนการกำหนดนโยบาย มีผลต่อเนื่องถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติในภายหลัง และไม่เฉพาะความขัดแย้งเท่านั้น แต่การขาดความสนใจของผู้มีส่วนร่วมในการออกกฎหมายก็จะนำไปสู่ความล้มเหลว ผู้ปฏิบัติจึงต้องการนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังมุ่งมั่นทุ่มเท เป็นความมุ่งมั่นทุ่มเททั้งกายและใจ (วิริยะ) ซึ่งปัญหาการนำนโยบายไปปฏิบัติ มักจะพบในช่วงแรกของกระบวนการกำหนดนโยบาย ที่ทำให้เกิดความคลุมเครือในเป้าหมาย การกำหนดทางเลือกนโยบายจะต้องสอดคล้องกับเป้าหมายที่ประสงค์ของผู้ตัดสินใจนโยบาย เพราะการกำหนดนโยบายเป็นงานที่มีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับปัจจัยสิ่งแวดล้อมจำนวนมากหลังจากการแสวงหาทางเลือกนโยบาย จะเกิดกระบวนการกลั่นกรองทางเลือกนโยบาย เพื่อให้เหลือเฉพาะทางเลือกที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เหมาะสมกับทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ มีความสอดคล้องกับค่านิยมของสังคม และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องสอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ เป็นกระบวนการที่จะต้องทำซ้ำเพื่อให้มั่นใจว่าทางเลือกนโยบายที่จะเลือกมีคุณสมบัติตรงตามความต้องการมากที่สุด ซึ่งนั่นก็คือ การประเมินผลทางเลือกนโยบายว่า ทางเลือกที่พิจารณาอยู่นั้น ดีกว่าหรือด้อยกว่าทางเลือกนโยบายอื่นอย่างไร เพื่อนักวิเคราะห์นโยบายจะได้มีโอกาสในการดัดแปลงทางเลือกที่มีอยู่ให้มีความเหมาะสม ต่อมาเป็นการตัดสินใจนโยบาย แนวคิดและแนวทางการทำงานกับนโยบายของพรรคสอดคล้องและเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนจริงหรือไม่ ปฏิบัติได้จริงหรือไม่

และพรรคนี้ยืนมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อย่างแน่วแน่แท้จริงหรือไม่ หรือเป็นพวกปากประชาธิปไตยแต่ใจเผด็จการ แต่แอบแฝงแนวคิดอื่นอยู่ข้างหลัง

การนำนโยบายไปปฏิบัติต้องตระหนักถึงตัวกลางระหว่างการกำหนดนโยบายและการประเมินผลนโยบาย ที่เป็นส่วนทำให้กระบวนการนโยบายดำเนินไปอย่างสมบูรณ์ครบวงจร ไม่หยุดชะงัก เพราะแม้ว่าจะมีนโยบายที่ดี และผ่านกระบวนการขั้นตอนมาอย่างถูกต้อง แต่หากไม่สามารถนำมาปฏิบัติได้ นโยบายนั้นก็คงไม่มีประโยชน์ แต่ถ้าเป็นนโยบายที่ดี หากปฏิบัติไม่ดีก็อาจจะไม่สามารถบรรลุจุดหมายที่ตั้งไว้เช่นกัน จึงต้องเอาใจใส่ต่อนโยบายและรับผิดชอบ (จิตตะ) ในวิธีการปฏิบัติ เพราะพรรคการเมืองเปรียบเสมือนเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชน บ่มเพาะพลเมืองที่ตื่นรู้ มุ่งเน้นการพัฒนาประชาธิปไตยที่ตื่นรู้ มุ่งเน้นการพัฒนาประชาธิปไตยวิถีไทย น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมกันเป็นกลุ่มอย่างมีพลังสร้างความเข้มแข็งจากฐานรากอย่างยั่งยืน ชูประเทศไทยสู่ประชาคมโลกอย่างสมศักดิ์ศรี ก้าวข้ามความขัดแย้ง ฟื้นความสมานฉันท์ สร้างสังคมที่เป็นธรรมยึดนิติรัฐ นิติธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาสที่เป็นของจริง ขจัดความยากจนสร้างความมั่นคงในสังคม สร้างสังคมที่เกื้อกูลแบ่งปันเติมเต็มศักยภาพและโอกาสของผู้คนเตรียมความพร้อมคนไทยสู่ศตวรรษที่ ๒๑

การติดตามและประเมินผลนโยบาย เป็นการติดตามเพื่อให้เราทราบถึงระดับความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ (วิมังสา) เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้ บอกถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ ของกระบวนการนโยบาย รวมทั้งทำให้เราทราบถึงผลที่ตามมาเมื่อมีการนำนโยบายไปปฏิบัติแล้วว่าเป็นอย่างไร สามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชนได้หรือไม่ รวมทั้งในภาคเอกชนและสังคมด้วย ซึ่งทุกภาคส่วนล้วนมีส่วนร่วมกันอย่างต่อเนื่อง การประเมินผลนโยบายมักจะถูกจัดให้อยู่ในขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการนโยบาย แต่ในความเป็นจริง การประเมินผลนโยบาย เป็นขั้นตอนที่สามารถทำได้ทุกขั้นตอนของกระบวนการนโยบาย โดยไม่จำเป็นต้องรอให้มีการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติก่อนแล้วจึงจะมีการประเมินผล

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย” มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย ๒) เพื่อศึกษากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย ๓) เพื่อนำเสนอการพัฒนาการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยมีเหตุปัจจัยที่มีความซับซ้อน และหลากหลายกระจายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะต่อเหตุผลที่อิงอยู่กับขบวนการทางสังคมการเมืองภายนอก มากกว่าอิงอยู่กับผู้นำและแกนนำภายในพรรค ขณะเดียวกันการวัดผลสำเร็จก็จะถ่ายเทน้ำหนักไปที่การสร้างอิทธิพลต่อสังคม การเมือง และเป้าหมายคือการได้รับเลือกตั้งเพียงด้านเดียว นโยบายพรรคการเมืองมีลักษณะชายฝั่งไม่สามารถในการแก้ไขปัญหาประชาชนได้จริง ในการทำความเข้าใจสภาพการณ์หรือปัญหาของการกำหนดนโยบาย อาจมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเข้าใจขั้นตอนและโครงสร้างของพรรคการเมืองอย่างถ่องแท้เนื่องจากมันส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ที่ผ่านมามีตัวอย่างที่ว่าการศึกษาเรื่องของการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองมุ่งเป้าหมายให้ได้ชนะการเลือกตั้ง มากกว่า การกำหนดนโยบายที่สามารถแก้ไขปัญหาให้กับพื้นที่หรือสังคมได้จริง จึงประสบกับปัญหาของการเหมารวมและไม่สามารถอธิบายปัญหาที่เกิดขึ้นจริงได้ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย คือ (๑) นโยบายที่ออกมาก่อให้เกิดปัญหาหรือภาระหนี้สินแก่ประชาชนในระยะยาว เช่น นโยบายลดคันแรกๆ ให้ผู้ที่ยังไม่เคยมีรถยนต์ซื้อรถยนต์ แม้รัฐบาลจะมีเงินช่วยเหลือแต่ก็ก่อให้เกิดภาระหนี้สินแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็น ส่วนใหญ่มักจะเป็นนักศึกษาที่เรียนจบมาใหม่และเพิ่งเริ่มทำงาน และผู้ที่ได้ผลประโยชน์ก็คือกลุ่มนักธุรกิจที่ค้าขายรถยนต์ เป็นต้น (๒) นโยบายที่ออกมาส่วนใหญ่มักกำหนดมา

เพื่อเรียกคะแนนเสียง บางนโยบายก็ไม่สามารถทำได้จริงเพราะไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง เช่น กำหนดนโยบายให้ค่าแรงขั้นต่ำที่สูงเกินไป ซึ่งในความเป็นจริงไม่สามารถทำได้

๕.๑.๒ กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

การวิเคราะห์นโยบายของพรรคการเมืองไทยจะช่วยให้นักวิเคราะห์นโยบายสามารถกำหนดประเด็นของการวิเคราะห์ที่ได้ถูกต้องและสอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาของสังคม ซึ่งจะทำให้การวิเคราะห์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การวิเคราะห์แต่ละเรื่องจะต้องมีการออกแบบจากผู้เชี่ยวชาญและมีเทคนิคของนักวิเคราะห์ในการสร้างระบบและกลไกในปัจจุบันสามารถออกแบบทั้งด้านความคุ้มค่า ความเสี่ยงและอื่น ๆ ได้ทั้งทางการตลาดทางธุรกิจและทางเศรษฐกิจ กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยที่ได้อธิบายมานั้นพรรคการเมืองต้องมีความจริงจังต่อการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง ใช้กำหนดนโยบายเพื่อมาหาให้ตนพรรคชนะในการเลือกตั้งอย่างเดียว แนวคิดการวิเคราะห์กำหนดนโยบายคือ การวิเคราะห์ ตัวแบบระบบ หมายถึง การเมืองดำรงอยู่ เสมือนชีวิตการเมือง (political life) ดังนั้น ชีวิตการเมืองจึงต้องดำรงอยู่ อย่างเป็นระบบซึ่งประกอบด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างระบบการเมืองและสิ่งแวดล้อม(environment) ปัจจัยนำเข้า (input) ซึ่งเป็นเงื่อนไขหรือสถานการณ์สำคัญ ประกอบไปด้วยความต้องการเรียกร้องและการสนับสนุนของประชาชนและสังคม ส่วนระบบการเมืองเปรียบเสมือนกล่องดำ(black box) คือกลุ่มของโครงสร้าง มีกิจกรรมทางการเมืองและการบริหารที่สัมพันธ์กันส่วนการใช้อำนาจในการบรหารตามค่านิยมของสังคม ประเพณีและกฎระเบียบต่าง ๆ (conversion process) เมื่อปัจจัยนำเข้าได้เข้ามาสู่กระบวนการของกล่องดำก็จะผลิตผลลัพธ์หรือผลผลิตออกมาเรียกว่าปัจจัยนำออก (output) ของระบบการเมือง หรือผลผลิตของระบบการเมือง และผลผลิตของระบบการเมืองนี้เองก็จะทำหน้าที่ส่งย้อนกลับเข้าสู่สิ่งแวดล้อมในรูปของผลสะท้อนกลับหรือผลกระทบ (feedback) เพื่อสนองตอบความต้องการของสังคม และการสนับสนุนของประชาชนอันเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างแรงผลักดันของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อระบบการเมืองเกิดความสัมพันธ์แบบพลวัต (dynamic system) โดยจะมีการปรับตัวเพื่อสร้างระบบให้มีความสมดุลเพื่อให้ชีวิตการเมืองดำรงอยู่ได้ตลอดไป

๕.๑.๓ การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยใช้หลักธรรม เช่น หลักอิทธิบาท๔ เป็นแนวทางการกำหนดนโยบายนั้นเป็นเรื่องที่ดี เพราะหลักธรรมจะเป็นตัวควบคุมให้ผู้ที่ปฏิบัติมีจิตใจที่แน่วแน่ต่อสิ่งที่ทำ ทำในสิ่งที่ดี คิดดี ซึ่งจะต้องมีความเชื่อเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติในเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองก็ต้องเชื่อมั่นว่า พรรคการเมืองจะสามารถกำหนดนโยบายออกมาแล้วสามารถแก้ไขปัญหาหรือสนองต่อความต้องการของพื้นที่ได้ ปัจจัยนำเข้าที่เป็นปัญหาและความต้องการของประชาชนพื้นที่ เข้ามาในกระบวนการกำหนดนโยบาย และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นต่อนโยบาย

ของพรรคการเมือง ซึ่งในกระบวนการกำหนดนโยบายนั้นจะเห็นว่า การที่พรรคการเมืองนำหลักธรรม มาปรับใช้ในกระบวนการจะเป็นการแสดงถึงความทุ่มเท ตั้งใจ และจริงใจในการกำหนดนโยบายด้วยความรอบคอบ ในการตัดสินใจเพื่อเป็นปัจจัยนำออกกลายเป็นนโยบายเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหา หลัก อธิธิบาท ๔ จึงมีความหมายกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองที่ต้องการที่กำหนดนโยบายให้ เกิดความความสำเร็จในการกำหนดนโยบาย เพราะหากทำได้ตามกระบวนการแล้ว สังคมความรู้ ชุมชนความรู้ และปัจเจกชนความรู้ คงอยู่ไม่ไกลเกินฝัน ประการสำคัญ “อธิธิบาท ๔” ไม่ได้เกิดขึ้น อย่างโดดเดี่ยวจากหลักธรรมข้ออื่นๆอันเป็นองค์รวมและเชื่อมโยงถึงกัน เพียงแต่อธิบายคนละบทบาท เท่านั้น สิ่งสำคัญ เราได้ใคร่ครวญในเรื่องเหล่านี้มาน้อยเพียงใด เพราะ ในโลกปัจจุบัน โลกที่สังคม อวิชชามากจนเกินล้น จึงกลายเป็นโลกที่ฉาบฉวยและวุ่นวายสูงสุด นั้นแปลว่าเราต้องฝึกฝนตนเอง หลายเท่าตัวเพื่อจะเข้าใจและเข้าถึงหลักธรรมที่ก่อเกิดการพัฒนาที่จุดเริ่มต้นของตนเองอย่าง แท้จริง

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาหลักการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย” นั้น ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามข้อค้นพบได้ดังนี้

๑) สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

พบว่า การกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยมีเหตุปัจจัยที่มีความซับซ้อน และหลากหลาย กระจ่ายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะต่อเหตุผลที่อิงอยู่กับขบวนการทางสังคม การเมืองภายนอก มากกว่าอิง อยู่กับผู้นำและแกนนำภายในพรรค ขณะเดียวกันการวัดผลสำเร็จก็จะถ่ายเทน้ำหนักไปที่การสร้าง อิทธิพลต่อสังคม การเมือง และเป้าหมายคือการได้รับเลือกตั้งเพียงด้านเดียว ที่ผ่านมาจากกล่าวได้ว่า การศึกษาเรื่องการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองมุ่งเป้าหมายให้ได้ชนะการเลือกตั้ง มากกว่า การกำหนดนโยบายที่สามารถแก้ไขปัญหาให้กับพื้นที่หรือสังคมได้จริง ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการ กำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย คือ นโยบายที่ออกมาก่อให้เกิดปัญหาหรือภาระหนี้สินแก่ ประชาชนในระยะยาว และนโยบายที่ออกมาส่วนใหญ่ก็กำหนดมาเพื่อเรียกคะแนนเสียง บางนโยบาย ก็ไม่สามารถทำได้จริงเพราะไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **คมสันต์ บัวดีบและจันทนา สุทธิจารี**^๑ การเมืองในการกำหนดนโยบายสาธารณะ: กรณีศึกษา นโยบายด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแห่งหนึ่งในเขตจังหวัด ภาคเหนือตอนล่าง พบว่า ๑) ปัจจัยการเมืองภายใน ซึ่งหมายถึง การตัดสินใจในสภาท้องถิ่นเอง โดย

^๑คมสันต์ บัวดีบและจันทนา สุทธิจารี, “การเมืองในการกำหนดนโยบายสาธารณะ: กรณีศึกษา นโยบาย ด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแห่งหนึ่งในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง”, วารสาร รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๑) : ๑-๒๘.

นักการเมืองท้องถิ่นในฐานะตัวแทนของประชาชนในแต่ละเขตเลือกตั้งต่างล้วนแล้วแต่ต่อสู้แข่งขันแย่งชิงนโยบายสาธารณะเพื่อเข้าสู่พื้นที่ของตนเองตามที่ได้มีการหาเสียงไว้และผลงานของนักการเมืองย่อมเป็นเสียงสะท้อนถึงโอกาสที่นักการเมืองจะได้รับการเลือกตั้งในครั้งต่อไป ซึ่งส่งผลต่อภาพรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอทั้งหมด ๒) ปัจจัยการเมืองภายนอก เกิดจากการรวมกลุ่มของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆในท้องถิ่น ซึ่งกลุ่มผลประโยชน์ดังกล่าวเป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักการเมืองท้องถิ่นและต่างฝ่ายล้วนแล้วแต่เป็นกลุ่มผลประโยชน์ในท้องถิ่นที่ต้องการช่วงชิงและแสวงหาผลประโยชน์ ผ่านการต่อรอง กดดันแทรกแซงการตัดสินใจของนักการเมืองด้วยเหตุนี้ กระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะมิได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ตามความต้องการและปัญหาของพื้นที่อย่างแท้จริง หากแต่เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของนักการเมืองเป็นหลัก ดังนั้นจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจของฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติให้มีกระบวนการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจอย่างเข้มข้น รวมทั้งบทบาทในการตรวจสอบและการกำกับดูแลของราชการส่วนภูมิภาค ควบคู่ไปกับการพัฒนาทางการเมืองระดับท้องถิ่นให้เป็นประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (Deliberative Democracy) และส่งเสริมกิจกรรมเพิ่มองค์ความรู้และปลูกฝังค่านิยมให้แก่ประชาชน และงานวิจัยของ **เดชณรงค์ ไพบูลย์นันทพงศ์, และคณะ**^๒ ได้ศึกษาเรื่อง พัฒนาการการจัดตั้ง การดำรงอยู่และการปรับตัวของพรรคการเมืองที่ก่อตั้งโดยกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น พบว่าพรรคการเมืองทั้ง ๓ มีมูลเหตุของการจัดตั้งพรรคแตกต่างกันตามสถานการณ์ทางการเมือง แต่ละพรรคต่างมีฐานเสียงเป็นของตนเอง การแข่งขันอาศัยต้นทุนของพรรค นโยบาย และยุทธศาสตร์ทางการเมือง พรรคสามารถรักษาพื้นที่ทางการเมืองไว้ได้ด้วยความเป็นท้องถิ่นนิยมและระบบอุปถัมภ์ โดยแต่ละพรรคจะมีพื้นที่ฐานเสียงทางการเมืองของพรรค ได้แก่ พรรคพลังชล พื้นที่ฐานเสียงสำคัญคือ จังหวัดชลบุรีพรรคชาติไทยพัฒนา จังหวัดสุพรรณบุรี และพรรคภูมิใจไทย จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง ๓ พรรค เน้นนโยบายและอุดมการณ์ในการพัฒนาท้องถิ่น มุ่งแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ และงานวิจัยของ **พระทรงวุฒิ รัตนะ, เต็มศักดิ์ ทองอินทร์,สุรพล สุษะพรหม**^๓ ได้ศึกษาเรื่อง การกล่อมเกลากองการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน พบว่า ๑. ระดับการกล่อมเกลากองการเมืองของประชาชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

^๒เดชณรงค์ ไพบูลย์นันทพงศ์, และคณะ, “พัฒนาการการจัดตั้ง การดำรงอยู่และการปรับตัวของพรรคการเมืองที่ก่อตั้งโดยกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น”, วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม – สิงหาคม ๒๕๖๒) : ๑๕๕-๑๖๘.

^๓พระทรงวุฒิ รัตนะ, เต็มศักดิ์ ทองอินทร์,สุรพล สุษะพรหม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การกล่อมเกลากองการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน”, การประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings), หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๔ : ๕๙๙ – ๖๑๒.

ดังนี้ ด้านทัศนคติแบบประชาธิปไตย อยู่ใน ระดับมาก ด้านความรู้ทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ด้านทัศนคติทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ๒. ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้มีความคิดเห็นต่อการกล่อมเกลாதงการเมืองของประชาชน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมุติฐานการวิจัย ๓. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ แนวทางเกี่ยวกับการกล่อมเกลாதงการเมือง ด้านการได้รับความรู้ทางการเมือง ประชาชนได้รับความรู้ทางการเมือง หรือข้อมูลข่าวสารทางการเมือง จากเจ้าหน้าที่ของรัฐน้อย การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ประชาชนไม่ค่อยเข้าถึงสื่อได้มากเท่าที่ควร เพิ่มช่องทางการได้รับข่าวสารทางการเมือง ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประชาชนยังโดนปิดกั้นในการแสดงความคิดเห็นในทางการเมือง ไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นควรให้ประชาชนได้มีโอกาสในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ด้านทัศนคติทางการเมือง ประชาชนมีความคิดเห็นทางการเมืองน้อย ควรจัดสถานที่ ให้ความรู้ทางด้านประชาธิปไตยให้กับประชาชนมากยิ่งขึ้น และงานวิจัยของ **ธัญวรัตน์ แจ่มใส**^๔ ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะและการนำนโยบายรับจํานำข้าวของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรไปปฏิบัติในจังหวัดสุรินทร์ด้านแนวคิดและสาระสำคัญของนโยบายรับจํานำข้าวของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ชินวัตร พบว่า ๑)วัตถุประสงค์ดังกล่าวกำหนดไว้แต่ไม่มีมาตรการรองรับทุกข้อ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ในขณะเดียวกันรายจ่ายครัวเรือนก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน ด้านการกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน ๒) ด้านกระบวนการและระเบียบปฏิบัติในการนำนโยบายรับจํานำข้าวไปปฏิบัติในจังหวัดสุรินทร์ พบว่าการแปลงนโยบาย/ถ่ายทอดสู่การปฏิบัติมีกระบวนการอยู่ ๒ ขั้นตอนหลักๆ คือ (๑) การแปลงนโยบายเป็นแนวปฏิบัติและ(๒) การถ่ายทอดนโยบายสู่หน่วยงานการปฏิบัติ ในระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มีการแบ่งขั้นตอนการดำเนินงานออกเป็นก่อนเริ่มโครงการ ขณะดำเนินโครงการและหลังดำเนินโครงการ โดยมีตัวแทนเกษตรกรเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือ การประสานระหว่างหน่วยงานปฏิบัติ และ๓)ด้านผลของการนำนโยบายรับจํานำข้าวไปสู่การปฏิบัติในจังหวัดสุรินทร์ พบว่าด้านผลผลิตเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจํานำไม่มีการไถ่ถอนผลผลิตที่จํานำกับรัฐบาลตามมาตรการที่กำหนด นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการค้าของโรงสีซึ่งเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับซื้อเป็นผู้รับจ้างจากรัฐบาลและเกษตรกรเข้าร่วมโครงการข้าวเกษตรอินทรีย์มีจำนวนลดลง

๒) กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย พบว่า การวิเคราะห์นโยบายของพรรคการเมืองไทย จะช่วยให้นักวิเคราะห์นโยบายสามารถกำหนดประเด็นของการวิเคราะห์ที่ได้ถูกต้องและสอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาของสังคม กลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยนั้น

^๔ธัญวรัตน์ แจ่มใส, “การศึกษาการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะและการนำนโยบายรับจํานำข้าวของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรไปปฏิบัติในจังหวัดสุรินทร์”, **ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๕).

พรรคการเมืองต้องมีความจริงจังต่อการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังซึ่งกำหนดนโยบายเพื่อมาทำให้ตนพรรคชนะในการเลือกตั้งอย่างเดียว แนวคิดการวิเคราะห์กำหนดนโยบายคือการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบซึ่งประกอบด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างระบบการเมืองและสิ่งแวดล้อม(environment) ปัจจัยนำเข้า (input) ระบบการเมืองเปรียบเสมือนกล่องดำ (black box) ประเพณีและกฎระเบียบต่าง ๆ (conversion process) ปัจจัยนำออก (output) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นัฐนันต์ ศรีลาศักดิ์**^๕ ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการพรรคการเมืองไทยสู่ความเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม พบว่า (๑) พัฒนาการทางการเมืองไทยในอดีตขาดความต่อเนื่องเพราะ มีการปฏิวัติรัฐประหารบ่อยครั้งเป็นผลทำให้พรรคการเมืองไม่สามารถพัฒนาให้มีความเข้มแข็งและสู่ความเป็น ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมที่ดีที่สุด (๒) ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทยเกิดจาก ปัจจัยสำคัญ ๒ ประการคือปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัญหาขาดอุดมการณ์ทางการเมืองและขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แท้จริง ปัจจัยภายนอกได้แก่ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของพรรคการเมือง กฎหมายพรรค การเมืองขาดความเหมาะสม (๓) รูปแบบการบริหารจัดการพรรคการเมืองไทยสู่ความเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ร่วมที่นำเสนอประกอบด้วย ๔ แนวทาง คือ การพัฒนาประชาชนสู่ความเป็นพลเมืองที่ดี แนวทางการพัฒนาพรรค การเมืองสู่ความเป็นสถาบันทางการเมือง การพัฒนาวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย แนวทางที่เหมาะสมในการ พัฒนาคุณภาพทางการเมืองระดับมหภาคโดยต้องพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดอำนาจที่สมดุล และงานวิจัยของ **เดชณรงค์ ไพบูลย์นันทพงศ์ และคณะ**^๖ ได้ศึกษาเรื่อง พัฒนาการการจัดตั้ง การดำรงอยู่ และการปรับตัวของพรรคการเมือง ที่ก่อตั้งโดยกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น พบว่า พรรคการเมืองทั้ง ๓ มีมูลเหตุของการจัดตั้งพรรคแตกต่างกันตามสถานการณ์ทางการเมือง แต่ละพรรคต่างมีฐานเสียงเป็นของตนเอง การแข่งขันอาศัยต้นทุนของพรรค นโยบาย และยุทธศาสตร์ทางการเมือง พรรคสามารถรักษาพื้นที่ทางการเมืองไว้ได้ด้วยความเป็นท้องถิ่นนิยมและระบบอุปถัมภ์ โดยแต่ละพรรคจะมีพื้นที่ฐานเสียงทางการเมืองของพรรค ได้แก่ พรรคพลังชล พื้นที่ฐานเสียงสำคัญคือ จังหวัดชลบุรี พรรคชาติไทยพัฒนา จังหวัดสุพรรณบุรี และพรรคภูมิใจไทย จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง ๓ พรรค เน้นนโยบายและอุดมการณ์ในการพัฒนาท้องถิ่น มุ่งแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคม การดำรงอยู่ที่สำคัญของพรรค คือ จำนวน

^๕นัฐนันต์ ศรีลาศักดิ์, “การบริหารจัดการพรรคการเมืองไทยสู่ความเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม”, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๓ (กันยายน – ธันวาคม ๒๕๕๗) : ๒๖๐.

^๖เดชณรงค์ ไพบูลย์นันทพงศ์ และคณะ, “พัฒนาการการจัดตั้ง การดำรงอยู่ และการปรับตัวของพรรคการเมือง ที่ก่อตั้งโดยกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น”, วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม – สิงหาคม ๒๕๖๒) : ๑๕๕.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพรรค และงานวิจัยของ **อเนก สุขดี และคณะ**^๗ ได้ศึกษาเรื่อง การก่อตั้ง และบทบาททางการเมืองของสาขาพรรคการเมืองไทยภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ พบว่า ๑) สาขาพรรคการเมืองไทยส่วนใหญ่ตั้งขึ้นให้ครบเกณฑ์ตามเงื่อนไขของ กฎหมาย เพื่อให้พรรคสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ๒) สาขาพรรคการเมืองไทยส่วนใหญ่ได้ดำเนินบทบาททางการเมืองที่สำคัญหลายบทบาท แต่บาง สาขาพรรคได้ดำเนินบทบาทเฉพาะในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปีสาขาพรรคเพียงอย่างเดียว ๓) ปัญหา อุปสรรคในการก่อตั้งสาขาพรรคการเมืองไทย คือ ความไม่พร้อมในด้านเงินทุนและสมาชิก พรรคสำหรับปัญหา อุปสรรคในการดำเนินบทบาททางการเมืองของสาขาพรรคการเมืองไทย คือ ขาด แคลนเงินทุนในการดำเนินงาน การไม่ได้รับความสนับสนุนจากสำนักงานใหญ่ รวมทั้งกฎหมาย ระเบียบและประกาศของกกต. ยังไม่ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมของสาขาพรรค ๔) ข้อเสนอแนะใน การก่อตั้งและดำเนินบทบาททางการเมืองของสาขาพรรคการเมืองไทย คือ สำนักงานใหญ่ควรให้การ สนับสนุนแก่สาขาพรรคที่ก่อตั้งขึ้นให้มีความพร้อมทางการเงิน บุคลากร รัฐและ กกต. ต้องให้ความ สนับสนุนในการก่อตั้งสาขาพรรค โดยต้องปรับปรุงข้อกำหนดให้เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมทาง การเมืองของสาขาพรรคที่เปิดโอกาสให้สมาชิกพรรคและประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างกว้างขวางด้วยความสมัครใจ มีอิสระตามความต้องการที่แท้จริงของตนเอง และงานวิจัยของ **พ.ต.ท.ชุมพล เฟื่องศิริ**^๘ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมความเข้มแข็งการเมืองภาคประชาชนใน จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการส่งเสริมความเข้มแข็งการเมืองภาคประชาชนใน จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย ๑) ด้านการดำเนินการเลือกตั้ง ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง มีส่วนร่วมทางการเมือง สร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเลือกตั้งนักรการเมืองที่มีความมุ่งมั่นในการ พัฒนาท้องถิ่น ๒) ด้านการร่วมรณรงค์เลือกตั้งกลุ่มการเมืองภาคประชาชน มีส่วนสำคัญในการ สนับสนุนให้ประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรมในการเลือกตั้งซึ่งเป็นการแสดงออกตามวิถีประชาธิปไตย ๓) ด้านการตัดสินใจในทางการเมือง ตัดสินใจเลือกตัวแทนนักรการเมือง โดยดูจากหลักการนโยบาย ของกลุ่มการเมือง ที่แสดงถึงความมีคุณธรรม สร้างความยุติธรรมให้กับชุมชน และงานวิจัยของ

^๗ อเนก สุขดี และคณะ, “การก่อตั้งและบทบาททางการเมืองของสาขาพรรคการเมืองไทยภายใต้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐”, วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ กาฬสินธุ์, ปีที่ ๒ เล่มที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๕๖) : ๗๒.

^๘ พ.ต.ท.ชุมพล เฟื่องศิริ, “การส่งเสริมความเข้มแข็งการเมืองภาคประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา”, **คุณิณีพนธ์ปรัชญาคุณิณีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย, ๒๕๖๓).

ไพบูลย์ สุขเจตนิ^๙ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมือง ระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี เช่น การสื่อสารของนักการเมืองกับประชาชนที่สื่อสารไม่ตรงกัน นักการเมืองเข้าไม่ถึงประชาชน พฤติกรรมและการกระทำของนักการเมืองที่ประชาชนได้รับรู้จากข่าวต่างๆ การวิพากษ์วิจารณ์จากสื่อและนโยบายของนักการเมือง บางนโยบายอาจจะทำได้หรือทำไม่ได้ ซึ่งส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และต่อความไว้วางใจของประชาชน

๓) การพัฒนาหลักการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยการบูรณาการตามหลักพุทธธรรม พบว่า การพัฒนาหลักการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยใช้หลักธรรม เช่น หลักอิทธิบาท ๔ เป็นแนวทางการกำหนดนโยบายนั้นเป็นเรื่องที่ดี เพราะหลักธรรมจะเป็นตัวควบคุมให้ผู้ที่ปฏิบัติมีจิตใจที่แน่วแน่ต่อสิ่งที่ทำ ทำในสิ่งที่ดี คิดดี ซึ่งจะต้องมีความเชื่อเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติในเรื่องต่างๆ ซึ่งในกระบวนการกำหนดนโยบายนั้นจะเห็นว่า การที่พรรคการเมืองนำหลักธรรมมาปรับใช้ในกระบวนการจะเป็นการแสดงถึงความทุ่มเท ตั้งใจ และจริงใจในการกำหนดนโยบายด้วยความรอบคอบ ในการตัดสินใจเพื่อเป็นปัจจัยนำออกกลายเป็นนโยบายเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **คมสันต์ บัวดีบและจันทนา สุทธิจารี**^{๑๐} การเมืองในการกำหนดนโยบายสาธารณะ: กรณีศึกษานโยบายด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแห่งหนึ่งในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง พบว่า ๑) ปัจจัยการเมืองภายใน ซึ่งหมายถึง การตัดสินใจในสภาท้องถิ่นเอง โดยนักการเมืองท้องถิ่นในฐานะตัวแทนของประชาชนในแต่ละเขตเลือกตั้งต่างล้วนแล้วแต่ต่อสู้แข่งขันแย่งชิงนโยบายสาธารณะเพื่อเข้าสู่พื้นที่ของตนเองตามที่ได้มีการหาเสียงไว้และผลงานของนักการเมืองย่อมเป็นเสียงสะท้อนถึงโอกาสที่นักการเมืองจะได้รับการเลือกตั้งในครั้งต่อไป ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอทั้งหมด ๒) ปัจจัยการเมืองภายนอก เกิดจากการรวมกลุ่มของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆในท้องถิ่น ซึ่งกลุ่มผลประโยชน์ดังกล่าวเป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักการเมืองท้องถิ่นและต่างฝ่ายล้วนแล้วแต่เป็นกลุ่มผลประโยชน์ในท้องถิ่นที่ต้องการช่วงชิงและแสวงหาผลประโยชน์ ผ่านการต่อรอง กดดันแทรกแซงการตัดสินใจของนักการเมืองด้วยเหตุนี้ กระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะมิได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ตามความต้องการและปัญหาของพื้นที่อย่างแท้จริง หากแต่เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของนักการเมืองเป็นหลัก

^๙ไพบูลย์ สุขเจตนิ, “การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมือง ระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี”, **ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

^{๑๐}คมสันต์ บัวดีบและจันทนา สุทธิจารี, “การเมืองในการกำหนดนโยบายสาธารณะ: กรณีศึกษานโยบายด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแห่งหนึ่งในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง”, **วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์**, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๑) : ๑-๒๘.

ดังนั้นจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจของฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติให้มีกระบวนการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจอย่างเข้มข้น รวมทั้งบทบาทในการตรวจสอบและการกำกับดูแลของราชการส่วนภูมิภาค ควบคู่ไปกับการพัฒนาทางการเมืองระดับท้องถิ่นให้เป็นประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (Deliberative Democracy) และส่งเสริมกิจกรรมเพิ่มองค์ความรู้และปลูกฝังค่านิยมให้แก่ประชาชน และงานวิจัยของ สมชาย สาโรวิท^{๑๑} ได้ศึกษาเรื่อง การนำนโยบายประชานิยมมาใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งปี พ.ศ. ๒๕๕๔ : ศึกษากรณีของพรรคประชาธิปัตย์และพรรคเพื่อไทย พบว่า พรรคการเมืองมีการพัฒนารูปแบบการผลิตและการนำเสนอโยบายประชานิยมในทางที่เจาะจงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น และขยายไปในแนวลึกถึง “ตัวบุคคล” และแนวราบกระจายไปยัง “กลุ่ม” ต่างๆ มากขึ้น โดยยังคงเน้นหวังผลในการหาเสียงเป็นหลัก จนอาจจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและการคลังของประเทศ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าพรรคการเมืองต่างๆ จะแข่งกันหาเสียงด้วยนโยบายประชานิยม โดยมุ่งการ “แจก” และ “ให้” อย่างมากมาย แต่ประสิทธิผลของการหาเสียงด้วยนโยบายดังกล่าวยังคงอยู่ที่ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อพรรคการเมืองที่นำเสนอเป็นสำคัญ และงานวิจัยของ พระครูอุทัยสุตกิจ,สุทนต์ ศรีไสย์ และจินต์ วิภาตะกัลป์^{๑๒} ได้ศึกษาเรื่อง ความสำเร็จของการบริหารงานตามหลักอิทธิบาทสี่ของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเขตพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ๑) ความสำเร็จโดยรวมและปัจจัยด้านความเชื่อในพระพุทธศาสนาตามหลักอิทธิบาท ๔ ของพระสงฆ์ อยู่ในระดับสูง ส่วนปัจจัยอีก ๓ ด้านคือ การจัดการ บุคลิกภาพ และการสื่อสาร อยู่ในระดับต่ำ ($P < .05$) ๒) องค์ประกอบเชิงยืนยันความสำเร็จในการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของพระสงฆ์เกี่ยวกับปัจจัยด้าน บุคลิกภาพการสื่อสาร การจัดการ ความเชื่อในพระพุทธศาสนา และ ความสำเร็จ ประกอบด้วย ๓, ๓, ๗, ๔, และ ๔ องค์ประกอบสำคัญตามลำดับ และ ๓) ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามแบบจำลองความสำเร็จตามหลักอิทธิบาท ๔ ของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พบว่า แบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าสถิติเป็นไปตามข้อตกลงคือ $\text{Chi-square} = 109.14$, $df = 154$, $P\text{-value} = 1.000$, $\text{RMSEA} = 0.000$ สรุปได้ว่า แบบจำลองมีความเหมาะสม สามารถอธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุผลได้คือ ความสำเร็จในการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของพระสงฆ์ ได้รับอิทธิพลทางตรงมาจาก ๒ ปัจจัยสำคัญ คือ ปัจจัยด้านความเชื่อในพระพุทธศาสนา และ ปัจจัยด้านการจัดการ อยู่ในระดับต่ำ และได้รับอิทธิพล

^{๑๑}สมชาย สาโรวิท, “การนำนโยบายประชานิยมมาใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งปี พ.ศ. ๒๕๕๔ : ศึกษากรณีของพรรคประชาธิปัตย์และพรรคเพื่อไทย, *ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาสื่อสารการเมือง*, (วิทยาลัยสื่อสารการเมือง : มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๕๖).

^{๑๒}พระครูอุทัยสุตกิจ,สุทนต์ ศรีไสย์ และจินต์ วิภาตะกัลป์, “ความสำเร็จของการบริหารงานตามหลักอิทธิบาทสี่ของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเขตพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี”, *วารสารสมาคมนักวิจัย สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, ปีที่ ๒๐ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๘) : ๑๖๑-๑๗๑.

ทางอ้อมจากปัจจัยด้านบุคลิกภาพ โดยผ่านปัจจัยด้านการจัดการหรือปัจจัยด้านความเชื่อในพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่า ปัจจัยทั้งหมดสามารถทำนายความสำเร็จทั้งทางตรงและทางอ้อมของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้ร้อยละ ๔๕.๑๐ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕. และงานวิจัยของ **พระมหาบรรจง ติสรโณ (ศรีสุข)**^{๑๓} ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรม ๔ ในการจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนปริยัติคุณรสวิทยา อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์พบว่าอิทธิบาทธรรม ๔ เป็นหลักธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในด้านต่างๆ ได้มากมาย ในการดำเนินชีวิต หลักอิทธิบาทธรรม ๔ ประกอบประกอบด้วย ฉันทะ หมายถึง สร้างความพอใจในการทำงาน ประสงค์จะทำยิ่งขึ้นวิริยะ หมายถึง ความขยัน หมั่นเพียร จิตตะ หมายถึง ความมีจิตใจสู้ไม่ท้อถอยต่อปัญหาหรืออุปสรรควิมังสา หมายถึง การรู้จักใช้ปัญญา ใช้ความคิดพิจารณาอย่างรอบด้านในการทำงาน ให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย แนวทางในการประยุกต์หลักอิทธิบาทธรรม ๔ ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนปริยัติคุณรสวิทยา ผู้บริหารโรงเรียนมีแนวทางในการประยุกต์หลักอิทธิบาทในการเรียนการสอนโดยให้ครูผู้ทำการสอนในโรงเรียนต้องเป็นผู้รักงานในหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบอยู่ และเอาใจใส่กระตือรือร้นในการเรียนรู้งาน และเพิ่มพูนวิชาความรู้ความสามารถในการสอนหนังสือ นอกจากนี้ผู้บริหารต้องสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูผู้ทำการสอน ด้วยการเลื่อนขั้นเงินเดือน การช่วยเหลือเกื้อกูลในด้านอื่นๆ เพื่อให้ครูรักในโรงเรียนและทุ่มเททำงานเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน กระตุ้นเตือนนักเรียนให้เกิดความรักความศรัทธาต่อการเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจใฝ่เรียนรู้และรู้จักคิดวิเคราะห์ในด้านต่างๆ ต้องเอาใจใส่ในการเรียนมีความเพียรอย่างต่อเนื่องให้ครบกระบวนการหลักอิทธิบาทธรรม ๔ คิดถึงอนาคตของตนเองพยายามให้ตนเองประสบความสำเร็จในการเรียน และงานวิจัยของ **พระบุญเพ็ง สิทธิวงษา และคณะ**^{๑๔} ได้ศึกษาเรื่อง การใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการบริหารจัดการท้องถิ่นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาการใช้หลักแนวทางการใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการจัดการท้องถิ่นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี คือ จากการสัมภาษณ์ ๑) ด้านฉันทะ (ความพอใจในสิ่งที่มีอยู่) จำเป็นจะต้องให้บุคลากรใช้ความพอใจในสิ่งที่มีอยู่พิจารณาในการบริหารจัดการส่วนท้องถิ่นอย่างรอบครอบและทำการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ๒) ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายาม) จำเป็นจะต้องให้

^{๑๓}พระมหาบรรจง ติสรโณ (ศรีสุข), “ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรม ๔ ในการจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนปริยัติคุณรสวิทยา อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์”, รายงานการประชุมวิชาการ ครั้งที่ ๒, (วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑)

^{๑๔}พระบุญเพ็ง สิทธิวงษา และคณะ, “การใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการบริหารจัดการท้องถิ่นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี”, วารสารมหาจุฬานาครทรรค์, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๕ (กรกฎาคม ๒๕๖๒).

บุคลากรมีความจริงจังในการบริหารจัดการท้องถิ่นและสร้างเสริมความรับผิดชอบในตัวบุคลากร ๓) ด้านจิตะ (ความตั้งใจในสิ่งที่ทำอยู่) จำเป็นจะต้องให้บุคลากรมีความเสียสละตั้งใจในการบริหารจัดการท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ขององค์กรเสริมศักยภาพในการบริหารจัดการเสริมสร้างความเข้าใจ ๔) ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรองหาเหตุผล) จำเป็นจะต้องให้บุคลากรใช้สติกำกับในการควบคุมอารมณ์ในการบริหารจัดการส่วนท้องถิ่นที่ได้รับมอบหมายรับผิดชอบร่วมกันเสริมสร้างลักษณะนิสัยในทางบวก

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๕.๓.๑.๑ พรรคการเมืองควรมีการวางแผนการประชาสัมพันธ์นโยบายให้ประชาชนทุกระดับทุกภาคส่วนเข้าถึงได้ โดยต้องวิเคราะห์ถึงจุดอ่อน จุดแข็งของนโยบายว่าสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนหรือไม่

๕.๓.๑.๒ พรรคการเมืองควรมีกลไกการกำหนดนโยบายอย่างเป็นทางการและเป็นกระบวนการและเป็นระบบ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดนโยบายสาธารณะ เพื่อใช้ในการบริหารและพัฒนาประเทศ

๕.๓.๑.๓ พรรคการเมืองควรมีการนำหลักธรรมมาใช้ควบคู่กับการกำหนดนโยบายจากความตั้งใจในการกำหนดนโยบายเพื่อตอบสนองความต้องการสู่การทุ่มเท การเอาใจใส่ และวัดระดับความสำเร็จเพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อไป

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๕.๓.๒.๑ พรรคการเมืองควรมีการนำเสนอกระบวนการกำหนดนโยบายวาระประชาชน ให้ประชาชนรับทราบ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการเข้าใจผิดและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน ว่านโยบายวาระประชาชนที่นำเสนอว่าเป็นกระบวนการจัดทำที่ถูกต้อง

๕.๓.๒.๒ พรรคการเมืองควรมีการนำเสนอนโยบายวาระประชาชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจผ่านกระบวนการนำเสนอข้อคิดเห็นของพรรคในเชิงนโยบายต่อรัฐบาลเพื่อนำไปแก้ไขปัญหาวิกฤติสำคัญๆ ของประเทศอีกด้วย

๕.๓.๒.๓ พรรคการเมืองควรมีการดำเนินการกิจกรรมทางการเมือง ในด้านการกำหนดนโยบายไม่ว่าจะเป็นการหาข้อมูล การสำรวจข้อเท็จจริง การสำรวจความเป็นไปได้ตามสภาพการณ์อย่างต่อเนื่อง

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในครั้งต่อไป

๕.๓.๓.๑ ศึกษานโยบายของพรรคการเมืองประเด็นเรื่องของการนำนโยบายไปปฏิบัติว่าพรรคการเมืองเมื่อมีนโยบายของพรรคที่จะนำเสนอแล้ว พรรคการเมืองใช้กระบวนการใดนำเสนอนโยบาย และทำอย่างไรให้นโยบายเหล่านี้เข้าถึงประชาชนทุกพื้นที่

๕.๓.๓.๒ ศึกษานโยบายของพรรคการเมืองนำไปสู่การปรับปรุงกฎหมายพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้องเพื่อให้กระบวนการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองดำเนินอย่างโปร่งใส เปิดรับการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลของนโยบายพรรคการเมืองได้

๕.๓.๓.๓ ศึกษานโยบายพรรคการเมืองถึงประเด็นผลการดำเนินงานโครงการตามนโยบายของพรรคการเมืองที่นำไปทดลองใช้ในระดับท้องถิ่น

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

เกื้อ วงศ์บุญสุนิต. ประชากรกับการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

จุมพล หนีพานิช. การวิเคราะห์นโยบาย : ขอบข่าย แนวคิด ทฤษฎีและกรณีตัวอย่าง. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๗.

เชิญ ไกรนรา. ๖ ขั้นตอนง่ายๆ สำหรับการวิเคราะห์นโยบาย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมพัฒนาภาคกลาง, ๒๕๕๔.

ณรงค์วิทย์ แสนทอง. การบริหารผลงานเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร:ซีเอ็ดยูเคชั่น, ๒๕๕๑.

ณรงค์วิทย์ แสนทอง.การบริหารผลงานเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร:ซีเอ็ดยูเคชั่น, ๒๕๕๑.

ณัฐวุฒิ ทรัพย์อุปลัมภ์. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. เอกสารประกอบการสอน สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, ๒๕๕๘.

ทศพร ศิริสมพันธ์. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ปกรณ ปรียากร. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : สามเจริญพานิช, ๒๕๓๘.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). พุทธธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

พระมหาอำนาจ ปวศุฒโน. การบริหารการศึกษาตามหลักอิทธิบาท ๔. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

พิรุวรรณ กิตติคุณ. การปฏิรูปประเทศตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐. กรุงเทพมหานคร : กลุ่มงานบริการวิชาการ สำนักวิชาการ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๐.

มยุรี อนุมานราชธน. นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด กระบวนการ และการวิเคราะห์. เชียงใหม่ : คณิ่งนิจการพิมพ์, ๒๕๔๗.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ. **การนำนโยบายไปปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๕๑.
- เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ. **นโยบายสาธารณะ**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๕๐.
- วิทยา นภาศิริกุลกิจ และ สุรพล ราชภัณฑาทาร์กซ์. **พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔.
- ศุภชัย ยาวะประภาช และ ปยากร หวังมหาพร. **นโยบายสาธารณะไทย : กำเนิดพัฒนาการและสถานภาพของศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : จุดทอง, ๒๕๕๒.
- สนอง วรอุไร. **ทำชีวิตให้ได้ดีและมีสุข**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อัมรินทร์, ๒๕๕๐.
- สมคิด บางโม. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : วิทยพัฒน์, ๒๕๕๒.
- สมชาย ภคภาสนวิวัฒน์. **พรรคการเมืองไทยในพรรคการเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : ศึกษาเฉพาะประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย และมาเลเซีย**. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖.
- สมบัติ ชำรงธัญวงศ์. **การเมือง : แนวความคิดและการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๓.
- _____. **นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ**. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๔.
- สมพิศ สุขแสน. **นโยบายสาธารณะและการวางแผน**. อุดรดิตต์ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุดรดิตต์, ๒๕๕๑.
- สร้อยตระกูล (ตี๋ยานนท์) อรรถมานะ. **พฤติกรรมองค์กร : ทฤษฎีและการประยุกต์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๓.
- สุธี ประศาสน์เศรษฐ์ อ่างใน ดำรงค์ ฐานดี. **รัฐกับการพัฒนาประเทศ**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘.
- สุปัญญา ไชยชาญ. **การบริหารการตลาด**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง จำกัด, ๒๕๕๑.
- สุรพล ราชภัณฑาทาร์กซ์. **พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๑.
- สุรสิทธิ์ วชิรขจร. **นโยบายสาธารณะเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : ธเนศวร, ๒๕๔๙.
- หลวงพ่อบัญญานันท์ภิกขุ. **งานคือชีวิตชีวิตคืองานบันดาลสุข**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบันลือธรรม. ม.ป.ป.

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๒) วิทยานิพนธ์:

ชุมพล เฟ็งศิริ. “การส่งเสริมความเข้มแข็งการเมืองภาคประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา”. **ปรัชญาดุष्ฎิบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓.

ธัญวรัตน์ แจ่มใส. “การศึกษาการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะและการนำนโยบายรับจํานำข้าวของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรไปปฏิบัติในจังหวัดสุรินทร์”. **ดุष्ฎิบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์**. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๕.

พรธนิภา อาษาภา. “พัฒนาการของนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในประเทศไทย : การเปรียบเทียบกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะ”. **ดุष्ฎิบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองคณะรัฐศาสตร์** : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๖๑.

ร้อยเอก ไพบุลย์ สุขเจตนิ. “การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี”. **ปรัชญาดุष्ฎิบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓.

สมชาย สาโรวาท. “การนำนโยบายประชานิยมมาใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งปี พ.ศ. ๒๕๕๔ : ศึกษากรณีของพรรคประชาธิปัตย์และพรรคเพื่อไทย”. **ดุष्ฎิบัณฑิต สาขาสื่อสารการเมือง**. วิทยาลัยสื่อสารการเมือง : มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๕๖.

(๓) รายงานวิจัย:

ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์. “การศึกษาและพัฒนาารูปแบบการเสริมสร้างองค์กรชุมชนเข้มแข็งกรณีศึกษาตำบลวังชมพู อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์”. **รายงานการวิจัย**. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๓.

วาสนา สุขกุล. การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการเรียนการสอนรายวิชาการจัดการความขัดแย้งท้องถิ่น (ศล ๔๒๕) ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๔. **รายงานการวิจัย**. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้, ๒๕๕๕.

เอกรินทร์ ปันยานะ. มาตรการรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ : ศึกษากรณีสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. **รายงานการวิจัย**. คณะกรรมการวิจัยและพัฒนาของวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๔๗.

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๔) บทความ:

คมสันต์ บัวดีบและจันทนา สุทธิจารี. “การเมืองในการกำหนดนโยบายสาธารณะ : กรณีศึกษา นโยบายด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแห่งหนึ่งในเขต จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง”. วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์. ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๑) : ๑-๒๘.

เดชณรงค์ ไพบูลย์นนทพงศ์ และคณะ. “พัฒนาการการจัดตั้ง การดำรงอยู่ และการปรับตัวของพรรคการเมือง ที่ก่อตั้งโดยกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น”. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์. ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม – สิงหาคม ๒๕๖๒) : ๑๕๕.

นัฐนันต์ ศรีลาศักดิ์. “การบริหารจัดการพรรคการเมืองไทยสู่ความเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม”. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย . ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๓ (กันยายน – ธันวาคม ๒๕๕๗) : ๒๖๐.

พระครูอุทัยสุตกิจ.สุทธานุ ศรีไสย์ และจินต์ วิภาตะกลัศ. “ความสำเร็จของการบริหารงานตามหลัก อธิธำมาสน์ของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเขตพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี”. วารสารสมาคมนักวิจัย สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. ปีที่ ๒๐ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๘) : ๑๖๑-๑๗๑.

พระครูอุทัยสุตกิจ.สุทธานุ ศรีไสย์ และจินต์ วิภาตะกลัศ. “ความสำเร็จของการบริหารงานตามหลัก อธิธำมาสน์ของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเขตพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี”. วารสารสมาคมนักวิจัย สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. ปีที่ ๒๐ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๘) : ๑๖๑-๑๗๑.

พระทรงวุฒิ รัตน์ะ. เต็มศักดิ์ ทองอินทร์.สุรพล สุยะพรหม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การกล่อมเกลாதาง การเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปในอำเภอบ้านฉาง จังหวัดลำพูน”. การประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings). หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๔ : ๕๙๙ – ๖๑๒.

พระบุญเพ็ง สิทธิวงษา และคณะ. “การใช้หลักอธิธำมาสน์ ๔ ในการบริหารจัดการท้องถิ่นของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี”. วารสารมหาจุฬานาค ธรรมศาสตร์. ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๕ (กรกฎาคม ๒๕๖๒).

พระมหาบรรจง ดิสรโณ (ศรีสุข). “ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอธิธำมาสน์ ๔ ในการจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนปริยัติคุณรสวิทยา อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์”. รายงานการประชุมวิชาการครั้งที่ ๒. (วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย ๒๕๖๑).

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พุทธจักร สิทธิ. “พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์”. วารสารช่อพะยอม ๑๕. ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๑ (พฤศจิกายน ๒๕๕๐) : ๓๔.
- วรเดช จันทรศร. “การนำนโยบายไปปฏิบัติ”. วารสารรามคำแหง. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๔๗) : ๔๗-๖๒.
- สัญญา เคนาภูมิ. “การกำหนดนโยบายสาธารณะ : ทฤษฎี และกระบวนการ”. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๕๔).
- อเนก สุขดี และคณะ. “การก่อตั้งและบทบาททางการเมืองของสาขาพรรคการเมืองไทยภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐”. วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์. ปีที่ ๒ เล่มที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๕๖) : ๗๒.

(๕) เอกสารอื่นๆ:

- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมจิตโต). “ธรรมในใจของนักบริหารไฮโซ”. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. (ฉบับวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๑).
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองพ.ศ. ๒๕๖๐ หมวด ๓ การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง, ๒๕๖๐.
- ราชกิจจานุเบกษา. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐. เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก. (๖ เมษายน ๒๕๖๐).
- ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๑๐๕ ก. มาตรา ๔ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐. ๗ ตุลาคม ๒๕๖๐.

(๕) สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

- กรมการศาสนา. อิทธิบาท ๔. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : [http:// https://www.dra.go.th/th/cmsdetail-4-42-1-4469.html](http://https://www.dra.go.th/th/cmsdetail-4-42-1-4469.html). [๔ กรกฎาคม ๒๕๖๔].
- เข้มทอง ต้นสกุลรุ่งเรือง. พรรคการเมือง. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title> [๒ เมษายน ๒๕๖๓].
- จุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์. นโยบายสาธารณะ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.lms.cmru.ac.th/e_book/data/1/unit1.pdf [๑๓ เมษายน ๒๕๖๔].

บรรณานุกรม (ต่อ)

- เจตน์สฤกษ์ อังศุกาญจนกุล. การวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.elfhssru.ac.th/jetsalid_an/pluginfile.php/22/block_html/content/.pdf [๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓].
- ชงค์ชาญ สุวรรณมณี. พรรคการเมืองกับกฎหมายพรรคการเมืองของประเทศไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.parliament.go.th/library>. [๒๑/มกราคม/๒๕๖๓].
- นโยบายสาธารณะที่ควรจะเป็น. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.siamintelligence.com/public-policy-making/> [๔ เมษายน ๒๕๖๓].
- วิกิพีเดียสารานุกรมเสรี. ๒๕๕๓ “SWOT”. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://th.wikipedia.org/wiki/SWOT>
- สนธยา พลศรี. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.images.patternfly.multiply.multiplycontent.com> [๑๓ มีนาคม ๒๕๖๔]
- สำนักข่าวอีไฟแนนซ์ไทย. ดีแผนนโยบาย 5 พรรค ก่อนเลือกตั้ง. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://www.efinancethai.com/advertorial/AdvertorialMain.aspx?name=ad_201902061053 [๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓].
- สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. บทบาทหน้าที่ของสาขาพรรคการเมือง. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.parliament.go.th/library> [๔ เมษายน ๒๕๖๓].
- สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. สาขาพรรคการเมือง. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.parliament.go.th/library> [๔ เมษายน ๒๕๖๓].
- อนุฤทธิ เกิดสินธุ์ชัย. หลักนิติธรรมกับพรรคการเมือง. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=1297 [๕ มีนาคม ๒๕๖๓].
- เจตน์สฤกษ์ อังศุกาญจนกุล. การวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : [http://www.elfhs.ssrุ.ac.th/jetsalid_an/pluginfile.php/22/block_html/content/.pdf](http://www.elfhs.ssrु.ac.th/jetsalid_an/pluginfile.php/22/block_html/content/.pdf) [๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓].
- tassanee kumnurdsing. ความรู้เกี่ยวกับแผนภูมิแกนต์. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : <http://https://www.gotoknow.org/posts/453882> [๔ กรกฎาคม ๒๕๖๔].

บรรณานุกรม (ต่อ)

๒. ภาษาอังกฤษ:

2. Secondary Sources

(I) Books:

- Bridgman. Peter & Davis. Glyn. **The Australian Policy Hand book**. 2nd ed.. Victoria: McPherson, 2007.
- Bullock. Charles S.. Anderson James E. & Brady David W. **Public Policy in the Eighties**. Monterey CA.: Brooks Cole Pub. Co., 1983
- Cochran. C.L. & Malone. E.F. **Public Policy : Perspectives and Choices**. London: Lynne Rienner, 2005.
- David Easton. **The Political System : An Inquiry into the State of Political Science**. New York: Alfred A. Knopf, 1953.
- Duverger. Maurice. **Political Parties: their organization and activity in the modern state/Maurice Duverger**. Translated by Barbara and Robert North with foreward by D.W. Brogan. London: Methuew, 1972.
- Easton. David. **The Political System: An Inquiry into the State of Political Science**. 2nd ed. New York: Alfred A. Knopf, 1971
- Harold D. Lasswell & Abraham Kaplan. **Power and Society**. New Haven: Yale University Press, 1970.
- Hogwood. B.W. & Gunn. L. **Policy Analysis for the Real World**. Oxford: Oxford University Press, 1984.
- Kraft. Michael E. & Furlong Scott. **Public Policy: Politics Analysis and Alternatives**. Washington D.C0: CQ Press, 2004.
- Macridis. Roy C. **Introduction: The History. Function and Typology of Parties In Political Parties: Contemporary Trends and Ideas**. edited by Roy C. Macridis. New York: Harper & Row, 1967.
- Phuengchan. S. **Public policy: Theory and Practice**. Bangkok: Tienwat Phuengchan, 2009.
- Soren C. Winter. **Hand Book of Public Policy**. New York: SAGE Publications Ltd., 2006.
- Theodore Lowi. **Public policy Case Studies and Political Theories**. New York: Norton, 1964.

บรรณานุกรม (ต่อ)

Theodoulou. S. Z.. & Matthew. A. C.. **Public Policy : The Essential Readings**. New Jersey : Prentice-Hall, 1995.

Thomas R. Dye. **Understanding Public Policy**. 3rded. Engle wood Cliffs. N.J. : Prentice Hall, 2002.

Virunhaphol. D. **The Analysis of French Economics and Social Environment during French Revolution under PEST Model**. Paper presented at The Sixth National Conference of Economists. Ramkhamhaeng University. Bangkok. Thailand.

(II) Articles:

Albert Humphrey. “**SWOT Analysis for Management Consulting**”. SRI Alumni Newsletter. **SRI international**. December 2005.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ และหนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

๑. พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, ศ.ดร.

ตำแหน่ง รักษาการรองผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี ฝ่ายบริหาร
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. รศ.ดร.ธวัช หอมทวนลม

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓. ผศ.ดร.อุบล วุฒิพรโสภณ

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. ผศ.ดร.โยตะ ชัยวรรณกุล

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕. รศ.ดร.วิทยา ชินบุตร

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
วิทยาลัยทองสุข

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

คำชี้แจง

๑. แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาเรื่อง “การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย” ซึ่งท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้ถูกสัมภาษณ์แบบสอบถาม โปรดตอบแบบสัมภาษณ์ตามความคิดเห็นของท่านอย่างแท้จริงได้อย่างครบถ้วนทุกคำถาม

๒. แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยนี้จัดทำขึ้น จำนวน ๑ ชุด เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ๖ กลุ่ม คือ

- กลุ่มที่ ๑. นักวิชาการหรืออาจารย์มหาวิทยาลัย
- กลุ่มที่ ๒. องค์กรอิสระ
- กลุ่มที่ ๓. สื่อมวลชน
- กลุ่มที่ ๔. อดีตข้าราชการระดับสูง
- กลุ่มที่ ๕. กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๐
- กลุ่มที่ ๖. องค์กรพัฒนาเอกชน NGOs
- กลุ่มที่ ๗. นักรัฐศาสตร์

ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากท่านในการให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

นายภูริวัจน์ คุ้มบุญปรีดา
นิสิตหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยนครราชสีมา

แบบสัมภาษณ์ เพื่อการวิจัย
เรื่อง การกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

ชื่อ ผู้ให้สัมภาษณ์

วันที่ เดือน พ.ศ. เวลา

เรื่อง สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

๑. ท่านคิดว่าการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย มีอุปสรรคอย่างไร

.....

.....

๒. ท่านคิดว่าอุปสรรคในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยส่งผลให้เกิดปัญหาอย่างไร

.....

.....

๓. ท่านคิดว่าในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองควรมีกฎที่จะสร้างกระบวนการในการกำหนดนโยบายอย่างไร

.....

.....

๔. ท่านคิดว่าการสร้างกระบวนการในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองจะมีประโยชน์และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างไร

.....

.....

๕. ท่านคิดว่าการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองควรมี ชีวระเบียบหรือกฎหมายรองรับในการบังคับใช้ในการให้คุณและโทษด้วยหรือไม่

.....

.....

เรื่อง กระบวนการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย

๑. ท่านคิดว่าปัจจัยนำเข้าที่สำคัญกระบวนการในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย ควรมีลักษณะอย่างไร

๒. ท่านคิดว่ากระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย ควรมีลักษณะอย่างไร

๓. ท่านคิดว่าปัจจัยนำออก/สิ่งที่ได้จากกระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย ควรเป็นอย่างไร

๔. ท่านคิดว่าสิ่งแนคล้อมจะมีผลอย่างไรต่อกระบวนการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยหรือไม่อย่างไร

เรื่อง แนวความคิดเกี่ยวกับการนำหลักอิทธิบาท๔ ในการสร้างกระบวนการในการกำหนดนโยบาย

๑. ท่านมีความเชื่อมั่นต่อการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองหรือไม่อย่างไร

.....

.....

๒. ท่านคิดว่าพรรคการเมืองมีความมุ่งมั่นทุ่มเทในการกำหนดนโยบายของพรรคอย่างไร

.....

.....

๓. ท่านคิดว่าพรรคการเมืองมีความรอบคอบแล้วการตัดสินใจกำหนดนโยบายหรือไม่อย่างไรของพรรค

.....

.....

๔. ท่านคิดว่าองค์ประกอบของกระบวนการในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองมีการทบทวนการตัดสินใจกำหนดนโยบายหรือไม่อย่างไร

.....

.....

๕. ท่านคิดว่าการกำหนดนโยบายควรใช้หลักธรรมเข้ามาช่วยในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นายภูริวัฒน์ ปุณณฤทธิปริดา)
(ผู้วิจัย)

๒. เกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ หรือผู้เข้าร่วมประชุม

๒.๑ ประวัติโดยสังเขปของผู้ให้สัมภาษณ์ และผู้เข้าร่วมประชุม

ชื่อ.....

ตำแหน่ง.....

การศึกษา.....

ประวัติการทำงาน.....

๒.๒ ทักษะการเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ หรือผู้เข้าร่วมประชุม

การตอบคำถาม.....

การแสดงความคิดเห็น.....

อารมณ์ และการแสดงออก.....

ความเชื่อมั่นในตนเอง.....

๓. ข้อเสนออื่นๆ

ลงชื่อ
 (นายสุวิวัฒน์ ปุณยวุฒิปรिता)
 (ผู้วิจัย)

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ และหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูล

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

กลุ่มที่ ๑. นักวิชาการหรืออาจารย์มหาวิทยาลัย

ลำดับที่ ๑ ผศ.ดร. เสรี กุญแจนาค	รองอธิการบดี วิทยาเขตศรีราชา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ลำดับที่ ๒ รศ.ดร.เชษฐ รัชดาพรธนาธิกุล	อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาอาชีวศึกษาและ งานยุติธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล
ลำดับที่ ๓ นางสาวฟ้าใส สามารถ	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล (ศาลายา)

กลุ่มที่ ๒. องค์กรอิสระ

ลำดับที่ ๔ พ.ต.อ. จรุงวิทย์ ภูมมา	เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ลำดับที่ ๕ พันโท ภาคภูมิ ศิลารัตน์	รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ลำดับที่ ๖ นายธนบุลย์ พร้อมสัมพันธ์	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
ลำดับที่ ๗ พ.ต.ต.ณัฐวัฒน์ เสงี่ยมศักดิ์	ผู้อำนวยการสำนักสืบสวนและวินิจฉัย๔
ลำดับที่ ๘ นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล	ผู้อำนวยการฝ่ายอำนวยการ ด้านบริหารกิจการ การเลือกตั้ง
ลำดับที่ ๙ นายวิวัฒน์ ชัยภาคภูมิ	รองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

กลุ่มที่ ๓. สื่อมวลชน

ลำดับที่ ๑๐ ดร.กำพล มหานุกุล	ประธานบริษัท อปท.นิวส์ จำกัด
ลำดับที่ ๑๑ นายพงษ์ศักดิ์ ทรัพย์าคม	ผู้อำนวยการสำนักกำกับการใช้คลื่นความถี่ใน กิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

กลุ่มที่ ๔. อดีตข้าราชการระดับสูง

ลำดับที่ ๑๒ ดร.บัณฑิต ตั้งประเสริฐ	กรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน กสทช (กตป)
ลำดับที่ ๑๓ พ.ต.อ.หญิง สมบูรณ์ สุโขสิต	พยาบาล (สบ๕) กลุ่มพยาบาลโรงพยาบาล
ลำดับที่ ๑๔ พล.ท.ธเนศ กาลพฤกษ์	เจ้ากรมกิจการพลเรือนทหารบก
ลำดับที่ ๑๕ พล.อ.กาญจน์พิทักษ์ ภาณุจันทน์	อดีตข้าราชการระดับสูง(กองทัพบก)

กลุ่มที่ ๕. นักกฎหมาย

ลำดับที่ ๑๖ พันเอกชาติรี บุญทวี
ลำดับที่ ๑๗ นายยุทธพงษ์ อภิรัตน์รังษี

ตุลาการ รองหัวหน้าสำนักงานศาล มณฑลทหาร
รองอธิบดีอัยการสำนักงานคณะกรรมการอัยการ
สูงสุด

ลำดับที่ ๑๘ พันเอกสมพงษ์ จินสาลี

ตุลาการพระธรรมนูญ

กลุ่มที่ ๖ ตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน

ลำดับที่ ๑๙ นายสิระ เจนจาคะ

ส.ส. พรรคพลังประชาชน

ลำดับที่ ๒๐ นายเลิศศักดิ์ พัฒนชัยกุล

ส.ส.เขต๑. จังหวัดเลย พรรคเพื่อไทย

ลำดับที่ ๒๑ นายนิยม เวชกามา

ส.ส. เพื่อไทย สกลนคร

ลำดับที่ ๒๒ นายพหล วรปัญญา

อดีต ส.ส. ลพบุรี

ลำดับที่ ๒๓ นายทองแดง เบ็ญจะปัก

ส.ส. พรรคก้าวไกล จังหวัดสมุทรสาคร

กลุ่มที่ ๗ นักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์

ลำดับที่ ๒๔ พระมหาบุญเลิศ อินทรปณฺเฑ,ศ.ดร.รักษาการรองผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์พุทธ

ปัญญาศรีทวารวดี ฝ่ายบริหาร

ลำดับที่ ๒๕ รศ.ดร.วิทยา ชินบุตร

อดีตรองคณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย

รามคำแหง

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์ที่สนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group)

ที่ ๕๓ ๒๕๖๕/๒/๒๖๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

๒๕ ๒๕๖๕/๒/๒๖๖

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
 เนื่อง จากเหตุผลว่า...
 วันที่...
 เวลา...
 สถานที่...
 จำนวน...
 ๒. ผลการประเมินการสนทนากลุ่มเฉพาะ
 เพื่อ...
 ๓. การพัฒนาหลักสูตร...
 ๔. การพัฒนาหลักสูตร...
 ๕. การพัฒนาหลักสูตร...

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพาส สุเวชพรณ์)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ประสานงาน : นายสุวิวัฒน์ ปุ่มรุ่งเรือง
โทร : ๐๘๖-๐๖๖-๖๖๖๖

ที่ ๕๓ ๒๕๖๕/๒/๒๖๖

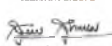

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

๒๕ ๒๕๖๕/๒/๒๖๖

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
 เนื่อง จากเหตุผลว่า...
 วันที่...
 เวลา...
 สถานที่...
 จำนวน...
 ๒. ผลการประเมินการสนทนากลุ่มเฉพาะ
 เพื่อ...
 ๓. การพัฒนาหลักสูตร...
 ๔. การพัฒนาหลักสูตร...
 ๕. การพัฒนาหลักสูตร...

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพาส สุเวชพรณ์)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ประสานงาน : นายสุวิวัฒน์ ปุ่มรุ่งเรือง
โทร : ๐๘๖-๐๖๖-๖๖๖๖

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล : นายภูริวัจน์ ปุณยวุฒิปรีดา
 วัน/เดือน/ปีเกิด : ๑๙ มีนาคม ๒๕๐๐
 ภูมิลำเนา : ๔๔/๙๒ หมู่ ๘ ซอย ๘ ถนนพุทธมณฑลสาย ๕ ตำบลบางกระทิก
 อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๑๐

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. ๒๕๕๐ : นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 พ.ศ. ๒๕๕๒ : นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 พ.ศ. ๒๕๕๒ : รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 พ.ศ. ๒๕๕๘ : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สาขาบริหารพัฒนา
 สังคม
 พ.ศ. ๒๕๕๔ : วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรมสิ่งแวดล้อม ด้านการออกแบบ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 พ.ศ. ๒๕๕๗ : นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยปทุมธานี
 พ.ศ. ๒๕๕๗ : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 มหา
 พ.ศ. ๒๕๖๒ : จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
 พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหา
 จุฬาลง
 กรณ์ราชวิทยาลัย

ประสบการณ์ทำงาน

พ.ศ. ๒๕๕๗-ปัจจุบัน : ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
 วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราช
 วิทยาลัย
 พ.ศ. ๒๕๕๗-ปัจจุบัน : ผู้พิพากษาสมทบศาลแรงงานกลาง
 พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐ : อนุกรรมการสอบสวน กกต. กลาง
 พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐ : ผู้ประนีประนอมศาลแรงงานกลาง
 พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐ : ผู้ประนีประนอมศาลแพ่งใต้
 พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐ : คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ) ฝ่ายโฆษณา
 พ.ศ. ๒๕๕๘-ปัจจุบัน : อาจารย์พิเศษวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ (มจร)

- พ.ศ. ๒๕๕๘-ปัจจุบัน : อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยตาปี
- ผลงานทางวิชาการ** : ฐิริวัจน์ ปุณยวุฒิปรีดา, “ระบบราชการไทยกับข้าราชการในประเทศไทย ๔.๐”, วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๒): ๒๑๘-๒๓๑.
- : ฐิริวัจน์ ปุณยวุฒิปรีดา, “แนวคิดประชานิยม : นโยบายทางการเมืองสู่การแก้ปัญหาตามโครงการไทยนิยมยั่งยืน”, วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๓): ๑๕๕-๑๗๐.
- : ฐิริวัจน์ ปุณยวุฒิปรีดา, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน: แนวคิด หลักการและการส่งเสริม”, วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๓): ๓๘๔-๔๐๐.
- : ฐิริวัจน์ ปุณยวุฒิปรีดา, “การกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยตามรัฐธรรมนูญพุทธศักราช ๒๕๖๐” วารสาร มจร การพัฒนาสังคม, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๔).
- : ฐิริวัจน์ ปุณยวุฒิปรีดา, “การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย” วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๔).
- ปีที่สำเร็จการศึกษา** : ปีการศึกษา ๒๕๖๔
- ที่อยู่ปัจจุบัน** : ๔๔/๙๒ หมู่ ๘ ซอย ๘ ถนนพุทธมณฑลสาย ๕ ตำบลบางกระพี้ อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๑๐ โทรศัพท์ ๐ ๘๑๙๙ ๘๘๙๒๕
E-mail : phu9555@gmail.com